

JELENTÉS
A HORTOBÁGYI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG
2021. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Debrecen, 2022. június 30.

Kapocsi István
általános igazgatóhelyettes

A jelentést jóváhagyom.

Balczó Bertalan
helyettes államtitkár

2022 JÚL 28.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	4
2. Személyi állomány	5
3. Oltalom alatt álló természeti értékek és területek adatai, információi	7
3.1. Országos jelentőségű védett, védelemre tervezett természeti, Natura 2000 és egyéb területek és ezek változásai . 7	
3.1.1. Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti terület (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék).....	7
3.1.2. Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesíteni tervezett (védelemre tervezett) területek (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék)	8
3.1.3. „Ex lege” védett természeti területek	9
3.1.4. „Ex lege” védett természeti értékek (barlangok /kiépítések, műszaki beavatkozások, hasznosítási jelentések, dokumentációs tevékenységek, térképezések, állapotfelvevételek, kezelési tervek, nagyobb feltárások)	9
3.1.5. Natura 2000 területek.....	9
3.1.6. Nemzetközi jelentőségű területek.....	17
3.1.7. Országos jelentőségű védett természeti területek speciális természetvédelmi kezelési tervű, meglévő és tervezett részterületei (például a földtani alapszelvények, földtani képződmények).....	19
3.2. Terület nélküli, egyedi jogszabállyal védett és védelemre tervezett természeti értékek (Védett mesterséges üregek)	19
3.3. Egyéb, speciális területi kategóriák:.....	19
3.4. Magas Természeti Értékű Területek.....	21
4. Kutatás és monitorozás (saját, illetve más szervvel végeztetett, külön megjelenítve)	23
4.1. Kutatás (tárgy, kutató, helyszín, forrása, forrás nagysága és főbb eredményei)	23
4.2. Monitorozás (tárgy, kutató, helyszín, forrása, forrás nagysága és főbb eredményei)	28
4.3. TIR-be betöltött és betöltésre előkészített adatok modulonként	36
4.4. Jelentési kötelezettség (EU, nemzetközi egyezmény, nemzetközi szervezet)	37
5. Természetvédelmi kezelési tevékenység	38
5.1.A) Természetvédelmi kezelési tervek (meglévő, elmúlt évben készült, előkészített, kihirdetett)	38
5.1.B) Natura 2000 fenntartási tervek és céldokumentumok (elmúlt évben készült vagy felülvizsgált)	38
5.2. Élőhely-fenntartás, kezelés (élőhelyek és területegységek szerinti bontásban).....	45
5.2.1. Az élőhelyeket érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások	45
5.2.2. Élőhely-fenntartási, kezelési tevékenységek ismertetése	49
5.3. Élőhely-rehabilitáció (helyszín, az élőhely típusa, forrása, kezdete, várható befejezése).....	56
5.4. Fajmegőrzési tevékenységek (fajok és élőhelyek szerinti bontásban, feltüntetve a helyszínt)	59
5.4.1. A fajokat érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások	59
5.4.2. Fajmegőrzési tevékenységek ismertetése	62
5.4.3. Védett fajokkal kapcsolatos illegális cselekmények észlelése	65
5.4.4. Védett és közösségi jelentőségű fajok kártételei	66
5.5. Idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatos gyakorlati tevékenységek.....	68
5.6. Természetvédelmi mentőtevékenység	68
6. Saját vagyongazdálkodási területeken folyó tevékenység	73
6.1. Területvásárlások, kisajátítások adatai (védettségi szint helyreállítás, elővásárlási jog, pályázatok)	73
6.2. Génmegőrzés.....	78
6.2.1. Génmegőrzési tevékenység ismertetése állatok esetében	78
6.2.2. Egyéb állatállomány, kezelései.....	81
6.2.3. Génmegőrzési tevékenység ismertetése növények esetében.....	82
6.3. Saját vagyongazdálkodásban lévő erdőterületek kezelése	83

6.4. Vadászterületeken folyó vadállomány szabályozás	86
6.5 Halgazdálkodási vízterületek	88
6.5.1 Természetvédelmi és génmegőrzési szempontból különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületek	88
6.5.2 Védett természeti területen található halastavak	89
7. Tájvédelem	91
7.1. Egyedi tájértékek (településenkénti kimutatás, változások)	91
7.2. Fejlesztési koncepciók és egyéb tervek véleményezése, közreműködés az elkészítésben	92
7.3. Településrendezési eszközök és területrendezési tervek, valamint településképi arculati kézikönyv és településképi rendelet véleményezése, közreműködés az elkészítésben, adatszolgáltatás	92
7.4. Tájképvédelmi övezetek módosítása	92
7.5. Tájvédelmi jelentőségű beavatkozások	93
8. Projektek (természetvédelmi, informatikai, turisztikai stb. projektek célja, előrehaladása, eredményei, ld. mellékelt táblázat)	95
9. Jogi és ügyiratforgalommal kapcsolatos tevékenység	96
9.1. Az Igazgatóság ügyiratforgalma	96
9.1.1. Szakvéleményadás/adatközlés/jogsegély a hatóságok számára (természetvédelmi-, környezetvédelmi-, erdészeti-, földügyi hatóság, önkormányzat, MVH stb. bontásban)	97
9.1.2. Nem saját vagyonkezelésben lévő védett és Natura 2000 erdőterületek	98
9.1.3. Jelentési feladatok a Minisztérium számára: természetvédelmi szakmai főosztályok, Költségvetési, HEO stb. bontásban	99
9.1.4. Ügyfelekkel történő levelezés, egyeztetés	101
9.2. Szabálysértés	101
9.3. Természetvédelmi bírság	102
9.4. Büntető ügyek	105
9.5. Polgári perek	108
9.6. Egyéb jogi ügyek	109
10. Természetvédelmi Őrszolgálat	111
10.1. Alapadatok	111
10.1.1. Személyi feltételek	111
10.1.2. Technikai felszereltség, őrszolgálati irodák	111
10.1.3. Polgári természetőrök	112
10.2. Feladatellátás	112
10.2.1. Hatósági feladatellátás	113
10.2.2. Együttműködés más hatóságokkal	115
10.2.3. Nem hatósági feladatok ellátása	116
11. Költségvetés és vagyon	120
11.1. Kiadások	120
11.2. Bevételek	122
11.3. Vagyon	128
11.3.1. Befektetett eszközök	128
11.3.2. Forgóeszközök	128
11.4. Épületek	129
11.5. Eszközök	129
12. Bemutató, oktatás, társadalmi kapcsolatok	130
12.1. Ökoturisztikai és környezeti nevelési infrastruktúra	130
12.1.1. Látogató-, és oktatóközpontok	130

12.1.2. Tanösvények	131
12.1.3. Egyéb bemutatóhelyek (pl. tájházak, arborétumok, geológia, barlangi bemutatóhelyek)	131
12.1.4. Természetiskolai minősítésre felterjesztett helyszínek	137
12.1.5. Szálláshelyek	137
12.1.6. Új ökoturisztikai és környezeti nevelési létesítmények	138
12.2. Ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások	138
12.2.1. Szakvezetéses túrák, speciális túrák (pl. fotós túrák, kalandtúrák)	138
12.2.2. Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvények	139
12.2.3. Természetiskolai minősítésre felterjesztett programszolgáltatás	139
12.2.4. Egyéb ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások (pl. természetvédelmi táborok, kulturális jellegű rendezvények, kézműves foglalkozások)	140
12.2.5. Kiadványok.....	146
12.2.6. Látogatóstatisztika 2021-ben	147
12.2.7. Környezeti nevelési statisztika	150
12.3. Társadalmi kapcsolatok	151
12.3.1 Nemzeti Parki Termék Védjegyrendszer működtetése, pályázati eredmények, programok bemutatása	151
12.3.2. Natúrparkokkal való kapcsolat	152
12.3.3. Kommunikáció – hírlevelek, honlapok, rendszeres kiadványok	152
13. Közfoglalkoztatás (személyi feltételek, elvégzett feladatok, eredmények, javaslatok).....	153
13.1. Alapfeladatok, személyi feltételek	153
13.2. Elvégzett feladatok, eredmények	153
13.3. Tapasztalatok	153
13.4. Javaslatok	154
14. Belföldi és külföldi együttműködés.....	155
15. Ellenőrzés	159
15.1. Belső ellenőrzés	159
15.2. Külső ellenőrzés	163
16. Éves munka legfontosabb összefoglalása	170
17. Fontosabb célkitűzések a következő évre (munkaterv), külön részletezve a tervezett pályázatok ütemezését és megvalósítását	171

1. Bevezetés

A 2020. március 20-án bevezetett különleges jogrend - a Covid-19 világjárvány miatt - 2021-ben is hatályban volt, aminek következtében március 1-e után, a megbetegedések megemelkedő esetszáma miatt ismét szigorúbb intézkedés vált szükségessé, amihez igazítanunk kellett feladatellátásunkat. 2021. november 1-től minden munkavállalónk számára kötelező lett a védőoltások felvétele. Az intézkedés végrehajtásáról tájékoztatási kötelezettségünknek megfelelően eleget tettünk. A korlátozó intézkedések jelentősen befolyásolták a természetvédelmi szemléletformálással és ökoturisztikával összefüggő tevékenységeinket is. A látogatók fogadása csak május 1-e után volt lehetséges.

Terveinknek megfelelően sikerült beszerezni az AÖFK támogatásával egy szafari gépjárművet, valamint saját bevételből és pályázati forrásból 4 db terepjáró 2 db elektromos busz és 2 db elektromos autó beszerzésével újítottuk gépjárműparkunkat. Szintén pénzügyi támogatás felhasználásával készült el a Hortobágy-Halastónál üzemelő kisvasút partvédelme, a gördülő állomány egy részének felújítása és a kocsiszín bővítése.

2021-ben a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság pályázatot nem zárt, azonban 11 futó projekt végrehajtása továbbra is folyamatban van.

Jelentős esemény volt az „Egy a természettel” Vadászati és Természeti Kiállítás, ahol kiállítóként két helyszínen, Budapesten és Vásárosnaményban jelentünk meg. Természetvédelmi kezeléssel, őrzéssel, fenntartással, kutatással, monitoringgal összefüggő feladatainknak eleget tettünk, valamint a hatósági feladatellátásunk a szigorúbb jogszabályi környezetben is megfelelt az elvárásoknak.

Igyekeztünk a hazai és nemzetközi szakmai kapcsolatainkat megőrizni és megújítottuk együttműködésünket az Erdélyi-szigethegységben található PARCUL NATURAL APUSENI-vel. 2021-ben megkezdjük a felkészülést a Hortobágyi Nemzeti Park megalakításának 50 éves évfordulójára, melyet 2023-ban egy egész évet átszövő eseménysorozattal szeretnénk emlékeztetéssé tenni.

2. Személyi állomány

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság (a továbbiakban: HNPI vagy Igazgatóság) 2021. évi átlagos statisztikai létszáma 173 fő, záró munkajogi létszáma 186 fő volt, melyből 83 fő nő. A 40 év felettiek száma 128 fő, ebből 58 fő nő. Jogviszony megszüntetésére az elmúlt évben 8 esetben került sor.

A szakmai vezetők (főosztályvezetők, osztályvezetők) létszáma 15 fő, ebből 5 fő nő.

Az Igazgatóság szervezeti egységei a 2021. év december 31. állapotnak megfelelő záró létszámadatokkal

	Szervezeti egység/Csoport	Kormánytisztviselő (Kit.)/fő (tartós távollévőkkel együtt)	Munkavállaló (Mt.)/fő (tartós távollévőkkel együtt)	Tartós távollét/fő
1.	Igazgató, Általános Igazgatóhelyettes, Gazdasági Igazgatóhelyettes	3	0	0
2.	Természetmegőrzési Osztály (TMO)	15	0	3
3.	Területkezelési Osztály (TKO)	19	10	0
4.	Pályázatkezelési Osztály (PKO)	7	0	2
5.	Ökoturisztikai és Környezeti Nevelési Osztály (ÖKO)	15	17	2
6.	Pénzügyi, Számviteli és Üzemeltetési Osztály (PSZÜO)	12	1	1
7.	Jogi, Igazgatási és Birtokügyi Osztály (JIBO)	11	3	1
8.	Bihari-sík Tájégség	5	0	0
9.	Hajdúság-Dél-Nyírség Tájégség	6	0	1
10.	Hortobágy Tájégség	10	0	0
11.	Közép-Tisza-Jászság Tájégség	11	11	0
12.	Nagykunság Tájégség	7	2	0
13.	Nyírség-Szatmár-Bereg Tájégség	14	1	0

A HNPI jelentős mértékben vesz részt a munkahely teremtési és a vidék lakosságának a megtartására irányuló állami célkitűzésekben, melyet a lenti táblázat szemléltet.

1. A nemzeti park igazgatóságok részéről a védett természeti területek és a Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán foglalkoztatottak száma (fő)	
1.1. Kormánytisztviselők	135
1.2. Szerződéses munkavállalók	0
1.3. MTv munkavállalók	45
2. A védett természeti területek és Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán alkalmazott közfoglalkoztatottak száma (fő)	
6	
3. A védett természeti területek és Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán az igazgatósággal írásos megállapodás alapján együttműködő vállalkozások érintett munkavállalóinak becsült száma (fő)	
3.1 Turisztikai szolgáltatók	125
3.2. Megbízott tervező/kivitelező vállalatok	150
3.3. Gazdálkodók, mezőgazdasági, erdészeti vállalkozások	1260
3.4. Egyéb	59

3. Oltalom alatt álló természeti értékek és területek adatai, információi

3.1. Országos jelentőségű védett, védelemre tervezett természeti, Natura 2000 és egyéb területek és ezek változásai

3.1.1. Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti terület (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék)

A HNPI illetékességi területén lévő országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett és védelemre tervezett természeti területek összesítő adatait az alábbi táblázat tartalmazza:

Működési terület (ha)	Védett természeti terület		Ebből fokozottan védett (ha)	Változás a tárgyévben (ha)	Védelemre tervezett	
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)			Száma (db)	Kiterjedése (ha)
Nemzeti park	1	80367,29	12923,03	0	1	24629
Tájvédelmi körzet	4	55532	4172	0	4	13159
Természetvédelmi terület	20	6068	60	0	5	361
Természeti emlék	0	0	0	0	0	0
Összesen	25	141967,29	17095	0	10	38149

A Természetvédelmi Információs Rendszer (TIR) országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal kihirdetett védett természeti területeket tartalmazó nyilvántartási részének felülvizsgálata és aktualizálása megtörtént. Ugyanígy a védetté nyilvánító (védettséget fenntartó jogszabályok mellékleteiben szereplő ingatlanok adatai és a TIR nyilvántartásában szereplő ingatlan adatok közötti ellentmondások megszüntetése, azok térképi fedvényeinek pontosítása és javítása érdekében kért felülvizsgálat az állami ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázis és a megküldött segédanyagok felhasználásával, továbbá a helyben rendelkezésre álló információk alapján a természetvédelmi területek (TT) esetében megtörtént.

Természetvédelmi Területek

Név	Törzskönyvi szám	Kiterjedése (ha)	Ebből fokozottan védett (ha)
Hortobágyi Nemzeti Park	97/NP/73	80367,29	8715
Baktalórántházi Erdő Természetvédelmi Terület	149/TT/77	310,52	36,6
Bátorligeti-legelő Természetvédelmi Terület	182/TT/86	23,4	23,4
Bátorligeti-ósláp Természetvédelmi Terület	18/TT/50	52,7	0
Fényi-erdő Természetvédelmi Terület	49/TT/54	297,7	0
Bihari-legelő Természetvédelmi Terület	184/TT/86	770,3	0
Cégénydányádi-park Természetvédelmi Terület	74/TT/60	14,28	0
Debreceni Nagyerdő Természetvédelmi Terület	249/TT/92	1092,1	0
Hajdúbagosi földikútya-rezervátum Természetvédelmi Terület	136/TT/76	265,7	0
Hencidai Csere-erdő Természetvédelmi Terület	222/TT/90	107,8	0
Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Terület	244/TT/91	159,8	0
Kállósemjéni Mohos-tó Természetvédelmi Terület	52/TT/54	95	0
Kecskeri-puszta Természetvédelmi Terület	230/TT/90	1226	0
Tiszadobi-ártér Természetvédelmi Terület	148/TT/77	1021,2	0
Tiszadorogmai Göbe-erdő Természetvédelmi Terület	175/TT/84	171,9	0
Tiszaigari Arborétum Természetvédelmi Terület	133/TT/76	48,4	0
Tiszakürti Arborétum Természetvédelmi Terület	295/TT/00	59,4	0
Tiszatelek-Tiszaberceli-ártér Természetvédelmi Terület	164/TT/78	1021,3 ¹	0
Tiszavasvári Fehér-szik Természetvédelmi Terület	142/TT/77	184,9	0
Vajai-tó Természetvédelmi Terület	268/TT/96	77,8	0
Zádor-Híd és környéke Természetvédelmi Terület	135/TT/76	88,5	0
Bihari-sík Tájvédelmi Körzet	284/TK/98	17095	0
Hajdúsági Tájvédelmi Körzet	201/TK/88	7068,66	911,22
Közép-tiszai Tájvédelmi Körzet	158/TK/78	9338,51	1260,32
Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet	171/TK/82	22005,63	2695,65

3.1.2. Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesíteni tervezett (védelemre tervezett) területek (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék)

Újonnan létesítendő országos jelentőségű védelemre tervezett terület (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék bontásban):

Tiszafüredi Kemény-kastély és parkja - 2,66 hektár.

¹ 80/2007. (X. 18.) KvVM rendelet alapján megállapított kiterjedés.

Meglévő országos jelentőségű védett természeti terület **bővítése** (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék bontásban)

Borsósi-tározó - 260 hektár

3.1.3. „Ex lege” védett természeti területek

2021-ban is több esetben vettünk részt ex lege védett lapterület, vagy szikes tó egyedi hatósági határozattal történő lehatárolásában:

- Berencsi-rét ex lege védett láp: (478-7/2021. iktatószámú határozat alapján) Rétközberencs 2 db hrsz-ú földrészletén összesen 2,13 hektár.
- Bököny-Újfehértói-rétek ex lege védett láp: (4961-8/2021. iktatószámú határozat alapján) Bököny 2 db hrsz-ú földrészletén összesen 4,71 hektár.
- Mosonta-rét ex lege védett láp: (HB/KTF-17/06916-6/2021. iktatószámú határozat alapján) Létavértes 1 db hrsz-ú földrészlet teljes területe 5,48 hektár.
- Zab-dülői-rétek ex lege védett láp: (5634-3/2021. iktatószámú határozat alapján) Balkány 1 db hrsz-ú földrészletén 3,54 hektár.
- Fehér-tói-rétek ex lege szikes tó (1342-5/2021. iktatószámú határozat alapján) Újfehértó 1 db hrsz-ú földrészlet teljes területe 1,22 hektár.

Ex lege védett természeti területek	Egyedi jogszabállyal védett természeti területen elhelyezkedő		Egyedi jogszabállyal védett természeti területen kívül elhelyezkedő	
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)	Száma (db)	Kiterjedése (ha)
láp	38	630	259	9064
szikes tó	13	492	101	4160
kunhalom	121	-	946	498*
földvár	5	-	46	_*_*_*
barlang	-	-	-	-
forrás	-	-	-	-
víznyelő	-	-	-	-

3.1.4. „Ex lege” védett természeti értékek (barlangok /kiépítések, műszaki beavatkozások, hasznosítási jelentések, dokumentációs tevékenységek, térképezések, állapotfelveletelek, kezelési tervek, nagyobb feltárások)

Az Igazgatóságunk működési területén jelenlegi ismereteink szerint barlang nem található.

3.1.5. Natura 2000 területek

HNPI működési területe: 1 747 744 hektár				
védett területegység	száma (db)	kiterjedése (hektár)	tárgyévi változás	
			száma (db)	kiterjedése (hektár)
NATURA 2000 KMT*	6	294 159	–	–
NATURA 2000 KTT, KJTT*	124	269 269	–	–

* A NATURA 2000 területek két típusa átfed, összkiterjedésük 366 981 hektár.

Különleges madárvédelmi területek (6 db)

SITECODE	NÉV
----------	-----

HUHN10001	Szatmár-Bereg
HUHN10002	Hortobágy
HUHN10003	Bihar
HUHN10004	Közép-Tisza
HUHN10005	Jászság
HUHN10008	Felső-Tisza

Különleges természetmegőrzési területek (24 db)

SITECODE	NÉV
HUHN20004	Felső-Sebes-Körös
HUHN20026	Nyírábrányi Káposztás-lapos
HUHN20027	Nyírábrányi Kis-mogyorós
HUHN20028	Csohos-tó
HUHN20029	Létavértesi Falu-rét
HUHN20030	Fülöpi láprétek
HUHN20031	Hanelek
HUHN20037	Bátorligeti-láp
HUHN20039	Piricsei Júlia-liget
HUHN20040	Apagyi Albert-tó
HUHN20041	Apagyi Falu-rét
HUHN20043	Paszabi kubikgödrök
HUHN20067	Csikós-lapos
HUHN20079	Pusztamizsei-erdő
HUHN20113	Kisvárdai gyepek
HUHN20120	Vajai-tároló
HUHN20122	Tócó völgye
HUHN20124	Daru-rét
HUHN20127	Kraszna menti rétek
HUHN20129	Nyírbogdányi rét
HUHN20131	Orosi gyepek
HUHN20133	Balkányi Libegős
HUHN20159	Tunyogmatolcsi Holt-Szamos
HUHN20160	Göggő-Szenke

Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (100 db)

SITECODE	NÉV
HUHN20001	Felső-Tisza
HUHN20002	Hortobágy
HUHN20003	Tisza-tó
HUHN20005	Nagy-Széksós–Rakottyás
HUHN20006	Pocsaji csordalegelő
HUHN20007	Szentpéterszeg-hencidai gyepek
HUHN20008	Kismarja–Pocsaj–Esztári-gyepek
HUHN20009	Derecske–konyári gyepek
HUHN20010	Pocsaji-kapu
HUHN20011	Hencidai Csere-erdő
HUHN20012	Sándorosi tavak
HUHN20013	Közép-Bihar

HUHN20014	Kismarjai Nagy-szik
HUHN20015	Közép-Tisza
HUHN20016	Kék-Kálló-völgye
HUHN20017	Hajdúbagosi-legelő
HUHN20018	Mikepércsi Nyárfáshegyi-legelő
HUHN20019	Bánki-erdő
HUHN20020	Monostorpályi-legelő
HUHN20021	Halápi Álló-hegy
HUHN20022	Rauchbauer-erdő
HUHN20023	Hármashegyi-tölgyesek
HUHN20024	Martinkai-legelő
HUHN20025	Kőrises–Jónás-rész
HUHN20032	Gúti-erdő
HUHN20033	Debrecen-hajdúböszörményi tölgyesek
HUHN20035	Ömbölyi-erdő és Fényi-erdő
HUHN20036	Bátorligeti Nagy-legelő
HUHN20038	Újtanyai lápok
HUHN20042	Napkori legelő
HUHN20044	Jászdózsai Pap-erdő
HUHN20045	Kaszonyi-hegy–Dédai-erdő
HUHN20046	Gelénes–Beregdaróc
HUHN20047	Vámosatya-Csaroda
HUHN20048	Tarpa-Tákos
HUHN20049	Lónya-Tiszaszalka
HUHN20050	Kömörő-Fülesd
HUHN20051	Eret-hegy
HUHN20053	Magosligeti-erdő és gyepek
HUHN20054	Csaholc–Garbolc
HUHN20055	Rozsály–Csengersima
HUHN20056	Jánki-erdő
HUHN20057	Grófi-erdő
HUHN20058	Teremi-erdő
HUHN20059	Bika-rét
HUHN20060	Nyíregyházi lőtér
HUHN20062	Ófehértói lőtér
HUHN20063	Baktai-erdő
HUHN20064	Rohodi-legelő
HUHN20065	Nyírturai-legelő
HUHN20069	Hajdúszoboszlói szikes gyepek
HUHN20070	Darvasi Csiff-pusztá
HUHN20071	Nyírmihálydi-legelő
HUHN20072	Bökönyi Közös-legelő
HUHN20073	Jászárokszállási szikesek
HUHN20074	Alattyáni Berki-erdő
HUHN20076	Borsóhalmi-legelő
HUHN20077	Jászfényszaru-erdő

HUHN20078	Jászsági Zagyva-ártér
HUHN20081	Újszász-jászboldogházi gyeppek
HUHN20085	Jászapáti-jászkiséri szikések
HUHN20089	Alsó-Zagyva hullámtere
HUHN20092	Hajdúszováti gyeppek
HUHN20093	Kaba-földesi gyeppek
HUHN20095	Lányi-legelő
HUHN20098	Dél-ásványi gyeppek
HUHN20100	Gatály
HUHN20101	Bihari-legelő
HUHN20103	Berekböszörmény-körmösdpusztai legelők
HUHN20105	Csökmői gyeppek
HUHN20106	Újfehértói gyeppek
HUHN20107	Nagy-Vadas
HUHN20109	Sóstói-erdő
HUHN20114	Tiszalöki szikések
HUHN20116	Tiszavasvári szikések
HUHN20121	Czakó-tó
HUHN20125	Nyírgyulaji Kis-rét
HUHN20128	Nyírség-peremi égeresek
HUHN20134	Kállósejéni Csordalegelő
HUHN20138	Aranyosi-legelő
HUHN20139	Szalóki Nagy-fertő
HUHN20140	Úrbéri-legelő
HUHN20141	Tiszaigar-Tiszaörsi Körtvélyes
HUHN20144	Kenderesi-legelő
HUHN20145	Kecskeri-puszta és környéke
HUHN20146	Hegyesbor
HUHN20148	Pásztói-legelő
HUHN20149	Mezőtúri Szandazugi-legelő
HUHN20152	Kunszentmártoni Bábockai-legelő
HUHN20153	Szelevényi Tó-köz
HUHN20154	Csépa-szelevényi gyeppek
HUHN20155	Cserkei Nagy-fertő
HUHN20156	Tiszasasi Láp-legelő
HUHN20157	Tiszaugi Körtvélyes és Bokros
HUHN20158	Tiszakürt-tiszainokai gyeppek
HUHN20161	Sámsoni úti Bellegelő
HUHN21162	Jászsószentgyörgyi erdő
HUHN21163	Biri Nagy-rét
HUHN21164	Liget-legelő
HUHN21165	Penészleki gyeppek

A HNPI működési területére eső Natura 2000 területek mintegy negyede rendelkezik hatósági táblával.

Az összes bemutató létesítmény (36) közül 16 érint Natura 2000 területet.

A tárgyévben futó projektek közül mindegyik érint Natura 2000 területet, több közülük célzottan közösségi vagy kiemelt közösségi jelentőségű állatfaj, vagy élőhelytípus megőrzését tűzte ki célul.

A Natura 2000 területek összesített adatait a következő táblázat tartalmazza:

Terület kódja és megnevezése	Kihelyezett tábla (db)	Területet érintő tanösvény vagy látogatóközpont megvalósulása (db)	Élőhely-rekonstrukció (ha)	Területet érintő projektek száma (db)
Tisza-tó HUH N 20003	0	0	207	1 db (KEHOP-4.1.0-15-2016-00037 Pusztai tölgyesek és puhafaligetek természetvédelmi rekonstrukciója a Hortobágyi Nemzeti park Igazgatóság működési területén)
HUHN20009-Derecske-konyári gyep	0	0	3	1 db (KEHOP-4.1.0-15-2016-00037 Pusztai tölgyesek és puhafaligetek természetvédelmi rekonstrukciója a Hortobágyi Nemzeti park Igazgatóság működési területén;))
HUHN20101-Bihari-legelő	0	0	1	1 db (KEHOP-4.1.0-15-2016-00037 Pusztai tölgyesek és puhafaligetek természetvédelmi rekonstrukciója a Hortobágyi Nemzeti park Igazgatóság működési területén;))
HUHN20002 Hortobágy	0	0	1) 1861,74 - 2) 68 - 4) 121, 110	4 db 1 (KEHOP-4.1.0-15-2016-00018 A Hortobágy és Nagykunság természetvédelmi tájegységek vizes élőhelyeinek természetvédelmi célú helyreállítása;) 2 (KEHOP-4.1.0-15-2016-00037 Pusztai tölgyesek és puhafaligetek természetvédelmi rekonstrukciója a Hortobágyi Nemzeti park Igazgatóság működési területén;) 3 (GINOP-7.1.9-17-2018-00024 Hortobágy – Világörökségünk a Pusztán) 4 (LIFE19 NAT/LT/000898 Éghajlati változásokhoz alkalmazkodó élőhelyek hálózatának kialakítása a kis lilik európai állománya számára)
HUHN10004 Közép-Tisza	0	0	1) 59 2) 128	2 db 1) (KEHOP-4.1.0-15-2016-00034 „Élőhely-rehabilitáció a tiszakürti Kis-Tiszán, valamint a beregi és nyírségi lápok vízpótlása”) 2) (KEHOP-4.1.0-15-2016-00037 Pusztai tölgyesek és puhafaligetek természetvédelmi rekonstrukciója a Hortobágyi Nemzeti park Igazgatóság működési területén;)

HUHN20015 Közép-Tisza			1) 59 2) 128	2 db 1) (KEHOP-4.1.0-15-2016-00034 „Élőhely-rehabilitáció a tiszakürti Kis-Tiszán, valamint a beregi és nyírségi lápok vízpótlása”) 2) (KEHOP-4.1.0-15-2016-00037 Pusztai tölgyesek és puhafaligetek természetvédelmi rekonstrukciója a Hortobágyi Nemzeti park Igazgatóság működési területén;)
HUHN20011-Hencidai Csere-erdő	0	0	8	1 db (KEHOP-4.1.0-15-2016-00037 Pusztai tölgyesek és puhafaligetek természetvédelmi rekonstrukciója a Hortobágyi Nemzeti park Igazgatóság működési területén;)
Kisvárdai-gyepek HUHN20113	0	0	80	1 db (KEHOP-4.1.0-15-2016-00085 A Felső-Tisza-vidék vizes élőhelyeinek természetvédelmi célú helyreállítása)
HUHN10005 Jászság	0	0	139	1 db LIFE15NAT/HU/000902 „A parlagi sas védelme a Pannon-régióban az ember okozta halálozás visszaszorításával”
Gelénés-Beregdaróc HUHN20046	0	0	16	1 db (KEHOP-4.1.0-15-2016-00034 „Élőhely-rehabilitáció a tiszakürti Kis-Tiszán, valamint a beregi és nyírségi lápok vízpótlása”)
/Szatmár-Bereg HUHN10001	0	0	16	1 db (KEHOP-4.1.0-15-2016-00034 „Élőhely-rehabilitáció a tiszakürti Kis-Tiszán, valamint a beregi és nyírségi lápok vízpótlása”)
Kaszonyi-hegy – Dédai- erdő (HUHN20045)	0	0	1327	1 db (LIFE17 IPE/HU/000018 A pannon gyepek és kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv stratégiai intézkedéseinek megvalósításával (Long term conservation of Pannonian grasslands and related habitats through the implementation of PAF strategic measures)
Tarpa-Tákos (HUHN20048)	0	0	6351	1 db (LIFE17 IPE/HU/000018

				A pannon gyepék és kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv stratégiai intézkedéseinek megvalósításával (Long term conservation of Pannonian grasslands and related habitats through the implementation of PAF strategic measures)
Kömörő-Fülesd (HUHN20050)	0	0	1944	1 db (LIFE17 IPE/HU/000018 A pannon gyepék és kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv stratégiai intézkedéseinek megvalósításával (Long term conservation of Pannonian grasslands and related habitats through the implementation of PAF strategic measures)
Daru-rét (HUHN20124)	0	0	118	1 db (LIFE17 IPE/HU/000018 A pannon gyepék és kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv stratégiai intézkedéseinek megvalósításával (Long term conservation of Pannonian grasslands and related habitats through the implementation of PAF strategic measures)
HUHN10002 Hortobágy	0	0	1) 1862 2) 432 3) - 4) 121	4 db 1 (KEHOP-4.1.0-15-2016-00018 A Hortobágy és Nagykunság természetvédelmi tájegységek vizes élőhelyeinek természetvédelmi célú helyreállítása;) 2 (KEHOP-4.1.0-15-2016-00037 Pusztai tölgyesek és puhafaligetek természetvédelmi rekonstrukciója a Hortobágyi Nemzeti park Igazgatóság működési területén;) 3 (GINOP-7.1.9-17-2018-00024 Hortobágy – Világörökségünk a Pusztán) 4 (LIFE19 NAT/LT/000898 Éghajlati változásokhoz alkalmazkodó élőhelyek hálózatának kialakítása a kis lilik európai állománya számára)

KEHOP-4.1.0-15-2016-00012

A Natura 2000 területekkel kapcsolatos tájékoztatás, bemutatás és szemléletformálás egységes eszközrendszerének kialakítása a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén, az összes Natura 2000 területet érinti, élőhelyfejlesztést nem tartalmaz.

KEHOP-4.3.0-VEKOP-15-2016-00001

„A közösségi jelentőségű természeti értékek hosszú távú megőrzését és fejlesztését, valamint az EU Biológiai Sokféleség Stratégia 2020 célkitűzéseinek hazai szintű megvalósítását megalapozó stratégiai vizsgálatok”,

Magyarország összes Natura 2000 területe – kivéve Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság - élőhelyfejlesztést nem tartalmaz.

Fentiekén túl részt vettünk az országos Natura 2000 élőhelyértelmezési útmutató véleményezésében, javításában, illetve a hazai Natura 2000 területek természetvédelmi célkitűzéseinek meghatározásához készülő módszertani útmutató véleményezésében, javításában.

Jelenleg előkészítési fázisban van a „KEHOP-4.1.0-15-2021-00098 Nyírségi és bihari vizes élőhelyek rehabilitációs programja (projekt-előkészítés)”, ezért egyelőre csak előzetes adatokat tudunk megadni az élőhelyrekonstrukciók területéhez, ezek az alábbiak:

Terület kódja és megnevezése	Élőhely-rekonstrukció (ha)
Derecske-konyári gyepek (HUHN20009)	618,43
Pocsaji-kapu (HUHN20010)	91,63
Közép-Bihar (HUHN20013)	733,85
Kaba-földesi gyepek (HUHN20093)	68,98
Bihari-legelő (HUHN20101)	598,55
Bihar (HUHN10003)	1451,07
Kék-Kálló-völgye (HUHN20016)	140,798
Monostorpályi-legelő (HUHN20020)	97,672
Nyírábrányi Káposztás-lapos (HUHN20026)	70,231
Nyírábrányi Kis-Mogyorós (HUHN20027)	45,767
Csohos-tó (HUHN20028)	153,787
Vajai-tároló (HUHN20120)	85,744
Kisvárdai gyepek (HUHN20113)	25,514

3.1.6. Nemzetközi jelentőségű területek

A) Ramsari területek

HNPI működési területe: 1 747 744 hektár		
védett terület egység	száma (db)	kiterjedése (hektár)
	2	54 347

A HNPI működési területére eső Ramsari területek nem rendelkeznek jelzótáblával. Az összes bemutató létesítmény (36) közül 6 érint Ramsari területet. Az élőhely-rekonstrukciós tevékenységekkel érintett Ramsari terület összesen mintegy 4 200 hektár. A tárgyévben futó projektek közül 2 db érint Ramsari területet.

B) MAB bioszféra rezervátumok (továbbiakban: MAB BR)

HNPI működési területe: 1 747 744 hektár		
védett terület egység	száma (db)	kiterjedése (hektár)
	1	154 591

A HNPI működési területére eső MAB BR terület rendelkezik határ jelölő táblákkal. Az összes bemutató létesítmény (36) közül 13 érint MAB BR területet. Az élőhely-rekonstrukciós tevékenységekkel érintett MAB BR terület összesen mintegy 6000 hektár. A tárgyévben futó projektek közül 3 db céloz meg MAB BR területet

Az UNESCO MAB programja 50 éves fennállásának ünneplése 2021. októberében zajlott le egy konferencia keretein belül.

Szükséges a bioszféra-rezervátum területek pontos területi lehatárolása, melynek elvégzését a HNPI elkezdte.

C) Európa Diplomás területek

Az Igazgatóság működési területén Európa Diplomás terület nem található.

D) Világörökségi területek

HNPI működési területe: 1 747 744 hektár	
védett terület egység (ún. világörökségi helyszín)	kiterjedése (hektár)
"Hortobágyi Nemzeti Park – a Puszta"	74 670 ²

A Hortobágyi Nemzeti Park – a Puszta, egy pásztortársadalmak által formált kulturtáj, amely máig hordozza a több ezer éves hagyományos tájhasználat ép és látható nyomait, példázva egyúttal az ember és természet közötti harmonikus kapcsolatot. Az UNESCO Világörökségi Bizottsága a „Hortobágyi Nemzeti Park – a Puszta” megnevezésű helyszínt HU-474rev azonosító számmal 1999-ben vette fel a Világörökségi Listára, kulturális örökség kategóriában.

A világörökségi gondnokságról szóló 32/2012. (V.8.) NEFMI rendeletben foglaltakkal összhangban a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2013-tól látja el a világörökségi gondnoksági feladatokat. A 7 éves gondnoksági megbízás 2019. december 31-én lejárt, amelyet a szakterületért felelős tárca 2022. december 31-ig ideiglenesen meghosszabbított. A 2016-ban elkészült világörökségi kezelési terv dokumentáció kormányrendeletben történő kihirdetése egyelőre nem valósult meg.

A HNP VH világörökségi védőövezetének kijelölését célzó előkészítő feladatok:

Az ennek előfeltételét jelentő jogszabály-módosítást (131/2007. (XII.27.) KvVM rendelet) az Agrárminisztérium Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztálya (továbbiakban AM NPTF) előkészítette, a közigazgatási egyeztetések lezajlottak, ám a módosított rendelet nem lépett hatályba.

A HNPI működési területére eső világörökségi terület rendelkezik jelzőtáblákkal. Az összes bemutató létesítmény (36) közül 16 érint világörökségi területet. A világörökségi helyszínen 5 tanösvény fut.

E) Geopark

Az Igazgatóság működési területén geopark nem található.

² A világörökségi helyszín jelölési dokumentációjában az szerepel, hogy a világörökségi helyszín körül 200 000 hektár védőövezet kerül lehatárolásra.

3.1.7. Országos jelentőségű védett természeti területek speciális természetvédelmi kezelési tervű, meglévő és tervezett részterületei (például a földtani alapszelvények, földtani képződmények)

HNPI működési területe: 1 747 744 hektár		
Részterület	Kiterjedés	Bennfoglaló védett terület
Kaszonyi-hegy – földtani képződmény	3,5 ha	Kaszonyi-hegy TT
Pocsaji homokbánya – földtani képződmény	0,6 ha	Bihari-sík TK
Tarpai Nagy-hegy - földtani képződmény	4,5 ha	Szatmár-Beregi TK

3.2. Terület nélküli, egyedi jogszabállyal védett és védelemre tervezett természeti értékek (Védett mesterséges üregek)

Igazgatóságunk működési területén – jelenlegi ismereteink szerint – nem találhatóak védett mesterséges üregek.

3.3. Egyéb, speciális területi kategóriák:

A) Erdőrezervátum

Az erdőrezervátum védett erdőterület, fokozottan védett magterületből és védett védőzónából áll. A magterületen minden emberi tevékenységet végérvényesen beszüntetnek annak érdekében, hogy az erdő természetes folyamatai zavartalanul és hosszú távon érvényre juthassanak és azok megismerhetővé, tanulmányozhatóvá váljanak. Egyes természetvédelmi szempontból indokolt esetekben, amikor a természetes folyamatok veszélybe kerülnek ezektől eltérő beavatkozásokra szükség lehet. Jellemzően ilyen az inváziós fajok megjelenése az adott területen.

Az Erdőrezervátum program fő célja:

- az erdők természetes életének, változatos szerkezetének, hosszú távú folyamatainak, és gazdag élővilágának megismerése
- a Magyarország tájait és jellemző erdőtársulásait képviselő erdőállományok - európai rendszerbe illeszkedő - országos hálózatának kialakítása és megőrzése
- az ismeretek bemutatása és közvetítése a természetvédelem, az erdőgazdálkodás és a természeti értékeink iránt fogékony társadalmi csoportok felé

Így a program hosszú távú gyakorlati haszna lehet, hogy a természetvédelmi célú erdőkezelés és a természetközeli erdőgazdálkodás a mai gyakorlatnál jobban építhet az erdő természetes folyamataira, az erdő spontán felújulására és természetes faállomány-szerkezetére, amelynek ugyanúgy része a famatuzsálem, a kidőlt, vagy álló holt fa, a koronaszintben megjelenő lék, a sok elegyfaj, mint a nagy gazdasági értékkel rendelkező szálfák.

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található erdőrezervátumok a következők:

Név, kód	Összterület (ha)	Magterület (ha)	Kihirdető rendelet
Farkas-sziget (1), ER-23	74,7	24,3	15/2000. KöM rendelet (2000/66: 4072-4074.)

Név, kód	Összterület (ha)	Magterület (ha)	Kihirdető rendelet
Farkas-sziget (2), ER-18	41	8,4	15/2000. KöM rendelet (2000/66: 4072-4074.)
Bockerek-erdő, ER-19	215,8	60,1	15/2000. KöM rendelet (2000/66: 4072-4074.)
Dédai-erdő, ER-20	72	19,7	15/2000. KöM rendelet (2000/66: 4072-4074.)
Tilos-erdő, ER-22	62,3	22,3	15/2000. KöM rendelet (2000/66: 4072-4074.)
Baktai-erdő	36,6	28,4	15/2000. KöM rendelet (MK 2000/66: 4072-4074.)
Összesen	502,4	163,2	

A Fényi-erdőrezervátum részben a "tervezett" kategóriába tartozik, melynek esetében a tervezett erdőrezervátum egy részének nem védett jellege függesztette fel az erdő-rezervátumként való kihirdetését. A nem védett rész állami tulajdonú, a Nyírerdő Zrt. vagyongazdálkodásában van.

B) Országos Ökológiai Hálózat

Az ökológiai hálózat elveinek alkalmazása segítséget nyújt, hogy a fejlesztések során a megye tájai ne veszítsék el kedvező adottságaikat, és a védett területek mozaikjain kívül is fennmaradjon az emberi tevékenység, a táj és a természeti adottságok harmóniája. 2018-ban megtörtént az Országos Ökológiai Hálózat övezeti lehatárolásának pontosítása a megyei területrendezési tervek felülvizsgálatához.

Fontos megjegyezni, hogy a tavalyi évben jelzett jogszabályi ellentmondás az Országos Ökológiai Hálózat és a települési térségek kategóriái között (A megye területrendezési tervének jóváhagyásakor hatályos 2018. évi CXXXIX. törvény „Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről” (továbbiakban: MoTrT) 22.§ alapján) továbbra is életben van és továbbra sincs megnyugtató megoldás a helyzet kezelésére.

Az Országos Ökológiai Hálózat módosítására fokozódó igények jelentkeztek 2021-ben. Egy esetben a kijelölés törlése egy korábbi adminisztrációs hiba miatt indokolható volt, itt területi csökkenéssel járt, azonban a többi esetben, ahol egyéb érdekből végbement az eljárás mindenhol sikerült területi növekedéssel zárni, tehát a csereterületek kiterjedése nagyobb volt, mint a kivonás által érintett területeké. Ezek az alábbiak:

- Debrecen I. kerület 136,2 hektár ökológiai folyosó csökkenés;
- Hajdúnánás 1,23 hektár magterület növekedés;
- Hajdúnánás 28,47 hektár ökológiai folyosó növekedés;
- Hajdúnánás 7,37 hektár pufferterület növekedés.

HNPI működési területe: 1 747 744 hektár		
védett terület egység	száma (db)	kiterjedése (hektár)
magterület	2326	302 699
ökológiai folyosó	2696	148 855
puffer-terület	1481	285 131
Összesen:	4431	736 685

3.4. Magas Természeti Értékű Területek

A Vidékfejlesztési Program zonális természetvédelmi célprogramjai olyan konkrétan lehatárolt, ún. Magas Természeti Értékű Területeken (továbbiakban MTÉT) támogatják a gazdákat a természetkímélő gazdálkodási módok kialakításában és fenntartásában, ahol a mezőgazdasági hasznosítás folytatása különösen fontos feltétele az élővilág, a tájkép valamint az épített és történeti értékek hosszú távú megőrzésének. A Magas Természeti Értékű Területek kifizetései olyan előre kijelölt területeken elérhetők, melyek természeti és táji adottságait annyira értékesek, hogy ott különleges földhasználati módok támogatása indokolt. 2021. év során Igazgatóságunk is részt vett a Magas Természeti Értékű Területek felülvizsgálatában, javaslatot fogalmazott meg területekre, valamint támogatási célprogramokra, szakmai előírásokra vonatkozóan. Összességében 19 098 hektárral nőtt a MTÉT területek kiterjedése a felülvizsgálat során.

A 2016 – 2021 támogatási időszakban tűzokvédelmi, alföldi madárvédelmi, kék vércse védelmi célprogramok igénybevételének lehetőségével kategorizált MePar fizikai blokkok esetében a korábbi kijelöléshez képest több helyen is módosításokat javasoltunk.

Új elemként javaslatot tettünk a 2009 – 2014 között már alkalmazott daru - vadlúdvédelmi szántó célprogramhoz tartozó területi lehatárolásra. A kijelölés során a darvak, vadludak által leggyakrabban használt, a legjelentősebb daru és vadlúd őszi – téli - tavaszi éjszakázó-, pihenőhelyek közelében elhelyezkedő blokkokat jelöltük ki.

Új elemként javaslatot tettünk fogolyvédelmi területek kialakítására. A kijelölések alapját a recens fogolymegfigyelések szolgáltatták. Az egyes kijelölések méretét úgy alakítottuk ki, hogy azok a jelenlévő fogoly populáció jelentős növekedését tegyék lehetővé, amennyibe a célprogram megfelelő kiterjedésben valósul meg az egyes kijelöléseken belül.

Új elemként javaslatot tettünk székicsér és partimadárvédelmi területek kialakítására. Megfelelő előírásokkal bevezetett kompenzációs támogatás lehetőségével az érintett földhasználókat lehetett volna ösztönözni, hogy székicsérvédelmi – partimadárvédelmi célú földhasználatot folytassanak, ezáltal elősegítve a székicsér és egyéb agrár-ökoszisztémához kötődő partimadárfaajok szaporodási sikerét állományuk megőrzését, gyarapítását.

Új elemként javaslatot tettünk ürgevédelmi területek kialakítására. A csatolni kívánt blokkok a nem védett területeken lévő ismert ürgeállományok élőhelyeinek megóvását szolgálta volna.

Új elemként javaslatot tettünk hamvas rétihéja védelmi területek kialakítására. A jelölt területek rendszeres fészkelő és táplálkozó területei a fajnak.

Új elemként javaslatot tettünk földikútya védelmi területek kialakítására. A jelölt területek fontos, veszélyeztetett élőhelyei a nyugati földikútyának (*Nannospalax (superspecies leucodon)*).

HNPI működési területe: 1 747 744 hektár	
MTÉT terület neve	kiterjedése (hektár)
Hortobágy	122688
Bihari-sík	60005
Szatmár-Bereg	95061
Jászság	52987
Összesen:	330741

4. Kutatás és monitorozás (saját, illetve más szervvel végeztetett, külön megjelenítve)

4.1. Kutatás (tárgy, kutató, helyszín, forrása, forrás nagysága és főbb eredményei)

- A Kitaibelia folyóiratba megjelent Demeter László és Lesku Balázs közleménye a téli zsurló (*Equisetum hyemale*) és Moore-zsurló (*Equisetum x moorei*) nyírségi elterjedésének kritikai áttekintéséről, valamint Demeter László és Szél László közleménye a sásfajok (*Carex* sp.) Dél-Nyírségi elterjedéséről.
- A Természetvédelmi Közlemények folyóiratban megjelent Moldován Orsolya, Schneider Viktor, Szél László és Németh Attila „ajánlások földikutya-állományok egyedszám változásának egységes nyomon követéséhez” című cikke.
- A Folia Historico - Naturalia Musei Matraensis folyóiratban megjelent a „Ritka és természetvédelmi szempontból jelentős bogarak (Coleoptera) a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területéről”, valamint a „Bogár adatok (Coleoptera) a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területéről, 2008–2019” című cikk.

No.	Kutatási projekt tárgya	Kutató	Kutatás helyszíne	Kutatás forrása	Forrás nagysága (ezer Ft)	Kutatás főbb eredményei
1	Természetvédelmi kezelések hatásainak vizsgálata az újszentmargitai Tilos-erdőben	Dr. Molnár Attila	Újszentmargita (Tilos-erdő)	Természeti értékek védelme	1 270	A vizsgálat tárgyát képező mindhárom gerinctelen taxon (futóbogarak, hollyvák, pókok) adatainak értékelése azt mutatja, hogy ilyen kis léptékben végzett felújítás rövid távon nem károsítja számottevő mértékben a talajfaunát. A legjobb állapotú tölgyesekben nem került elő differenciális faj, sokkal inkább zavarásjelzők hiánya, és általában a lágyszárú szint alacsony borítása határozza meg a „jó” erdők karakterét. Az inváziós fajoktól mentesített foltokon egyelőre nem az erdősztyepp-szegélyek fajai jelentkeztek, hanem száraz tölgyes – tatárjuharos lösztölgyes asszociációkhoz kötődő fajok, mint pl. a <i>Melica altissima</i> , <i>Vicia narbonensis</i> .
2	Szalakóta állományok felmérése	Tóth Pál	Bihari-sík	Természeti értékek védelme	180	2021-ben 217 db kihelyezett szalakótaodúból 197 db került ellenőrzésre, melynek során 133 db odúban tapasztaltunk valamilyen faj költését, ebből 105 db volt szalakóta odúfoglalás. Összesen 42 szalakótát láttunk el jelöléssel, melyből 5 egyed színes gyűrűt is kapott, és további 1, már jelölt egyed is kézrekerült.
3	Vércse állományok felmérése	Tóth Pál	Bihari-sík	Természeti értékek védelme	180	A felmérés eredményeként 10 helyszínen 57 pár költését sikerült regisztrálni, melyek egy része az Igazgatóság által kitett költőládában, túlnyomó többsége azonban vetési varjak fészkeiben történt. A tájegység legnagyobb őszi gyülekezőhelyén mintegy 200 egyedet lehetett megszámolni a szinkronszámlálás alkalmával.
4	Madárgyűrűzési tevékenységek és partimadarak mozgásmintázatának kutatása	Tóth Pál	Bihari-sík	Természeti értékek védelme	850	A rendelkezésre álló keretből egyrészt az Igazgatóság madárgyűrűzői engedéllyel rendelkező kollégáinak az éves gyűrűzői regisztrációs díja lett kiegyenlítve. A költséget Igazgatóságunk egyetlen szerezcsensírály (<i>Larus melanocephalus</i>) telepének ad otthont, de nagyszámban költenek dankasírályok (<i>Larus ridibundus</i>), és küszvágó csérek (<i>Sterna hirundo</i>) is. Mindemellett egy-egy barátréce (<i>Aythya ferina</i>), és cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>) költését is tapasztaltuk már a területen. A rendelkezésre álló színes nyakgyűrűk segítségével a nyári ludak vedlési időszakában 61

						egyedre GPS nyomkövet is felhelyeztünk.
5	Lápok szárító hatásának vizsgálata	Dr. Tölgyesi Csaba (Biom Oktatási és Természetvédelmi Betéti Társaság)	Hajdúsági TK Létavértes	Természeti értékek védelme	1 495	Az eddigi előzetes eredmények alapján valószínűsíthető, hogy a lápok vízállapotán a velük szomszédos faültetvények gyérítése nem javít számottevően, azonban a teljes letermelést a vízállapot javulása kísérheti.
6	Denevérközösségek felmérése	Dobrosi Dénes	Rétköz-Bereg Erdőtervezési Körzet	Természeti értékek védelme	1 000	Összesen 119 mintavételi ponton gyűjtöttek hangokat. Összesen 18 denevérfajt sikerült kimutatni, melyek közül 4 fokozottan védett, 1 további faj pedig Natura 2000-es faj. Egy eddig nem kipróbált vizsgálati időszakkal, a novemberi mintavételezéssel is megtoldották a kutatást, a vizsgálatok azt igazolták, hogy a fakitermeléssel alig vagy egyáltalán nem bolygatott, sok holtfával rendelkező, idős tölgyesekben nagyszámú pisze denevér telel.
7	Emlősfajok felmérése	Bombay Bálint (Pangea Kulturális és Környezetvédelmi Egyesület)	HNPI működési terület	Természeti értékek védelme	750	A kisemlősök faunisztikai kutatásához a legszélesebb táplálékspektruma a gyöngybagolynak (<i>Tyto alba</i>) van, így főként ennek a fajnak a köpetei kerültek begyűjtésre. A gyűjtött mintákban 19 emlős csontjait azonosítottak fajszerint (ebből 10 védett faj), 6-ot nemzetség szinten, ezen kívül 6 madár, 1 kétlélűfaj, és különféle rovarok maradványai kerültek még elő. Előkerült a hazánkban viszonylag ritkának tekinthető fehértorkú denevér (<i>Vespertilio murinus</i>), valamint a hegyesorrú denevér (<i>Myotis blythii</i>), és két törpedenevér (<i>Pipistrellus spp.</i>) faj is.
8	A keresztes vipera (<i>Vipera berus</i>) felmérése	Somlai Tibor (A Természet Szolgálatában Alapítvány)	Beregi-sík	Természeti értékek védelme	400	. Az Országos Kétlélű- és Hullóterképezés Program honlapjára eddig 40 keresztes vipera adat érkezett be a térségből, de az elmúlt évek során összegyűjtött adatokkal kiegészülve 2021 végére 137 keresztes vipera adatot tartalmaz a Beregi-síkról az adatbázis. A 2021-es év időjárása kedvezőbben alakult, így összesen 55 példányt észleltek 9 helyen.
9	Egyedi tájértékek felmérése	Kiss Balázs	HNPI működési terület	Természeti értékek védelme	100	Ártádon 11, Bojton 11, Kálmánházán, 17, Nagykerekin 11, Szorgalmatosan 7 egyedi tájérték felvétele történt meg.
10	Halfajok felmérése	Sallai Zoltán	Felső-Tisza	Természeti értékek védelme	500	A Tiszadobi-Holt-Tiszán 5, a Rózsás-, a Foltos-kerti- és a Boroszló-kerti-Holt-Tiszán 2-2 mintaszakaszon gyűjtöttek adatokat 2021. október 29-30-án. A vizsgálat során összesen 2.396 halegyedet fogtak és határoztak meg, melyek 19 halfajt képviseltek. A kimutatott 19 fajból 2 faj volt védett – szivárványos ökle (<i>Rhodeus amarus</i>) és réticsík (<i>Misgurnus fossilis</i>) –, továbbá ez a két faj az Élőhelyvédelmi Irányelv függelékeiben is megtalálható. Sajnálatosan az inváziós halfajok mindegyik holtmederben nagy egyedszámban voltak jelen. A Tiszadobi-Holt-Tiszán 15, a Rózsás- Holt-Tiszán 13, a Foltos-kerti- és Boroszló-kerti-Holt-Tiszán 12-12 halfaj jelenlétét mutatták ki.

11	Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>) felmérése	Bereczki Csaba	HNPI működési terület	Természeti értékek védelme	476	A lápi póc két élőhelyről (Zsid-tó, Öreg-Túr) került elő és összesen 175 egyedét sikerült megfogni. További, természetvédelmi szempontból kiemelkedő eredmény, hogy a szintén védett réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>) jelenlétét sikerült bizonyítanunk a Zsid-tóból és a Bábtaváról. Jelenleg a Bihari-síkon él a Tisza vízrendszerének egyik legnagyobb lápi póc állománya.
12	Közösségi jelentőségű lepkefajok felmérése	Deli Tamás	Rétköz-Bereg Erdőtervezési Körzet	Természeti értékek védelme	840	A kutatás során 618 rekordot regisztráltak. Rögzítésre kerültek 104 ponton <i>Eriogaster catax</i> fészkek (161 db). A <i>Dioszeghyana schmidtii</i> és az <i>Euplagia quadrimaculata</i> felmérése során nem találtak bizonyító példányokat. A <i>Hypodryas maturna</i> felmérése során 59 lokalitást rögzítettek, amelyből 23 foltban detektálták a faj 33 példányát. A <i>Lopinga achine</i> felmérése során 165 ponton észleltek potenciális élőhelyet, amelyből 99 lokalitásban találták meg a faj 212 példányát. A felmért lepkéken kívül tovább 16 védett és 33 nem védett lepké faj, valamint 14 egyéb védett gerinctelen állatfaj adatai kerültek az adatbázisba.
13	A közösségi jelentőségű sztyeplepke (<i>Catopta thrips</i>) konzervációbiológiai vizsgálata	Dr. Sramkó Gábor	HNPI működési terület	Természeti értékek védelme	1 250	. Összegében úgy látják, hogy a teljes genom és a mitogenom jól használható lesz a tervezett vizsgálatok második szakaszában, ahol a teljes genomot a RADseq referencia genomjaként szeretnék használni, míg a mitogenomot a bábbörök bárkódolására.
14	Székicsér fajok állományainak felmérése	Kiss Ádám	HNPI működési terület	saját forrás	150	Igazgatóságunk munkatársai más Igazgatóságokkal összefogva folyamatosan nyomon követik és vizsgálják az egyre fogyatkozó egyedszámú székicsér (<i>Glareola pratincola</i>) és feketeszárnyú székicsér (<i>Glareola nordmanni</i>) állományait 2018. évtől egységes kutatási tervnek megfelelően kutadják az említett fajok élőhelyválasztását, viselkedéskölögiáját, költsbiológiját, és az egyes populációik közötti kapcsolatokat.
15	Vízi- és partimdarak szerepe a propagulum terjesztésben	Tóth Pál	HNPI működési terület	részben saját, részben Duna-kutató Intézet	100	A kutatás során vizsgáljuk, hogy mely növényfajok képesek a vízi- és partimdarakkal terjedni, továbbá feltérképezzük egy magterjedési hálózatot, hogy kiderítsük annak sérülékenységet. A kutatás eredményeinek természetvédelemben betöltött szerepe nagyon meghatározó, hiszen pl. az egyre inkább feldarabolódó, kiszáradó mocsaras élőhelyek vegetációjának rekonstrukciójánál jelentős szerepe van, valamint fontos kérdésekre kaphatunk választ (pl. növénypopulációk dinamikája, éghajlatváltozásra adott reakcióik, stb.). Mindemellett vizes élőhelyek hálózatmintázatáról, a vízimadarak állományára, viselkedésére, mozgásmintázatára vonatkozó információk is számos információt nyertünk a kutatás által.
16	Vonuláskutatás, nyári lúd	Tar János	Öregtavak	Forrás: Saját forrás és FHNPI Madárvárta project	80	A Hortobágy Természetvédelmi Tájégségben a természetvédelmi őrszolgálat a duális képzésben résztvevő hallgatók és több osztály aktív közreműködésével folytattunk egy vonuláskutatási projektet, melynek során nyári lúd egyedeket jelölünk meg nyakgyűrűvel. 2021-ban 60 egyedét jelöltünk meg nyakgyűrűvel, illetve egy egyedét GPS-el ellátott nyakra rögzíthető jeladóval láttak el a FHNPI munkatársai saját projektjük keretében..

17	Óriás fényszerje (<i>Koeleria grandis</i>) felmérése	Tóth Pál	Hajdúhadház, Fülöp község külterület	saját forrás	15	A faj töveit 2021. évben nem sikerült ismét detektálni, azonban a területről több pontból magbankmintát vettünk, amit tavasszal kicsíráztatunk.
18	Partimadár felmérés	Dr. Góri Szilvia	Bombatér, Hortobágyi Halastó V. tőegység és Bivalyos-tó, Fekete-rét.	saját forrás	500	A Bombatér területén 2021-ben már két mintavételi helyszínen végeztük a kutatást, összhangban az ebben az évben itt megkezdett botanikai kutatásokkal: bivalylegeléssel kezelt élőhelyen, illetve szürkemarhával legeltetett területen. Célunk, hogy hosszú távon (szükség anyagi feltételek esetén is) egységes módszertan szerint végezhető kutatási programot tudjunk folytatni a partimadarak (cankók, lilék és közelrokon fajok) hatékonyabb védelme érdekében, megfelelő élőhelyek fenntartásával, élőhelykezeléssel.
19	A Bombatéri élőhelyrekonstrukciót követő gyepesedési folyamatok vegetációdinamikai vizsgálata	Dr. Deák Balázs	Bombatér	saját forrás	500	A kutatás során a tájrehabilitáció során kialakult szabad talajfelszíneken négy mintaterületen, összesen 180 darab 1 m ² -es kvadrátban végeztünk cönológiai felvételeket. A gyepesedés negyedik évében, 2021-ben a szikes gyepi specialista fajok, és az évelő füvek és sások váltak uralkodóvá a területen. A gyomok borítása a gyepesedési folyamat elejétől kezdve alacsony volt, az átlagos kvadrátonkénti borításuk jóval 10% alatt volt mind a négy évben (2017-től).
20	Szürkemarha és bivaly legelés hatásának vizsgálata a bombatér területén található száraz és nedves szikes növénytársulások növényzetére	Dr. Deák Balázs	HNPI működési terület	saját forrás	500	A vizsgált területeken a szürkemarha által legelt száraz gyepekben a sötét, tipikus szikes gyepi fajok borítása és a gyeper növényzetének Borhidi-féle módszer alapján számolt természetessége magasabb volt, mint a bivaly által legelt szárazgyepekben. A rétekben ez a trend megfordult és itt a specialista fajok borítása és a természetesség alapján a bivalyok által legelt terület bizonyult kedvezőbbnek. A legeltetés hatása a mocsári társulásokban valószínűleg a későbbiekben mutatkozik majd meg
21	Idényen kívüli (téli) legeltetés hatásainak vizsgálata hortobágyi gyepekben, növényzeti változások vizsgálata	Dr. Deák Balázs	Hortobágy Tájegység	saját forrás	700	A kutatás során a kijelölt mintaterületeken cönológiai mintavételezést végeztünk abból a célból, hogy a felvételek felhasználásával a következő években vizsgálni lehessen az időben kiterjesztett legeltetésnek a hortobágyi száraz és nedves gyepekre kifejtett hatását. A kutatás első évében (2021) részletes botanikai állapot felmérés készült, amely a növényzet struktúráját és fajösszetételét vizsgálta a későbbi években téli legeltetéssel kezelni kívánt területeken az alábbi gyeptípusokban: ürmös szikesek, löszgyepek, szikes rétek.
22	Idényen kívüli (téli) legeltetés hatásainak vizsgálata hortobágyi gyepekben, faunisztikai változások vizsgálata	Dr. Kovács Tibor	Hortobágy Tájegység	saját forrás	500	A Diplopoda, Chilopoda, Isopoda valamint az Amphibia és Reptilia csoportokba tartozók fajok száma igen kevés és egyedszámuk is alacsony. Úgy véljük, hogy esetükben egy csapadékosabb időjárású mintavételi év sem hozna olyan eredményt, amely túlmutatna a faunisztikai ismeretek és adatbázisok bővítésén. A Formicidae család esetében egy csapadékosabb év feltehetően olyan mintamennyiséget és eloszlást szolgáltatna, ami a projekt célját tekintve is adekvát statisztikai feldolgozásra alkalmas. Az Arachnida, Orthoptera és Coleoptera csoportok esetében a jelen évben gyűjtött minták további elemzésre alkalmasak (részben ez meg is történt, lásd Orthoptera). Mindazonáltal egy csapadékosabb év náluk is lényeges fajszám és abundancia növekedést idézne elő.

23	Földikutya élőhelyeken talajcsapdás és fűháló felmérés (célfaj: földkutya trágyatúró)	Dr. Kovács Tibor	HNPI működési terület (10 lokalitás)	saját forrás	50	2021. március 25. és június 2. között. Az élőhelyekről 324 faj, 13 779 egyedének a meghatározása történt. A kutatás céljainak számító földikutya trágyatúró (<i>Palaeonthophagus kindermanni</i>) 3 élőhelyen került elő: Debrecen-Józsa, Debrecen-Lucernaföld; Mezőtúr-téglagyár.
24	Ohati-erdő, lékes felújítások, talajfaunisztikai felvételezés	Szabó Gyula	Ohat	saját forrás	50	A Debreceni Egyetemmel tovább folytattuk az Ohati-erdőn a lékes felújítás hatásait követő felmérést (8 lék 6 kontroll terület)
25	KEOP pályázati forrásból áttelepített ürgék felmérése	Dr. Góri Szilvia	Egyek-pusztaköcsi-mocsarak	saját forrás	30	A két citellárium környezetében összesen 376 járatot találtunk, melyből 360 lakott járat volt, amit friss kaparás, ürülék és táplálékmaradványok (kítinpáncél) is jeleztek. Az állomány zöme a Nyíregyházi-halom közelében található citellárium környékén van, zömmel kb. 100-150 hektáron elhúzódva a háton déli irányba. Citellárium I. (a Nyíregyházi-halom közelében): 302 felmért járat, ebből 12 inaktív, a citelláriumban 0 kotorék. Citellárium II. (a tanya mögött): 74 felmért járat, ebből 4 inaktív, a citelláriumban 6 kotorék.
26	A Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzetben madártani felmérés	Monoki Ákos	Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet	saját forrás	50	Különböző típusú erdőállományokban és ültetvényekben kijelölt mintavételi pontokon 4. éve történik madártani felmérés. A 2021. évben szembetűnő volt a második lombkorona szinthez kötődő erdei pinty (<i>Fringilla coelebs</i>) és a cserjeszinthez kötődő barátk (<i>Sylvia atricapilla</i>) kisebb gyakorisága, aminek oka feltehetően a nagyvízi meder rendezését célzó projekt erdőket érintő beavatkozásai, melyek lényegében megszüntetik ezt a vegetációs szintet a cserjeszinttel együtt
27	Lámpázás Tiszajenő és Jászberény külterületén	Dr. Tallósi Béla	Nagy-rét (Tiszajenő), Négy szállás (Jászberény)	saját forrás	100	Jászberényben jelentős tudományos és adatként jegyeztük fel a vállfoltos cserjefutó (<i>Lebia humeralis</i>) és a pompás szikifutó (<i>Pogonus luridipennis</i>) egyedeit, de itt került elő immár másodízben a tájegység területén, az új betelepülőként nyilvántartott szállóvendég éjcincér (<i>Trichoferus campestris</i>) is. A Nagy-réten előkerült a tájegységből eddig ismeretlen, védett homokpusztai sáska (<i>Calliptamus barbarus</i>)
28	Éjszakai halfaunisztikai felmérés	Orcsik Tibor	Tisza 377 és 357 folyamkilométere	saját forrás	50	A vizsgálat főképp a homokpadokon történt, ahol a selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetser</i>) előfordulását próbáltuk detektálni. Összesen közel 30 egyed került elő, mellette a halványfoltú küllő (<i>Romanogobio albipinnatus</i>) is jellemző volt
29	Jászsági örkerület hullófaunájának felmérése	Zvara Gábor	Jászság	saját forrás	100	Külön hangsúlyt fektettünk a homoki gyík, valamint annak lehetséges és potenciális élőhelyeinek távérzékeléssel, és terepi bejárásos ellenőrzéssel történő felderítésére, továbbá tájegység szinten a zöld, fűre, fali gyík, illetve kockás sikló elterjedésének felderítése. A szárazodásra érzékeny, vizes élőhelyhez köthető hulló fajok, pl mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>) vagy az elevenesülő gyík (<i>Zootoca vivipara</i>) jelenléte ezen területeken szinte teljesen kizárt, az ezen fajokat érintő populációs elterjedés felmérése ezen területek szárazsága miatt sokkal kevesebb potenciális élőhelyre korlátozódik.

30	Hullámtéri rétekről kimosott szárazföldi makrogerinctelenek felmérése	Dr. Tallósi Béla	Közép-Tisza-Jászság Természetvédelmi Tájegység	saját forrás	100	A korábbi tapasztalatokkal szemben, ezekben az anyagokban igen jelentős a fitofág bogarak, főleg levélbolhák és ormányosbogarak részaránya, az érdekesebb fajok már determinálva lettek és van közöttük két ritka, a térségből eddig ismeretlen faj, egy futóbogár- és egy ormányosbogár-faj. Szolnokon és a Tiszagátak még nem burkolt felszínein tavasszal nyomon követtük a hólyaghúzóok rajzását. Az időjárás nagyon mostoha volt és kevés nünükével lehetett találkozni. Jelentős kétfoltos élősdebogár (<i>Apalus bimaculatus</i>) rajzást figyelhettünk meg a töltéseken. Utoljára a faj ekkora egyedszámmal a város belterületén, 2009-ben jelentkezett.
31	Vadmacska felmérés	Ujfalusi Sándor	Tiszaörs	saját forrás	50	Vadkamerát és szőrscspadát helyeztünk ki vadmacska előfordulásának felmérése céljából három helyszínen. Házi macskát minden helyszínen rögzített a kamera, egyik helyszínen egy fenotípusosan vadmacska is lencsevégre került, de szőrmintát nem sikerült fogni tőle.
32	Bihari-sík fullánkös hártványasszárnyú faunájának felmérése	Gebei Lóránt	Bihari-sík	saját forrás	50	Több, országosan ritka faj is előkerült, így két új helyen ismét megfogtuk a tavaly előkerült gyászmehet (<i>Ammobates oraniensis</i>), mely Magyarországon új faj.
33	Halfaunisztikai felmérések	Bereczki Csaba	Hajdúság-Dél-Nyírség Természetvédelmi Tájegység	saját forrás	500	A Jókai-forrásnál nagy számban fogtunk széles kárászt. A Keskeny-ér lágjában nem volt hal. A lág szélén több bugássás-adatot rögzítettünk. A a Tóóc-ér mentén csak tájidegen fajokat fogtunk. a Vekeri-tavon, a Kati-éren és a Fancsika I. és II.-tározókon. Adventív fajokon kívül 2 példány réti csíkot regisztráltunk.
34	Nyírségi szőlőhegyek florisztikai felmérése	Barna Péter	Rohod, Nyírjákó, Petneháza, Nyírmada és Nyírkarász	saját forrás	300	Nyírségi szőlőhegyeket jártuk be májusban védett növények felmérése végett dr. Szigetvári Csabával. A rohodi szőlőhegyen a homoki nőszirm (<i>Iris arenaria</i>) egy eddig nem ismert állománya került elő. Emellett a selymes boglárka (<i>Ranunculus illyricus</i>) Rohodon, Nyírjákón, Petneházán, Nyírmadán és Nyírkarászon is virágzott.
35	Ágastapló felmérés	Barna Péter	Sóstói-erdő	saját forrás	100	A 2018-as évben az adatok nagy számából eredően, a gombával gyökérkapcsolt fák védelme érdekében azok egyedi, festékszórós jelölése mellett döntöttünk a Nyírerdő Zrt. Nyíregyházi Erdészetének egyetértésével. Ezt a munkát 2021-ben is folytattuk. Ebben az évben 17 fát sikerült megjelölni (összesen 119 egyedileg jelölt fát ismerünk). Ezzel a Sóstói-erdő országos szinten kiemelkedő ágas tapló előfordulások tekintetében.

4.2. Monitorozás (tárgy, kutató, helyszín, forrása, forrás nagysága és főbb eredményei)

No.	Monitorozó projekt tárgya	Kutató	Monitorozás helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (ezer Ft)	Monitorozás főbb eredményei
1	Egyenességárnyú közösségek felmérése	Dr. Nagy Antal	Bagamér (Daru-hegyek), Hajdúbagosa	Természeti értékek védelme	600	Hajdúbagosaon 6 korábban nem ismert faj jelenléte volt kimutatható, míg Bagaméron két védett faj a <i>Gampsocleis glabra</i> és az <i>Acrotylus longipes</i> jelenlétét sikerült új adatként

			(Nagy-nyomás), Nádudvar (Szelencés), Kungyörgy, Pentezug			kimutatni. Az együttesek recens adatainak célzott gyűjtésére kijelölt Kungyörgy és Pentezug a Hortobágy adathiányos területei. A vizsgált együttesek átlagos fajszáma 8,96 faj/mintaterület volt, ami a tapasztalt alacsony, vagy közepes fajszámokból adódott össze. A legfajgazdagabb területen üde virággazdag löszgyep, míg a 2. legfajgazdagabb területen sziki magaskórós és mocsárrét szegélye volt található.
2	Közösségi jelentőségű egyenesszárnyúak felmérése	Dr. Nagy Antal	Dédai-erdő, Kaszonyi-hegy, Magosligeti-erdő, Tarpatakos, Vámosatya-Csaroda	Természeti értékek védelme	550	2021-ben az <i>Isophya stysi</i> , <i>Pholidoptera transsylvanica</i> , <i>Odontopodisma rubripes</i> közösségi jelentőségű egyenesszárnyú fajok felmérését végezték. Az <i>I. stysi</i> állományok felmérésére a Kaszonyi-hegyen és a Dédai-erdőben került sor. A <i>P. transsylvanica</i> felmérése során az egyetlen HNPI területen élő állomány vizsgálata történt meg a Kaszonyi-hegyen. A Kaszonyi-hegyen mindhárom keresett faj jelenléte igazolható volt. A Dédai-erdő környékén vizsgált 21 élőhelyfolton 3 esetben sikerült a faj jelenlétét kimutatni, így már 9 mintaterületen ismert a faj jelenléte az erdő nyugati szegélyén. Az <i>O. rubripes</i> jelenléte a legtöbb vizsgált mintaterületen kimutatható volt a Kaszonyi-hegyen és a Dédai-erdő környezetében.
3	Létavértes, országos nappali lepke monitorozó program	Patalenszki Adrienn (HNPI)	Létavértes	saját forrás	250	. A 2021-es évben 25 mintavételi alkalommal megvalósult a lepkefajok faj- és egyedszám változásainak nyomon követése, illetve a további adminisztratív és adatkezelési kötelezettségek teljesítése a Beporzóvédelmi Irányelvhez hozzájárulva. A vizsgálat során összesen 68 fajt 2802 példányszámban sikerült észlelni. A lepkéközösség monitorozása során összesen 16 védett fajt sikerült regisztrálni a területen, melyeknek a rajzásdinamikája – az időjárás függvényében – mutatott bizonyos mértékű fluktuációt és eltérést az átlagos rajzási időszakhoz képest. A nappali lepkék faj- és egyedszáma a mintavételi időszak első felében (áprilistól – júliusig) csak lassú növekedést mutatott, ami valószínűleg a sokszor kedvezőtlen, csapadékos, változékony időjárásnak köszönhető. A területen a lepkéközösség faj- és egyedszáma augusztus első heteiben érte el a csúcspontját és a fajösszetétel aránya egészen szeptember elejéig közel állandó volt, újabb csökkenő tendencia csak szeptember közepétől volt tapasztalható.
4	Áttelelő tarkalepkék (<i>Nymphalida</i>) országos felmérési programja	Patalenszki Adrienn (HNPI)	Holt-Tisza árterében, Újszentmargita, Tiszacsege környékén, a Bátorligeti-lápnban, a Kék-Kálló völgyben és a Martinkai-legelő	saját forrás	180	Az áttelelő tarkalepkék (<i>Nymphalida</i>) országos felmérési programjához csatlakozva az Igazgatóság saját teljesítésben folytatta a <i>Nymphalida</i> lepkékfajok feltérképezését amelynek eredményeként 22 lokalitásban kerültek elő védett és ritka lepkefajok. Kiemelt jelentőségű eredménynek minősül a gyászlepke (<i>Nymphalis antiopa</i>) előfordulása a Kék-Kálló völgyben és a vörös rókalepke (<i>Nymphalis xanthomelas</i>) rendszeres megjelenése a Holt-Tisza mentén.

5	Országos éjjeli lepke fajközösséget monitorozó program	Patalenszki Adrienn (HNPI)	Martinkai-legelő	saját forrás	160	Az Igazgatóság saját szakembere által bekapcsolódott az országos éjjeli lepke fajközösséget monitorozó programba (NBmR) és a felmérés helyszínéül választott Martinkai-legelőn folyamatos faunisztikai vizsgálatot végzett 14-16 napos rendszerességgel. A felmérés eredményeként több, eddig nem ismert védett - és fokozottan védett éjszakai lepkefaj került elő mint például a homoki csuklyásbagoly (<i>Cucullia balsamitae</i>), keleti lápi bagoly (<i>Arytrura musculus</i>) és a buckabagoly (<i>Staurophora celsia</i>).
6	Mindennapi Madaraink Monitoringja	Magyar Madárta ni és Természetvédelmi Egyesület	HNPI működési terület	Természeti értékek védelme	4 700	Az eredmények alapján sokoldalú adatok állnak rendelkezésre a gyakori fajok országos és regionális helyzetéről az utóbbi 23 év alapján. A mezőgazdasági élőhelyekre jellemző fajok többségének esetében csökkenő tendencia mutatkozik az 1999-2021 időszakban, az utóbbi 10 év során ugyanakkor nem volt tapasztalható szignifikáns csökkenés. Az erdei élőhelyekhez kötődő fajok esetében növekvő indexet mutatnak az adatok 1999-2021 között, azonban az utóbbi négy év során ezen indikátorok korábban nem tapasztalt jelentős ingadozást mutattak mindkét irányban. A 23 év alapján vizsgált állománytendek a hosszútávon vonuló fajoknál mutatnak csökkenő változást, ellentétben az állandó, a részlegesen/rövidtávon vonulókkal, ahol növekedés volt a jellemző, bár a részlegesen/rövidtávon vonulóknál 2017 óta csökkenő tendencia mutatkozik. A hosszútávon vonuló fajoknál az utóbbi 10 évben a biodiverzitás indikátor stagnálást mutatott.
7	Ritka és telepesen költő madárfajok felmérése	Katona József (HNPI)	HNPI működési terület	Természeti értékek védelme	500	Az utóbbi néhány évben végzett munka alapján világosan kirajzolódtak egyes fajok/fajcsoportok populációinak változásai. A földön fészkelő partimadár fajoknál a drasztikus állománycsökkenés nem állt meg, a háttér tényezők minimális mértékben javultak csak (élőhelyek leromlása, szörpés - és szárnyas predátorok számának emelkedése, intenzív mezőgazdasági élőhelyhasználat stb.), így kijelenthetjük, hogy a legsürgetőbb védelmi beavatkozások továbbra is ezen fajok esetében szükségesek. A fokozottan védett rétisas és parlagi sas esetében továbbra is az állomány növekedése tapasztalható.

8	Növénytársulások monitorozása	Dr. Szigetvári Csaba	HNPI működési terület	Természeti értékek védelme	460	<i>Acorelletum pannonicum</i> , <i>Camphorosmetum annuae</i> , <i>Carici lasiocarpae-Sphagnetum</i> , <i>Eriophoro vaginati-Sphagnetum</i> , <i>Pholiuro-Plantaginetum tenuiflorae</i> esetén ha az aszályos évek hosszabb időn keresztül folytatódnak, valamint ha a legeltetés elmarad; a társulás idővel teljes mértékben eltűnhet a területről. <i>Puccinellietum limosae</i> A szolonyec szikfoknövényzetben nedves években jellemző a <i>Puccinellia limosa</i> teljes dominanciája, száraz években borítási értéke csökkenhet, szikfokokra/vakszikre/sziki gyepekre jellemző fajok is megjelennek. <i>Salici-Sphagnetum recurvi helyén lévő társulás</i> A mintavételi terület úszóláp jellegű, harmatkása dominálta élőhely, amelyen fokozatosan növekszik a <i>Salix cinerea</i> borítása, de jelenleg még nem alakult ki összefüggő lápi cserjés állomány. és a <i>Salici pentandrae-Betuletum pubescentis</i> A bátorligeti babérfüzes nyírláp állományok már átmenetet mutatnak a ligeterdők felé.
9	Edényes növényfajok monitorozása	Lesku Balázs (HNPI)	HNPI működési terület	Természeti értékek védelme	390	A védett növényfajok felméréseinek keretében a <i>Cirsium brachycephalum</i> (20 állomány felmérése történt meg), <i>Comarum palustre</i> (-), <i>Crocus reticulatus</i> (0), <i>Dryopteris cristata</i> (-), <i>Eriophorum vaginatum</i> (-), <i>Galanthus nivalis</i> (-), <i>Gentiana pneumonanthe</i> (+), <i>Iris aphylla</i> ssp. <i>hungarica</i> (4 lelőhely felmérése történt meg), <i>Iris sibirica</i> (+), <i>Lindernia procumbens</i> (minimális új előfordulás), <i>Menyanthes trifoliata</i> (-), <i>Vaccinium oxycoccos</i> (Nyíres -0, Bábtava +) fajok populációméretének felmérésére került sor (zárójelben a trendek, ahol megállapítható "+"-növekvő, "-" -csökkenő, "0" - stagnáló)
10	Élőhelytérképezés	Dr. Szigetvári Csaba	Csaroda	Természeti értékek védelme	800	Az előző térképezéshez (2010) képest jelentősnek mondható átrendeződés történt a gyep (főleg másodlagos gyep, parlagok), illetve szántók között. Számos akkori (parlag)gyep beszántásra került, ugyanakkor több szántót felhagytak, visszagyepesítettek, illetve nőtt a lucernások aránya. Növekedett az erdőtelepítések területe (ezek jórészt őshonos faállományúak), illetve a korábbi fiatal telepítések korosodással más ANÉR kategóriába (RC) kerültek át. A zárt erdőtümbben (Kisasszony-erdő vagy Ducskós) jelentős a mikrotarvágásokkal kialakult lécek aránya, összefüggő tarvágás viszont itt nincs. A holt medrek, medermaradványok növényzete a vízhiány miatt sokféle degradálódik, gyomosodik. Az inváziós fajok sajnos jelen vannak, a kötelezően felméréndőek közül észlelhetően terjed az <i>Amorpha fruticosa</i> és a <i>Solidago</i> fajok, de jelentős a <i>Fraxinus pennsylvanica</i> jelenléte is.

11	Élőhelytérképezés	Dr. Szigetvári Csaba	Tiszabercel	Természeti értékek védelme	800	A korábbi felméréshez képest (2010) néhány helyen a szántók felhagyásra kerültek, helyükön parlagok, másodlagos gyepek jellemzőek. A kiemelkedő értékű holtmedrek vízszintje alacsony. A szárazodás jelei sok élőhelyen láthatóak, főleg a vizes élőhelyek, üde gyepek esetében. A jobb parti területeken jelentősen nőtt az erdőtelepítések kiterjedése. Az inváziós fajok sajnos jelen vannak, a kötelezően felméréndőek közül észlelhetően terjedt az <i>Amorpha fruticosa</i> , a <i>Solidago</i> fajok és az <i>Asclepias syriaca</i> , de a hullámtéren jelentős az <i>Acer negundo</i> mennyisége is.
12	Ürgék (<i>Spermophilus citellus</i>) felmérése	Dr. Kődöböcz Viktor (HNPI)	Debrecen, (repülőtér), Debrecen-Józsa, Hajdúszoboszló (Gátilegelő és sportrepülőtér), Kállósmjén (Honcsokos), Nyíregyháza (sportrepülőtér és Simai úti volt katonai lőtér), Nagykálló (Harangod), Sáránd (Városréti-legaló)	Természeti értékek védelme	50	A Nyíregyháza: Simai úti volt katonai lőtér területen az állomány tartja magát, de 2021-ben nem volt nagy. A Kállósmjén: Honcsokos területről a faj tartósan eltűnt. A Hajdúszoboszló: Gátilegelő területen a faj jelen van; kisebb részállománya az állandó kvadrát területén, míg egy nagyobb részállomány a legaló nyugati részén, a Kösely (élő víz) közelében. A Hajdúszoboszló: repülőtér területen stabilan nagy az állomány; túlterjeszkedett a reptér területén kívülre is. A Debrecen-Józsa és Nagykálló: Harangod területeken az állomány 2021-ben kisebb volt, mint 2020-ban. A Sáránd: Városréti-legaló és a Nyíregyháza: repülőtér területeken a faj jelenléte továbbra sem volt kimutatható. 2021-ben újból felmérésre került a debreceni repülőtér, ahol - mint kiderült - jelentős állomány tapasztalható.
13	Denevérközösségek felmérése	Dobrosi Dénes	HNPI működési terület	Természeti értékek védelme	400	Összesen 23 épület átvizsgálása történt meg. A kölykező nőtények száma némileg nőtt a hegyesorrú denevér (<i>Myotis blythii</i>) és a nagy patkóorrú denevér (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>) esetében. A csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>) helyi populációjának mért egyedszáma valamelyest csökkent, a gyöngybagoly kizárása Cégénydányádon fontos élőhelyvédelmi feladat. A kismaményi kastély denevérvédelmi szempontú felújítása egyre sürgetőbb teendő.
14	magyar tavaszi-fésűsbagoly (<i>Dioszeghyana schmidtii</i>) mennyiségi felmérés/állományosság becslés	Patalenszki Adrienn (HNPI) / Deli Tamás	Újszentmargita - Balogh-erdő	Természeti értékek védelme (BNPI)	200000	A mennyiségi vizsgálat során a három alkalommal összesen 10 példány <i>Dioszeghyana schmidtii</i> -t sikerült fogni. Ez regionális szinten elég alacsony egyedszámnak minősül, de a populációra vonatkozóan egyértelmű következtetéseket nem lehet levonni, mivel a vizsgálat időszaka alatt nem voltak ideális időjárási körülmények és az egyértelmű rajzáscsúcs is elmaradt, illetve nem volt meghatározható a faj repülési időszakában. A 2021-es év a faj rajzása szempontjából rendkívül kedvezőtlen volt. Április elején még gyakran alakultak fagypont körül az éjszakai és hajnali hőmérsékletek, illetve tartósan nagyon hideg idő volt (reggelente 0-2°C), helyenként hózáporokkal, amik jelentős mértékű visszaesést okoztak a lepkefaj rajzásában. 2022-ben ezért meg lesz ismételve a vizsgálat.

15	díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>) transzsekt menti mennyiségi felmérés	Patalenszki Adrienn (HNPI) / Pál Attila	Taktakenéz - Szent-erdő	Természeti értékek védelme (BNPI)	150000	A taktakenézi Szent-erdőben a díszes tarkalepkének (<i>Euphydryas maturna</i>) egy erős és stabil populációja él. A 2021-ben végzett felmérés során magas egyedszámban volt észlelhető a faj, de sajnos kismértékű csökkenést mutatott a korábbi adatokhoz képest. Ennek oka valószínűleg a lepkefaj számára ideális szegélyek, nyiladékok eltűnése, a környező erdőállományok lombkoronaszintjének záródása és a nem megfelelő, árnyékos élőhelyfeltők kiterjedésének növekedése.
16	sápadt szemlepkék (<i>Lopinga achine</i>) mennyiségi felmérés/állományviszonyok becslés	Patalenszki Adrienn (HNPI) / Pál Attila	Garbolc - Nagy-erdő	Természeti értékek védelme (BNPI)	150000	A garbolci Nagy-erdőben a sápadt szemlepkének (<i>Lopinga achine</i>) egységes protokoll alapján végzett egyedsűrűség becslésére irányuló vizsgálata csak 2020-ban vette kezdetét. Azóta az állomány stabilnak, magas egyedszámúnak és országos szinten is jelentősnek minősíthető. A három alkalommal végzett mintavétel eredményeként 134 példányt sikerült megfigyelni a kb. 1000 m-es transzsektben.
17	keleti lápibagoly (<i>Arytrura musculus</i>) mennyiségi felmérés/állományviszonyok becslés	Patalenszki Adrienn (HNPI) / Deli Tamás	Bagamér - Silye-rét	Természeti értékek védelme (BNPI)	200000	A mennyiségi vizsgálat során a három alkalommal összesen 2 példány <i>Arytrura musculus</i> -t sikerült fogni. Mivel már az elmúlt két év során is csekély eredménnyel zárultak a vizsgálatok és csak alacsony egyedszámban jelent meg a faj a kihelyezett vödörcepdákban, így egyre inkább valószínűsíthető, hogy az elmúlt években tapasztalható szárazodási folyamat negatívan befolyásolja a lepkefaj élőhelyét jelentő fűzlápokat és bokorfüzeseket. A terület vízellátottságának változása mellett további veszélyeztető tényező lehet a mikroklima átalakulása, ugyanis a korábbi évek őszi időszakában jellemző hosszú, száraz, extrém meleg periódusok (22-25°C-os októberi nappali hőmérsékletek) kedvezőtlenül befolyásolhatják az ekkor még lárva állapotban lévő egyedek túlélését. E kettős tényező hatása már alapvetően előidézheti a faj állományviszonyainak csökkenését és a rajzástrendek negatív irányba történő változását.
18	vérű hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>) populációviszonyok vizsgálat jelölés-visszafogással	Patalenszki Adrienn (HNPI) / Pál Attila	Álmosd - Daru-láp	Természeti értékek védelme (BNPI)	350000	2021-ben egy öt napon át tartó intenzív jelölés-visszafogásos vizsgálatot sikerült megvalósítani a területen. A két féle módszerrel (triple catch és Jolly-Seber modell) becsült állományviszonyok közel azonos értéket mutatott (200-300 pld.) a korábbi évek adataival, ugyanis a 2021-es évre vonatkozóan is a triple catch módszerrel 338 példány míg a Jolly-Seber modellel becsült napi populációméret 222 egyed (125 hím és 97 nőstény) körül adódott, ami alapján megállapítható, hogy a populáció stabil és a megfelelő élőhelykezelésnek köszönhetően hosszú távon is biztosított a fennmaradása. A 2020-ban és 2021-ben végzett felmérés eredményei alapján kijelenthető, hogy a Daru-láp kulcsfontosságú szerepet tölt be a lepkefaj megőrzésében, ugyanis itt található a legnagyobb denzitású <i>Maculinea</i> állomány, amely a dél-nyírségi régió forráspopulációjának is tekinthető.

19	sztyeplepke (<i>Catopta thrips</i>) populáció nagyság vizsgálata	Patalenszki Adrienn (HNPI)	Hortobágy, Nagykunság	Természeti értékek védelme (BNPI)	300000	A három darab 100 m ² -es mintavételi kvadrátban elvégzett vizsgálatok eredményeit kiértékelve megállapítható, hogy 2021-ben is a tiszafüredi Kócsi-pusztán kijelölt kvadrátban volt a legmagasabb az észlelt <i>Catopta thrips</i> bábőrök száma. Ebből adódóan a területegységre (m ²) vonatkoztatott egyedszám értékek is itt voltak a legnagyobbak: 1,16-1,96 egyed/m ² . A 2021-es évben megvalósult felmérés során a 120 perc alatt számlált 116 db bábőr némileg elmaradt a tavalyi év eredményeitől, de a populáció továbbra is nem csak a hortobágyi régió, hanem az ország egyik legjelentősebb <i>Catopta thrips</i> állományának minősíthető, ami metapopulációs hálózatot alkot a faj környező hortobágyi és nagykunsági élőhelyein.
20	nagypettyes hangyaboglárka (<i>Maculinea arion ligurica</i>) jelenlét-hiány vizsgálata	Patalenszki Adrienn (HNPI) / Pál Attila	Barabás - Kaszonyi-hegy	Természeti értékek védelme (BNPI)	150000	A barabási Kaszonyi-hegy a nagypettyes hangyaboglárka (<i>Maculinea arion ligurica</i>) egyetlen tisztántúli lelőhelye Magyarországon. A vizsgálati területről csak 2011-ből és 2012-ből ismertek szórványos adatai, azóta sajnos nem sikerült igazolni a faj jelenlétét. Itt megjegyezhető, hogy a lepkefajra jellemző lehet egyfajta „lappangási időszak” és mivel az itt élő populációja meglehetősen kis egyedszámú és sérülékeny, az is előfordulhat, hogy észlelési küszöb alatt marad egyes években. Mivel a fajt 2012-ben sikerült utoljára megfigyelni a területen, így eltűnése valószínűsíthető, de ennek bizonyítására még szisztematikus, több mintavételből álló felmérésekre lenne szükség a jövőben.
21	vérfű hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>) populáció nagyság vizsgálata jelölés-visszafogással	Patalenszki Adrienn (HNPI) / Pál Attila	Újléta – Nagy-Ócsa	Természeti értékek védelme (BNPI)	150000	2021-ben egy négy napon át tartó jelölés-visszafogásos vizsgálatot sikerült megvalósítani a területen. A triple catch módszerrel becsült állomány nagyság 34 példányra tehető, ami egy kis egyedszámú (30-50 példányból álló), sérülékeny populáció jelenlétére enged következtetni. Megőrzésük, élőhelyük kiterjedésének növelése ezért a jövőben fontos feladatot jelent természetvédelmi szempontból.
22	Középfeszültségű szabadvezeték hálózat általi madárpusztulások feltérképezése	Tihanyi Gábor (HNPI)	HNPI működési terület	saját forrás	1000	A 2021-es évben a középfeszültségű szabadvezeték felmérésben a HNPI kollektívája 1011 db KÖF oszlopot mért fel, ez nagyságrendileg 100-110 km hálózatnak felel meg a HNPI működési területén. A 1487-1/2022-es adatszolgáltatásunk alapján 2021-ben 202 esetben regisztráltunk védett és fokozottan védett madárpusztulást, mely a szabadvezeték hálózathoz köthető.

23	Fészektérképezés	Habarics Béla (HNPI)	HNPI működési terület	saját forrás	500	Igazgatóságunk minden évben elvégzi a működési területén található erdőben a különféle ragadozómadarak, fekete gólyák, hollók fészkeinek feltérképezését. A téli, lombmentes időszakban sokkal könnyebben felfedezhetjük a madarak fészkeit, melyeket minden esetben koordinátákkal rögzítünk. A fészkek ismerete természetvédelmi szempontból igen fontos, tavasszal visszaellenőrizve amennyiben ismét foglalják azokat, meg tudjuk tenni a biztonságos költés és fiókanevelés érdekében a megfelelő intézkedéseket.
24	Éves földikutya monitorozás	Moldován Orsolya (HNPI)	HNPI működési terület	saját forrás	200	Felmértük a Pocsaji Lőszletörésen lévő állományt, illetve a debreceni állományok egy részét (felüljáró alatt, vasúton túli terület). A többi állomány élőhelyen is számos alkalommal tartottunk szemlét, illetve több alkalommal hatósági bejárás is volt. Az állományok stabilak.
25	Célzott védett növényfelmérések	Demeter László (HNPI)	Hajdúság-Dél-Nyírség Természetvédelmi Tájegység	saját forrás	700	Októberben Szénási Valentint kísértük végig a tájegység vidrafü-élőhelyein, és a pocsaji vidrafü élőhelyen, ahol a vidrafü viziormányost (<i>Bagous frit</i>) kerestük. A bogár sajnos nem került elő. Érdekes megfigyelés, hogy az összes vidrafü-élőhelyen zöld növényeket találtunk az októberi időpont ellenére, igaz, kis számban. A hajdúhadházi Csere-erdőben Egy jelentősebb kétlevelű sarkvirág (<i>Platanthera bifolia</i>) állomány is előkerült. Agár sisakos kosbor (<i>Anacamptis morio</i>) (Martinkai-legelő, Monostorpályi-legelő, Hosszúpályi és Konyár között) Jelentős pompás sisakoskosbor (<i>Anacamptis palustris subsp. elegans</i>) állományt mértünk fel a hajdúsámsoni Dankó-telep gypén. Bagamérban a tornaüzem építésére tervezett területen jelentős öldöklő aszat (<i>Cirsium furiens</i>) állományt találtunk. Közben néhány tő merevszörű boglárka (<i>Ranunculus strigulosus</i>) is előkerült. Debrecenben is elvégeztük az öldöklő aszat felmérését. Elvégeztük a hóvirág (<i>Galanthus nivalis</i>) felmérését a Monostori erdőben. Felmértük a magyar kökőrcsin (<i>Pulsatilla flavescens</i>) állományát a Sámsoni úti Bellegelőn.
26	Sziki pacsirta	Barna Péter (HNPI)	Újfehértó	saját forrás	50	Áprilisban, májusban és júniusban több alkalommal is részt vettünk az újfehértói szikipacsirta (<i>Calandrella brachydactyla</i>) állomány felmérésében. Az utóbbi évek folyamatos egyedszám-csökkenése miatt ebben az évben először egy monitoring felmérést szerveztünk, ahol 13 fő vett részt. Mindezek ellenére a célfajt nem találtuk meg.

27	Célzott védett növényfelmérések	Habarics Béla (HNPI)	Nyírség-Szatmár-Bereg Természetvédelmi Tájegység	saját forrás	500	Réti őszirózsa (<i>Aster sedifolius</i>) felmérést végeztünk: Zsurk mellett 1-2.000 töves, míg Kisvarsány külterületén több 10.000 töves állománya került elő eddig nem ismert helyekről. Mocsári csorbóka (<i>Sonchus palustris</i>) felmérés, melyek során több új állomány is előkerült Ajak, Kisvárda, Rétközberencs külterületén. Tisza-parti margitvirág (<i>Leucanthemella serotina</i>) felmérését végeztük el szeptemberben, ami során a Tuzsér melletti holtágnál egy eddig nem ismert 500-550 töves állomány került elő. A Felső-Tisza hullámtéri holtmedrein mértük fel a sulyom (<i>Trapa natans</i>) és a rucaöröm (<i>Salvinia natans</i>) jelenlétét. A rucaöröm a tuzséri és gyüre-i holtágakban van jelen; a sulyom pedig Tuzsér, Aranyosapáti, Gyüre víztesteiben. Tőzegorchidea (<i>Hammarbya paludosa</i>) kutatásban vettünk részt, melynek során 5 példány került elő a Bábtaváról
28	Közösségi jelentőségű élőhelytípusok felmérése	Dr. Szigetvári Csaba	HNPI működési terület	Természeti értékek védelme	720	A közösségi jelentőségű élőhelyek felmérésének keretében a 6250, 6260, 6410, 6440, 1530, 91E0, 91F0, 91GO, 91M0, 91IO, 3270, 3150 kódú Natura 2000-es élőhelyek NBmR protokoll alapján történő extenzív felmérésére került sor Baktalórántháza, Balmazújváros, Barabás, Beregdaróc, Egyek, Gávavencsellő, Kunmadaras, Levelek és Tiszabercel települések közigazgatási területén.
29	Országos földikutya védelmi munka	Dr. Németh Attila	HNPI működési terület	Természeti értékek védelme	1000	Javaslatok kerültek megfogalmazásra, a földikutya monitorozáshoz, járatrendszerek megnyitására, továbbá a felszínen talált egyedek megtalálása esetére. Május közepétől augusztus végéig terjedő időszakban felszínen talált egyedek esetében, az egyed korától függetlenül, semmiképpen sem javasolt az állatnak a megtalálási helyén való újbóli elengedése.
30	Denevérgyűrző központ működése	Dr. Csoba Gábor	Mecsek, Gerecse, Göcsej-dombság, Alpokalja, Budai-hegység, Cserhát, Dunazug-hegyvidék, Gemenc, Szársomlyó, Szekszárdi-dombság, Vértes	Természeti értékek védelme	1000	23 denevérfaj 2471 egyedét sikerült befogni, ebből 23 egyedre került gyűrű.

4.3. TIR-be betöltött és betöltésre előkészített adatok modulonként

a) Biotika modul

2021-ben is folytattuk a biotikai adatgyűjtést OpenBioMaps (OBM) adatbázisunkba, ahol az adatfelvételeket túlnyomó részben az alkalmazáshoz tartozó mobil applikációval 65 895 rekord pontszerű adat került rögzítésre. Adatok a TIR Biotika Portál köztes adatbázisba kerülnek át, melyet

az Agrárminisztérium (továbbiakban AM) üzemeltet. A TIR biotika modulját ez az adatbázis szolgálja ki. A betöltést a minisztérium munkatársai végzik.

b) Ingatlan modul

25 300 földrészlet és 36 070 alrészlet adatait tároljuk a modulban. Ebből vagyonkezelésben lévő alrészletek száma 11 472 darab. A vagyonkezelésben lévő adatoknál a változások vezetése folyamatos és naprakész.

c) Vagyon modul

830 darab szerződés adatait tároljuk (5884 rekord). Ebből 138 db szerződés pályázati eljárás nélkül, 692 darab szerződés pályázati eljárásban (2021-12-31 állapot szerint).

d) Védett érték modul

Egyedi tájértékek adatainak felülvizsgálata és javítása megtörtént. Betöltve 92 település 2427 rekord egyedi tájértékei. Betöltésre előkészítve 5 településen felmért összesen 58 rekord (2021), valamint a korábbi évek során felmért 19 település 927 rekord egyedi tájértékei. Ezen adatok minőségellenőrzése szükséges.

e) Őrszolgálati modul

Az őri profilban 37 örkerület-vezető, 1 őrszolgálat-vezető, 1 őrszolgálat-vezető helyettes adminisztratív adatait tároljuk. A változások vezetése folyamatos és naprakész.

4.4. Jelentési kötelezettség (EU, nemzetközi egyezmény, nemzetközi szervezet)

2021-ben a 2020-ban elfogadott formátumnak megfelelő IAS jelentést szolgáltatotta a HNPI.

5. Természetvédelmi kezelési tevékenység

5.1.A) Természetvédelmi kezelési tervek (meglévő, elmúlt évben készült, előkészített, kihirdetett)

No.	A védett vagy védelemre tervezett terület neve	A tervezési terület nagysága (ha)	Megalapozó dokumentáció	Részletes természetvédelmi kezelési terv	Kezelési terv (jogszabályban megjelenő rész)
1	Bihari-legelő természetvédelmi terület	770,3	elkészült	elkészült	39/2007. (X. 18.) KvVM rendelet;
2	Cégénydányádi-park természetvédelmi terület	14,28	elkészült	elkészült	126/2011. (XII. 21.) VM rendelet;
3	Hajdúbagosi földikutyarezervátum természetvédelmi terület:	265,7	elkészült	elkészült	53/2007. (X. 18.) KvVM rendelet;
4	Kaszonyi-hegy kőbányájának földtani képződményei, a Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Terület részterülete (Barabás):	3,459	elkészült	elkészült	55/2015. (IX. 18.) FM rendelet;
5	Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Terület:	159,8	elkészült	elkészült	15/1991. (XII. 24.) KTM rendelet;
6	Pocsaji homokbánya földtani képződményei feltárása, a Bihari-sík Tájvédelmi Körzet részterülete:	0,5741	elkészült	elkészült	55/2015. (IX. 18.) FM rendelet;
7	Tarpai Nagy-hegy földtani képződményei, a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet részterülete:	4,331	elkészült	elkészült	55/2015. (IX. 18.) FM rendelet;
8	Tiszaigari arborétum természetvédelmi terület:	48,4	elkészült	elkészült	14/2012. (II. 21.) VM rendelet;
9	Tiszaükerti Arborétum Természetvédelmi Terület	59,4	elkészült	elkészült	18/2005. (VII. 25.) KvVM rendelet.
10	Tiszafüredi Kemény-kastély parkja	2,66	folyamatban	folyamatban	folyamatban
11	Borsósi-tározó	260	folyamatban	folyamatban	folyamatban

2017-ben elkezdődött a tiszafüredi Kemény-kastély parkjának országos jelentőségű védett természeti területté való nyilvánításához kapcsolódóan a kezelési terv készítése, de sajnos a védetté nyilvánítás 2020-ban még nem történt meg, az eljárás jelenleg is folyamatban van.

Hasonlóan – még 2017-ben - elkezdődött a hortobágyi Borsósi-tározó országos jelentőségű védett természeti területté való nyilvánításához kapcsolódóan a kezelési terv készítése, mely eljárás szintén továbbra is folyamatban van.

5.1.B) Natura 2000 fenntartási tervek és céldokumentumok (elmúlt évben készült vagy felülvizsgált)

Két Natura 2000 területfenntartási terve egy pályázathoz („Tűzok LIFE”) kapcsolódóan 2008-ban készült el, ezek a következők:

- Hortobágy Különleges Madárvédelmi Terület
- Bihar Különleges Madárvédelmi Terület.

A Jászság Különleges Madárvédelmi Terület fenntartási terve LIFE+ pályázat („Parlagi sas LIFE+”) keretében 2013-ban készült el.

A Liget-legelő Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület (HUHN21164) fenntartási tervét a Honvédelmi Minisztérium Infrastrukturális Ügynökség megbízásából a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2007-ben elkészítette.

A Pásztói-legelő terület fenntartási terve a „Pannon szikes sztyeppék helyreállítása és megőrzése fenntartható gazdálkodással a Pásztói-legelő Natura 2000 területen” című LIFE projekt keretében készült 2015-ben.

A Felső-Tisza Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület (HUHN20001) bővítése fenntartási terve 2012-ben elkészült, az érintett társadalmi szervezetekkel, államigazgatási szervekkel, települési önkormányzatokkal, az érintett földrészteltek tulajdonosaival és vagyongazdáiival egyeztetésre került és a tervet a környezet- és természetvédelemért felelős helyettes államtitkár 2012 augusztusában jóváhagyta.

Szintén 2012-ben a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalhoz 86 db Natura 2000 területegységre vonatkozó Natura 2000 fenntartási terv elkészítésére vissza nem térítendő támogatási igényt nyújtottunk be az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 43/2012. (V.3.) VM rendelet értelmében. Ennek a forrásnak köszönhetően 2014-ben 86 db Natura 2000 fenntartási terv készült el és került elfogadásra:

Natura 2000 terület azonosító kódja	Natura 2000 terület neve
HUHN20001	Felső-Tisza
HUHN20003	Tisza-tó
HUHN20004	Felső-Sebes-Körös
HUHN20005	Nagy-Széksós – Rakottyás
HUHN20006	Pocsaji csordalegelő
HUHN20007	Szentpéterszeg-hencidai gyepek
HUHN20008	Kismarja - Pocsaj - Esztári-gyepek
HUHN20009	Derecske - konyári gyepek
HUHN20010	Pocsaji-kapu
HUHN20012	Sándorosi tavak
HUHN20013	Közép-Bihar
HUHN20014	Kismarjai Nagy-szik
HUHN20016	Kék-Kálló-völgye
HUHN20018	Mikepércsi Nyárfáshegyi-legelő
HUHN20029	Létavértesi Falu-rét
HUHN20030	Fülöpi láprétek
HUHN20031	Hanelek
HUHN20036	Bátorligeti Nagy-legelő
HUHN20037	Bátorligeti-láp
HUHN20038	Újtanyai lápok

Natura 2000 terület azonosító kódja	Natura 2000 terület neve
HUHN20039	Piricsei Júlia-liget
HUHN20040	Apagyai Albert-tó
HUHN20041	Apagyai Falu-rét
HUHN20042	Napkori legelő
HUHN20043	Paszabi kubikgödrök
HUHN20044	Jászdózsai Pap-erdő
HUHN20045	Kaszonyi-hegy - Dédai-erdő
HUHN20046	Gelénes – Beregdaróc
HUHN20048	Tarpa-Tákos
HUHN20049	Lónya-Tiszaszalka
HUHN20053	Magosligeti-erdő és gyepek
HUHN20055	Rozsály – Csengersima
HUHN20059	Bika-rét
HUHN20060	Nyíregyházi lőtér
HUHN20062	Ófehértói lőtér
HUHN20064	Rohodi-legelő
HUHN20065	Nyírturai-legelő
HUHN20067	Csikós-lápos
HUHN20069	Hajdúszoboszlói szikes gyepek
HUHN20070	Darvasi Csiff-puszta
HUHN20071	Nyírmihálydi-legelő
HUHN20072	Bökönyi Közös-legelő
HUHN20076	Borsóhalmi-legelő
HUHN20078	Jászsági Zagyva-ártér
HUHN20081	Újszász-jászboldogházi gyepek
HUHN20085	Jászapáti - jászkiséri szikesek
HUHN20089	Alsó-Zagyva hullámtere
HUHN20092	Hajdúszováti gyepek
HUHN20093	Kaba-földesi gyepek
HUHN20098	Dél-ásványi gyepek
HUHN20100	Gatály
HUHN20103	Berekböszörmény - körmösdpusztai legelők
HUHN20105	Csökmői gyepek
HUHN20106	Újfehértói gyepek
HUHN20107	Nagy-Vadas
HUHN20113	Kisvárdai gyepek
HUHN20114	Tiszalöki szikesek
HUHN20116	Tiszavasvári szikesek
HUHN20121	Czakó-tó
HUHN20122	Tóció-völgy
HUHN20124	Daru-rét
HUHN20125	Nyírgyulaji Kis-rét
HUHN20127	Kraszna menti rétek
HUHN20129	Nyírbogdányi rét
HUHN20131	Orosi gyepek
HUHN20133	Balkányi Libegős

Natura 2000 terület azonosító kódja	Natura 2000 terület neve
HUHN20134	Kállósemjéni Csordalegelő
HUHN20138	Aranyosi-legelő
HUHN20139	Szalóki Nagy-fertő
HUHN20140	Úrbéri-legelő
HUHN20141	Tiszaigar - Tiszaörsi Körtvélyes
HUHN20144	Kenderesi-legelő
HUHN20146	Hegyesbor
HUHN20149	Mezőtúri Szandazugi-legelő
HUHN20152	Kunszentmártoni Bábockai-legelő
HUHN20153	Szelevényi Tó-köz
HUHN20154	Csépa-szelevényi gyepek
HUHN20155	Cserkei Nagy-fertő
HUHN20156	Tiszasasi Láp-legelő
HUHN20157	Tiszaugi Körtvélyes és Bokros
HUHN20158	Tisza-kürt-tiszainokai gyepek
HUHN20159	Tunyogmatolcsi Holt-Szamos
HUHN20160	Góggő-Szenke
HUHN20161	Sámsoni úti Bellegelő
HUHN21163	Biri Nagy-rét
HUHN21165	Penészleki gyepek

2016-ban 13 db Natura 2000 terület fenntartási terve készült el, a „Természetvédelmi kártalanítás” című FM fejezeti kezelésű előirányzat keretéből finanszírozva. A lenti táblázatban feltüntetett tervek közül csak a Nyírábrányi Káposztás-lapos terület terve lett elfogadva 2017-ben.

A Natura 2000 terület azonosító kódja	A Natura 2000 terület neve
HUHN20015	Közép-Tisza
HUHN20017	Hajdúbagosi-legelő
HUHN20020	Monostorpályi-legelő
HUHN20021	Halápi Álló-hegy
HUHN20026	Nyírábrányi Káposztás-lapos
HUHN20035	Önbölyi-erdő és Fényi-erdő
HUHN20057	Grófi-erdő
HUHN20058	Teremi-erdő
HUHN20063	Baktai-erdő
HUHN20120	Vajai-tároló
HUHN20128	Nyírség-peremi égeresek
HUHN21164	Liget-legelő

2017-ben további 24 db Natura 2000 terület fenntartási tervének készítése és társadalmi egyeztetése fejeződött be, melynek finanszírozás a „Természetvédelmi kártalanítás” című FM fejezeti kezelésű előirányzatból történt.

A Natura 2000 terület azonosító kódja	A Natura 2000 terület neve	2017-ben elkészült dokumentum típusa
HUHN20011	Hencidai Csere-erdő	fenntartási terv
HUHN20019	Bánki-erdő	fenntartási terv
HUHN20022	Rauchbauer-erdő	fenntartási terv
HUHN20023	Hármashegyi-tölgyesek	fenntartási terv
HUHN20024	Martinkai-legelő	fenntartási terv
HUHN20025	Kőrises - Jónás-rész	fenntartási terv
HUHN20027	Nyirábrányi Kis-mogyorós	fenntartási terv
HUHN20028	Csohos-tó	fenntartási terv
HUHN20032	Gúti-erdő	fenntartási terv
HUHN20033	Debrecen -Hajdúböszörményi tölgyesek	fenntartási terv
HUHN20047	Vámosatya-Csaroda	fenntartási terv
HUHN20050	Kömörő-Fülesd	fenntartási terv
HUHN20051	Eret-hegy	fenntartási terv
HUHN20054	Csaholc - Garbolc	fenntartási terv
HUHN20056	Jánki-erdő	fenntartási terv
HUHN20057	Grófi-erdő	fenntartási terv
HUHN20073	Jászárokszállási szikések	fenntartási terv
HUHN20074	Alattyáni Berki-erdő	fenntartási terv
HUHN20077	Jászfényszarui-erdő	fenntartási terv
HUHN20079	Pusztamizsei-erdő	fenntartási terv
HUHN20095	Lányi-legelő	fenntartási terv
HUHN20101	Bihari-legelő	fenntartási terv
HUHN20109	Sóstói-erdő	fenntartási terv
HUHN20145	Kecskeri-pusztas és környéke	fenntartási terv
HUHN21162	Jászsószentgyörgyi erdő	fenntartási terv

2018-ban befejeződött a HUHN20002 Hortobágy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület kezelési intézkedéseket tartalmazó adatgyűjtése (azaz a megalapozó dokumentáció összeállítása), társadalmi egyeztetése, valamint fenntartási tervének készítése. Ennek finanszírozása is a „Természetvédelmi kártalanítás” című FM / AM fejezeti kezelésű előirányzatból történt.

A Natura 2000 terület azonosító kódja	A Natura 2000 terület neve	elkészült dokumentum típusa
HUHN20002	Hortobágy	megalapozó dokumentáció/fenntartási terv

Összegezve elmondható, hogy az Igazgatóság Natura 2000 hálózathoz tartozó összes természetmegőrzési területének fenntartási terve 2018-ra elkészült. A tervek részben végleges elfogadásra kerültek, részben ennek folyamata továbbra is zajlik.

2019-ben elfogadásra került tervek:

A Natura 2000 terület azonosító kódja	A Natura 2000 terület neve
HUHN20015	Közép-Tisza
HUHN20017	Hajdúbagosi-legelő
HUHN20020	Monostorpályi-legelő
HUHN20021	Halápi Álló-hegy
HUHN20120	Vajai-tároló
HUHN20128	Nyírség-peremi égeresek

2019-ben befejeződött a HUHN21164 Liget-legelő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület társadalmi egyeztetése, valamint fenntartási tervének felújítása.

2020-ban elfogadásra kerültek az alábbi fenntartási tervek:

A Natura 2000 terület azonosító kódja	A Natura 2000 terület neve
HUHN20011	Hencidai Csere-erdő
HUHN20035	Önbölyi-erdő és Fényi-erdő
HUHN20058	Teremi-erdő
HUHN20063	Baktai-erdő
HUHN20032	Gúti-erdő
HUHN20033	Debrecen-Hajdúböszörményi tölgyesek
HUHN20047	Vámosatya-Csaroda
HUHN20050	Kömörő-Fülesd
HUHN20051	Eret-hegy
HUHN20054	Csaholc-Garbolc
HUHN20145	Kecskeri-pusztá és környéke

2021-ben elfogadásra kerültek az alábbi fenntartási tervek:

A Natura 2000 terület azonosító kódja	A Natura 2000 terület neve
HUHN20024	Martinkai-legelő
HUHN20028	Csohos-tó
HUHN20057	Grófi-erdő

HUHN21162	Jászsalsószentgyörgyi-erdő
HUHN20073	Jászárokszállási-szikések
HUHN20025	Kőrises-Jónás rész
HUHN20095	Lányi-legelő
HUHN20027	Nyírábrányi-Kis-mogyorós
HUHN20002	Hortobágy
HUHN20019	Bánki-erdő
HUHN20022	Rauchbauer-erdő
HUHN20023	Hármashegyi-tölgyesek
HUHN20056	Jánki-erdő
HUHN20074	Alattyáni-Berki-erdő
HUHN20077	Jászfényszariu-erdő
HUHN20079	Pusztamizsei-erdő
HUHN20101	Bihari-erdő
HUHN21164	Liget-legelő
HUHN20148	Pásztói-legelő

2021-ben elkészültek („Természeti értékek védelme” keretből), jelenleg elfogadásra várnak az alábbi fenntartási tervek:

A Natura 2000 terület azonosító kódja	A Natura 2000 terület neve
HUHN10001	Szabolcs-Szatmár
HUHN10004	Közép-Tisza
HUHN10008	Felső-Tisza

2021-ben az alábbi Natura 2000 területek célkitűzései készültek el (24 db) költségvetési forrásból:

A Natura 2000 terület azonosító kódja	A Natura 2000 terület neve
HUHN20144	Kenderesi-legelő
HUHN20146	Hegyesbor
HUHN20157	Tiszaugi Körtvélyes és Bokros
HUHN20159	Tunyogmatolcsi Holt-Szamos
HUHN20145	Kecskeri-pusztas és környéke
HUHN20128	Nyírség-peremi égeresek
HUHN20001	Felső-Tisza
HUHN20016	Kék-Kálló-völgye
HUHN20081	Újszász-jászboldogházi gyepek
HUHN20100	Gatály
HUHN20122	Tócó-völgy
HUHN20015	Közép-Tisza
HUHN20021	Halápi Álló-hegy
HUHN20026	Nyírábrányi Káposztás-lapos
HUHN20022	Rauchbauer-erdő

HUHN20023	Hármashegyi-tölgyesek
HUHN20025	Kőrises - Jónás-rész
HUHN20027	Nyírábrányi Kis-mogyorós
HUHN20033	Debrecen -Hajdúböszörményi tölgyesek
HUHN20002	Hortobágy
HUHN10001	Szabolcs-Szatmár
HUHN10004	Közép-Tisza
HUHN10008	Felső-Tisza
HUHN10005	Jászság

5.2. Élőhely-fenntartás, kezelés (élőhelyek és területegységek szerinti bontásban)

5.2.1. Az élőhelyeket érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások

Az elmúlt év hőmérséklete az átlag körül mozgott, azonban az egyes hónapokat nagy változatosság jellemezte. Tíz éves átlagban 2021 a leghűvösebb év volt. Főleg a tavaszi hónapok középhőmérséklete maradt el a szokásostól. A hűvös tavasz után megérkezett a forró nyár. A nyarat a hőség határozta meg, júliusban rekord meleget mértek, több mint száz éves átlagban. A nyár vége és az ősz hűvösebb volt a megszokottnál.

2021-ben csapadékszegény évünk volt a legtöbb eső májusban a legkevesebb márciusban esett.

A legerősebb szellőkés 121 km/h volt augusztus elsején Tiszavasváriban.

A talajvízszint adatok nem javultak a szárazság miatt szinte egész évben alacsony értékeket mértünk a talajvízfigyelő kutakban.

A Tisza felső szakaszán február elején másodfokú árvízvédelmi szintet megközelítve 745 cm-en tetőző vízszint alakult ki. Szolnoknál 738 cm-t ért el a folyó február 21-én. Ebben az évben ez volt a legerősebb árhullám.

Az alábbiakban a csapadékhiány okozta általános hatásokon túl a tájegységekben tapasztalt egyedi állapotváltozásokat ismertetjük:

I. Közép-Tisza-Jászság Tájegység:

- A 2019 és 2020. évet követően, 2021-ben is igen kedvezőtlen hatásai voltak a tavaszi nedvességihiánynak. A tél folyamán és a tenyészidőszak első felében, egészen május elejéig alig 140 mm csapadék hullott. Az ez utáni hónapok is rendkívül szárazak voltak és a csapadék túlnyomó része május-szeptember között két felhőszakadás jellegű esőzés alkalmával hullott le. Az átlagosan legcsapadékosabb június folyamán csupán 7 mm esőt jegyeztek fel (Szolnok). Az éves csapadékmennyiség a Szolnok mérőhelyen 2021 során 486 mm volt. Hó az év során alig volt és a talajvíz is már évek óta igen alacsonyan van. Az élővilágra szélsőségesen kedvezőtlen időjárási viszonyokat fokozta, hogy a tavaszi szárazság május végéig szokatlanul hűvös és az átlagosnál jóval szelesebb időjárással párosult. A nyári hónapok, június derekától egészen szeptember derekáig ezzel szemben nagyon forrók voltak, de a csapadékhiány végig jelen volt.
- A folyókon levonuló áradások vízszintjei és időtartamai alapvetően határozzák meg a hullámtéri élőhelyek természeti viszonyait. Noha tartós és magas tetőző árhullám ugyan nem volt, de az év során több kisebb árhullám levonult, melyek több alkalommal is elöntötték a mélyebb fekvésű hullámtéri területeket, illetve azok egy részét. A februárban levonult árhullám tekinthető a 2021. évben a legmagasabbnak, majd a március végén április elején, ezt követően május elején két további kisebb áradás után alig maradt nedvesség a hullámterekben.
- A mentett oldali gyepek illetve az árvízvédelmi töltések vegetációja is megsínylette a csapadékhiányt, ami sok esetben a rossz területkezelési gyakorlattal párosulva elsősorban a tájidegen inváziós növényfajok, különösképpen a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) állományok ismételt ugrásszerű térhódítását okozta.
- A Közép-Tiszán négy ún. szentély besorolású hullámtéri holtág és számos egyéb árvízrel töltődő kisvíztér van. Ezek természeti állapotára a januári és júliusi elöntések jótékony hatással voltak, bár a kisebbek vízszintje az év utoljára már nagyon lecsökkent.
- Az áradások elmaradásának egyetlen kedvező hatása, ami a folyó évben még kifejezettebb lett,

hogy a hullámtéri erdőkben megnőtt a holtfában több évig fejlődő, értékes ízeltlábúak túlélési esélye. Ez utóbbiak élőhelyi feltételei egyre kedvezőbbek, párhuzamosan az elárasztást nem tűrő növények megmaradásával.

- Az OVF-KÖTIVIZIG nagy vízi meder rendezését célzó, Kisköre-Szolnok és Solnok-Csongrád Tisza szakaszon megvalósuló beavatkozásai több esetben a Natura 2000 jelölő élőhely megszüntetésével járnak.
- A Tájegységben jelentős hatása a többé-kevésbé kész állapotúnak tekinthető M4 és M44 autóutak, melyek már jelen állapotukban is, mind a Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet, mind a Közép-Tisza kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület, mind a Tájegység jelentős fragmentálódásához vezetnek.

II. Nagykunság Tájegység:

- Napjainkra sajnos szinte az előző években tapasztaltakhoz hasonlóan 2021 rendkívül száraz hónapokkal indult. Az éves csapadékmennyiség sajnos a Nagykunságban is jóval az átlag alatt maradt, csupán májusban és június elején volt számottevőbb csapadék, azonban ez kevés volt azon természetvédelmi szempontból kiemelten fontos élőhelyek, így vizes élőhelyek, de akár szárazabb gyepes, erdők megfelelő szintű vízpótlására, amelyek kiemelt természetvédelmi szereppel bírnak.
- A lehullott csapadék mennyisége 414 mm volt Nagyivánban, ami jóval a térségre jellemző átlag (550 mm) alatt van. Eloszlása egyenlőtlenül alakult az év folyamán, jelentős nyárvégi és őszi aszályal párosulva. A téli csapadék mennyisége kielégítő volt, azonban márciusban alig hullott csapadék. Június is meglehetősen száraz volt (18 mm), de július és augusztus sem bővelkedett csapadékban. A szeptember és október hónapban lehullott eső mennyisége nem érte el a 25 mm-t. A legcsapadékosabb hónap november volt, amikor 66,4 mm csapadék hullott. A hó mennyisége minimális volt a téli hónapokban.
- A néhány éve még oly jellemző tavaszi vizek szinte kivétel nélkül eltűntek májusra, csupán néhány jellemzően mélyebb természetes depresszióban (például Sarki-mocsár, Meggyes-lapos) maradt meg felszíni víz, de a nyár végére ezek is teljesen kiszáradtak.
- Februárban volt egy közepes árhullám, ami visszatöltötte a Tisza-tavat nyári vízszint fölé, majd meg is fagyott. Tavasszal a levegő és a Tisza-tó hőmérséklete is elmaradt az előző évhez képest ez a növények fejletlensége is tükrözte.
- A tél enyhe idővel telt el, február közepén volt mindössze tartósan fagyos időjárás. Csapadék főként eső formájában hullott, de annak mennyisége elegendő volt ahhoz, hogy a nagyobb mocsarak is teljesen feltöltődjenek vízzel, ahol kiváló vízmadár élőhelyek alakultak ki főként az egykori Zádor mocsárban és Ózesen.

III. Hortobágy Tájegység:

- Az előző év második felében hullott csapadék (Medárd napja után tetemesebb, télen szerényebb, de azért mégis számottevő mennyiség) hatására az év elején a vizes élőhelyek relatíve vízben gazdag állapotban várták a tavaszt. Sajnos az viszont rendkívüli szárazságot hozott, így nyár derekáig a vizes területek kiszáradása folyamatosan haladt előre. Szerencsére a pusztai partimadár közösségek szaporodási időszakában még általánosságban kitartottak a vizek. A legtöbb mocsár kiszáradt az év során. Érdekeség, hogy például a Fecske-rét az év folyamán három ízben is teljesen kiszáradt, majd a kevés téli hó, de több eső hatására az év végére teljesen feltöltődött.
- Februárban a Tiszán jelentős árhullám vonult le, amely azonban nem tetőzött hosszú ideig. A közben tapasztalható fagyos időszakban a Nagy-Kácsa kaszálóra kiöntött víz befagyott – végleg megsemmisítve az onnan az előző őszel-télen már ki nem hozható szénabálákat.
- A tavasz a pusztában különösen hideg időjárást hozott, melynek hatására mind a vegetáció, mind az állatok fejlődése, szaporodási ciklusa jelentős késést szenvedett. A rovarközösségek mind faj-,

mind egyedszámok tekintetében alulreprezentáltak maradtak (téli legeltetési kutatás tapasztalatai), de számos vonuló madárfaj is hetekkel később kezdett hozzá a költéshez. A növények egyedfejlődése is lassú volt és a generatív szervek fejlesztése már később sem állt teljesen helyre.

- A kamilla (*Matricaria chamomilla*) virágzása ismét nagyon visszafogott volt, szántóföldeken mutatkozott csak komolyabb virágzás, a kamilla gyűjtők szinte teljes egészében elmaradtak a védett természeti területeken.
- Júniusban a sokéves átlag alatt maradt a csapadékhullás (pl.: Szálka-halom: 30 mm), amelyet a júliusi extrém kánikulai időszak követett (mintegy három hétig egyfolytában 30 Celsius felett volt a napi csúcshőmérséklet. Ennek kapcsán a tartós vízborítású területek állapota is kritikussá vált. A Polgári-halastavakon ismét folyamatos vízpótló árasztások segítségével tudtuk fenntartani a tavak kedvező ökológiai állapotát. Hasonlóan jártunk el a Bivalyos-tavon is, illetve a balmazújvárosi Magdolna-pusztán. Ez utóbbi helyszínen egy vízügyes műtárgy felújítás előkészítése során nyílt lehetőség mintegy 40 hektár szikes pusztai gyepterület előntésére, amely a térség legjobb vízimadár élőhelyévé vált napokon belül.
- A Kis-szegben ismét megpróbálkoztunk az őszi árasztással, de a víz nagyon hosszas töltést követően sem ért el a régi kacsanevelő tavakig. A probléma nem volt egyértelmű, de a tavak területén célul kitűzött sekélyvizes árasztás nem tudott megvalósulni.
- A Kis-Kondáson egy gát átvágásával sikerült vizet juttatni az élőhely rekonstrukciós célú területre. A terület legeltetése sajnos nem pont úgy alakult, ahogy terveztük. A halastó V. tava helyén kialakult legelőt a vizes foltok jelenléte és a megfelelő bivallyal történő legeltetés hatására nyár végére és őszre ideális vízimadár paradicsomként funkcionált.
- Augusztusban több esetben voltak szélviharok, melyek jelentős hatást gyakoroltak mind a természetes, mind az épített környezetre. Ezek közül is kiemeljük az augusztus 1-én kialakuló szupercellát, amely gyakorlatilag tornádó formájában haladt végig a Hortobágy középső és nyugati területein. A legnagyobb pusztítást Ohat és Kecskés régiója szenvedte el. Előbbi területen, az Ohati-erdő ÉK-i sarkában teljesen megsemmisítette a vihar az öreg erdőrészt, majd tovább haladva észak felé a Kecskésen (és részben Tiszacsege belterületen is) tombolt az ítéletidő, ahol nem maradt épen egyetlen pásztorépület sem (de több teljesen egyenlővé vált a földdel) és a magányos fákat is kicsavarta a szél. A Legelőbizottsági földön lévő lucerna körbálákat bevágta a vihar az erdősáv közepébe.
- Az erdőterületek állapota sok helyen tovább romlott. A talajvíz alacsony szintje és a társuló légköri aszály, valamint a rovar és gombakártevők együttes hatására egyre több a csúcsszáradt fa. A sziki tölgyesekben az erdőfelújítások nem igazán sikeresek. A lékek növényzetében a generalista gyomvegetáció tört jelentősen előre, a csemeték növekedési erélye minimális, illetve számos helyen elpusztultak az egyedek. Sajnos a külső okok miatt bekövetkező ápolások hiánya (illetve elégtelen száma) tovább rontotta az egyébként is kedvezőtlen feltételeket.
- A sziki erdőszyepp tisztáson az Ohati-erdőben tovább folyt a nyár folyamán az erdei legeltetés, illetve télen a cserjék térhódításának a visszatorzítása.
- Az előbbi tapasztalásokkal párhuzamosan azonban szűk 1000 hektáron zajlik a térségben a támogatások hatására az erdőtelepítés. Bár a Hortobágyon csaknem minden területen a tapasztalataink a keménylombú erdők számára kedvezőtlen termőhelyi feltételeket jeleznek, a pályázati rendszerben mégis sor kerül erdősítésekre. Ezek tájképi tekintetben is egyértelműen kedvezőtlenek, de a térségi szántó – és sajnos helyenként gyepp – területek átminősítése is tervben van a pályázók körében. A nyílt élőhelyek ilyen módon történő fragmentálása rendkívül káros a speciális adottságokkal jellemezhető Hortobágyon, ráadásul véleményünk szerint nem kecsget megfelelő állapotú erdők kialakulásával.

IV. Bihari-sík Tájegység:

- A korábbi években tapasztalt szárazodási folyamatok folytatódtak 2021-ben is. A tél igencsak enyhe volt, jelentősebb hó borítás, tartós fagy nem volt. A tavasz a megszokottnál hidegebb és átlagosan csapadékos volt, az áprilisi és májusi középhőmérséklet jelentősen elmaradt az ilyenkor megszokottól. Márciusban jelentős csapadékhiány mutatkozott, míg a május jelentősen csapadékosabb volt a szokásosnál. A hideg tavaszt egy igen meleg június és július követte kevés csapadékkal. Még az elmúlt évben jellemző heves zivataros időszakok is jóformán teljesen elmaradtak. Így a víz mindenhol eltűnt az élőhelyekről. A nyár második fele hűvösebb volt ugyan, de csapadék tekintetében nagyon gyenge volt ez is. Az ősz hűvösebb volt az átlagnál, de kivéve a késő őszi periódust szintén kevés csapadékkal, így a nagyobb mocsarak idén is szárazon mentek a télbe.
- A vízhiány a tájegység egészében, de talán hangsúlyosabban az Északi és Keleti fekvésű részeken rendkívüli méreteket ölt. A felszíni vízfolyások mellett már nyilvánvalóan érzékelhető a talajvíz nagyon jelentős csökkenése is.
- A csapadékosabb tavasz végi és őszi időszak után is a legtöbb vizes-élőhely szárazon maradt és csak az év utolsó napjaiban alakult ki kisebb-nagyobb vízállás egyes élőhelyeken (pl. Derecske, Nagy-Nyomás). Főként a kisebb vízfolyások (Bihari-erek) mocsarak tekintetében a rendszeres (már több éve ismétlődő) kiszáradásuk a hozzájuk kötődő élővilág nagymértékű lecsökkenését, okozza.
- A vizes élőhelyekben említett hatásokon túlmutatóan a vízfolyások, vízállások kiszáradása és a rendkívül alacsony talajvízszint a környező gyepek állapotára is negatív hatással van. Az általános csapadékhiánynak tulajdoníthatóan a kiemelkedően jónak mondható fűtermés után, augusztus végére olyan helyeken is túllegeltetés alakult ki a gyepeken, ahol a jószágéletrészt megfelelt az előírásoknak.
- Egyéb tényezők mellett szintén a vízhiánynak van döntő szerepe a magányos fák, szárnyék erdők, idősebb faállományok kiszáradásában (több esetben elegyes, idős tölgyesek), aminek következtében a viharokban ezek kidőlnek. Ez – többek között - fészkelő helyek megszűnéséhez vezet, mely véleményem szerint először a kék vércse esetében fog gondot okozni. Ugyanakkor a holt anyag egyes szaproxilofág fajoknak kiváló élőhelyeket teremtett. Sajnos már egész erdőtümbök „összeomlása” is tapasztalható, főleg szikes talajok esetében (Konyár, Békarívási-erdő).
- A hűvös időjárás és a vízhiány volt talán az oka az ismert negatív globális trendek mellett a feltűnően gyenge vonulási időszaknak számos madárfaj (főként vízimadárfajok) esetében.
- Az erdőtelepítésekhez kapcsolódó kérelmek száma is kevesebb lett. Jelentősebb kivitelezések (erdőtelepítések) nem voltak.
- Fokozott tempóban valósul meg a mezőgazdasági intenzifikáció is. Az élőhelyekre gyakorolt negatív hatása egyértelmű és számos fronton hat. Három fontos tényező, amelyekkel nap, mint nap találkozunk: - kemizálás, rovarölők, trágyázás (sertés hígtrágya kijutás év több alkalommal Derecske, Konyár térségében) - az élőhelyek közvetlen megszüntetése (mezsgyék, cserjesávok kivágása, beszántása, gyepek feltörése), - gépi munkavégzés hatékonyságának fokozása.
- A 2021. év végén is jól láthatóan csapadékhiánnyal küzdöttek a területek, melynek következtében Igazgatóságunk egyetlen ismert szerecsenszirály költésnek helyet adó kabai Cukorgyári-ülepítő is kiszáradt nyár végére. A vízhiány a mocsarakban, gyepterületeken szintén megmutatkozott. Ennek okán rendszerint a téli legeltetések igen jelentős degradációt jelentettek volna az egyes gyepterületeknek, nagy mértékben csökkentette volna mind a vegetáció megújulásának lehetőségét, mind a fajkészlet megővésének lehetőségét.

V. Hajdúság-Dél-Nyírség Tájegység:

- A 2021-es évben a vízhiány a tájegységben nem enyhült. Az éves csapadék mennyisége nem volt alacsony (~490 mm), de a talajvíz leszállt szintjén nem történt lényeges változás. Februárban több helyen megjelent felszíni víz, és az esők hatására még májusban is lehetett látni vizeket egyes medrekben. Nyárra aztán most is minden kiszáradt.
- A szárazság miatt jelentősen terjedt a siska nádtippán (*Calamagrostis epigeios*) a korábban nedves réti területeken (pl. Földikútya Rezervátum mocsárréti részei, Fehértói-tározó, stb.)
- A vizes élőhelyek szárazságának köszönhetően a kétéltűek mennyisége még mindig igen alacsony a területen.
- Látványos volt idén is a tölgy csipkésposloska (*Corythucha acuata*) kártétele. Nyár közepére a tájegység minden tölgyesében komoly kárt okozott a lombozat állapotában. Saját megfigyelések (PK) szerint egyes farkaslégy fajok (*Philonicus sp.*) zsákmányolják a tölgy csipkésposloskákat.
- Tovább folytatódott a magyar kőrisek (*Fraxinus angustifolia subsp. danubialis*) pusztulása a tájegységben.
- Az utóbbi két-három év során csökkent a tájegységben a nem védett füves élőhelyek kiterjedése elsősorban ipari park és napelem park beruházások, valamint a támogatott erdőtelepítések következtében. Ezek természetesen engedélyek birtokában valósultak meg.
- Idén a vaddisznók által a védett gyepterületekben és erdőkben korábban okozott borzalmas méretű túrási kártétel végre jelentősen csökkent a sertéspestisnek köszönhetően.

VI. Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység:

- A tévégi és a tavaszi csapadékosabb időszaknak köszönhetően a vizes élőhelyek feltöltődtek, és ez a kedvező állapot nyár elejéig megmaradt a Bereg- Szatmári-síkon. A Bereg vízviszonyait jól jellemzi, hogy a tavaszi csapadékos időjárás és a Bockerek-erdőben folyamatosan zárva tartott műtárgyaink hatásának ellenére pl. a Gönte már június végén nem rendelkezett vízfelülettel. Július elejére az ecsetpázsitosok kiszáradtak, a talajban 3-4 cm-es repedések keletkeztek. Az év eleji pangó vizek jó hatással voltak a vízhez kötődő (pl. kétéltű) fajok szaporodására.
- A Nyírségi területen ez a folyamat gyorsabban zajlott, ugyanis már nyár elején alig voltak vizes foltok. A Vajai-tó legmagasabb vízszintje 77 cm, míg a legalacsonyabb 35 cm volt. Ez 3 cm-el az előző évi legkisebb vízszint alatt volt.
- A februári 745 cm-en tetőző tiszai árhullámnak köszönhetően a hullámtéri holt-medrek feltöltődtek. A csapadékos időjárás miatt a Tiszaszalkai szivattyútelepet csak áprilisban zárták le, így csak ekkor nyílt lehetőség a vízvisszatartásra a Szipa- és Csaronda-főcsatorna vízrendszerében.
- A nyírségi és beregi lápi kutak nem megfelelő műszaki állapota és a nyári aszályos periódus miatt a lápjaink nagy része az év jelentős részében nem megfelelő vízviszonyok között volt.

5.2.2. Élőhely-fenntartási, kezelési tevékenységek ismertetése

Az Igazgatóság működési területén a korábbi években elkezdett élőhelykezelési és fenntartási tevékenységeket folytattuk. 2021-ben a kezelési munkák egy jelentős részét saját forrás felhasználásával és/vagy saját kivitelezésben végeztük el. A saját vagyongazdálkodásban lévő élőhelyek egy részén a bérlők segítségével történtek a kezelési munkák, a bérleti szerződésben rögzített feltételek mellett.

A beavatkozások legelő, rét, mocsár, nádas, valamint út művelési ágú területeken folytak, de visszagyepesedő szántón is végeztünk aktív kezelési munkákat. Minden évben visszatérő feladat az inváziós fajokkal fertőzött területek kezelése, amely zúzással, legeltetéssel, helyenként vegyszeres beavatkozással történt. A száraz, csapadékszegény időjárás és az átlaghőmérséklet emelkedése különösen indokoltá teszi az ökológiai célú vízpótlásokat, vízkományszásokat és a vízvisszatartást. Az Igazgatóság egész területén komoly problémát okoz a felszaporodó vaddisznóállomány túrási kártétele. Szatmár-Beregben a sertéspestis eredményeként a vaddisznó állomány visszaesett, viszont a dám túlzott

mértékű jelenléte komoly természetvédelmi problémákat eredményez. A védett és fokozottan védett természeti értékeink megőrzése érdekében több helyen vegyszeres riasztó anyagok kihelyezésével próbáltuk a károkozásukat csökkenteni.

I. Közép-Tisza-Jászság Tájegység:

- A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásába tartozó a csongrádi hullámtéri területeken elhelyezkedő visszagyepesedett és részben beerdősült, befásodott szántókon a fás legelő egyre kifejezettebb. A gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) és zöld juhar (*Acer negundo*) több helyen teret hódít az ingatlan szegélyekben illetve a kaszátlan területek részekén. Az inváziós fa- és cserjefajok visszaszorítására 2016-ban Farkas Róbert helyi gáttörrel a HNPI egy természetvédelmi célú fenntartási szerződést kötött, aki minden évben elvégzi a terület szárazítását, a spontán megtelepedett fekete- és szürke nyár foltok kivételével. 2021-ben folytatódott a területen a gyepesedő területek fokozott, marhával történő legeltetése és megfelelő időben történő kaszálása, valamint újabb gyalogakác foltok szárazításával a gyep javára növeljük a területet tovább. Őszi időszakban az itt lévő, tájképi és tájtörténeti szempontból jelentős körtés-gyümölcsösben a kiöregedett faegyedek pótlását végeztük el tájfajtákkal, valamint egy kisebb, hátsabb foltban tölgycsemetét is ültettünk, tovább fokozva a terület változatosságát. Az ültetett csemeték védelméről külön gondoskodtunk, minden csemete védőhálóval került levédésre. A csemeték ültetésében a Tiszakürti Arborétumban dolgozó kollégáink pótolhatatlanul nagy segítséget nyújtottak. A csemeték előállítását is ők végezték, így a kiültetett kocsányos tölgy csemeték is helyi, tiszazugi, legfőképpen tiszakürti anyaállományból származnak.
- A Tiszakürt, Szigetmajorban az erdőszéleken a gyep kárára terjeszkedő gyalogakácot 2021-ben sikerült szinte minden területen visszaszorítani az eredeti gyep határaitra, az erőrészek szélére. A tél elején pedig a gyepen lévő gyalogakác foltok is szárazításra kerültek.
- A Cibakháza, Telekmajornál található hullámtéri gyepen az osztatlan közös tulajdoni birtokviszonyok miatt a területkezelői jogok nem kellően tisztázottak, emiatt a 2021 évben nem volt sem legeltetve, sem kaszálva, ami miatt évtizedes területkezelési munka látszik kárba veszni az intenzív gyalogakác terjedése miatt. Korábbi években a Ciszöv Kft. végezte a kaszálást a területen.
- Tiszabura mellett a Tisza hullámtérében található Káposzta-föld kezelése 2021-ben a megkötött természetvédelmi célú kezelő megállapodás értelmében teljes területén biztosítva van, egyelőre 3 évre. A terület gazdálkodója az elvégzett rendszeres szárazítás eredményeként egy kedvező adottságú gyep vegetációt tart fenn. Az egy alkalmi kaszálást nyár végén és ősz végén is további egy-egy szárazítás követett a visszaerősödő gyalogakác kontrollja miatt. A terület jelenlegi állapota kedvező, de fokozódó problémát jelent a tiszaburai lakosság által rendre behordott változó mennyiségű és összetételű kommunális hulladék.
- Pélyi Madárrezervátum fokozottan védett területén 2021-ben is csak nyár végén történt meg a több, mint 200 példány szürkemarha kihajtása. A legeltetési időt követően a földhasznóbérlő az alullegettetett és inváziós növényfajok által benőtt területeket szárazítással kezelte.
- A Fegyvernek-Nagykörű hullámtéri területein található visszagyepesített szántókon nyugati oldali peremterületeiről terjeszkedő gyalogakác, zöld juhar és amerikai köris alkotta cserjés állomány visszaszorítását a földhasznóbérlő elvégezte.
- A Tiszajenő melletti Nagy-rét gyepterületein a tárgyévben mindhárom birtoktesten történt legeltetés. A legeltetést követően a két nagyobb földhasznóbérlő a selyemkóró és gyalogakác által benőtt részeket leszárzították.
- Jelentős kiterjedésű, viszonylag jó természetességű gyepterületek találhatóak a Zagyva hullámtérében. Ezek hiány nélkül magántulajdonban vannak. Vélhetően a szárazság miatti szénahiánynak köszönhetően, minden gyepet időben lekaszáltak és a természeti állapotuk nem

romlott.

II. Nagykunság Tájegység:

- Március 5-én közösségi tájegységi munkavégzés formájában vízvisszatartó műtárgyaknál (2 helyszínen) zártuk el a víz útját homokzsákokkal, valamint „bosszantófákat” helyeztünk el a Kecskeri-pusztán az illegális gépjárműforgalom jövőbeni megakadályozása érdekében.
- Április közepétől kezdve több, mint 80 hektár rizstelepi feketeugar lett kialakítva székicsérek és más partimadarak megtelepítése céljából a kisújszállási Nagyréten. Az élőhely-fejlesztést a kisújszállási Nagykun 2000 Mezőgazdasági Zrt. alakította ki kétszeres nehéztárcsázás és rögtörő hengerezés alkalmazásával.
- Október elején körülbelül 55 000 m³ árasztóvíz bejuttatása történt meg a Sarki-mocsárba, melynek a célja a vizes élőhely revitalizációja és a vonuló réce és vadlúd-fajok csapatainak számára tett élőhely kialakítása volt.
- 2021-ben is szántóföldi élőhelyfejlesztést végeztünk a kártalanítási alapból a Vitéz-dűlőben.
- Abádszalók külterületén 4, Tizaszőlős külterületén 1, Tizaszentimre külterületén 1, partifecske (*Riparia riparia*) és gyurgyalag (*Merops apiaster*) fészkelését elősegítő fal rekonstrukciója (gépi segítséggel) fenntartása és folyamatos karbantartása pedig kézi erővel történt, melynek hatására optimális fészkelőhelyeket sikerült létrehozni.
- Ózes nyugati szélén lévő mocsarat árasztottuk július 9 és október 26 között szivornyával, a HNPI saját forrásából. Az elárasztott mocsár a térség egyetlen vizes élőhelye volt ebben az időszakban, így jelentős vízimadár élőhelyként szolgált.
- A csapadékvíz megtartása céljából a Német-szigetben, a Sós-fertőnél, és a Kunmadarasi-pusztán lévő C/3 jelű csatorna torkolatánál a vízvisszatartó műtárgyak egész évben le voltak zárva.
- Barázdált csenkeszt, és löszpusztai kétszikűeket vetettünk az Álom-zugi szántón lévő laponyagra.
- A veszélyeztetett macskahere állományokat körbekerítettük az Ágota-halmon, és Karcag belterületén, a Lóger sportpályán.

III. Hortobágy Tájegység:

- Főleg az év első részében folyamatos vízvisszatartó munkákat végeztünk a tájegység különböző pontjain, de kiemelten hangsúlyos jelleggel Szelencés-pusztán. A Nyíró-rét vizének elfolyását a 33-as országos főút közelében lévő csatornaszakasz átereszenek acéllemezzel történő elzárása segítségével lehetett megakadályozni. (Az év második felében sajnos ellopták a lemezt.) A beavatkozások beváltották a hozzájuk fűzött reményeket, mert a tél végi csapadékot a legtöbb helyen meg tudtuk tartani.
- A balmazújvárosi Nagy-sziken a kubikgödörök területére kifutó víz visszatartására ebben az évben nem került sor – elkerülendő a tavalyi évben kialakult tavi bénulás ismételt kialakulását.
- A szakmunkásaink folytatták az Ohati-erdő ÉK-i tömbjében (Egyek 21/TI3) a sziki erdőssztyepp tisztások cserjésedésének megszüntetését. Ez 1,6 ha területet érintett.
- Az augusztus 1-én pusztító vihar következtében jelentős kidőlt és összetört fa maradt vissza számos helyszínen. A szakmunkásaink távolították el ezeknek a fáknak, leszakadt ágaknak a túlnyomó részét. Érintett helyszínek: Ohati-erdő szélei és feltáró útja, nagymajori akácos feltáró útja, továbbá Kecskés-pusztá különböző pontjai.
- Március elején a hosszú évek óta tartó lakossági bejelentések nyomán a TKO traktora vertikális zúzást hajtott végre Hidrot rézsűkasza használatával az újszentmargitai Tilos-erdő északi szegélyében, a közútra belógó ágak és gallyak eltávolítása érdekében.
- Augusztusban megkezdtük az ároktői Nagy-Kácsa hullámtéri terület megközelíthetősége érdekében az utak traktoros javítását, mely jelentős nehézségekbe ütközött. Szeptember 14-én

kezdődött a gyepek kaszálása, melynek a réti széna megszerzésén túl nagyon jelentős indoka a gyalogkacák (*Amorpha fruticosa*) fertőzöttség kontrollálása. A kaszálás még ebben a hónapban lezajlott, a bálázás egy része október végéig valósult meg, míg a kihordás teljes egészében csak 2022. január elejére ért véget.

- A Horti szántó gyeptelepítését a Balmazújvárosi Kossuth Mg. Szövetkezet bevonásával gyommentesen tartottuk a 14 hektáros területet.
- A TKO segítségével a Hortobágyi-halastó területén megtörtént a gátak, töltések kaszálása és helyenként a kátyúk feltöltése földdel. TRUXOR-ral pedig a be nem látható helyeken készítettünk betekintési lehetőségeket a bemutatathóság növelése érdekében.
- Hortobágyi-halastó VI. tavának szigeteit motoros fűkaszával kezeltük a fizikai dolgozók segítségével, a Kondás nagy szigetének kezelését pedig 3 darab szamár oldotta meg (a Hortobágy Természetvédelmi Egyesület által kölcsönadott jószágok), melyek április végétől szeptember végéig voltak kint. A mérgező közönséges bürök és az ebszőlő csucsor kivételével, minden növényt alaposan visszarágtak, ezzel fenntartva az élőhelyet a madarak számára. A Bivalyosra május közepén érkezett 30 bivaly, ami elsöre kevésnek látszott. A nyár közepén pár hétre Akadémiáról áthozták a nagy csapatot, amely jelentős legelési és taposási erélyt eredményezett, így az élőhely nyár végére megfelelő állapotba került. Az V. tó helyén kialakított élőhely rekonstrukciós területre június közepéig nem érkezett meg a bivaly. Nyár elejéig több, műszaki természetű problémát kellett elhárítani, de végül megkezdődött a legeltetés, mely részben a tómeder helyén, részben a szomszédos Kecskés-pusztán zajlott. A nagy mennyiségű legelő állat nem veszélyeztette a területen kialakult gólyatölcs és gulipán kolóniát. Valószínűleg az is közrejátszott, hogy bent nem terelték a bivalyokat, azok szabadon jártak.
- A Kis-szegben a téli végi – tavasz eleji inváziós fásszárúakkal szembeni beavatkozást (részletek a vonatkozó fejezetben) erős legeltetés kísérte, ami lokálisan a gyepek sikeres regenerációt vetíti előre.
- Márciusban a Hortobágyi Halgazdaság Zrt. segítségével árasztottunk az Akadémia- libanevelőn. A kifolyó víz hatására a később erőteljesen legeltetett területen kiváló partimadar költőhely alakult ki.
- Augusztusban Mátán a Hortobágyi-halastavak, októberben a Fekete-réten a Kungyörgyi-halastó csapolásból származó víz alakított ki árasztásokat. Mindkét helyen használták a darvak, a vadludak és a récék a kialakult elöntéseket.
- Augusztusban kicseréltettük a K-IV-3 csatorna egyik áteresztét, amely a kis-szegi kacsanevelő tavak ökológiai árasztásának egyik kulcs momentuma. Az árasztás az őszi időszakban elindult, de egyelőre nem bizonyított negatív körülmények miatt nem sikerült eljuttatni a vizet a laposba (lásd a vonatkozó fejezetnél).
- A Sáros-ér torkolat közeli zsilipje az idén is zárva volt a vegetációs időszakban, ezért a Sáros-ér vize több helyen kiterülve töltötte a nyarat, illetve az Árkus vízszintje is magas volt, ami kedvező hatással volt a talajvízszintre is.
- Az év eleji, illetve az őszi időszakban folytatódott Kónyán és a szásztelki térségben a fásszárú özönnövények eltávolítása lakossági favágás keretében a gyepek helyreállítása céljából.
- A Tárkány-foki műtárgy jelentős vizeket tartott vissza az ökör-földi – angyal-házi – szelencési vízgyűjtőn, azonban a fokozott víznyomás miatt a műtárgyban probléma lépett fel. Ennek kapcsán a zsilip átereszcsovei mellett a víz utat talált és jelentősen kimosta a töltés anyagát. Mivel féltő volt, hogy az egész műtárgy megsérül és elmosódik, a TKO segítségével két pótkocsi agyagos föld terítésével sikerült elhárítani a problémát. A műtárgy problémáit a kialakítás során a helyi talajanyag elégtelen tömörítése okozta. A probléma ismert, a javítás tervezett.
- A Nagyg-ér torkolati műtárgya és attól délre a Hortobágy-folyó gátja nem nyújt megfelelő védelmet a pusztai vizek folyóba történő lefolyása ellen. Ennek a műtárgynak és a területnek a tervezői - kivitelezői szemléjére is sort kerítettünk, de vélhetően a kisvizes KEHOP-pályázat során

erre nem tudunk megoldást találni, így a későbbiekben ez megoldásra váró feladat marad.

- Az év során folyamatos vízkormányzási és zsilipkezelési feladatokat végeztünk a Polgárhatalastavaknál a Hortobágyi Halgazdaság Zrt. jóvoltából érkező frissítő víz irányítása tekintetében, ezáltal különböző vízszinten sikerült tartani a tórendszer egyes medencéit, megfelelő élőhelyet kialakítva és fenntartva a vízhez kötődő élőlények számára.
- Az általunk javasolt és megtervezett szántóföldi élőhely-szerkezet mentén kezdetét el a földhasználatot több helyen a gazdálkodó partnereink. Ebben a struktúrában már jelentős szerep jut a mezsgyerendszernek és az ugaroltatott földrészeteknek is.
- Tavasszal és ősszel közösségi munkavégzés keretében több napon keresztül végeztünk erdősítési feladatokat a Tiszakürti Arborétumban előállított kocsányos tölgy (*Quercus robur*) csemetéket felhasználva. (Ősszel a hangsúly már a szakmunkásaink feladat ellátásán volt.) A tavaszi etap az Ohati-erdőre koncentrált, ahol az előző évben kialakított erdőfelújítási, illetve az erdő korösszetételét is változatosabbá tevő célkitűzések mentén kialakított lékekben ültettünk csemetéket. Ősszel mind az Ohati -, mind a Tilos-erdő hasonló lékjeibe kerültek fiatal egyedek – összesen mintegy 2350 db.

IV. Bihari-sík Tájegység:

- Berettyóújfalu, Andaháza: A terület árasztásra több esetben is sor került az év folyamán. Egyrészt a fészkelések miatt vízpótlás, másrészt nyári kismértékű vízminőség javító pótlásokra, harmadrészt őszi árasztása.
- Berettyóújfalu, Palocsa: A megszokottól kisebb mértékű árasztására kora tavasszal került sor, így megfelelő vizes élőhelyet alakítva ki a fészkelő és vonuló madárfajoknak illetve a kételtűek számára. Ez után nyáron a fészkelések után több kisebb árasztást végeztünk, hogy az aszályos időszakban élőhelyet biztosítsunk a vízhez kötődő fajok számára.
- Derecske, Nagy-Nyomás: A terület nem árasztható, de a záró műtárgy folyamatos ellenőrzése és megfelelő állapotban tartása fontos feladat. Ezeknek a feladatoknak az ellátása eredményezett, hogy 2021-ben is, bár az aszályos időszakok miatt kisebb léptékben, de kedvező feltételek alakultak ki a tómederben bizonyos vízhez kötődő fajok számára. Sajnos a terület a nyár közepétől majdnem az év végéig szárazon állt.
- Az ökológiai vízkészlet megőrzése érdekében helyenként a vadásztársaságokkal együttműködve kisebb mocsarak mesterséges és illegális lecsapolását szüntettük meg Furtán.
- Az egykori Kabai Cukorgyár ülepítőinek megmaradt taván lévő költősziget kaszálást végeztük el március során, hogy a nádas, gyomos növényzet visszaszorításával jobb fészkelő helyet alakítsunk ki az itt költő sirályok és csérek számára.
- Andaháza (Berettyóújfalu) nyugati részén egyre nagyobb területen jelenik meg a gyalogbodza (*Sambucus ebulus*). A szikes gyepek védelem érdekében magérés előtti kézi kaszálással próbáljuk e fajt visszaszorítani. 2021-ben első ízben végeztük el a kezelést az állomány kb. 70%-ban.

V. Hajdúság-Dél-Nyírség Tájegység:

- Tavasszal sor került a megrongált pallózat cseréjére a Jónásrész, Teleki-legelő és Mogyorós-erdő vízvisszatartó műtárgyaiban.
- Elbontottuk a Káposztás-lapos északi részét leválasztó tönkrement kerítést, hogy az aranyvessző kaszálósos kezelését ne akadályozza tovább.
- Cserjesarjak vágására és vegyszeres kenésére került sor a Káposztás-laposon (Nyírábrány 0268/4, 0268/2a, 0268/2b). A beavatkozást a szerződéses vállalkozó végezte.
- Megtörtént a létavérsesi Böcsöntő töltésének, és a kokadi Daru-láp pihenőhelyének kaszálása.
- Feljegyzésben kezdeményeztük két bérlő felszólítását arra, hogy a Földkútya Rezervátum

területén teljesítsék a szerződésben vállalt legeltetést. Június végéig ugyanis nem jelentek meg a területen elegendő legelő állattal. Mivel ez később sem történt meg, rendkívüli kaszálásról egyeztetünk velük.

- Káposztás-lapos déli részén (Nyírábrány 0268/4) 2,5 ha kaszálást az északi részén 5 ha kaszálást végeztünk természetvédelmi célú földhasználati megállapodás keretében. Előtte hagyásfoltokat jelöltünk ki őszi vérfüves részeken és kornistárnicsosban.
- Káposztás-lapos déli részén (Nyírábrány 0268/4) 3 ha kaszálást az északi részén 5 ha száruzást végeztünk ősszel az igazgatóság munkagépével.
- A Jónásrész déli részén (Vámospércs 0188/2) 1,7 ha száruzást végeztünk télen az orchidea élőhelyek fenntartása érdekében. (saját forrás)
- A Jónásrész déli részén (Nyíracsad 0115, 0117/3) 40 ha, északi rész (Nyíracsad 0132/2 a,b) 6 ha kaszálást végzett a bérlő.
- A Jónásrész északi részén (Nyíracsad 0132/2 a,b) 2 ha száruzást végeztünk ősszel a réti angyalgökeres szegélyek karbantartására az igazgatóság gépével.
- Agria kisgéppel kaszáltuk le a Jónásrész szibériai nőszirom tisztását ősszel (Nyíracsad 0179) 2 ha kiterjedésben, és a szénát is lehordtuk.
- A Hanelek területén (Fülöp 0642/7a,d; 0644/5; 0642/11b) 1,3 ha száruzást végeztünk ősszel az igazgatóság munkagépével a réti angyalgökeres élőhelyek fenntartása érdekében
- Dankó József bérlő 20 hektáron száruzott a Teleki-legelőn (Nyírábrány 0448/2a).
- Januárban a Lőszletörésen cserjesarjakat (kőkény, galagonya) vágunk vissza a völgyeletekben (0,01 ha). Nagy-Ócsán, kékperjés lápréten kutyabengéket, somokat vágunk le Juhász Lászlóval (0,03 ha).
- Februárban a bagaméri Silye-réten cserjéket irtottunk 0,01 ha kiterjedésben (Maculineás átjárót tisztítottunk meg, illetve aranyvesszős cserjést vágunk le a kaszálás megkönnyítése érdekében.) A Monostori-éren lévő műtárgyat szigeteltük a jobb víztartás érdekében.
- Júniusban a kérésünknek megfelelő kaszálás történt Nagy-Ócsa láprétjein és a Böcsöntőnél lévő buglyos szegfűves öbölben (2,5 ha), illetve Bagamérban a Csonka-fűz környékén (3 ha). Elvégeztük az álmosdi Daru-láp belső tisztásainak kaszálását (0,6 ha), illetve megtörtént a kaszálás a Lőszletörésnél (5,5 ha). Utóbbi helyen már a földikutya-élőhely kaszálható részét, illetve egy völgyelet talpát is kaszáltuk, a tavalyi évhez hasonlóan. Megtörténtek a vállalkozóval végeztetett élőhelykezelési, fenntartási tevékenységek (tanösvény karbantartás, cserjesarjak visszavágása Bagamérban, Álmosdon, Létavértesen (Nagy-Ócsa és Lőszletörés)), akácsarjak visszavágása az egyhajúvirágosban, a hidrogeológiai kísérleti helyeken, siskanádtíppan kaszálása Újlétán és Bagamérban). A Silye-réten lévő élőhely-rekonstrukciós területet lekaszáltattuk, a szénát lehordattuk (0,15 ha).
- Júliusban száruzásokat végeztünk Létavértes (Lőszletörés, Böcsöntő), Újléta (fáslegelő, zárványtisztás a Kis-erdőben) és Bagamér (Silye-rét, Fehérföld-sziget) térségében, cserjésedés, őshonos és idegenhonos gyomok visszaszorítása céljából, összesen 5 ha kiterjedésben. Kaszálást végeztünk a Daru-láp pihenőhelyén (0,2 ha)
- Augusztusban elkezdődött a fásszárú sarjak visszavágása az egyhajúvirágosban. A legtöbb virágnak otthont adó vihardöntéses helyen, ahol az idős fák erősen megritkultak, több akácsarj-bokrot meghagytunk az árnyékolás növelése érdekében.
- Szeptemberben elvégeztük az agriás kaszálást az álmosdi Daru-láp belső tisztásain (0,6 ha). A Gabnai-féle területeken aranyvessző-állományokat és cserjesarjas részeket száruztunk a Massey-Ferguson traktorunkkal (11 ha). Több, a gyepre dőlt fát daraboltunk össze, és tuskókat vágunk vissza. A területkezelési szerződésnek megfelelően cserjesarjak visszavágása történt a Silye-réten, a Lőszletörésen (0,8 ha), és Nagy-Ócsán. Megtörtént a tanösvény karbantartása (pihenőhely kaszálása (0,2 ha), nád és rekettyehajtások visszavágása a pallóút mentén). Kaszálás történt a

fáslegelő-telepítéseken, a Böcsöntő műtárgyának töltésén. Megtörtént az invazív sarjak (akác, kései meggy) visszavágása az egyhajúsban.

- Októberben az álmosdi Daru-lápon elvégeztük az őszi nagy kaszálást az Agria kisgéppünkkel, a nagy külső tisztást, és a kis kaszálót kaszáltuk le (1,2 ha). Az egyhajúvirágosban megtörtént a nagy egyhajús élőhely és a siskanádas foltok kaszálása (1 ha). A Kerecsen-hídnál lévő vérfüves élőhelyeken kaszálást végeztünk. A széna elhordása is megtörtént (2,5 ha). A nagy kékperjésben kézi kaszálást végeztünk 0,3 ha kiterjedésben.
- Novemberben szárzúzásokot végeztünk a Gabnai-féle területeken, a későbbi kaszálás előkészítése érdekében (2 ha). A szeptemberben végzett szárzúzásokkal együtt így a teljes „kaszálható” területet lezúztuk.
- Vadriasztó szert alkalmaztunk a vaddisznók túrási károkozásának mérséklésére a következő területeken: vámospércsi Villongó, újlétai terület, bagaméri Silye-rét, nyirábrányi Káposztás-lapos, Hanelek, nyíracádi Jónás-rész, penészleki Peces-tó, fülöpi Marci-legelő, debreceni Álló-hegy, Bánki-erdő (magyar nőzirom élőhelyein).
- Hulladékgyűjtésre került sor Bagamérban (Benke-gerindje), és Újlétán.
- Lakossági bejelentés alapján illegálisan lerakott hulladékot gyűjtöttünk össze és szállítottunk lerakóra a Monostorpályi 062/9 hrsz.-ú területről (HNPI vagyonekezelésű terület).
- A hulladékradar applikáción keresztül lerakott autógumikat jelentettek be igazgatósági vagyonekezelésű területen. 4 gumiabroncsról volt szó, ezt az ör kolléga összeszedte és elszállította.
- Kisebb mennyiségű illegálisan lerakott hulladékot észleltünk a Martinkai-legelőn. Mivel az elkövető ismeretlen, és a terület igazgatóságunk vagyonekezelésében van, összegyűjtöttük és elszállítottuk. Ezt követően kaptunk róla már okafogyott bejelentést a hulladékradar applikáción keresztül.
- Kaszálókra bedőlt fákat vágunk össze kaszálás és szárzúzás előtt (Káposztás-lapos, Jónásrész).
- Helyszíni egyeztetést folytattunk a fülöpi Marci-legelő angyalgyökeres élőhelyén a tulajdonossal cserjeirtás kapcsán.

VI. Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység

- A Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Területen, a sziklagyepen és a gyümölcsösben 5000 m²-en (0712/1a, 0706/1a, b hrsz.) történt kaszálás januárban. Márciusban Guti József végzett élőhelykezelési célú szárzúzást 1 ha-on (0706/1a, b, 0710/1, 0711/1 hrsz.). Áprilisban a gyümölcsösben levágtuk a lehasadt ágakat, valamint a területen depóba lett rendezve a letermelt faanyag (0706/1a, b, 0710/1 hrsz.). Guti József júniusban újabb élőhelykezelési célzatú szárzúzást végzett a 0693/3 hrsz. egészén, illetve a 0695/1 siskanádas részén, 2000 m²-en. A gyümölcsfacsemeték permetezése is megtörtént júniusban, júliusban és augusztusban. Invazív növények (gyalogakác, selyemkóró) foltokban történő kaszálására augusztusban került sor (0710/1, 0711/1 hrsz.-okon 1000 m²). A Varázslatos Magyarország és a HNPI közös szervezésében gyalogakác és fehér akác irtása történt a 0694, 0695/1, 0702, 0693/3 hrsz.-eken, kb. 2000 m². Ezt megelőzően a kutatóház körül egy 1000 m²-es részt kaszáltunk le a gyümölcsösben. Szeptemberben a 0706/1 hrsz.-t kaszáltuk, mintegy 4000 m²-en. A korábbi, részben sikeres vegyszeres injektálást a fehér akácokon megismételtük, majd a visszamaradt akáctuskók felaprítását mélységi szárzúzó végezte, 2,2 ha területnagyságban. Októberben újabb élőhelykezelési célzatú zúzás történt a 0693/3 hrsz.-en foltokban (fehér és gyalogakác), a plátón (0694, 0695/1, 0702 hrsz.), a hegylábánál (0706/1a, b, 0710/1, 0711/1 hrsz.) és a parkolóban (0701 b, c hrsz.). Novemberben elvégeztük a gyümölcsös, a sziklagyep és a hegylábi területek kaszálását.
- Tiszatelek- Tiszaberceli-ártér Természetvédelmi Terület: Gávavencsellő külterületén a Marót-

zugi holtág halászati hasznosítója a Vasutas Sporthorgász és Természetvédő egyesület a vállalt kötelezettségének megfelelően a part menti gyalogakác sáv levágását elvégezte.

- A Gávavencsellő 065/1a, 0104/b hrsz.-ú gyepterületéről 2014-2015-ben lezűtt gyalogakác helyén a gyeptakaró záródott, és szép, egybefűggő űde rét alakult ki a cserjés helyén, amit kaszálással tartunk fenn. A beavatkozás sikeresebbnek bizonyult, mintha legeltettük volna a területet. Sajnos a selyemkóró itt is megjelent és egyre nagyobb területeket foglal el. A 0104/b területen vegyszeres irtást végeztünk.
- A Bábtaván januárban az égársarjakat távolítottuk el a nyírláp területéről. Elvégeztük a bűrű előtti besűrűsödött nyírfás ritkítását is.
- Bátorligeti-űsláp Természetvédelmi Terület: 7 ha-on a lápréteken végeztünk kézi kaszálást, kézi gyűjtést, valamint a lekaszált és összegyűjtött növényzet kihordását is végrehajtottuk. A munka során, több helyen érintetlenül hagytuk a zsombékosokat, a szibériai nűszirom (*Iris sibirica*) és az erdei kutyatej (*Euphorbia amygdaloides*) állományokat. A cserje irtással érintett területrészeken a cserjék visszaszorító kaszálását is elvégeztük.
- Bátorligeti-legelő Természetvédelmi Terület: a gyepterület részeként az akácsarj levágását a bérlő, Fekete György végezte el, egyszeri alkalommal 8 ha területen.
- Fényi-erdű Természetvédelmi Terület: a pusztai-tűlgyes erdűtársulásaiban a korábbi években kibontott homokpuszta rétek, illetve tisztások kaszálását kétszeri alkalommal végeztük el 5,44 ha kiterjedésben. A Bátorliget 21/E erdűrész erdű felűjítási kötelezettség alól kivont terület sarjmentesítését három alkalommal, összesen 4,5 ha területen végeztük el. A Bátorliget 21/F területrészen (erdűfelűjítés alól kivont terület) gépi szárzűzást végeztünk mintegy 3 ha területen. A lekaszált növényzetet összegyűjtöttük és lehordtuk a területről.
- Júlia-liget: Natura 2000, saját vagyongerülésben lévű területen a nyírlápban felnűvekvű invazív magonc csemeték (zűld juhar (*Acer negundo*)) eltávolítását végeztük mechanikai módszerekkel. A nagy kiterjedésű láprét réti angyalgűkérrel (*Angelica palustris*) érintett élűhelyén cserjék visszaszorítását (elsűsorban kutyabenge (*Frangula alnus*)), valamint lágyszárű növényzet lekaszálását, gyűjtését és lehordását végeztük el, mintegy 1 ha-os területrészen.
- A Fűlesdi kornistárnicsos gyeperen évi kétszeri zűzás révén a gyalogakácot (*Amorpha fruticosa*) visszaszorítottuk. A Cibere csatorna zűzása hidrot kaszával történt. A géppel nem kezelhető részeken kézi munkával vágattuk vissza a gyalogakác foltokat.
- Cégénydányádi-park Természetvédelmi Területen az év elején az előző évi tuskók kiforgatása megtörtént. A park területén kaszálással és zűzással tartottuk fenn a megfelelő gyeállapotot. Faápolási munkákat végeztünk: koronaemelő metszés, veszélytelenítés és fakivágás. Az egyik nagy platán derékba tört. Romfa lett belűle néhány élű vázág meghagyásával.
- A régi vadvédelmi kerítések cseréje a Rűkás-legelűn elkezdűdűtt, valamint a felgyűlt szemét összeszedése a műút mentén megtörtént.
- A gelènesi 088/5 hrsz.-ű saját vagyongerülésű területen a tűlgytelepítés kutricáinak felmérését elvégeztük, valamint az ingatlan bérlűjével a területen található tűlgyűjűlatok védűkerítésének cseréjéről egyeztetttünk.
- A Bockerek-erdűben található vadkizárásos kísérleti terület kerítésének folyamatos ellenűrzése és szűkség szerinti javítása megtörtént.

5.3. Élűhely-rehabilitáció (helyszin, az élűhely típusa, forrása, kezdete, várható befejezése)

Igazgatűságnk működési területén 2021-ben is több helyszinzen zajlottak a természetvédelmi szempontból értékes élűhelyek helyreállítására irányulű projektek. A kezelési munkák egy része saját forrás felhasználásával történt, a többi beavatkozás pályázati finanszírozás felhasználásával valűsult meg. Az alábbiakban a jelentűsebb beavatkozásokat soroljuk fel:

- A tiszakürti Kis-Tisza rehabilitációját célzó projekt kivitelezését előkészítő munkák még 2020-ban megkezdődtek, de az érdemi beavatkozások és a rekonstrukciós valamint a vízpótlás kiépítésére irányuló munkák 2021. második félévében történtek meg. A projekt célja a feliszapolódott holtmeder ökológiai állapotának javítása és a terület vízborításának tervezhető biztosítása. A tevékenység KEHOP forrásból valósult meg.
- A 2021 év során folytatódott Borsóhalmán az agrár területeken történő művelésből kivett földútszakaszok mezsgyék, kimérés utáni tájba visszaillesztése. Az élőhelyfejlesztéssel érintett területek 3 nagy tömbben, blokkosítva helyezkednek el. Az év folyamán az eddig elültetett csemeték mellé, illetve pótlásként további 500 csemete került elültetésre. Ebből 250 Alattyán térségében, a másik fele pedig Jászberény térségében. A tevékenység PannonEagle Life+ forrásból valósult meg.
- A Hortobágy és Nagykovács természetvédelmi tájegységek vizes élőhelyeinek természetvédelmi célú helyreállítása című pályázat kivitelezési munkái augusztus 10-én kezdődtek. A munkák nagyon lassan haladtak, így az év végéig csak a 19-es projekthelyszín (Sulymos: mederátjáró) készült el teljesen, a 20-as (Őzes: csőáteresz átjáró, mőtárgy csere) és a 21-es (Kunmadarasi-pusztá: csőáteresz átjáró) projekt helyszínén még maradt egy kevés munka a következő évre. A tevékenység KEHOP forrásból valósult meg.
- A Kása-háton, a kivitelezési munkálatok szeptemberben kezdődtek, aminek célja 4 db vízvisszatartó mőtárgy megépítése volt. A kivitelezés nagyon lassan haladt, az év végéig nem is sikerült befejezni az építkezést. A várható befejezés 2022 januárjában lesz. A tevékenység KEHOP forrásból valósult meg.
- Ágotán a kivitelezési munkálatok július hónapban kezdődtek el. A vegetációs időszakon kívül a cserjézést elvégezték, melyet szeptemberben szállították el a területről. A kivitelezést vontatottan végezték, még decemberben is volt munkavégzés. Év végére kb.95 %-os készütségben voltak az egyes mőtárgyak. V-1 (Tárkány-ér) esetében földút helyreállítás, betétpallózható vízvisszatartó mőtárgy építése, kövezés történt. V-2 (Kerülő-ér) esetében régi áteresz kibontása, új beépítése, betétpallózható vízvisszatartó mőtárgy építése, kövezés történt. V-3 (Salamom-zugi csatorna) esetében betétpallózható víz visszatartásra alkalmas mőtárgy építése, kövezés történt. K-1, K-2 mőtárgyak a Tárkány-éren átjáró építését, kövezést jelent. Ugyanitt meglévő csatorna kotrást is végeztek. K-3 műtrágyánál a Boruzs-hodályhelynél átjáró építését, kövezést jelent. A Kerülő-ér északi részén pedig egy teljes töltéscsúszás történt. Az innen kitermelt földanyag biztosította az egyes mőtárgyak megépítéséhez szükséges földet. A tevékenység szintén KEHOP forrásból valósult meg.
- A Hencidai Csere-erdőn a sikertelen telepítést megismételték a felújításra (erdőszerkezet átalakításra) kijelölt területeken. A telepítésekhez KST csemetét használtak, elegy fajok nem kerültek az állományba. Az ápolásokat a szükséges mértékben elvégezték. A kerítések közelében sajnos sarjokról ismét terjed az akác. A tevékenység KEHOP forrásból valósult meg.
- A tájegység munkatársainak és alkalmi munkavállalónak a segítségével a Hencidai Csere-erdőn a 2020. évben megkezdett és az erdő tisztására benyúló, az ott élő értékeket (magyar zergevirág, sziki kocsord, agárkosbor) veszélyeztető/károsító akácok és cserjék ismételt vegyszeres kezelése, majd kiszáradás után a töre vágásuk 2021 telén megtörtént. Ez évben motoros fűkaszákkal tisztítottuk meg a területet a gyomféléktől és cserjéktől. Cél a terület gyepképzésének történő visszaalakítása. Az erdő egyéb részein, a belső tisztás szegélyén történtek még beavatkozások mely során a kiritkult tölgy állomány alatt növekedő akácok fűrészes vegyszeres injektálásos irtására. Jellemző átmérőjük már nagyobb volt, elérte a 25-30 cm. is. A fák esetében nem tervezzük a kitermelést. A projektet mindenképpen folytatni szeretnénk a pénzügyi lehetőségek és a ráfordítható időkeret függvényében. A tevékenység saját forrásból valósult meg.
- Kunhalmok és a rajtuk található növényzeti és egyéb értékek megőrzése érdekében 4 bihari

halmon végeztünk kaszási, fa- és cserjeirtási tevékenységet. Védett növényfajok: hengeresfészű peremizs (*Inula germanica*), selymes boglárka (*Ranunculus illyricus*), réti őszirózsa (*Aster sedifolius*), budai imola (*Centaurea scabiosa subsp. sadleriana*) és a gumós macskahere (*Phlomis tuberosa*), valamint a löszgyepekhöz kötődő fokozottan védett ráncos gyászbogár (*Probatiscus subrogosus*) és védett hólyaghúzófélek (*Meloe*) élőhelyét állítottuk helyre. Hencida - Mondró-halom: cserjeirtás, kaszálás; Konyár, Hegyes-halom, kaszálás, Földes, Inárcs-halom: akác irtás; Berettyóújfalu Herpály-halom: kaszálás, cserjeirtás. A programot mindenképpen folytatni kell, mivel számítani lehet a cserjék újra megerősödésére. Pénzügyi források szükségesek a projekt folytatásához, befejezéséhez. A tevékenység saját forrásból valósult meg.

- Hajdúszoboszlón egy kb. 0,1 ha-os roncsolt, erősen degradált HNPI vagyongazdálkodásban lévő területen őshonos cserjék ültetése történt meg. A tevékenység saját forrásból valósult meg.
- Derecskén a Kis-erdő beerdősülő sziki kocsordos tisztásán, alkalmi munkavállaló segítségével kőriskék irtását végeztük el. A munkát folytatni kell, lehetőség szerint a terület legeltetését szeretnénk biztosítani. A tevékenység saját forrásból valósult meg.
- Februárban tuskóprizmákat munkáltattunk el Létavértesen, a Csohos-tó mellett, utat állítottunk helyre, illetve leirtott, invazív cserjés helyét munkáltattuk el, hogy szárazúzóval kezelhető legyen, összesen 0,2 ha kiterjedésben. A tevékenység saját forrásból valósult meg.
- A Silye-réten lévő élőhely-rekonstrukciós területet júniusban lekaszáltattuk, a szénát lehordattuk. A tevékenység saját forrásból valósult meg.
- 27 önkéntes kolléga segítségével fákat (kocsányos tölgy, vadkörte) és cserjéket (galagonya, kecskerágó, kökény) ültettünk a Vámospércs 0735/14 hrsz.-ú ingatlanon, majd összeszedtük a műanyag konténereket és megjelöltük a fa- és cserjesorokat. Hasonló ültetési akciókra került sor a Vámospércs 0755/204 és 209 hrsz.-ú ingatlanokon (Bólya-dűlők), valamint a Hajdúbajos 11 J, 11 D erdőrészekben, 045/1f tisztás szélein. Összesen mintegy 1400 csemetét ültettünk, melyeket a Tiszakürti Arborétum biztosított. A tevékenység saját forrásból valósult meg.
- Decemberben erdészeti szárazúzásokot végeztünk Létavértesen és Újlétán a fáslegelőtelepítésekben (a besarjadt nyárákat, akácokat zúztuk le), a Gabnai-féle területen (felsarjadt kései meggyeket zúztunk), illetve Bagamérban (kisebb gyalogakác foltot, illetve a Silye-réten egy zöld juharos/aranyvesszős foltot zúztunk le), összesen 0,9 ha kiterjedésben. A tevékenység saját forrásból valósult meg.
- Novemberben a Lőszletörésen három napon keresztül zajlottak galagonyahúzásos munkálatok, a lejtő cserjésedésének visszaszorítása, és földikutyá-élőhely felszabadítása céljából. A munkálatok során megközelítőleg 150 galagonyát távolítottak el. A tevékenység saját forrásból valósult meg.
- Tiszatelek- Tiszaberceli-ártér Természetvédelmi Területen a Remete-zugban (Gávavencsellő 051/a hrsz.) a tervezett 7,2 ha nagyságú gyalogakác, és zöldjuhar foltot levágattuk, a visszamaradt tuskókat mélységi szárazúzó segítségével föld alá zúztuk. 2021 tavaszán a vágásterületet fűmaggal bevetettük. A tevékenység saját forrásból valósult meg.
- A Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Területen ősszel akácsarjak oltásos visszaszorítását hajtottuk végre. A LIFE IP mintaterületek megtisztítása kézi erővel történt. A platón felszámoltuk a szőlőkarókat és a drótokat. A gyepterületről kitermelt fát elszállítottuk, a gépi cserjeirtást 1,5 ha-on végeztük el. A tevékenység LIFE IP forrásból valósult meg.
- A Tiszakerecseny 0140/6 hrsz.-on egyszeri gépi zúzást végeztünk 2,4 ha-on. A tevékenység saját forrásból valósult meg.
- Apagyai Falu-rét: 2021-ben (ahogyan 2020-ban és 2019-ben is) sikerült egy augusztusi, kézzel végzett tisztító kaszálást végeztetni az SVK terület 2 ha-os részén (korábbi években 1 ha volt kaszálva), erre az aranyvessző nagyarányú előretörése miatt volt szükség. Az élőhely a beavatkozásra jól reagál. A tevékenység saját forrásból valósult meg.

- Fülesd, Túristvándi települések külterületén a LIFE IP pályázat eredményeként 2,7 ha terület lett kézzel leirtva, ezt követően megtörtént a cserje darálása és a darálék elszállítása. 2,4 ha területen erdészeti szárzúzó segítségével a cserje irtást végeztettünk el. A tevékenység LIFE IP forrásból valósult meg.
- A Nyíres-tavon kis léptékű élőhelykezelési munkák folytak, néhány fa eltávolításával képeztünk kis lékeket a tőzegmohás területen. A tevékenység saját forrásból valósult meg.

5.4. Fajmegőrzési tevékenységek (fajok és élőhelyek szerinti bontásban, feltüntetve a helyszínt)

5.4.1. A fajokat érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások

Az állapotváltozásokat két nagyobb kategóriába lehet sorolni. Az egyik csoportba a természeti rendszerek közvetlen emberi behatástól mentes változásai tartoznak, melyeket legjobb esetben is csak tüneti kezeléssel tudunk kompenzálni. A másik jelentős csoport az ember által kiváltott, ún. antropogén hatások.

A.) Természetes változások

A 2021-ben ismételten jelentkező tavaszi csapadékhiány, illetve az ehhez társuló szokatlanul hűvös idő a réti növényfajokat, orchideákat, az állatok közül pedig főleg a rövid életciklusú, tavasszal aktív ízeltlábúakat érintette nagyon drasztikusan. Az ízeltlábúak tendenciaszerű, mind nagyobb arányú megfogyatkozása kétségkívül hatással van a táplálékláncokban tőlük függő gerincesekre is. A nagyobb áradások elmaradása a folyók mederszélén, leginkább a nagyobb mederhátakon élő, speciális élőhely igényű fajoknak már évek óta kifejezetten kedvez. A vízhőmérséklet kezdeti emelkedése miatt beindult a vízi szervezetek szaporodási ciklusa, mely az erős lehűlés miatt megtorpan és számos fajnál el is maradt. A lápi póc (*Umbra krameri*) esetében látható volt, hogy több helyen nem tudták lerakni az ikrákat a nőstények, így valószínűleg kimaradt egy generáció az utánpótlásban, ami egy ilyen mértékben veszélyeztetett, ráadásul 5-6 évnél tovább nem élő faj esetében akár végzetes is lehet. A mocsári békák (*Rana arvalis wolterstorffi*) tömeges tavaszi megjelenése közel egy hónapot késett, aminek a száraz és hűvös időjárás lehetett az oka, így alkalmas szaporodóhelyek elsősorban az áprilisi árvíz után alakultak ki. A hullámtéren visszamaradt víz is kedvezett a kétéltűeknek, ahol főleg a vöröshasú unka (*Bombina bombina*) jelent meg nagy egyedszámmal. A március közepén végzett bukóréce szinkron számlálás során a Hortobágy Tájegységből mintegy 4600 pld barátréce (*Aythya ferina*) adata keletkezett, amely az előző évtizedekhez képest jelentős csökkenést mutat. A hőmérséklet és a csapadékviszonyok szempontjából jelentős szélsőségek között változó időjárás negatív hatással volt a fészkelési sikerre is, több helyen hiúsultak meg költések (dankasirály, (*Larus ridibundus*) és fattyúszerkő (*Chlydonias hybrida*) telepen a költés elején több fészkalj semmisült meg). Nem védett természeti területet, illetve értéket érintően fontos megemlíteni a Törökszentmiklós, Tiszapüspöki, Tiszatenyő, Kengyel, Szajol térségében kialakult hörcsög (*Cricetus cricetus*) állomány előző két évi gradációjának összeomlását a 2021-es év első felében. A faj jelen van, de üregei jószereivel a mezsgyékre húzódtak vissza. Azonban nem csak a hörcsög, hanem a mezei pocok (*Microtus arvalis*) állomány is összeomlott az év elején. Ennek eredményeként elsősorban a bagolyfajoknál tapasztaltunk alacsonyabb fészkaljakat. Feltűnő az énekesmadarak, főleg a fecskék egyedszámának csökkenése. A természetvédelmi szempontból kiemelkedő jelentőségű ízeltlábúak közül a Natura 2000 területek egyik jelölő fájának számító nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) további nagyarányú megfogyatkozása érdemel említést, ami egyértelmű következménye a tápnövény állományok, főleg a fodros lórom (*Rumex crispus*) visszaszorulásának. Tárgyév során már szinte alig lehetett a fajjal találkozni. Ezzel szemben az áradások elmaradása kifejezetten kedvezett a másik jelölő rovarnak, a skarlátbogárnak (*Cucujus cinnaberinus*), amely a megfelelő élőhelyeken minden mintavételezésnél előkerült, nem ritkán még földön fekvő száradékból is. A száraz tavaszt követő igen forró nyár és őszi tovább súlyosbította a helyzetet. Július végén alig lehetett olyan növényzetű élőhelyeket találni, amelyeken bármely ízeltlábú fajból a régen megszokott nagy egyedszámú populációt megtalálhattuk. Még a pókok, sáskák és a hangyák állományai is jól érzékelhetően csökkentek. A tiszavirág (*Palingenia longicauda*) rajzása sokat váratott magára a Közép-Tiszán. A főrajzás június 28-

án történt meg és a korábbi évekhez képest jobb, erős rajzásnak tekinthető. Június 29-én közepes intenzitású utórajzás történt. A Tisza-tó térségében több héten át elhúzódó a külső ívekben látványos párnapos fő rajzással, de szinte kompenzációs repülés nélkül zajlott le június közepén a virágzás. A Felső-Tisza vidékén, Tivadarnál a legerősebb repülést július 5-én és 6-án tapasztaltuk. Nagy létszámú partimadár költéseket tapasztaltunk lokálisan a tartós vízborítású élőhelyek mentén (Fecske-rét, Nyíró-rét, Borsós-rét, Tárkány-ér, Nagy-rét). pl. 200+ bíbic (*Vanellus vanellus*), 18 pár nagy goda (*Limosa limosa*). Az elmúlt húsz év legjobb nagy goda költés volt tapasztalható a Fecske-rét körül. Gulipán (*Recurvirostra avosetta*) a Hortobágyi-halastó/V tavon és a Nagy-sziken volt jelentősebb mennyiségben. A költésbe kezdett párok száma meghaladta az 50-et mindkét helyen. Átlag alattinak számít a havasi lile (*Eudromias morinellus*) vonulás során történő megfigyeléseinek mennyisége. Kisebb példányszámú csapatok jöttek, melyek rövid ideig tartózkodtak egy-egy helyen. A gyepek eltartó képessége korlátozott volt a hűvös tavasz kapcsán. Dankasirály (*Larus ridibundus*) és szerkő (*Chlidonias sp.*) kolóniák alakultak ki a Fecske-réten, a Nagy-réten és a Tárkány-érben, de a júniusban-júliusban tapasztalható hőség miatt az élőhelyek kiszáradtak és a költési siker nagyon rossz volt. (pl. 21 pár fészkelésbe kezdett fehérszárnyú szerkőből (*Chlidonias leucopterus*) egy pár volt sikeres). Gyenge kék vércse (*Falco vespertinus*) és szalakóta (*Coracias garrulus*) költések voltak. Ennek oka a tavaszi hideg és száraz időjárás okán tapasztalt táplálékhiány. A Virágoskúti-halastavak IV. ütemének csapolása ügyében egyeztetünk a halászati hasznosítóval, így két héttel korábban megkezdődött a víz leeresztése, ezért szeptember második felétől már volt daru (*Grus grus*) éjszakázás a tavon. Gyorsan átvette a terület a domináns szerepet a tájegységben példányszám vonatkozásában, illetve a bemutatási helyszíneként is nagyon gyorsan népszerű lett. Az enyhe időjárás és a kukorica többnyire kései aratása miatt hosszan elhúzódó volt a 2021-es daruszezon. A fagyos decemberi időszakban is mutatkoztak jelentős csapatok. Szatmár-Beregben a tavaszi csapadékos időjárásnak köszönhetően a vizes élőhelyhez kötődő fajok (pl. haris, fekete gólya, gémfélék) nagyobb számban voltak jelen a területen és a költésük is sikeres volt. A kaszálók növényzete dúsabb és nagyobb fejlettséget mutatott. A nyár végi szárazság hatására a kaszált területek nehezebben sarjadtak, a nyárvégi növények virágzása gyér volt vagy teljesen elmaradt.

B.) Antropogén hatások

- Április közepétől kezdve több, mint 80 hektár rizstelepi feketeugar lett kialakítva székicsérek és más partimadarak megtelepítése céljából a kisújszállási Nagyréten. Az élőhely-fejlesztést a kisújszállási Nagykun 2000 Mezőgazdasági Zrt. alakította ki kétszeres nehéztárcsázás és rögtörő hengerezés alkalmazásával. A HNPI működést területén Kisújszállás és Karcag közigazgatási határában található rizstelepek és közvetlen környékük a faj legjelentősebb fészkelőhelyeinek számítanak a Kárpát-medencében, ezért megőrzésük kiemelt célfeladata az Igazgatóság fajvédelmi törekvéseinek. Az első tojásos fészkelők már május 9-én előkerültek, azonban a kolóniák teljes kialakulását egy, körülbelül három hétig tartó hidegebb időszak ideiglenesen lelassította, illetve megrekesztette. Június elejétől ismét megsaporodott a tojásos párok észlelésének száma, egészen július közepéig 11 helyszínen több, mint minimum 50, maximum 56 fészkelő párról szereztünk tudomást. A 2021-ben a költőhelyeken gyűjtött információk alapján pozitív rekordévet zártak a párszám tekintetében a székicsérek, melyre 26 éve nem volt példa Magyarországon. A költési siker szintén kimagasló szinten zárult, az ismert párok több, mint 92 %-a sikeresen keltett és nevelt fiókákat. A július 6-án elvégzett nyárközépi gyülekezést célzó szinkronszámolás során a Dél-Nagykunságban minimum 138 példány székicsér és egy példány feketeszárnyú székicsér (*Glareola nordmanni*) került elő.
- A Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet, a Közép-Tisza kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület, valamint a Tájegység jelentős fragmentálódásához vezetnek a többé-kevésbé kész állapotú – M4 és M44 – autóutak.
- Az évről-évre egyre fokozódó és mind nagyobb területeket érintő légi szúnyogirtás és a nagy teljesítményű gépek használata a teljes faunát károsítja. A vegyszeres, légi szúnyogirtás fokozott

alkalmazása káros hatású. Már júniustól elkezdődött a légi és földi totális mérgezés. Szolnok térségében és számos településen, a szintetikus piretroiddal korábban soha nem tapasztalt gyakorisággal és alaposítással végzett beavatkozások a térségben detektálható rovárnépeség igen nagyarányú pusztulását okozták. Ennek következtében még a korábban tapasztaltaknál is nagyobb volt a denevérek és fecskefiókák bejelentett károsodása, pusztulása is.

- Az OVF-KÖTIVIZIG nagy vízi meder rendezését célzó, Kisköre-Szolnok és Solnok-Csongrád Tisza szakaszon megvalósuló projekt keretében a Natura 2000 terület kijelölésének alapjául szolgáló fűz-nyár ártéri erdőkben fokozódó intenzitással folynak szerkezet átalakító beavatkozások. A projekt keretében, minden érintett erdőterületen valamilyen mértékben rontották az élőhelyek ökológiai-környezeti feltételeit. Mindez a növényzet szerteágazó pusztulásával és az árnyékoló hatás csökkenésével, a szerkezet és a mikroklíma előnytelen változásait vonta maga után. Ezek a változások a természeti értékek kvalitatív és kvantitatív megfigyelését és az idős állományok pusztulásának felgyorsulását is siettetik.
- A természetvédelmi szempontból leginkább aggályos csatorna kotrási munkálatok előtt az egyeztetések minden esetben megvalósultak és sikerült kompromisszumos megoldásokat találni. Leginkább az öntözési célú beruházások valósultak meg, melyek között a kotrások mellett jelentős számban nagyobb vízfolyások elzárására alkalmas zsilipek épültek meg. Az üzemeltetésükkel kapcsolatban aggályos, hogy korai lezárásuk lehetetlenné teszi a vízi élőlények visszatelepülését a felső szakaszokra. Hallépcsők, egyéb ezt elősegítő létesítmények nem épültek. Szintén aggályos a betonmederbe kényszerített öntözőcsatorna megítélése is. Egyéb fajok mellett gólyákat is kellett kimenteni a mederből. A jövőben ilyen rendszerű létesítmények kivitelezése előtt a természetvédelmi, vadgazdálkodási szempontokat is figyelembe kell venni.
- A Szatmárban folytatódott a VTT Felső-Tisza árvízvédelmi rendszerének kiépítése körében a Tisza-Túr tározó kivitelezési munkái.
- A vadászható vadfajok közül a dák (*Dama dama*) egyre inkább állandósul a védett területeken, a Beregi-síkon komoly természetvédelmi problémát eredményez az állományuk jelentős főlzsaporodása. Egyre inkább fokozódó problémát jelent a vadgazdálkodók által végzett illegális vadtelepítések problémaköre. Szót érdemel a vöröslábú fogoly (*Alectoris rufa*) telepítése. Egyrészt a természetvédelmi kezelő nem kap a tevékenységről tájékoztatást, másrészt jelenleg nem ismerjük ennek a fajnak a szürke fogolyra (*Perdix perdix*) gyakorolt hatását. A királyfácán (*Syrnaticus reevesii*) engedély nélküli telepítését elsősorban Túrkeve térségében tapasztaltuk.
- Vonalas létesítmények közül legmeghatározóbb beruházás idén a Püspökladány-Biharkeresztes vasútvonal villamosítása volt. A kivitelezés során új légvezetékot hoztak létre, számos idős fát vágtak ki és új szerviz utakat alakítottak ki. Számos kisebb beruházás (optikai kábelfektetések, útfelújítások, villamoshálózat fejlesztések) is lezajlott. Ezek természetre, védett fajokra gyakorolt káros hatását szakfelügyelet, egyeztetések, határozatok, ellenőrzések útján megfelelően lehetett mérsékelni. Szatmárban szakfelügyelet mellett megvalósul a SAFETISZA-HUSKROUA/1701/LIP/03 FETIVIZIG pályázat töltéskorona burkolat kivitelezés munkái.
- Ipari létesítmények tekintetében ebben az évben lényegesen kevesebb és kisebb volumenű beruházás valósult meg. Legjelentősebb e tekintetben a szénhidrogén kutatási, feltárási tevékenységhez kapcsolódik.
- A kisebb-nagyobb vízfolyások szennyezése ismét több helyszínen észlelt probléma volt. Többségében e szennyezések forrásai a kommunális szennyvíztisztító telepek voltak. A Tiszán ebben az évben is több alkalommal érkezett, főként áradások idején jelentős mennyiségű műanyag hulladék, melynek egy részét Vásárosnaménynál, illetve Tiszalök és Kisköre térségében szedték ki a folyóból.
- A kommunális hulladék lerakása sajnos továbbra is jellemző, több esetben mentesítettük a területeket, olykor a bérlők vagy egyéb civil szervezetek segítségével. (Derecske).

- Az utóbbi években a mezőgazdaság intenzívebbé válása is jól látható és tapasztalható. A fajokra gyakorolt negatív hatása egyértelmű és számos fronton hat. Két fontos terület, amellyel nap, mint nap találkozunk: - kemikália használat, rovarölő szerek használata-, az élőhelyek közvetlen megszüntetése (mezsgyék, cserjesávok kivágása, gyepek feltörése). Fokozódó problémának tekinthető, hogy az egyre nagyobb agrár munkagépek megjelenésének köszönhetően, a földutak menti, még megmaradt élőhelyfoltok, mezsgyék nem csak az elszántásoknak, hanem a nyomvonalként használt földutak kiszélesítésének is ki vannak téve, eltüntetve ezzel az értékes szegély élőhelyeket.
- Az erdőtelepítési támogatások megjelenésével egyre több kérelem érkezett védett és Natura 2000 területek erdősítésével kapcsolatban. A Bereg- Szatmári-sík vonatkozásában megítélésünk szerint az erdősültség mértéke még növelhető, ezért azokon a területeken, ahol a fenntartási tervek lehetővé tették, egyedi elbírálásokat alkalmazva részben, vagy teljes egészében támogattuk a gazdálkodók törekvéseit. Vélhetően hosszabb időtávlatban ezek a változások természetvédelmi szempontból kedvező folyamatokat eredményeznek.
- A védett természeti területeken kívül élő természeti értékekre ható, várhatóan jelentős hatású változások a különböző napelemtelepekhez köthetőek. Egyes tervezett telepek előírt biomonitoringját és alapállapot felmérését külső szakértőcég végezte el. Alapvető probléma, hogy az újonnan létesített vagy létesülő napelemes rendszerek zöldmezős beruházásként valósulnak meg, a külterületek beépítettségét növelve, tovább fragmentálva az élőhelyeket. Több esetben fokozottan védett faj, mint a kerecsensólyom (*Falco cherrug*) és parlagi sas (*Aquila heliaca*) aktív költőhelye közelében vagy a költőhelyhez tartozó revírben a táplálkozóterület rovására létesülnek úgy, hogy ezek hatását a fent említett fajokra egyáltalán nem ismerjük.
- 2020-ban is folytatódott a közép feszültségű elektromos légvezetékek madárbaráttá alakítása a legproblémásabb vezetékszakaszokra koncentrálni, de még így is rengeteg vezetékszakasz van hátra.

5.4.2. Fajmegőrzési tevékenységek ismertetése

Állatfajok

Díszes tarkalepke (*Hypodryas maturna*) Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel. /Védett, Élőhelyvédelmi Irányelv II., Élőhelyvédelmi Irányelv IV./ A taktakenézi Szent-erdőben a díszes tarkalepkének (*Euphydryas maturna*) egy erős és stabil populációja él. A 2021-ben végzett felmérés során magas egyedszámban volt észlelhető a faj, de sajnos kismértékű csökkenést mutatott a korábbi adatokhoz képest. Ennek oka valószínűleg a lepkefaj számára ideális szegélyek, nyiladékok eltűnése, a környező erdőállományok lombkoronasztintjének záródása és a nem megfelelő, árnyékos élőhelyfoltok kiterjedésének növekedése. 2021-ben 183 adatot regisztráltunk a biotikai adatbázisunkba.

Nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*): Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel. /Fokozottan védett, Élőhelyvédelmi Irányelv II., Élőhelyvédelmi Irányelv IV./

A Hortobágy Tájegységben a biotikai adatgyűjtés – főleg a tájegység ÉK-i részében – tovább folyt. Az egyes helyszínek állomány nagyságának becslésére egy új, tudományos módszer tesztelése történt meg: a Distance Sampling módszeré. Más helyeken együtt alkalmazva a jelölés-visszafogás módszerrel a lokális állomány nagysága jól becsülhető. Kunmadarasi repülőtéren az előző évekhez képest jelentősen növekedett az állomány. 239 előfordulást regisztráltunk 2021-ben.

Bánati csiga (*Helicigona /Drobacia/ banatica*) Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel. /Védett, Élőhelyvédelmi Irányelv II., Élőhelyvédelmi Irányelv IV./ Célirányos kutatás ebben az évben a fajjal kapcsolatban nem történt. Élőhelyeit ellenőriztük a Szatmár-Beregben, jelentős változást nem tapasztaltunk.

Barát és cigányréce (*Aythya ferina*) (*Aythya nyroca*) Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel. A barátréce (*Aythya ferina*) /Védett, Madárvédelmi Irányelv II/A., Madárvédelmi Irányelv III/B./ és a cigányréce (*Aythya nyroca*) /Fokozottan védett, Madárvédelmi Irányelv I./ fajvédelmi tervében megfogalmazottakkal összhangban 2021 tavaszán átfogó bukórécészinkront végeztünk a HNPI működési területén. Az időpontot igyekeztünk úgy megválasztani, hogy az egybeessen a barátréce tavaszi vonulási csúcsával, valamint a faj számára alkalmas összes, kellően mély vízteret próbáltunk számba venni. A két célfajon túl minden olyan lúdalkatú faj egyedeit is feljegyeztük, melyek hozzájuk hasonló módon, víz alá bukással táplálkoznak. A felmérés során a barátréce (*Aythya ferina*) csapatokban a gácsérok és tojók ivararányát kb. 70-30%-ban határoztuk meg. A szinkronszámlálás 51 terepi helyszín adatait összesítette, summázva 7091 barátréce (*Aythya ferina*), 58 cigányréce (*Aythya nyroca*), 772 kontyos réce (*Aythya fuligula*), 28 hegyi réce (*Aythya marila*), 3 üstökösréce (*Netta rufina*), 789 kerцерéce (*Bucephala clangula*), 78 nagy bukó (*Mergus merganser*) és 150 kis bukó (*Mergus albellus*) egyedet észleltek a Természetvédelmi Őrszolgálat tagjai.

Fehér gólya (*Ciconia ciconia*) Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel. /Fokozottan védett, Madárvédelmi Irányelv I./ Védelme tekintetében alapvető a szaporodó állomány éves számlálása, monitoringja. Ezen túlmenően folyamatos egyeztetéseket végzünk az áramszolgáltatóval az áramütéses helyszínek átalakítását kérve. A fiatal madarak kirepülése alkalmával számos sérüléssel eset következik be. Ezeket a madarakat összegyűjtjük és - szükség esetén állatorvosi segítségnyújtást követően – igyekszünk biztosítani a szabadba történő visszajutásukat. Az E.ON a tavalyi évtől előzetes oktatáshoz köti a magasban végzett, természetvédelmi célú munkavégzést is, melyen sikeresen részt vettek munkatársaink.

Kis lilik (*Anser erythropus*): Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel. /Fokozottan védett, Madárvédelmi Irányelv I./ 2021-ben a tavaszi és az őszi időszakban is folyamatos volt a kis lilikek (*Anser erythropus*) monitoringja. Ez részben a „Providing a climate resilient network of critical sites for the Lesser White-fronted Goose in Europe” Life19 NAT/LT/000898 azonosítószámú pályázatban történő részvételünk miatt is kötelező jelenleg, de a pályázat nélkül is végezzük. Speciális élőhely fejlesztési tevékenységek kivitelezése még nem indult be a program során, azonban geodéziai és engedélyezési előkészületek, eszközbeszerzések, valamint kiadványok, táblák előkészítése már részben megtörtént, illetve zajlik. Szintén folyamatosan zajlik a vadludak – köztük a kis lilikek – táplálkozóhely vizsgálata gazdálkodási és vadászati körülmények összefüggéseinek jobb megértése érdekében. Részben megfigyelésekből, másrészt műholdas adatokból tudjuk, hogy a skandináv madarak több esetben használták a Ludas-rét elöntéseit ősszel, amely a halgazdálkodásunk során a pusztára kiengedett víz szétterülésével vált stabil élőhellyé. A vonulási időszakban egyébként a Kungyörgy és Kékes körzetének jelentősége az utóbbi években megnövekedett a nyugat-szibériai populációból származó családok előfordulását illetően. Ez a tendencia egyébként általánosságban is igaz a Hortobágyi Nemzeti Park területén. Országos vadlúd monitoringot szerveztünk és tartottunk november 19-én a kis lilik és vörösnakú lúd vadlúdszezonban mutatózó egyedeinek számát megismerendő. Az egész nemzeti parki területen 208 kis liliket sikerült megfigyelni (valamint 399 példány vörösnakú ludat). Online országos kis lilik szakértői tanácskozáson vettünk részt. Társadalmi tudatformálási tevékenységünk során ún. Libanapot is tartottunk, ahol szakvezetővel terepi túrán ismerkedtek meg az érdeklődők a hortobágyi vadlúdvonulással és az érintett fajcsoport képviselőinek biológiájával. A fajmegőrzési terv felújítása kapcsán 2021. december 20-án online találkozót szerveztünk a hazai szakemberek részvételével.

Kék vércse (*Falco vespertinus*): Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel. /Fokozottan védett, Madárvédelmi Irányelv I./ A hazai költő állományának mintegy harmada a működési területünkön költ. 2021-ben 195-210 pár kék vércse (*Falco vespertinus*) költött a Hortobágy Tájégségben. A fészkelési időszak előtt karbantartást végeztünk több mesterséges fészektelep ládáinál, illetve pótoltuk a kieső ládákat. A Kis-szegben 10 ládával új fészektelepet alakítottunk ki kék vércse megtelepedések reményében a Szalakóta Természetvédelmi Kör közreműködésével, illetve új ládák kihelyezésére került sor a Palkó-tanyánál (Polgár, Bágy-oldal-dűlő) is Zsiros Sándorral közös munkavégzés során. Részt

vettünk az őszi gyülekezések idején tartott kék vércse szinkron számlálásokban.

Túzok (*Otis tarda*): Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel. /Fokozottan védett, Madárvédelmi Irányelv I./ 2021. évben a HNPI működési területén végzett szinkronszámlás során a Biharban 133, míg a Hortobágy-Nagykunságon 88 egyedet sikerült megfigyelni. A nemzeti parkban összehangolt munkavégzéssel, több osztály munkatársainak és külsősöknek a szerepvállalásával valósult meg tavasszal a kitorékozás a tűzokok által leginkább használt pusztai területeken, valamint a későbbiekben szisztematikus csapdázás és ugrasztásos kilövési tevékenység irányult a tollas predátorokra: főképpen a dolmányos varjúra és a szarkára.

2021. év végén a Tűzokvédelmi Munkacsoport ülésén javaslatot tettünk a fajmegőrzési terv megújítására vonatkozóan.

Költési időben a következő előkerülések voltak: Ágota Kunlapos területen 1 kotló tyúk lucerna kaszáláskor, Rév-halom 1 kotló tyúk füves lucerna kaszáláskor, Dusnok 3 csibés tyúk, 1 kotló tyúk gyepek kaszáláskor, Kis-Ráta 1 csibés tyúk gyepek kaszáláskor került elő. A Rév-halomnál lévő fészkek megsemmisültek. Kunlapos, Kis-Rátán 1-1, Dusnokban 3 védőzóna kialakítása történt. Csibés megfigyelések Dusnok területen történtek. 2021.07.17-én 1 tűzok kakascsibe jeladózására került sor Dusnok területen. 2021. októberben a jelölt csibe elpusztult, emlős predáció miatt. Novemberben Ágotapusztán Dögösön fordult elő 8-10 példány tűzok gyepeken. Erről a területről az utóbbi 10 évben nincs megfigyelés. Telelés során 20-40 példány tűzok volt jellemző Zsidó-gyep és Eperjes környékén. 2021-ben 3 elpusztult tűzokról volt tudomásom az örkerületemben. 532 adatot regisztráltunk 2021-ben.

Szalakóta (*Coracias garrulus*): Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel./ Fokozottan védett faj, Madárvédelmi Irányelv I/ 2021-ben a költések relatíve gyengén sikerültek. A madarak több hét csúszással kezdtek költésbe az időjárási körülmények miatt és a táplálékhiány is nehezebbnek bizonyult. Mindazonáltal az elmúlt években villanypásztor oszlopokra kihelyezett odúk foglaltsága 90% feletti volt a Pente-zugban és Zámon. 2021-ben 217 db kihelyezett szalakótaodúból 197 db került ellenőrzésre, melynek során 133 db odúban tapasztaltunk valamilyen faj költését, ebből 105 db volt szalakóta odúfoglalás. Összesen 42 szalakótát láttunk el jelöléssel, melyből 5 egyed színes gyűrűt is kapott, és további 1, már jelölt egyed is kézrekerült. 2021-ben 510 adatot vettünk fel a biotikai adatbázisba a fajhoz kapcsolódóan.

Nyugati földikutyá (*Nannospalax leucodon*): Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel./Fokozottan védett/ A Kunmadarasi repülőtérén, és a karcagi Rokkantkertben tél végén és tavasszal végeztünk felmérést Dr. Németh Attilával és Moldován Orsolyával, de földikutyá jelenlétére utaló túrát nem találtunk.

Geszteréd külterületén (Hajdúhadházi Liget lőtér Natura 2000 site) a lőtértől kissé távolabb, kb. 650 méterre is sikerült földikutyákat kimutatni, azonban itt csak magányos állatokat észleltünk. (A földikutyás élőhelyeken a Magyar Biodiverzitás-kutató Társaság végzett talajcsapdázás kutatást 10 lokalitáson 2021. március 25. és június 2. között. Az élőhelyekről 324 faj, 13 779 egyedének a meghatározása történt. Védett fajok: *Carabus convexus*, *Carabus granulatus*, *Carabus hungaricus*, *Carabus ulrichii*, *Cicindela campestris*, *Cicindela soluta pannonica*, *Ophonus sabulicola* (*Carabidae*), *Copris lunaris* (*Scarabaeidae*), *Meloe cicatricosus*, *Meloe mediterraneus* (*Meloidae*) és *Cardoria scutellata* (*Cerambycidae*). A kutatás célfajának számító földikutyá trágyatúró (*Palaeonthophagus kindermanni*) 3 élőhelyen került elő: Debrecen-Józsa, Debrecen-Lucernaföld; Mezőtúr-téglagyár.

Javaslatot tettünk a földikutyá (és ürge) felvételére AKG-be, amit később visszavontunk, nehogy olyan programba kerüljenek bele, amiben talajforgatás szerepel

Középfeszültségű oszlop felmérés:

A 2021-es évben a középfeszültségű szabadvezeték felmérésben a HNPI kollektívája 1011 db KÖF oszlopot mért fel, ez nagyságrendileg 100-110 km hálózatnak felel meg a HNPI működési területén. A 1487-1/2022-es adatszolgáltatásunk alapján 2021-ben 202 esetben regisztráltunk védett és fokozottan védett madárpusztulást, mely a szabadvezeték hálózathoz köthető.

Növényfajok

Egyhajúvirág (*Bulbocodium vernum*): Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel. /Fokozottan védett/ Az egyhajúvirág újlétei élőhelyén elvégeztük a szokásos élőhelykezelési munkákat (siskanádtippanosok kaszálása, legeltetessarjak visszavágása), a megporzást házi méhekkel segítettük elő, elvégeztük a virágzó tövek számolását, és a monitorozó kvadrátok felmérését. Rendszeresen ellenőriztem az egyhajúvirágos kerítését, hogy ne történjen disznótúrás. Néhány alkalommal legeltettünk a bekerített területen. A legújabb hosszúpályi egyhajúvirág állományuk számára hagyásterület kijelölésére került sor a tulajdonossal jegyzőkönyvezve, mivel a vele szomszédos nemesnyáras véghasználatra került. Újléta, Debrecen, Hosszúpályi és Monostorpályi külterületén összesen 185 előfordulást regisztráltunk 2021-ben.

Magyar kökörcsin (*Pulsatilla pratensis subsp. Hungarica*) Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési /Fokozottan védett, Élőhelyvédelmi Irányelv II., Élőhelyvédelmi Irányelv IV./ Érpataktól keletre egy új, kisebb, 7 töves állományt regisztráltunk.

Réti angyalgyökér (*Angelica palustris*): Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel. /Fokozottan védett, Élőhelyvédelmi Irányelv II., Élőhelyvédelmi Irányelv IV./ Piricse, Júlia-ligetben az élőhelykezelési, cserjeirtási munkákat a LIFE IP pályázat finanszírozásával előkészítettük a faj állományának a megőrzése érdekében. A kivitelezési munkákat 2021-ben elkezdtük. Az év során 205 előfordulást regisztráltunk Nyírábrány, Petneháza és Napkor külterületén.

Tátógó kökörcsin (*Pulsatilla patens*): Rendelkezik elfogadott fajmegőrzési tervvel. /Védett, Élőhelyvédelmi Irányelv II., Élőhelyvédelmi Irányelv IV./ Minimum 7 tő volt 2021-ben Bátorligeten, igaz, ezek alapvetően visszatelepített, de több éves növények. Lehet az „életképes” állomány kifejezésen vitatkozni, de pontosabb volna kipusztulással közvetlenül veszélyeztetett fajként említeni, ami feltétlenül beavatkozást igényel. - ex situ védett növény szaporítások (*Pulsatilla patens*, *Pulsatilla flavescens*).

5.4.3. Védett fajokkal kapcsolatos illegális cselekmények észlelése

Természetvédelmi oltalom alatt álló fajok, illetve nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá tartozó fajok kapcsán észlelt illegális cselekmények összefoglalása. Részletezve a 9.4 fejezetben lesznek az esetek.

Érintett Tájegység	Illegális cselekmény ismertetése	Érintett faj/fajok	Egyedszám	Cselekmény megnevezése	Példányok sorsa	Büntetés mértéke
KTJTE	Költőüregek rongálása	Partifecske (<i>Riparia riparia</i>)	37 üreg	Természetkárosítás	Elpusztultak	Természetvédelmi bírság JNSZM-I Főügyészség Közjogi Szakág vizsgálatának eredménye büntetőeljárás kezdeményezéséről nem ismert
KTJTE	Védett fajok illegális befogása, tartása	csicsörke (<i>Serinus serinus</i>) tengelic (<i>Carduelis carduelis</i>)	33 példány	Természetkárosítás	7 példány, 4 csíz, 3 zöldike elpusztult, többi egyed elengedve	A büntető eljárás nyomozati szakban van (szakértői kirendelés)

Érintett Tájégség	Illegális cselekmény ismertetése	Érintett faj/fajok	Egyedszám	Cselekmény megnevezése	Példányok sorsa	Büntetés mértéke
		zöldike (<i>Chloris chloris</i>) csíz (<i>Spinus spinus</i>)				
KTJTE	Larsen, létrás csapda szabálytalan használata	karvaly (<i>Accipiter nisus</i>) héja (<i>Accipiter gentilis</i>) búbos banka (<i>Upupa epops</i>)	1 egyed	Természetkárosítás	Elpusztult	A büntetőeljárás felfüggesztve (az elkövető kiléte nem volt megállapítható)
BTE	Létrás csapda szabálytalan használata	héja (<i>Accipiter gentilis</i>)	1 egyed	Természetkárosítás	Elpusztult	Vadászati, természetvédelmi hatóság értesítése (természetvédelmi bírság)
BTE	Létrás csapda szabálytalan használata	szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>)	1 egyed	Természetkárosítás, állatkínzás	Elpusztult	A büntetőeljárás nyomozati szakban.
HDNYTE	Feltételezett mérgezés	barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>) holló (<i>Corvus corax</i>)	3 egyed	Állatkínzás	Elpusztultak	A büntetőeljárás a nyomozó hatóság felfüggesztette (elkövető kiléte nem volt megállapítható)
HTE	Fokozottan védett faj lelövése	vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>)	1 egyed	Természetkárosítás	Elpusztult	A büntetőeljárás büncselekmény hiányában megszüntetve
NYSZBTE	Fokozottan védett faj elpusztítása	barátkeselyű (<i>Aegyptus monachus</i>)	1 egyed	Természetkárosítás	Elpusztultak	A büntető eljárás folyamatban van.

5.4.4. Védett és közösségi jelentőségű fajok kártételei

Ezúton is köszönjük a 2021. novemberében TMF/500-2/2021 iktatószámom megküldött „Útmutató védett állatfajok kártételével kapcsolatban - gazdálkodói lehetőségek a károk megelőzése, csökkentése érdekében” című anyagot.

Jelentős változás történt 2021-ben, ugyanis a Magyar Közlönyben megjelent az agrárminiszter 38/2021. (X. 21.) rendelete, mely a vadlúd vadászati idény Tiszántúlra vonatkozó időbeni korlátait helyezi hatályon kívül, illetve a nyári lúd esetén egy hónappal kitolja a vadászati idényt.

2021-ben 25 különböző esetben érkezett hozzánk megkeresés védett fajok mezőgazdasági kártétele miatt, további 16 esetben kértek idényen kívüli riasztáshoz, gyérítéshez engedélyt vadlúdcapatok kapcsán (melyben a vadászható fajok mellett védett és fokozottan védett fajok is jelen voltak), de a kárókatona, daru, seregély és vetési varjú is érintett volt jelentős mennyiségben. Kiemelendők továbbá a Hortobágy Tájégségben és Debrecen környékén a hörcsög kártétele kapcsán érkezett bejelentések, 2021-ban valóban ugrásszerűen megnőtt a hörcsög állománya a térségben. Méhészekről is volt érdeklődés a gyurgyalg kártétele kapcsán, de csak egyetlen alkalommal.

Megjegyzendő, hogy tapasztalataink szerint a vadludak a megfelelő technológiával és időben elvetett gabonában általában nem tudnak nagy károkat okozni, mivel érkezésük idejére a csíranövények annyira

megerősödnek, hogy a legelő libák nem tudják azokat kihúzni, csak a tetejét csípi le a növénynek, mely később ettől még jobban „bokrosodik”, megerősödik. Régen nem véletlenül legeltették a vetést, ha megfelelőek voltak a körülmények (pl. fagyott talaj). Nagymértékű vadlúdkár abban az esetben fordulhat elő, ha a növények nem erősödtek meg eléggé, így azoknak nem csak lecsípi a tetejét a liba, hanem gyökerestül ki is húzza, ekkor a növény már nem tud regenerálódni. Ennek oka lehet az őszi aszály, a nem megfelelő vetéstechnológia (nem dolgozzák be a magokat a földbe, azok nem jutnak elég mélyre, így azokat a madarak a felszínről szedik össze, illetve a növény nem tud elég erősen gyökeret vetni), a túl késői vetés (emiat a növény nem tud kellően megerősödni, mire a ludak ideérnek), illetve ha a talaj túl nedves (emiat könnyen kihúzzák az állatok a növényt).

Alapvetően nem klasszikus kártétel, de a földikutya élőhelyeket érintő gazdálkodási korlátozások miatt is több bírósági ügy van folyamatban. A felperesek a korlátozás miatt elmaradt gazdálkodási tevékenységekből származó haszon miatt kezdeményeztek eljárást.

Ide sorolható még a hód miatti jelentkező probléma-halmaz. Bár az eurázsiai hód jelen van Igazgatóságunk működési területén szinte minden nagyobb vízfolyás mentén, jelenleg még nincs fokozott mértékű probléma az élettevékenységei kapcsán. Humánus és etikus elejtéséhez, illetve állományszabályozásához az engedélyező hatóság kérdésére jellemzően hozzájárultunk 2021-ben is.

Általánosságban az emberi jelenléttel járó riasztási tevékenységeket javasoljuk a hatóság részéről előírni, tapasztalataink szerint az emberi jelenlét az, ami a leghatékonyabb riasztó módszer.

A seregély nagyobb csapatokba a kora nyári időszakban verődik össze, s ilyenkor okozhat károkat jellemzően gyümölcsösökben. Különös körülményt igényel a riasztásuk, mivel ugyanebben az időszakban szoktak megjelenni a védett pástormadarak (*Pastor roseus*), akik a seregélyek rokonságába tartoznak és vegyülnek is a seregélycsapatokkal.

A vetési varjú legjellemzőbb kártétele, hogy kiforgatja, kiveri az ún. „szög” fenológiai fázisban lévő kukorica vetőmagot, ezért az ismert kolóniák közelében kerülni kellene a kukorica vetését. Riasztásra a hagyományos, hanghatáson és vizuális elrettentésen kívül alkalmazható még madárriasztó eszköz (pl. mûsas sziluett), azt azonban figyelembe kell venni, hogy a varjúfélék intelligensek, gyorsan tanulnak, így a rendszeres felügyelet nélküli, kiismerhető riasztási módok várhatóan hatástalanok lesznek. Viszont a kombinált, állandó őrzés mellett kivitelezett riasztás hatásos lehet.

2021-ben az „Természeti értékek védelme 2021” szakmai keret terhére az Igazgatóság kármegelőzésre fedezetet kapott.

A panasszal érintett faj	A panaszban szereplő kártétellel érintett termény, állatfajta stb.	A panasz szerinti kártétel dátuma (amennyire meghatározható, legalább hónapra)	Termény esetén a kártétellel érintett terület nagysága (ha)	Állatállományban okozott kártétel esetén a károsított példányok száma	A panaszban szereplő kártétel panasz szerinti mértéke (HUF)
vadlúd fajok	jellemzően búza, árpa	március-április	nincs adat	-	nincs adat
vetési varjú	jellemzően kukorica, búza, napraforgó	március-augusztus	nincs adat	-	nincs adat
nagy kárókatona	halállomány		-	nincs adat	nincs adat

A panasszal kapcsolatos intézkedések	Volt-e helyszín-bejárás (I/N)	az NPI véleménye szerint a panasz szerinti kártétel (HUF) hány %-a valós (beleértve, hogy azt védett, közösségi jelentőségű faj okozta-e)	A tulajdonos által megtett megelőző intézkedés és ennek megfelelősége az NPI szerint
tájékoztatás, adott esetben ideylen kívüli vadászati	I	véleményünk szerint a kártétel a vetemény ezen fejlődési időszakában nem megállapítható és kérésünk ellenére gazdálkodói	tapasztalatunk szerint a gazdálkodó rendszerint nem is próbálkozik riasztási tevékenységgel, hanem

tevékenység támogatása		visszajelzés sem érkezett annak mértékéről betakarítás után	közvetlenül az illetékes vadászattársasághoz fordul
tájékoztatás és riasztási tevékenység engedélyezése	I	egy esetben valóban előfordulhat károkozás, azonban annak mértéke nem tisztázott	egy esetben valóban riasztási tevékenység ellenére is megfigyelhetők madarak a veteményen, több esetben azonban későn kéri meg az engedélyt, illetve sokszor nem megfelelő szervhez (pl. mezőőri szolgálat) fordulnak a károkozás megelőzése érdekében
tájékoztatás, illetve riasztási és adott esetben gyérítési tevékenység támogatása	I	részben valóban történik károkozás, azonban annak mértéke véleményünk szerint eltúlzott gazdálkodói oldalról	rendszerint időről időre megkéri a riasztási és gyérítési engedélyt

5.5. Idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatos gyakorlati tevékenységek

A 2021-es évben leadott inváziós országjelentésben az Igazgatóság összesen 930 új ponton közölt összesen 15 inváziós, idegenhonos fajt (*Ailanthus altissima*, *Asclepias syriaca*, *Pseudorasbora parva*, *Lepomis gibbosus*, *Percottus glehni*, *Acer negundo*, *Amorpha fruticosa*, *Solidago gigantea*, *Fraxinus pennsylvanica*, *Elaeagnus angustifolia*, *Robinia pseudoacacia*, *Heracleum sosnowskyi*, *Orconectes limosus*, *Heracleum mantegazzianum*) érintően előfordulást. (Ezekből az *Acer negundo*, *Amorpha fruticosa*, *Solidago gigantea*, *Fraxinus pennsylvanica*, *Elaeagnus angustifolia*, *Robinia pseudoacacia*, nem szerepel a jegyzékben, azonban jelentős problémát okozó idegenhonos fajok) A kezelések rövid összegzése a jelentőlap adatai alapján:

- Selyemkóró (*Asclepias syriaca*): Összesen 41 hektáron, mintegy 28 helyszínen. A mechanikai beavatkozások során terméshozatal előtt lekaszáltuk a selyemkórót, vagy a tokterméseket mielőtt kinyíltak volna kézzel leszedtük és megsemmisítettük. Ezt követően több alkalommal végigjártuk a fertőzött helyszíneket, a levágott növényi részeket eltávolítottuk a területről. A másik alkalmazott módszer a vegyszeres beavatkozás, ebben az esetben háti permetező felhasználásával pontszerű permetezést hajtottunk végre. 5%-os glifozát oldatot használtunk, melyhez tapadás fokozóként Nonitot adagoltunk. Nonit mellett kipróbáltuk a felületi feszültség csökkentése céljából, hogy a vegyszerhez Ultra Derm kézmosó szert adtunk, ill. a hatást fokozandó ammónium nitrátot adagoltunk, megkönnyítendő a hatóanyag behatolását a növénybe. A kezelt területeken szinte mindenhol állománycsökkenést tapasztaltunk, ahol nem, ott is stagnált az állomány, növekedés nem volt tapasztalható.
- Mirigyes bálványfa (*Alianthus altissima*): Összesen 0,32 hektáron folyt kezelés 2021-ben, 6 helyszínen. Mivel tapasztalataink szerint a mechanikai kezelés önmagában csak ront a helyzeten a gyorsan terjedő sarjak miatt, ezért mindenképpen kémiai előkezelés szükséges az eltávolítás előtt. Elsődlegesen glifozát hatóanyaggal történő fűrésos-injektációs beavatkozást alkalmaztunk, majd a törzs elszáradását követően kerültek kivágásra a bálványfa egyedek. A kezelt területeken mindenhol csökkenő állományról számolhatunk be.

5.6. Természetvédelmi mentőtevékenység

Az Igazgatóság 3 telephelyén szervezi a sérült, legyengült madarak gyűjtését, alapvető egészségügyi kezelését, repatriálását. A mentőtevékenységet a működési területünkön elsősorban a természetvédelmi őrszolgálat tagjai látják el. Tárgyévben összesen 63 faj 124 egyedéhez mentek ki az örök, melyeket a területileg illetékes mentőközpontunkba szállítottak. A leggyakoribb fajok a Sasközpontban: egerészölyv (24), fehér gólya (16), tengelic (15), Góréson: fehér gólya (64), vörös vércse (48), erdei fülesbagoly (10), Malomházán: fehér gólya (6), egerészölyv (6) voltak. A sérült állatok leggyakoribb bekerülési okai az

áramutás, a gázolás, a végtagsérülések, valamint több esetben legyengült, fészkekből kiesett fióka volt a mentés tárgya. A fokozottan védett fajokra vonatkozó adatokat a mentőközpontoknál részletezzük. A mentőtevékenység során a felhasznált munkaóra és a futott kilométerre vonatkozóan nyilvántartást nem vezetünk, a becslés alapjául a beszállított sérült állatok száma és a mentőközpontok örkerületektől mért átlagos távolsága szolgált. Becsült munkaóra a fészkelési, fiókanevelési időszakban átlag 12-15 munkaóra/hónap/őr. Becsült futott kilométer fészkelési, fiókanevelési időszakban átlag 200-250 km/hónap/őr.

Saskőzpont: 2021-ben 40 állatfaj, összesen 170 - különféle sérülést szenvedett - egyede került be. Közülük 80 pld a természetvédelmi őrszolgálat mentő tevékenysége révén. Fokozottan védett fehér gólya 16 pld érkezett, közülük 10 pld szerencsésen felépült és szabadon lett engedve, 1 pld a Saskőzpontban töltötte a telet, 5 pld pedig sajnálatos módon elpusztult. A 7 pld parlagi sas 2 egyedét lehetett biztonságosan visszaengedni a természetbe, 2 másik állapota műtéti ellátást igényelt, ezért a Fővárosi Állat és Növénykertbe (FÁNK) szállították, hogy megkaphassa a szükséges kezelést. 3 pld a Saskőzpontban maradt. 1 kerecsensólyom rövid lábadozást követően szabadon engedtünk.

Saskőzpont (Jászberény)					
Státusz	Madár	Ebből fokozottan védett madár	Emlős	Ebből fokozottan védett emlős	Egyéb gerinces
1 pld elengedve	balkáni gerle	fehér gólya	sün (1 átadva a FÁNK-nak)		kockás sikló (1 elpusztult)
3 pld elengedve	barna rétihéja	kerecsensólyom	törpedenevér (4 elpusztult)		
2 pld elengedve	csicsörke	parlagi sas			
8 pld elengedve	csíz				
12 pld elpusztult, 4 pld a Saskőzpontban maradt, 8 pld elengedve	egerészölyv				
3 pld elpusztult 2 pld elengedve	erdei fülesbagoly				
5 pld elpusztult, 1 pld a Saskőzpontban maradt, 10 pld elengedve	fehér gólya				
1 pld elpusztult 2 pld elengedve	fekete rigó				
1 pld elengedve	füles kuvik				
1 pld elpusztult	füstifecske				
2 pld elpusztult, 1 pld szabadon engedve	házi galamb				
1 pld elpusztult, 1 pld elengedve	gyöngybagoly				
1 pld elpusztult	bütykös hattyú				

Sasközpont (Jászberény)					
Státusz	Madár	Ebből fokozottan védett madár	Emlős	Ebből fokozottan védett emlős	Egyéb gerinces
3 pld elpusztult	házi rozsdafarkú				
1 pld szabadon engedve	héja				
1 pld elpusztult	kabasólyom				
5 pld elpusztult, 1 pld elengedve	karvaly				
1 pld Sasközpontban maradt	kék vércse				
1 pld mentett elengedve	kerecsensólyom				
4 pld elengedve, 2 pld elpusztult, 2 pld Sasközpontban maradt	kuvik				
2 pld elengedve, 3 pld elpusztult, 7 repatriálva	molnárfecske				
1 pld elengedve, 1 pld elpusztult	nagy fakopáncs				
2 pld elengedve, 3 pld elpusztult	örvös galamb				
2 pld elengedve, 2 pld továbbküldve kezelésre, 3 pld a Sasközpontban maradt	parlagi sas				
1 pld elpusztult	postagalamb				
2 pld elpusztult, 2 pld a Sasközpontban maradt, 1 pld repatriált, 1 pld elengedve	rétisas				
1 pld elpusztult	sarlósfecske				
1 pld elengedve	seregély				
1 pld elpusztult	szajkó				
1 pld átadva a tulajdonosának	szalagos álölyv				
1 pld elpusztult	szürke gém				
13 pld elengedve, 2 pld elpusztult	tengelic				
1 pld elengedve	tőkés réce				
2 pld elengedve, 1 pld elpusztult	törpegém				
1 pld elengedve	vízityúk				

Sasközpont (Jászberény)					
Státusz	Madár	Ebből fokozottan védett madár	Emlős	Ebből fokozottan védett emlős	Egyéb gerinces
6 pld elpusztult, 1 pld a Sasközpontban maradt, 4 pld elengedve	vörös vércse				
3 pld elengedve, 1 pld elpusztult	zöldike				

Górési Madármentő állomás: 19 faj 155 egyede érkezett, melyek közül 34 egyedet az Igazgatóság természetvédelmi őrei szállítottak be. Nagy számban vittek be fehér gólyát, összesen 64 egyedet. Sikeresnek mondható, hogy közülük 59 pld-t jó kondícióban engedhettek szabadon kollégáink, mindössze 1 pld nem élte túl a sérüléseit, 4 egyed pedig a Fővárosi Állat és Növénykertben kaptak további állatorvosi segítséget. 1 pld kirepült parlagi sas fióka is a központ vendége volt 1 napra, majd gyűrűzést követően szabadon bocsájtották.

Górés-tanya Madármentő állomás					
Státusz	Madár	Ebből fokozottan védett madár	Emlős	Ebből fokozottan védett emlős	Egyéb gerinces
1 pld elpusztult	barna rétihéja	fehér gólya			
1 pld elpusztult, 5 pld elengedve, 2 pld továbbküldve kezelésre	egerészölyv	parlagi sas			
1 pld továbbküldve kezelésre, 9 pld elengedve	erdei fülesbagoly				
1 pld továbbküldve kezelésre	erdei pinty				
1 pld elpusztult, 59 pld elengedve, 4 pld továbbküldve kezelésre	fehér gólya				
2 pld továbbküldve kezelésre, 1 pld elengedve	gyöngybagoly				
1 pld elengedve	hamvas rétihéja				
1 pld elpusztult	jégmadár				
1 pld elengedve	karvaly				
1 pld elpusztult, 2 pld elengedve, 1 pld továbbküldve kezelésre	kuvik				
4 pld elengedve	macskabagoly				

Góréstanya Madármentő állomás					
Státusz	Madár	Ebből fokozottan védett madár	Emlős	Ebből fokozottan védett emlős	Egyéb gerinces
1 pld elengedve	nyári lúd				
1 pld elengedve	parlagi sas				
1 pld továbbküldve kezelésre	régi fülesbagoly				
1 pld továbbküldve kezelésre, 1 pld elengedve	rétisas				
2 pld elengedve	szürke gém				
1 pld elengedve	törpegém				
1 pld elpusztult	uhu				
48 pld elengedve	vörös vércse				

Malomházi Vadaspark: 4 madárfaj 10 egyedét látták el 2021-ben. Mindet a természetvédelmi örök szállították be. 6 pld sérült fehér gólya közül 5 pld szabadon lett engedve, 1 pld pedig a Hortobágyi Madárkórházba került.

Malomházi Vadaspark					
Státusz	Madár	Ebből fokozottan védett madár	Emlős	Ebből fokozottan védett emlős	Egyéb gerinces
1 pld elpusztult, 1 pld elengedve, 1 pld a Madárkórházba szállítva	egerészölyv	fehér gólya			
1 pld elpusztult	erdei fülesbagoly				
5 pld elengedve, 1 pld a Madárkórházba szállítva	fehér gólya				
1 pld a Madárkórházba szállítva	bütykös hattyú				

Természetvédelmi mentőtevékenység összesített adatai:

	madár	ebből fokozottan védett madár	emlős	ebből fokozottan védett emlős	egyéb gerinces
mentett	330	95	5	0	1

6. Saját vagyongazdálkodású területeken folyó tevékenység

Saját vagyongazdálkodású területek

Művelési ág	Tárgyévben vásárolt (ha)	Tárgyévben kikerült (ha)	Összkiterjedés (ha)	Saját használatban		Haszonbérbe adva ^{3*}	
				Ha	%	Ha	%
Szántó	2,1067	0,00	7640,73	1631,29	21,4	6009,44	78,65
Rét	0,00	1,03	2213,24	725,97	32,8	1487,27	67,2
Legelő	13,8941	85,54	74803,30	6557,86	8,8	68245,44	91,23
Kert	0,00	0,00	0,60	0,60	100	0,00	0,00
Szőlő	0,00	0,00	1,84	1,84	100	0,00	0,00
Gyümölcsös	0,00	0,00	3,08	3,08	100	0,00	0,00
Nádas	0,00	0,06	1596,53	1502,43	94,1	94,10	5,90
Halastó	0,00	0,00	1531,17	1396,72	91,22	134,44	8,78
Erdő	0,00	62,00	7887,62	7887,62	100	0,00	0,00
Fásított terület	0,00	0,00	77,52	61,89	79,84	15,63	20,166
Kivett	0,4946	14,89	7411,66	5465,32	73,74	1946,33	26,26
Összesen	16,4954	163,52	103167,29	25234,62	24,46	77932,67	75,54

6.1. Területvásárlások, kisajátítások adatai (védeltségi szint helyreállítás, elővásárlási jog, pályázatok)

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2021. évben a védett természeti területek védeltségi szintjének helyreállításáról szóló 1995. évi XCIII. törvényben (továbbiakban: Vsz.) rögzített feladat végrehajtására, azaz védett, védelemre tervezett területek állami tulajdonba vételére 16.305.608 Ft-ot használt fel, az 1. és a 2. számú lenti táblázatban részletezettek szerint.

Az alábbi adatok a 2021. január 01 – 2021. december 31. között megkötött szerződések alapján kerültek meghatározásra.

1. számú táblázat - 2021. évben Vsz. forrásból vásárolt területek nagysága művelési áganként

Tájegység	Település	erdő (ha)	legelő (ha)	szőlő (ha)	szántó (ha)	kivett (ha)
Hajdúság- Dél-Nyírség Tájegység	Bagamér				1,3288	
Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység	Kömörő				0,7779	
Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység	Kisszekeres		0,6700			
Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység	Penyige		2,2035			
Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység	Tisztaberek		11,0206			
Közép-Tisza-Jászság Tájegység	Csépa					0,4946
	Összesen:		13,8941		2,1067	
	Mindösszesen:					16,4954

2. számú táblázat - 2021. évi Vsz. forrás felhasználása művelési áganként

Tájegység	Település	erdő	legelő	szőlő	szántó	kivett
		HUF				
Hajdúság- Dél-Nyírség Tájegység	Bagamér				1 500 000	

³ Természetvédelmi kezelés haszon- és feles bérlet, valamint megbízás formájában.

Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység	Kömörő				781 558	
Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység	Kisszekeres		603 040			
Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység	Penyige		2 199 500			
Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység	Tisztaberek		9 921 510			
Közép-Tisza-Jászság Tájegység	Csépa					1 300 000
	Összesen:		12 724 050		2 281 558	
	Mindösszesen	16 305 608				

2021-ben az Igazgatóság elővásárlási jog gyakorlása révén és egyéb forrásból nem vásárolt ingatlanokat a Magyar Állam javára.

A tulajdonosi joggyakorló szervek és a HNPI között vagyonkezelési szerződéskötés, valamint a Magyar Állam és magánszemélyek közötti földcsere eljárás több esetben is az előzetes előkészítési szakaszában van, de tényleges szerződéskötés 2021-ben nem valósult meg. A HNPI vagyonkezeléséből egy darab kivett művelési ágú ingatlan került ki 4,29 hektár térmértékben.

2021-ben vagyonkezelésből kikerült területek:

- *a termelőszoövetkezeti földhasználati jog alatt álló földrészletek tulajdonjogának rendezéséről és egyes földügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi XL. törvény (a továbbiakban: Tsztv.)* szerint azon földrészletek, amelyre az ingatlan-nyilvántartás szerint termelőszoövetkezeti földhasználati jog volt bejegyezve, 2021. január 1-jén a törvény erejénél fogva a Magyar Állam tulajdonába és a Nemzeti Földalapba kerültek. Ezáltal a Magyar Állam tulajdonjogának és a Nemzeti Földügyi Központ, mint az állam tulajdonosi jogait és kötelezettségeit gyakorló szervezetnek az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzése és a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság (a továbbiakban: HNPI), mint tulajdonosi joggyakorló szervezet törlésre került;
- továbbá a VK-2016/82/2 számon a Vagyonkezelési szerződés módosítása, kiegészítése jött létre a Magyar Állam képviselőjében eljáró Nemzeti Földügyi Központ (a továbbiakban: NFK), mint tulajdonosi joggyakorló szervezet és a HNPI, mint vagyonkezelő között, mely értelmében 626,2098 ha-ral nőtt a HNPI vagyonkezelésében lévő teljes terület. Tekintettel arra, hogy az ingatlanok ingatlan-nyilvántartásban történő átvezetése 2020-ban és 2021-ben történt meg, ezért ezen ingatlanok vonatkozásában az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszerben (a továbbiakban: OKIR) történő átvezetés 2021-ben zárult le;
- a Magyar Állam képviselőjében eljáró NFK, mint Vagyonkezelésbe adó és a HNPI, mint Vagyonkezelő között 2021. szeptember 9. napján kelt VKM-2021/3423 számú Vagyonkezelési szerződés közös megegyezéssel történő részleges megszüntetése tárgyú szerződés alapján a HNPI vagyonkezelői joga a Tiszakécske 05/3 hrsz-ú 4,2903 hektár nagyságú, kivett közterület művelési ágban nyilvántartott ingatlan vonatkozásában megszüntetésre került; tekintettel arra, hogy a Vagyonkezelő állami feladatainak és közfeladatainak ellátásához az ingatlan nem szükséges és az Agrárminiszter 2021.07.20. napján kelt FgF/47/3/2021. számú Nyilatkozatával egyetértését adta a Szerződés részleges megszüntetéséhez;
- *a Kormány a 1183/2021. (IV. 16.) Korm. határozatával* (a továbbiakban: Kormányhatározat) jóváhagyta a Létavértes belterület 1994 helyrajzi számon felvett, a valóságban 4281 Létavértes, Petőfi utca 61. kivett lakóház, udvar megnevezésű, 958 m² terület nagyságú ingatlan 1/1 tulajdoni hányadú ingatlan tulajdonjogának Létavértes Város Önkormányzat részére történő ingyenes

átruházását. A Kormányhatározat alapján szerkesztett és a felek által 2021. június 12. napján kelt SZT-137150. számú megállapodás alapján a HNPI vagyongazdálkodási joga megszüntetésre került;

- a Kormány irányítása vagy felügyelete alá tartozó költségvetési szervek részére az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 3. § (1) bekezdése értelmében a rábízott állami vagyon felett az államot megillető tulajdonosi jogok és kötelezettségek összességét tulajdonosi joggyakorlóként - ha törvény vagy miniszteri rendelet eltérően nem rendelkezik - az MNV Zrt. gyakorolja. A Magyar Állam 1/1 arányú tulajdonában lévő Debrecen I. Kerület, belterület 9572/11 helyrajzi számú 0,0252 ha kivett irodaház művelési ágként nyilvántartott, természetben a 4024 Debrecen, Sumen utca 2. szám alatti ingatlan a HNPI részére állami elhelyezési célú ingatlanhasználati jogviszony keretében történik. 2021. május 12. napján a Felek által aláírásra került az SZT-136073. számú üzemeltetési megbízási szerződés, ezáltal a fenti ingatlan kikerült a HNPI vagyongazdálkodása alól.

2021. évben a haszonbérleti szerződések és megbízási szerződések tekintetében alábbi változások voltak:

- 4 db haszonbérleti szerződés lett megkötve, a bérleti szerződés tárgyát érintő terület térmértéke egyenként nem haladja meg az 5 hektárt;
- további 2 db haszonbérleti szerződés lett megkötve örökösökkel, tekintettel arra, hogy a haszonbérleti jogot öröklés címén folytatták fejenként egyenlő 1/3-ad 1/3-ad 1/3-ad arányban, ezáltal az érintett polgári jogi társaság tagjainak és a haszonbérletlők száma 2 fővel nőtt;
- 3 db haszonbérleti szerződés lett megszüntetve a haszonbérletlők kezdeményezésére közös megegyezéssel;
- 1 db haszonbérleti szerződés lett megszüntetve a bérlő általi jogszerű felmondás okán;
- 1 db haszonbérleti szerződés szűnt meg a haszonbérleti szerződés időtartamának lejáratára miatt, azonban azt követően ugyanazzal a bérlővel egy újabb haszonbérleti szerződés megkötésére került sor;
- 6 db haszonbérleti szerződés lett megszüntetve Polgári Jogi Társaság (a továbbiakban Pjt.) keretében, azonban a kivált Pjt. tag által korábban használt területet a Pjt.-ben bennmaradó tagok tovább hasznosítják;
- 24 db megbízási szerződés lett megkötve a *nemzeti park igazgatóságok természetvédelmi célú vagyongazdálkodási tevékenységének egységes szakmai alapelvek szerinti ellátásáról szóló 9/2020. (XII.23.) AM utasítás* 3.4. pontja, valamint a *mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.)* 95. § (1) bekezdés rendelkezései szerinti földhasználati bejelentési kötelezettség teljesítése érdekében.
- Az Igazgatóság által korábban megkötött haszonbérleti szerződések esetében folyamatos ellenőrzési feladatot látunk el. Ezt a feladatot a Birtokügyi Csoport és a Természetvédelmi Őrszolgálat tagjai együttesen végzik. A haszonbérleti szerződésekben foglalt kötelezettségek ellenőrzésére 2021. évben összesen 172 esetben került sor. Ennek eredményeként 45 db birtoktest esetén küldtünk ki felszólítást (ezek oka többnyire: a teljesítési segéd bevonásáról szóló megállapodás benyújtásának elmulasztása, az AKG támogatási okirat benyújtásának elmulasztása, aktuális ENAR lista hiánya, vagyongazdálkodási hozzájárulás iránti kérelmek pótlása, adventív fajok elleni védekezésre való felszólítás, legeltetés intenzitásának elégtelensége, illetve a legeltetési erély csökkentése).

A tájegységekben megvalósult, vagy éppen elmaradt területkezelések kifejtése, indoklása, eredménye.

A tájegységeket érintő Élőhely-rehabilitációs, Élőhely-fenntartási, kezelési tevékenységek részletezésére a szakmai beszámoló 5.2. és 5.3 pontjában kerül sor, míg az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatos gyakorlati tevékenység kifejtésére az 5.5. pontban, míg a nemzeti park igazgatóság vagyongazdálkodásában álló erdőterületek kifejtése a 6.3. pontban történt. Ezért ebben a pontban a HNPI-vel szerződött partnerek vonatkozásában tesz generális jelleggel megállapítást.

A haszonbérleti és megbízási szerződések esetében a speciális kezelési előírások során generálisan elmondható, hogy a gyepeken legeltetés és kaszálás, a szántókon szántóföldi növénytermesztés lett előírva. Amennyiben van kaszálásra vonatkozó területi, mennyiségi korlátozás, akkor az a szerződésben külön részletezésre kerül. A legeltethető állatok faja, állategységre vonatkozó előírások és a szántó területeken termesztendő növények is rögzítésre kerültek, melyet a földhasználóknak be kell tartaniuk.

Gyepkezelés, legelő használat:

Annak ellenére, hogy a 2021-es év kifejezetten aszályos volt, a gyepeken a fűhozam növekedése szempontjából viszonylag kedvező volt annak eloszlása. Ennek megfelelően a kaszálókon átlagos vagy közepes fűhozam volt jellemző. A gazdálkodók a megszokott helyeken, a megszokott mértékben kaszáltak. A nyári időszakot sújtó aszály miatt a gyepek kiégtek, a talaj rendkívüli módon kiszáradt, összeroppedezett. Az ősszel is folytatódó csapadék hiány miatt ősszel sem igazán tudtak a gyepek kihajtani, vagy csak az átlagostól kisebb mértékben.

Több helyen is található visszagyepesedő szántók. Ezek egyrészt a túlszántások geodéziai kitűzése után visszamaradt területeken tapasztalható, másrészt a visszagyepesítést a HNPI írta elő a saját vagyongazdálkodásban lévő szántókon. A 2021 év volt az, amikor elmondható, hogy több olyan korábbi szántón, ahol kiöregedő lucernát hagytak meg visszagyepesítésre már inkább gyep struktúrát mutatott a vegetáció.

A legelőként használt területeken az elmúlt években tapasztalható volt a legelő jószágállományban bekövetkezett állomány növekedés. Ezzel egyidejűleg szembeötlő, hogy Bihari-sík, Hortobágy, Nagykunság tájegységben a juhtartásról áttértek a szarvasmarha legeltetésre, vagy ahol juhot legeltettek eddig, ott vegyes legeltetést folytatnak. Megállapítható tehát összességében, hogy 2021-ben is nagyon kevés olyan hely volt ahol alullegetetésről beszélhetünk, viszont több olyan helyszín van, ahol a legeltethető állatállomány elérte a maximumát, sőt esetleg a megfontolandó, hogy bizonyos helyeken annak csökkentésére kell törekedni.

Szántóföldi növénytermesztés, élőhely-fejlesztés:

A haszonbérleti szerződések mellékletét képező A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő gyepterületek gazdasági hasznosításának természetvédelmi szabályzata 2020. augusztus 7. napjával, A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő szántóterületek gazdasági hasznosításának természetvédelmi szabályzata 2020. augusztus 12. napjával aktualizálásra, módosításra került (továbbiakban: Szabályzatok), melyeket a szerződött partnereinkkel megismertettünk. 2021-ben a természetvédelmi célok lehető legnagyobb mértékű érvényre juttatása érdekében a gazdálkodók és a Természetvédelmi Őrszolgálat tagjai egyeztetve, együttműködve jártak el tekintve, hogy a módosítások tartalmazzanak új rendelkezéseket is. Ezért fontos a szántókon történő vetésterv és növényápolási terv közös megalkotása a bérlők és a HNPI között.

Tájegységekre vetítve a fenti beszámoló az alábbiakkal egészül ki:

Hortobágy:

- A haszonbérleti szerződésekben foglalt kötelezettségek betartására irányuló haszonbérleti szerződések ellenőrzése során a HNPI az érintett bérlőket felszólította az ingatlanokon található inváziós növényfajok, úgy, mint amerikai kőris, gyalogakác, zöld juhar, magas aranyvessző mechanikai és szükség esetén vegyszeres irtására, valamint a legeltetési erély csökkentésére tett javaslatot.
- A HNPI által javasolt és megtervezett szántóföldi élőhely-szerkezet mentén kezdték el a földhasználatot megbízási szerződés alapján, több helyen (a tiszacsegei Bio-lapos, Lévai-föld és Cserepes térségében) 2021-ben a természetvédelmi szempontok figyelembevételével. Ezáltal a gazdálkodó partnereink a természetvédelmi szempontok figyelembevételével tervezett

kisparcellás szántóföldi művelést valósítanak meg, ahol a szántott földterületek tagolásával a mezsgye-rendszerek kiterjedése jelentősen növekszik.

Bihari-sík Tájegység:

- A Bihari-sík tájegységben megjelenő amerikai kőrís, bálványfa, gyalogakác, keskenylevelű ezüstfa, és selyemkóró visszaszorítása elsődlegesen a bérlők által végzett legeltetési tevékenységgel, valamint kézi és vegyszeres irtással történt.

Hajdúság-Dél-Nyírség Tájegység:

- A haszonbérleti szerződésekben foglalt kötelezettségek betartására irányuló haszonbérleti szerződések ellenőrzése során a HNPI az érintett bérlőket felszólította az ingatlanokon található inváziós növényfaj-selyemkóró- mechanikai irtására.

Nagykunság Tájegység:

- Haszonbérleti szerződések tárgyát képező ingatlanokon az inváziós növényfajok-keskenylevelű ezüstfa, selyemkóró, amerikai kőrís, gyalogakác elleni védekezés a bérlők által legeltetéssel történik, tisztító kaszálással, mechanikai irtással, valamint a HNPI közreműködésével pontszerű permetezéssel.

Közép-Tisza-Jászság Tájegység:

- A szerződésben foglalt kezelési előírások mentén történik a területkezelés a földhasználók által.

Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység:

- A HNPI saját használatában lévő területeinken jellemző kezeléseink az invazív, tájidegen, vagy nemkívánatos növényzet (akácсарj, égersарj, gyom, aranyvessző, fehér akác, siskanád tippán, selyemkóró, stb) visszaszorításában, illetve elművelések helyreállítatásban nyilvánul meg.

Haszonbérleti szerződés, vagy megbízási szerződés keretében hasznosított területek:

A szerződésben foglalt kezelési előírások, és a gye- és szántó kezelési szabályzatokban foglaltak szerinti gazdálkodás folyik a haszonbérbe- és megbízási adott területeken. Többnyire gyepek, kis százalékban szántó hasznosítású területek. Utóbbin vadföld, lucerna, vetésforgó szerinti termelés folyik, míg a gyepeken legeltetés és kaszálás. A tisztító kaszálások elvégzésére, azok időbeli és térbeli eloszlására nagyfokú figyelmet fordít a természetvédelmi őrszolgálat, a gyepterületek folyamatos növelése céljából. Az esetleges elmaradt munkálatokra szóló felszólításokra a gazdálkodók megfelelően reagálnak. Ahol a vadon növény, őshonos fák nem jelennek meg, ott kutyákba telepített tölgytel próbálunk facsoportokat kialakítani.

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2021. évben a saját hasznosításban művelt területei közül 5445,4970 hektár nagyságú területen igényelt területalapú támogatást. A támogatási rendszerekben szerepeltetett 626,4206 hektár szántó művelési ágú terület, illetve 4819,0764 hektár egyéb terület. A szántók jelentős területén élőhely-védelmi célú (daru-, vadlúd táplálkozó területek, túzokvédelmi területek) gazdálkodás valósul meg, másrészt takarmánytermő területek, melyek az Igazgatóság természetvédelmi kezelést szolgáló állattáborjának téli takarmány bázisát adják.

Hasznosítási adatok szerint:

Megnevezés	Igényelt terület (ha)
Őszi búza	109.9904
Termesztett köles	43,4888
Kukorica	58,4601

Állandó gyep (kaszált)	671,7616
Keverék kultúra	29,4578
Mohar	8,0226
Tavaszi zab	15,8939
Állandó gyep (legeltetett)	3879,8003
Füves lucerna	54,0399
Lucerna	229,9455
Pihentetett terület (parlag)	98,8146
Ideiglenes gyep (kaszált)	92,7934
Mézontófű (Facélia)	28,3680
Vörös csenkesz	0,2700
Méhlegelő	85,9735
Veresnadrág csenkesz	38,4166
Összesen	5445,4970

A terület alapú támogatáson kívül termeléshez kötött szálas fehérjenövény támogatást, anyatehén-, hízott bika-, anyajuh-, tenyészkos tenyésztésbe állításának támogatását igényeltük 2021. év folyamán.

Szálas fehérjenövény igénylést 216,1620 hektárra adtunk be.

2021. novemberben Kormányengedély alapján az Igazgatóság a következő programozási időszak VP AKG kiírására pályázatot nyújtott be. A támogatás elbírálása még folyamatban van.

A beadott igénylés 3682,8489 hektárra vonatkozik.

Megnevezés	Igényelt terület (ha)
Alföldi madaras gyep	691,8937
Alföldi madaras szántó	180,6047
Horizontális gyep	431,0452
Horizontális szántó	319,2019
Nappali lepkés gyep	481,1055
Túokos gyep	1372,0943
Túzokos szántó	206,9036
Összesen	3682,8489

6.2. Génmegőrzés

6.2.1. Génmegőrzési tevékenység ismertetése állatok esetében

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság állatállományának egyedszáma a tervezett mennyiségnek megfelelő. A magyar szürke szarvasmarha, a magyar házi bivaly, a hortobágyi racka juh, illetve a hortobágyi tulok állományunk védett természeti élőhelyek fenntartási feladatait látják el. A nemzeti kincské nyilvánított védett őshonos és veszélyeztetett állatfajták a természetes gyepeink természetvédelmi kezelési feladatait látják el. A génmegőrzési feladatkörben a hazai kutyafajták közül a komondor tenyésztésben veszünk részt.

Állattenyésztés

Az Igazgatóságon végzett állattartási és – tenyésztési tevékenység természetvédelmi kezelési, génmegőrzési, természetvédelmi kutatási, élőhelyvédelmi (Pentezug projekt) és bemutatási célokat szolgál.

Gazdálkodásunkban jól elkülöníthető helyszínen tartunk magyar házi bivalyt, magyar szürke szarvasmarhát, hortobágyi fehér és fekete racka juhok. A hortobágyi tulok állományunk a Przewalski lovakkal együtt a pentezugi vadlórezervátumban végez természetvédelmi kezelési feladatot. Nagy hangsúlyt helyezünk a védett területek fenntartására és gondozására, valamint az őshonos állatok tartására, mely egyaránt szolgálja a génmegőrzési és terület-fenntartási / kezelési célokat.

Hortobágyi tulok (Őstulok) marha:

Igazgatóságunk a Hortobágyi gazdálkodási egység bio növénytermesztésével összhangban, ellenőrzési rendszer keretében folytatja a hortobágyi tulok tenyésztést is. Az „őstulok” (Hortobágyi tulok) állomány létszáma a 2021. évi záró adatok szerint 344 db. A több, mint 22 éves Pentezug projekt keretében a törzsgulya a Pentezug - és Zám pusztá 3000 hektáros bekerített részén „szuper extenzív” tartási módban, a Przewalski vadló állománnyal együtt végzi a területkezelési tevékenységet. A tenyésztésre nem szánt hímivarú állatok jelentős része ivartalanításra kerül, és két-három éves korban 400-450 kg körüli élőtömeggel kerülnek vágóállatként értékesítésre.

Igyekszünk az előző évben beállított állatlétszámot tartani, a születésekhez igazított mértékű árualap értékesítésével. Elmondhatjuk, hogy az állomány nagysága csökkent, de minőségileg jobb és homogénebb lett. A korábbi években újból elindított bio minősítési eljárás eredményeként az ebben az évben született borjak, már ökológiai gazdálkodásból származó tanúsítvánnyal rendelkeznek. A fajta elismertetéshez szükséges tenyésztési adatok gyűjtése továbbra is folyamatos.

Állomány adatok a 2021. évben:

Hortobágyi tulok	2021. záró létszám (db)
Tehén	121
Üsző	108
Tenyészbika	1
Tinó	65
Növendékbika	49
Összesen	344

Hortobágyi racka juh

Az Igazgatóság hortobágyi racka állománya Kungyörgy-pusztán természetvédelmi terület kezelési és bemutatási célokat szolgál. Az állomány nagysága 2021. év végén 623 egyedből állt, melyből az anyajuh létszám 384 db.

A törzsállományunk anyalétszáma elérte a tervezett egyedszámot. A tenyésztői munkánk során nagy hangsúlyt fektetünk az állomány folyamatos szelekciójára (idős, nőivarú tenyészállatok értékesítése), a minőségi cserére saját szaporulatból származó, a tenyészcéloknak megfelelő fiatal állatok tenyésztésbe vételével.

A 2021-es év elletési időszakában a szaporulati százalék 115 % volt. (ellés előtti összes anyára vetített született bárány). A továbbtenyésztésre alkalmasnak ítélt nőivarú állatok egy része a tenyésztőpótlási célt szolgálja, de jelentős tenyészjerke értékesítésünk is volt a gazdálkodói körben. Továbbá nemcsak az MJKSZ központi kos nevelő telepére szállítottunk be növendék kosokat, hanem mi is tevékenyen rész vettünk a tenyészkos nevelésben, és értékesítésben.

Állomány adatok a 2021. évben:

Hortobágyi racka juh	2021. záró létszám (db)
Tenyészkos	31
Anya	384
Növendék jerke	128
Bárány	78
Ürü	2
Összesen	623

Magyar házi bivaly

A Magyar házi bivaly állományunk tartási helye Berettyóújfaluban a mintegy 130 hektáros Andaházi vizes élőhely. A bivaly tartás legfontosabb területkezelési célja az Andaházi gyeptermés vizes élőhely legeltetése. A közel 20 éve tartó területkezelési projekt eredményei természetvédelmi szempontból rendkívül kedvezőek, a terület diverzitására, a természetes élőhelyek állapotára igen pozitív hatással van.

A számukra szükséges téli takarmány mennyiséget a környező berettyóújfalui szántó és gyepterületeken termeljük meg.

A bivaly állomány év végi záró létszáma 208 db. Ebben az évben a születések száma több volt, mint az előző évben. Ezzel szemben az előző évi korcsoportból származó értékesíthető árualap kevesebb volt, ami a záró létszám emelkedését okozta átmenetileg. De az elmúlt évek tapasztalata alapján az állomány létszáma a Bihari-sík Tájvédelmi Körzetben rendelkezésre álló legelő terület (Andaháza) állattartó képességének megfelelő, illetve középtávon a létszám kismértékű csökkentése még szükséges lehet.

Állomány adatok a 2021. évben:

Magyar házi bivaly	2021. záró létszám (db)
Tehén	109
Üsző	39
Bika	1
Növendék bika	59
Összesen	208

Magyar szürke szarvasmarha

A Hajdúsági Tájvédelmi Körzetben tartott magyar szürke marha állomány év végi záró létszáma 116 db. A jelenlegi állomány létszáma összhangban van a természetvédelmi-területkezelési igényekkel, az elmúlt időszakban a korcsoportok szerkezetének átalakítása történt meg. Így jelenleg az állományt az ideális szintre beállított tehénlétszám és több áruképes tinó jellemzi, melyek értékesítési szintjét a született borjak létszámához igyekszünk beállítani. Ennél az állománynál is igyekszünk minőségi javulást elérni, melynek keretében folyamatosan szeretnénk lecserélni a meglévő tehén állományunkat „A” törzskönyvi besorolású tenyészállatokra. Ennek keretében 2021-ben vásárolt tenyészűszőkkel az állomány 1/5-e már ebbe a kategóriába tartozik.

Állomány adatok a 2021. évben:

Magyar szürke marha	2021. záró létszám (db)
Tehén	22
Üsző	61
Bika	1
Tinó	32
Összesen	116

Komondor

A nemzeti kutyafajtáink állami génbanki fenntartási programjának keretében Igazgatóságunk komondor fajtájú ebek beszerzésével vállalta a kitűzött célok betartását. A 2021-es évben Hortobágyi Szatmári telek telephelyünkön újabb alom nem született. A harmadik alom születését a következő év elejére várjuk. A tenyésztési munkák során nagy hangsúlyt fektetünk a komondorok használati értékének fenntartására, melyet a tenyész kiválasztás során fokozottan figyelembe veszünk. Jelenleg kettő szukánk lát el telepőrzési feladatot, de emellett további komondorok is megtalálhatóak a telephelyeinken, melyeknek a tenyésztési jogát ideiglenesen ruháztuk át egyik munkatársunkra. Erre az átmeneti lépésre azért van szükség, mert kennel név létesítésére szervezeti struktúránk nem biztosít lehetőséget. Mindez megnehezíti a tenyésztési munka adminisztratív részét.

6.2.2. Egyéb állatállomány, kezelésük

Przewalski vadló

A közel 25 éves Pentezug projekt keretében a Pentezug puszta 3000 hektáros bekerített részén „szuper extenzív” tartási módban a Przewalski vadló állomány az őstulok állománnyal együtt szolgálja a kutatási, területkezelési tevékenységet. Bemutatói célból az állomány egy része a Malomházi Vadaspark legelőjén él.

Állomány adatok a 2021. évben:

- Pentezug: 303 egyed
- Malomháza: 28 egyed

Tevékenységeink a 2021 évben:

Általános felmérés megkezdése a nagytestű fűevők és a környezetük kölcsönhatásáról

- Botanikai felmérés (havi egy mintavétel 6 helyről)
- Parazitológiai felmérés (ló állomány 10%-nak vizsgálata havi egyszer)
- Faunisztikai felmérés: bagolyköpet gyűjtés
- Árkus csatorna és mocsarak vízminőség vizsgálata vegetációs időszakban

Konzorcium vezetés a Horizon-CL6-2021-Biodiv-01-02: Data and technologies for the inventory, fast identification and monitoring of endangered wildlife and other species groups pályázati felhívásra.

Vadászati Világkiállításon előadás és a Türk Tanács meghívására érkezett kazah szakemberek (Biológiai Sokféleség Megőrzéséért Egyesület igazgatója, Vera Voronova és munkatársa kutató biológus Albert Salemgareyev) vendéglátása Hortobágyon. Lehetséges vadló transzport tervezése Kazahsztánba.

Belföldi és külföldi együttműködések a Pentezug projekt kapcsán:

- Kölni Állatkert (1997 óta)-igazgató: Theo Pagel, projekt felelős: Robin Lammers
- Budapesti Állatkert: dr Sós Endre, dr. Korknai Viktória-állatorvosi ellátás, Sándor István-szaktanácsadó
- Prágai Állatkert: Barbora Dobiasova: EEP koordinátor, Jaroslav Simek: ISB (international studbook keeper)
- Sorbone Egyetem: Heiko Rödel: demográfiai elemzések
- Davisi Laboratórium, Kaliforniai Egyetem: DNS minták elemzése
- IUCN Equid Specialist group tagság
- Konzorciumi tagok a Horizon-CL6-biodiv-01-02 felhívásra beadott pályázatban: Stuttgarteri Egyetem, Nyugat Angliai Egyetem, Metropolitan Egyetem, Debreceni Egyetem, FEM (Fondazion Edmund Mach), Norvég Alkalmazott Kutatások Egyeteme, Norvég Természetkutatási Intézet, Liszaboni Egyetem, Colorado Egyetem, Princeton Egyetem

6.2.3. Génmegőrzési tevékenység ismertetése növények esetében

Növénytermesztés

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2021. évben a saját hasznosításban művelt területei közül 5445,4970 hektár nagyságú területen igényelt területalapú támogatást. A támogatási rendszerekben szerepeltetett 626,4206 hektár szántó művelési ágú terület, illetve 4819,0764 hektár egyéb terület. A szántók jelentős területén élőhely-védelmi célú (daru-, vadlúd táplálkozó területek, tűzokvédelmi területek) gazdálkodás valósul meg, másrészt takarmánytermő területek, melyek az Igazgatóság természetvédelmi kezelést szolgáló állatállományának téli takarmány bázisát adják.

A terület alapú támogatáson kívül termeléshez kötött szálas fehérjenövény támogatást, anyatehén-, hízott bika-, anyajuh-, tenyészkos tenyésztésbe állításának támogatását igényeltük 2021. év folyamán.

Szántókon termesztett főbb kultúrák 2021. évben a lucerna, füves lucerna, kukorica, őszi búza, köles, méhlegelő, csenkesz és egyéb takarmánykeverékek voltak.

Az Igazgatóságunk teljes szántó művelési ágú területein összhangban a módosított szántóföldi kezelés szabályzatunkkal, a vetésváltáskor 10 ha-nál kisebb parcellaméreteket alakítunk ki, az élőlények számára kedvező mozaikos élőhely kialakítás érdekében. Ennek a folyamatnak fontos eleme a méhlegelő szegélyek, parcellák kialakítása is, mely a beporzó rovarközösségek élőhelyeinek védelmét is szolgálja. Ebben az évben, már több mint 20 parcellán, összességében több mint 100 ha területen szerepelt a méhlegelő a vetésszerkezetünkben, főként szikes, alacsony termőképességű

és/vagy víz által jelentősen meghatározott, „belvizes”, mély fekvésű területeken. Ebben az évben a szöszösbükköny- tönkölybúza keverék, facélia, valamint köles vetőmag alapanyag termesztésében is sikerrel próbálkoztunk, ahol a visszamaradó szalmát téli takarmányozásra hasznosítjuk.

A saját hasznosításban lévő gyepterületek jelentős része a Hortobágyi Nemzeti Parkban, a Hajdúsági és a Bihari-sík Tájvédelmi Körzetben található. Itt az Igazgatóság állat állományának legeltetésével (szürke marha, őstulok, bivaly, Przewalski ló, hortobágyi racka,) valósult meg a természetvédelmi kezelés.

A szántóterületek egy részének művelését saját erő- és munkagépekkel végezte az Igazgatóság. A saját erővel elvégzett mezőgazdasági munkák mellett a területek egy részénél szerződött vállalkozók igénybevétele is szükséges volt az év folyamán.

Jelenlegi szántó és gyepterületek a természetvédelmi, élőhely védelmi feladatok ellátásához és az állatállományunk biztonságos takarmány ellátásához szükségesek. A téli időszakra szükséges takarmány készletet teljes mértékben saját gazdálkodásból tudtuk biztosítani.

A saját használatban lévő területeken megtermelt takarmány mennyisége 2021. évben az alábbiak szerint alakult:

Előállított bála:	9130 db
Előállított szemes termés:	509 t

Igazgatóságunk az ökológiai gazdálkodás ellenőrzési rendszer keretében folytatja növénytermesztési tevékenységét a Hortobágyi gazdálkodási egységünk (3873,4862) területein.

6.3. Saját vagyonkezelésben lévő erdőterületek kezelése

A HNPI saját vagyonkezelésben lévő erdőterületek nagysága a 2020. évtől lényeges eltérést mutat, melynek az az oka, hogy 2021-évben aktualizáltuk az erdőterületek leltárát az új erdőtervek alapján. Ennek megfelelően a 2021. évben az Igazgatóság vagyonkezelésében lévő erdőterv határozattal rendelkező erdőterületek nagysága 8440,24 hektár, melyeken az erdőgazdálkodási munkálatok szakmai és közvetlen irányítását kettő fő erdőmérnök és öt fő erdész technikus látta el.

A vagyonkezelt erdőterületek adatai:

Igazgatósági vagyonkezelésben lévő erdőterületek ⁱ	Terület (ha)	Erdőrészletek száma	Erdőtervezési körzetek száma
Fokozottan védett természeti területen lévő erdő (nem Natura 2000 terület)	37,67	22	1
Fokozottan védett természeti területen és egyúttal Natura 2000 területen lévő erdő	1755,43	356	9
Országos jelentőségű védett természeti területen lévő erdő (nem Natura 2000 terület és nem fokozottan védett)	308,28	129	10
Országos jelentőségű védett természeti területen és egyúttal Natura 2000 területen lévő erdő (nem fokozottan védett)	4701,47	1272	15
Országos jelentőségű védett/ fokozottan védett természeti területen kívüli, de Natura 2000 területen lévő erdő	1239,54	305	12
Egyéb erdőterületek	397,85	97	8
Összesen	8440,24	2181	

Faállománytípusok, élőhelytípusok:

Evt. ⁴ 7. § (1) bek. szerinti a, b, c természetességi kategóriájú erdőrészek		
Faállomány-típus (OEA ⁱⁱ)	Faállomány-típus területe (ha)	Előforduló élőhelytípusok felsorolása (Á-NÉR kód és Natura 2000 kód)
Bükkösök	0	Nem releváns.
Gyertyános tölgyesek	311,04	K1a, G190
Tölgyesek	2995,485	L5, M3, M4, RA,91I0
Cseresek	8,76	L2b
Molyhos tölgyesek	0	Nem releváns.
Hazai egyéb kemény lombosok	202,7	J6, J5, RC, G1F0
Hazai nyárasok	1596,6	J4, RA, G1E0
Víztűrő egyéb lágylomb	236,12	J4, J2
Hazai egyéb lágylomb	195,12	RB
Erdei fenyves - ahol tájhosos	0	Nem releváns.
<i>Felújítási kötelezettség alatt álló terület</i>	60,1	KST-EL, K-EKL

⁴ Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény.

Evt. 7. § (1) bek. szerinti d, e, f természetességi kategóriájú erdőrészek		
Faállomány-típus (OEA)	Faállomány-típus területe (ha)	Előforduló élőhelytípusok felsorolása (Á-NÉR kód és Natura 2000 kód)
Akácosok	469,9	S1, 91I0
Idegenhonos kemény lombosok	501,74	S3, S6, G1E0
Idegenhonos lágylomb	12,7	S3, S6, G1E0
Nemes nyárasok és nemes fűzesek	1262,46	S2, G1E0
Erdei-, fekete- és egyéb fenyvesek	26,84	S4, 91I0
<i>Felújítási kötelezettség alatt álló terület</i>	480,72	HNY,HNY-EL, KST,KST-EL, KST-K, K-EKL

Üzem mód szerinti területi arányok:

Evt. 7. § (1) bek. szerinti a, b, c természetességi kategóriájú erdőrészek		
Üzem mód		terület (hektár)
Vágásos üzem mód	Tarvágás	1938,95
	Fokozatos felújítívágás	162,15
	Szálalívágás	1,01
Vágásos üzem mód összesen		2102,11
Átalakító üzem mód		1514,42
Átmeneti üzem mód		82,11
Örökerdő üzem mód		10,8
Faanyagtermelést nem szolgáló üzem mód		170,28

Evt. 7. § (1) bek. szerinti d, e, f természetességi kategóriájú erdőrészek		
Üzem mód		terület (hektár)
Vágásos üzem mód	Tarvágás	3451,23
	Fokozatos felújítívágás	41,34
	Szálalívágás	0
Vágásos üzem mód összesen		3492,57
Átmeneti üzem mód		73,24
Örökerdő üzem mód		43,29
Faanyagtermelést nem szolgáló üzem mód		39,45

A 2021. évben a vagyonkezelésben lévő erdőkben folyó erdőgazdálkodási tevékenységek alapvető célja az idegenhonos fafajokból álló kultúrerdők, faültetvények állományainak véghasználata, valamint egyéb termelés keretében az őshonos fafajokból álló állományok invazív, idegenhonos fafajoktól való megtisztítása.

A természetvédelmi kezelési célokat szolgáló erdészeti tevékenység keretén belül továbbá az alábbi kiemelt feladatokat végeztük:

- Az éves és rendkívüli, favágási tervek, engedély-kérelmek, erdőművelési tervek elkészítése.
- A HNPI erdőgazdálkodói jogosultsága alá tartozó területeken a tervezési, irányítási, ellenőrzési munkák elvégzése.
- Közreműködés a területileg illetékes Kormányhivatal Erdészeti Osztályai által lefolytatott ellenőrzésekben, műszaki átadásokban.
- Határidős jelentéseket (Erdészeti Igazgatóság, AM) elkészítése.
- Fahasználatok, faértékesítések irányítása, szervezése, közreműködés a szerződések megkötésében.
- Folyamatban lévő erdősítés: 540,82 ha
- Fakitermések során a 2021. évben nettó 9 640 m³ faanyagot termeltünk ki.

A 2021. évben tovább folytatódtak a „Pusztai tölgyesek és puhafaligetek természetvédelmi rekonstrukciója a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén” tárgyú projekt [KEHOP-4.1.0-15-2016-00037] kivitelezési munkálatai. A beavatkozással érintett területeken a 2021. év folyamán 81,55 hektáros területen sor és sorköz ápolási munkálatok történtek, valamint csemeteültetési munkálatok során 450 761 db őshonos, termőhelynek megfelelő vegyes fafajú csemete újbóli elültetése valósult meg mintegy 85,85 ha-nyi területen.

A 2021. évben tovább folytatódtak a 1140/2016 (III.21.) számú Kormányhatározattal jóváhagyott, Tisza folyó mintegy 63 km-hosszú szakaszát érintő „Nagyvízi meder vízszállító képességének helyreállítása a szolnoki vasúti híd és a Kisköre közötti szakaszon” tárgyú – OVF és KÖTIVIZIG koordinációjában megvalósuló - projekt munkálatai, mely során az Igazgatóság vagyonkezelésében lévő erdőterületeken megtörténtek az adott évre tervezett gallyazási, szárzúzása és fakitermelési munkálatok. A fakitermelési munkálatok során kitermelésre került 1407,3 m³ amerikai kőris, zöld juhar faanyag.

A 2021. évi természetvédelmi célú erdőgazdálkodási tevékenység adatai			
Tevékenység megnevezése	hektár	m³	db
Erdősítési hátralékkal terhelt területek 2021. év végén	42,53		
Erdősítési kötelezettséggel terhelt területek 2021. év végén	540,82		
Csemete ültetés	85,85		
Csemeteszükséglet			187 452
Ápolással érintett terület	540,82		
Kitermelt famennyiség		9640	
Értékesített famennyiség		7203	
Raktáron kezelt famennyiség		2923	

6.4. Vadászterületeken folyó vadállomány szabályozás

Igazgatóságunk vadászati kezelése alá a 2017-2037-ig tartó üzemtervi időszakra három vadászterület tartozik, melyből a 16-755750-106 kódszámú vadászterület Jász-Nagykun Szolnok megyében, míg a 09-901750-108 és a 09-902250-108 vadászterületek Hajdú-Bihar megyében helyezkednek el.

2021. évben Igazgatóságunk mindhárom vadászterületen biztosította a törvényileg előírt hivatásos vadász alkalmazási kötelezettségeit.

A hivatásos vadász állomány többsége kapcsolt munkakörű hivatásos vadász, ahol a hivatásos vadász feladatkör természetvédelmi őr vagy erdészeti szakszemélyzet feladatkör mellé párosul.

A 2021-2022. vadászati évre benyújtott vadállomány becslési jelentést és éves vadgazdálkodási terveinket az illetékes vadászati hatóságok elfogadták, és ezek az éves tervek alapozták meg a vadgazdálkodásunk tervszerűségét.

Határidőre benyújtottuk az előző évre vonatkozó, tény adatokat tartalmazó vadgazdálkodási jelentéseket és a vadelhullások adatait tartalmazó jelentéseket.

A vadászati évben, kérelemre indult vadászati hatósági eljárásban mindhárom kezelésben álló vadászterületünkre megkértük a varjúfélék és a borz idényen kívüli vadászatának engedélyét, és a vaddisznó, róka és aranysakál esetében az éjszakai vadászatok eredményes és biztonságos lebonyolításához szükséges fényszórós vadászatra vonatkozó engedélyeket.

Január és február hónapokban teljesítettük a terv szerinti őz tarvad elejtéseket, csakúgy, mint a vaddisznó diagnosztikai minta szolgáltatási kötelezettségünket.

Az időjárás és közlekedési lehetőségek függvényében egyéni vadászat keretében megkezdtük a területet foglalt rókák fokozott elejtését.

Március hónaptól a korábban aktualizált kotorék térképünk alapján elkezdtük a kutyás kotorékozást. A hivatásos vadászok baleset megelőzési oktatását és a hatályos ASP szabályokról történő oktatást megtartottuk.

Március hónapban, illetve a vadászati évre vonatkozóan aktualizálásra került négy bérvadászati megállapodás is, mely a 09-901750-108 vadászterület esetében Szilágyi Sándor bérvadással, a 16-755750-106 vadászterület esetében pedig a Nagyiváni Vadásztársasággal, Dr. Farkas Bélával és Czinege Kálmánnal került megkötésre.

Vadászterületeinken a vadászható, ragadozó életmódot folytató fajok vadászata, ezen belül is csapdázása csaknem folyamatos. Egyes csapdaféleségek, mint például a visszatartó kábeles csapda, testszorító csapda vagy a létrás varjúcsapda alkalmazása egész éves, míg mások, mint például a Larsen varjúcsapdák alkalmazása a költési időszakra korlátozódik.

Április és május hónapokban a varjúfélék állomány szabályozására a lőfegyveres vadászat mellett ezeket az élve fogó Larsen csapdákat alkalmaztuk.

Április hónaptól, amikor a pusztai közlekedési viszonyok már nem jártak a terület károsításának veszélyével, egy régebben alkalmazott, de napjainkra elfeledett vadászati módot elevenítettünk fel, nevezetesen a dolmányos varjú hívással történő vadászatának módszerét. Ezzel a módszerrel a hivatásos vadász szakszemélyzet vadászterületeinken közel hatszáz példány dolmányos varjú elejtését hajtotta végre.

A vadászterületeinken következetesen több éve folytatott vadászható ragadozó gyérités eredményeképpen látványosan csökkent a predációból származó fészek- fióka és utódkárosítás.

A mezei nyúl és a fácán, mint indikátor fajok esetében 2021. évben is jelentős állomány növekedést detektáltunk.

Június hónaptól kezdődően figyelemmel kísértük a vadkárveszélyes mezőgazdasági termelvények állapotát, megelőzve a megmaradt vaddisznó állomány általi károsítást. Ezen túlmenően egy-egy kedvelt növénykultúra vonzáskörzetében lehetőség nyílt az ASP diagnosztikai elejtések megvalósítására is.

Vadászterületeink 2021-ben az ASP besorolás szerint kivétel nélkül fertőzött, azon belül is SZKT besorolásba kerültek.

A vaddisznó létszám az elmúlt 15 év átlagához viszonyítva 10-15%-ra csökkent, amelyből továbbra is a maximális vadászati nyomást alkalmazva megpróbáltuk teljesíteni a számunkra előírt diagnosztikai kilövéseket.

Említésre méltó, hogy a 2019. évi tapasztalatokkal ellentétben már nem, vagy alig találtunk elhullott egyedeket, amelyek ugyancsak az állomány drasztikus csökkenéséről tanúskodnak.

Az ASP-vel kapcsolatos közreműködési kötelezettségünk keretében eleget tettünk a téli időszakban heti egy, míg a nyári időszakban a heti két alkalommal történő ASP hullakeresési kötelezettségünknek és az ezzel kapcsolatos adatszolgáltatási és elszámolási feladatainknak.

A 2020. és 2021. évek ASP kezelésére vonatkozóan az EU Bizottság Egészségügyi és Élelmiszerlánc-biztonsági Főigazgatósága helyszíni auditot tartott Magyarországon. Ennek helyszínéül Hajdú-Bihar megye került kijelölésre, illetve ezen belül a HBM Kormányhivatal, Igazgatóságunk 09-901750-108 és 09-902250-108 kódszámú vadászterületeit jelölte meg bemutatandó területekként. Az ellenőrzés eredményeként a külföldi auditorok semmilyen hiányosságot nem állapítottak meg Igazgatóságunk közreműködési kötelezettségeit illetően.

Vadászterületeinken 2018. évtől jelentős mértékű őzállomány csökkenést tapasztaltunk, melyet a környékbeli vadászatra jogosultak is megerősítettek. A probléma felderítésére és felszámolására két szomszédos vadászatra jogosulttal kezdeményezést tettünk, amelynek keretében megbeszélést folytattunk a vadászati hatóság, a tájegységi fővadászok és hatósági állatorvosok részvételével. A kezdeményezés eredményeképpen az OMVK korlátozott mintaszámmal lehetőséget biztosított ismeretlen ok miatt elhullott őzek intézeti vizsgálatára, melyhez igazgatóságunk is szolgáltatott mintákat. A drasztikusan lecsökkent őzállományunk további védelme érdekében az őzhasznosítást „0” szinten terveztük az éves vadgazdálkodási terveinkben.

Mindhárom vadászterületünk esetében elmondható, hogy az aranysakál állománya exponenciálisan növekszik. Vadászati stratégiája révén, azaz hogy családi kötelékben vadászik, a rókánál eredményesebb ragadozóvá teszi. Ennek következtében a sakál által elfoglalt területekről sok esetben abszolút eltűnik az őz és a mezei nyúl, de a vadászható zsákmányállatok mellett a védett természeti értékek is fokozottan veszélyeztetettek. Álláspontunk szerint az aranysakál eredményes állomány csökkentése a jövő vadgazdálkodásának egyik legnagyobb kihívása, függetlenül attól, hogy vadászható apró- vagy nagyvad, illetve védett faj védelme az alapvető cél.

6.5 Halgazdálkodási vízterületek

6.5.1 Természetvédelmi és génmegőrzési szempontból különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületek

Természetvédelmi és génmegőrzési szempontból különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterület a Miskafoki-holtág (más elnevezés szerint: tiszacsegei Nagyerdei Holt-Tisza), a Hortobágy folyó 76 kilométeres szakasza és a Jánd és Olcsvaapáti külterületen fekvő Fótoskerti-holtág, a Gulács

külterületén található Boroszló-kerti – Holt-Tiszára, melyeken a halászati jogot (mint a Magyar Állam önálló halászati jogát) a HNPI gyakorolja.

Különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületek:

Megnevezés	Víztérkód	Méret
Miskafoki -holtág	05-028-1-1	20 ha
Hortobágy folyó	09-028-1-1	15,5 ha
Fótoskerti –holt Tisza	15-133-1-4	76 ha
Kunkápolnás mocsár	16-348-2-1	4000 ha
Boroszlókerti Holt-Tisza	15-113-2-1	20 ha

A Boroszlókert-Holt –Tisza természetvédelmi oltalom alatt álló terület. A halgazdálkodási jogot a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság gyakorolja. Hasznosítási célja az országos védettségi státuszának megfelelően a terület élővilágának megőrzése, élőhelyük megfelelő ökológiai állapotának fenntartása. Halgazdálkodási tevékenység ezért elsősorban a természetvédelmi kezelés részeként, a természetvédelmi érdekek fenntartása, illetve egy természetvédelmi szempontból kedvezőnek ítélt állapot elérése érdekében végezhető. Ez alapján az Igazgatóság célja a területen végbemenő folyamatok figyelemmel kísérése, a vízterre jellemző őshonos halfajok kedvező állományszerkezetének kialakítása. Emellett a holtág modell területként szolgálhat az elméleti és alkalmazott ökológiai kutatásokhoz. Horgászat csak a tűrőképességéhez igazított mértékben megengedhető.

A Miskafoki-holtág a Hortobágy folyó és Fótoskerti holtág nevű vízterek különleges rendeltetésű nyilvánítás oka a természetvédelmi érdekek érvényesítése volt. A halgazdálkodási vízterület megközelítésnek korlátozására a horgászat, halászat időben, illetve térben való korlátozása szükséges valamely kimagasló természeti érték megóvásához. A vízteren a haltelepítés végzése korlátozása vagy tilalma szükséges természeti értékek védelme miatt, valamint a halgazdálkodási vízterület természetes állapotú, ökológiai szempontból különösen sérülékeny.

Kunkápolnás mocsár különleges rendeltetésűvé nyilvánítás oka a terület a Hortobágyi Nemzeti Park részét képezi, azon belül is az egyik legkiterjedtebb mocsárrendszer, melynek mozaikos élőhelyeit védendő a területen minden halgazdálkodási, halászati vagy horgászati tevékenységet szükséges tiltani. A terület kiemelkedő vízi- és partimadár fészkelő-, táplálkozó- és pihenőhely. A terület különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületté történő nyilvánítással hatékonyan biztosítható a továbbiakban az értékes élőhelyek és fajok állományainak védelme. A mocsár elsősorban, mint élőhely rendelkezik kiemelt jelentőséggel. A horgászati és halászati tevékenység kizárásával biztosítható a víztér és környező területek háborítatlansága.

A Miskafoki-holtág hasznosítását az elmúlt évben a Tiszacsegei Horgász és Természetvédelmi Egyesület végezte.

A Hortobágy folyó 76 kilométeres szakaszán a víztér halászati hasznosításában közreműködik a Nádudvari Sporthorgász Egyesület és a Hortobágyi Horgász Egyesület. A Fótoskerti-holtágon a megszűnt a horgászat. A Boroszlókerti-Holt-Tisza halászati hasznosításában a Tiszavirág Horgászegyesület működik együtt Igazgatóságunkkal.

A természetvédelmi halászati vízterületek hasznosítása során az együttműködés valamennyi horgász egyesülettel probléma mentes volt. A horgászati hasznosítás során a szabályok betartását a természetvédelmi őrszolgálat rendszeresen ellenőrzi.

6.5.2 Védett természeti területen található halastavak

A Hortobágyi Nemzeti Park területén található halastavak közül a Hortobágyi Öregtavak és a Kónyai halastavak az Igazgatóság vagyongazdálkodásában állnak. A Kónyai halastó hasznosítása természetvédelmi célú haszonbérbeadás útján valósul meg. A nemzeti park területén található többi halastó rendszer a Hortobágyi Halgazdaság Zrt. vagyongazdálkodásában és halászati hasznosításában áll

(Polgári-Folyási halastavak, Gelej, Ohat-Gyökerkút, Csécs, Fényes, Kungyörgy, Malomháza, Balmazújváros-Virágoskút). Szintén a HNPI vagyonkezelésébe tartozik a Borsósi tározó 1/2-ed tulajdoni hányada, melyet a tulajdonostárs Pro Vértes Közalapítvánnyal közösen adunk haszonbérbe az Aranyponty Zrt-nek.

A hortobágyi Öregtavak tekintetében a halászati kezelés legfontosabb célkitűzése, hogy a terület státuszából adódó természetvédelmi célokat szolgálja, figyelemmel a terület kiemelt ökoturisztikai jelentőségére is. Az Igazgatóság kidolgozta az Öregtavak természetvédelmi halászati kezelésének hosszú távú koncepcióját, amely jellemző pillérei az extenzív haltermelési rendszer alkalmazása, több éves rotációban történő lehalászás és a terület „ökológiai termelési státuszának” fenntartásával (biogazdálkodás / extenzív gazdálkodás fenntartása).

A 2021 év tavaszán a XI. tavat halásztuk le. A piaci méretű halak tópartról kerültek értékesítésre.

A tó a lehalásztást követően víz nélkül szárazon állt. Az év folyamán az erősen feliszapolódott és a rossz állapotú halágy kotrása, a partvédelem kiépítése és a tó halárok rendszerének rekonstrukcióját saját eszközökkel elvégeztük.

Az őszi lehalászás alkalmával a VI. tavak lehalásztását hajtottuk végre. A piaci méretű halakat tópartról értékesítettük.

2021. évben értékesített hal mennyiségek:

ponty:	14907 kg
busa:	131471 kg
csuka:	1294 kg
harcsa	3786 kg
kárász piaci	11225 kg
süllő	1358 kg

Tenyészhalat 2021 évben nem vásároltunk, a saját tavainkban felnevelkedett két nyaras pontyok kerültek telepítésre.

7. Tájvédelem

7.1. Egyedi tájértékek (településenkénti kimutatás, változások)

2021-ig a HNPI által felmért települések és a felvett egyedi tájértékek száma (3412):

Ssz.	Település	egyedi tájérték (db)	Ssz.	Település	egyedi tájérték (db)	Ssz.	Település	egyedi tájérték (db)
1.	Álmosd	138	41.	Kishódos	47	81.	Szamosújjak	18
2.	Aranyosapáti	1	42.	Kisnamény	19	82.	Szatmárcseke	34
3.	Ártánd	11	43.	Kispalád	38	83.	Szorgalmatos	8
4.	Balmazújváros	124	44.	Kokad	17	84.	Tákos	11
5.	Bedő	48	45.	Konyár	1	85.	Tépe	25
6.	Beregdaróc	39	46.	Kölcse	12	86.	Tetétlen	11
7.	Beregsurány	38	47.	Kömörő	1	87.	Tiszaadony	14
8.	Berekfürdő	9	48.	Körösszakál	41	88.	Tiszabecs	26
9.	Bihardancsháza	7	49.	Kótelek	16	89.	Tiszacséce	34
10.	Bihartorda	13	50.	Kuncsorba	13	90.	Tiszacsege	105
11.	Biri	13	51.	Kunhegyes	27	91.	Tiszaderzs	40
12.	Bocskai kert	12	52.	Kunmadaras	29	92.	Tiszadorogma	16
13.	Bojt	11	53.	Lónya	6	93.	Tiszafüred	70
14.	Botpalád	25	54.	Magosliget	39	94.	Tiszaigar	28
15.	Cégénydányád	27	55.	Mánd	25	95.	Tiszakerecseny	7
16.	Csaholc	27	56.	Márokpapi	58	96.	Tiszakóród	15
17.	Csaroda	17	57.	Mátyus	8	97.	Tiszaörs	33
18.	Csataszög	2	58.	Méhtelek	17	98.	Tiszaszalka	12
19.	Darnó	19	59.	Mezőpeterd	11	99.	Tiszavid	8
20.	Debrecen	166	60.	Milota	22	100.	Tisztaberek	22
21.	Ebes	16	61.	Nádudvar	114	101.	Tivadar	14
22.	Egyek	63	62.	Nagyar	14	102.	Told	10
23.	Folyás	9	63.	Nagyhegyes	22	103.	Tomajmonostora	15
24.	Földes	25	64.	Nagyhódos	15	104.	Túristvándi	26
25.	Fülesd	20	65.	Nagyiván	53	105.	Túrrice	15
26.	Garbolc	10	66.	Nagykerek	11	106.	Újiráz	12
27.	Gelénese	17	67.	Nagykörű	1	107.	Újlőrincfalva	12
28.	Görbeháza	83	68.	Nagyszekeres	24	108.	Újszentmargita	25
29.	Gulács	38	69.	Nemesborzova	27	109.	Uszka	12
30.	Győröcske	4	70.	Nyíregyháza	86	110.	Vámosatya	40
31.	Gyügye	19	71.	Olcsvaapáti	22	111.	Vámosoroszi	31
32.	Hajdúböszörmény	71	72.	Örményes	11	112.	Vekerd	7
33.	Hermánszeg	28	73.	Panyola	20	113.	Záhony	15
34.	Hetefejércse	17	74.	Piricse	29	114.	Zajta	32
35.	Hortobágy	77	75.	Püspökladány	95	115.	Zsarolyán	19
36.	Hunyadfalva	2	76.	Rozsály	23	116.	Zsurk	12
37.	Jánd	39	77.	Sáp	32			
38.	Kálmánháza	17	78.	Sáránd	54			
39.	Karcag	99	79.	Sonkád	29			
40.	Kisar	19	80.	Szamosújvár	29			

Az egyedi tájértékek felmérésének keretében, a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén az alábbi települések közigazgatási területén található egyedi tájértékek kerültek felvételre:

- Bojt: 11 egyedi tájérték,
- Ártánd: 11 egyedi tájérték,
- Nagykerek: 11 egyedi tájérték,

- Kálmánháza: 17 egyedi tájérték,
- Szorgalmatos: 7 tájérték.

Az illetékes települési Önkormányzattal előzetesen felvettük a kapcsolatot, melynek keretében javaslatokat adtak. A felmérés keretében kategorizálásra kerültek a felvett egyedi tájértékek, egyedi névvel lettek ellátva, a fényképes dokumentáció és pontos földrajzi koordináták rögzítését követően. Továbbá megállapításra kerültek a veszélyeztető tényezők, az egyedi tájértékek állapota és a javaslatokat foglalmaztuk meg az állagmegóvásuk érdekében szükséges legfontosabb teendőkről és intézkedésekről.

7.2. Fejlesztési koncepciók és egyéb tervek véleményezése, közreműködés az elkészítésben

A 2021-es évben három megye (Jász-Nagykun-Szolnok, Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg) és 11 település önkormányzata kereste meg az Igazgatóságunkat új településfejlesztési koncepció kapcsán. Ezeknek a kéréseknek eleget téve nyújtottunk adatszolgáltatás és iránymutatást a készülő dokumentumokhoz. Továbbá tájékoztatást adtunk, a közigazgatási területeken található védett, vagy természetvédelmi oltalom alatt nem álló területekkel kapcsolatban, és az ezeken a területeken megtalálható védett botanikai és zoológiai értékekről. Ezenfelül még az Igazgatóságunk véleményezte az Önkormányzatok Integrált Településfejlesztési Stratégiáját is 6 település esetében

Igazgatóságunk véleményezésre megkapta a Hortobágyi Nemzeti Park - a Pusztai világörökségi helyszín kezelési terv kormányrendelet tervezetét még 2018-ban. A jogszabály 2021-ben sem lett kihirdetve.

7.3. Településrendezési eszközök és területrendezési tervek, valamint településképi arculati kézikönyv és településképi rendelet véleményezése, közreműködés az elkészítésben, adatszolgáltatás

A 2020-as év végén elkezdődött a Megyei Területrendezési tervek felülvizsgálata, amely még 2021-ben is folytatódott. Véleményezésre került Hajdú-Bihar megye, Jász-Nagykun-Szolnok megye, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, Heves megye és Borsod-Abaúj-Zemplén területfejlesztési koncepciója, a területfejlesztési program stratégiai programrésze, a területfejlesztési program operatív programrésze, valamint ezeknek a dokumentációknak a területi hatásvizsgálata. Mindezek mellett a beérkező települési, önkormányzati, hatósági és minden egyéb megkeresés, amely településrendezéssel vagy adatszolgáltatással kapcsolatos volt, megválaszolásra került. Továbbá a Lechner tudásközponton keresztül 6 db település Településképi Arculati Kézikönyv (TAK) és Településképvédelmi rendelete (TKR) került véleményezésre.

Az Igazgatóság 2021-ben az 740 darab településrendezési eszközök módosítására irányuló eljárásról kapott értesítést, ezekre 392 esetben tett észrevételt, javaslatot vagy megjegyzést. Az Igazgatóság által tett észrevételek, javaslatok szinte kivétel nélkül valamely természetvédelmi szempontból fontos tény pótlására (védett területek, övezeti besorolások), vagy ezek meglétéből fakadó új szempontok, szabályzók figyelembe vételére irányultak. A településrendezési eszközök, területrendezési tervek véleményezése során az Igazgatóság részére visszamutatásként általában megküldték a véleményezésben részt vevő szereplők álláspontját, véleményét, javaslatát.

7.4. Tájképvédelmi övezetek módosítása

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén nem releváns, egyetlen esetben történt megkeresés. A Jászboldogházi Önkormányzat keresett meg minket egy pulykatelep kapcsán (0278/4), ahol a tájképvédelmi övezet területét a hrsz. határokhoz szeretnék volna igazítani. Ehhez hozzájárultunk, így az pulykatelep üzeme nem esik majd bele az övezetbe.

7.5. Tájvédelmi jelentőségű beavatkozások

A tájvédelmi feladatok mellett az Igazgatóság minden szakmai tevékenységében érvényesíti a táj védelmének irányelveit, így például a kezelési tervek írása és megvalósítása során, a hatósági eljárásokban való részvétel során, a világörökségi cím menedzseléséhez kapcsolódó feladatok kapcsán, és külön figyelemmel a pályázati tevékenység tervezésénél és végrehajtásánál. Az alábbi táblázatban felsoroljuk a kiemelt tájvédelmi jelentőséggel bíró tevékenységi köröket, pályázatokat.

KEHOP-4.1.0-15-2016-00034 <i>Élőhely-rehabilitáció a tiszakürti Kis-Tiszán, valamint a beregi és Nyírségi lápok vízpótlása</i>	Vizes élőhelyek táji értékeinek fejlesztése
KEHOP-4.1.0-15-2016-00018 <i>A Hortobágy és Nagykunság természetvédelmi tájegységek vizes élőhelyeinek természetvédelmi célú helyreállítása</i>	Vizes élőhelyek táji értékeinek fejlesztése
KEHOP-4.1.0-15-2016-00037 <i>Pusztai tölgyesek és puhafaligetek természetvédelmi rekonstrukciója a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén</i>	Az erdei és erdősztyeppi tájkép megőrzése, fejlesztése
GINOP-7.1.9-17-2018-00024 <i>Hortobágy - Világörökségünk a Pusztá</i>	A kiemelkedő egyetemes érték, a Pusztá tájképi értékeinek megőrzése, fejlesztése
LIFE11 NAT/HU/000924 <i>Large scale grazing management of steppe lakes in the Hortobágy</i> <i>Legelőtavak élőhelykezelése a Hortobágyon</i>	A Hortobágy táji értékeinek védelme a hagyományos gazdálkodás fejlesztésével, vizes élőhelyekre kidolgozott akciókkal, tájidegen erdők és fasorok felszámolása.

Az infrastrukturális fejlesztéseknél fontos megjegyezni a már megépült (M35), még folyamatban lévő (M4), illetve tervezett (M34, M47, M49, M4) gyorsforgalmi utak engedélyeztetési eljárásait, melyekben az Igazgatóság részt vesz, és a természetvédelmi valamint tájképvédelmi érdekeket igyekszik érvényre juttatni. További jelentős hatással fognak bírni várhatóan: Debrecen Déli Gazdasági övezet fejlesztése, Hajdúnánás MotoGP pálya, Derecske ipari park, Hajdúszoboszló húsfeldolgozó üzem, Nyíregyháza sirályrét, Nyíregyháza Déli Ipari Park.

Továbbra is jelentős tájképvédelmi problémaforrások a Tájképvédelmi területen és azon kívül is a nagy mennyiségben és méretben megjelenő tervezett napelemparkok, melyek tájkép alakító hatásán túl az élővilágra és a környezetre gyakorolt hatásait nem ismerjük eléggé, mert nem található releváns, független hazai vagy nemzetközi szakirodalom a témában. Az engedélyezési eljárásba jellemzően továbbra is már viszonylag későn kerül bevonásra a természetvédelmi ágazat. Jelenlegi információink szerint 2030-ig mintegy 6000 MW-nyi termeléshez szükséges napelem-parkot terveznek országszerte, melyek természetvédelmi szempontból elfogadható elhelyezése a jövőben komoly problémaként fog megjelenni a természetvédelmi kezelőnél. Fejleményként megemlíthető, hogy az első tavalyi beruházások monitoring tervei kapcsán az Igazgatóság be lett vonva a véleményezésükbe és a jelzett javaslatok részünkről túlnyomó többségében előírásra is kerültek. Az első éves beérkező

adatokról megállapítható, hogy nagyon sok taxonra vonatkoznak, a teljes értékű elemzésükhöz még a további évek adatsorai is szükségesek, mivel jelenleg ezek vagy a beruházás előtti alapállapotra vonatkoznak, vagy a telepítés éveire, az üzemelésből adódó további hatások értékeléséhez sok évnyi adatra lesz szüksége. Várhatóan az esetlegesen kimutatható negatív hatások is csak a következő évek telepítéseinél fognak tanulsággal szolgálni, a meglévő napelemparkok esetében pedig csak az üzemelést nem befolyásoló intézkedéseket lehet megtenni.

Megjegyzendő a tájban évtizedekre megjelenő mesterséges, zavaró elem, az öntözőrendszerek fejlesztései. Ezek közül a legnagyobb problémát a lineár és/vagy center-pivot rendszerű berendezések jelentik, melyek vitathatatlanul egy modernebb, kontrolláltabb, víztakarékosabb felhasználást tesznek lehetővé, de felépítésük után az üzemen kívüli időszakokban is a helyszínen maradvá befolyásolják a tájképet, esetleg veszélyt jelenthetnek (főképpen korlátozott látási viszonyok között) a vonuló madarak számára, mivel hasonlóak a szabadvezetékekhez az ütközések esetén,

Az erdősítések pályázati támogatásából származó érdeklődéshullám is komoly feladatmennyiséget generált Igazgatóságunknál a 2021-es évben is (bár 2020-hoz képest valamelyest kevesebbet), továbbra is több száz hektárnyi területre érkezett megkeresés. Komoly bírálási szempontokat kellett alkalmaznunk, mivel igen sok esetben gyepterületeket adtak meg az ügyfelek, mint erdősítendő területek. Ez sok esetben egyértelmű elutasítást jelentett, azonban egyes területeken egy másodlagos gyeperdősítése, magával a fás élőhely megjelenésével, a szegélyhatás növekedésével, illetve a gyeper fenyegető/elfoglaló inváziós növényfajok elleni hatásával természetvédelmi hozadékokat jelenthetett. Az egyes területeknél az elfogadott Natura 2000 fenntartási tervek kezelési egységeinek leírásait alapul tudtuk venni, mivel az erdősítés lehetősége ezekben a dokumentumokban is megjelent több évvel a pályázati lehetőség előtt.

Jelentősebb tájvédelmi és természetvédelmi beavatkozásokhoz sorolható az adótoronyok engedélyeztetései és a több tíz méteres silótoronyok kapcsán indult eljárások. Továbbá egyre nagyobb probléma az Országos Ökológiai Hálózat területi lehatárolásnak a módosítása, megváltoztatása és/vagy kivonása a települési térségek mentén, melyről a 3.3 B) fejezetben is említést tettünk.

8. Projektek (természetvédelmi, informatikai, turisztikai stb. projektek célja, előrehaladása, eredményei, ld. mellékelt táblázat)

A HNPI 2021-ben összesen 11 projektet kezelte - KEHOP, GINOP, LIFE pályázati konstrukciók keretein belül:

- 1 projektben konzorciumvezetői feladatokat látott el,
- 5 projektben „önálló” kedvezményezett projekt menedzserként látta el
- 5 projektben pedig konzorciumi partnerként vett részt.

A pályázati tevékenységek között jelentős szerepe van a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP) 4. prioritástengelyre épülő projekteknek. 2021-ben 6 db KEHOP projekt volt a megvalósítási szakaszban, 1 db pedig előkészítési projekt.

A 2021. évben kezelt projektek főbb eredményeit, előrehaladásait a jelen beszámolóhoz csatolt táblázat tartalmazza:

9. Jogi és ügyiratforgalommal kapcsolatos tevékenység

9.1. Az Igazgatóság ügyiratforgalma

Az Igazgatóság ügyiratait 2021-ben is a Kontroller 2 irat- és dokumentumkezelő rendszerrel kezeltük, a korábbi évekhez hasonlóan három iktatókönyvvel (ügyviteli, személyzeti és hasznábérleti). Az alkalmazott dokumentumkezelő rendszer megfelel a közfeladatot ellátó szervezetnél alkalmazható iratkezelési szoftverekkel szemben támasztott követelményekről szóló 3/2018. (II.21.) BM rendeletben előírt követelményeknek. Egyes ügytípusok esetében teljes körű elektronikus ügyintézését folytatunk. A tanúsított iratkezelő rendszerhez kapcsolódó SZEÜSZ/KEÜSZ modulokkal 2020-ban 3 db IForm űrlap is kifejlesztésre került, melyek alkalmazása 2021-ben is folytatódott.

Köszönettel vettük az Egységes Központi Elektronikus Irat- és Dokumentumkezelési Rendszer (EKEIDR) állami licencének kiterjesztési lehetőségét. Szervezetünk megvizsgálta - a rendelkezésünkre álló információk alapján - az EDEIDR bevezetésének műszaki, informatikai és jogi feltételeit és következtetések alapján sajnálatos módon az Igazgatóság 2022-ben nem tudja bevezetni az ajánlott irat- és dokumentumkezelési rendszert. Ennek indokai, hogy Igazgatóságunk speciális, számunkra kifejlesztett iratkezelési rendszert alkalmaz a sajátos működési és tevékenységi jellegzetességeinkhez igazodóan. Egyedi fejlesztési és integrációs megoldásokat valósítottunk meg részben saját forrásból, valamint a HNPI 2019-ben támogatási szerződést kötött a Miniszterelnökséggel a „KÖFOP-1.2.2-VEKOP-18 Az elektronikus ügyintézését biztosító szervezetek elektronikus ügyintézési térbe való integrálása” tárgyú projekt keretében integrált iratkezelési rendszerhez kapcsolódó SZEÜSZ/KEÜSZ integrációt megvalósító rendszer- és interfészfejlesztés megvalósítására. Ennek során megvalósításra került különösen hivatali kapu integráció, Rendelkezési Nyilvántartás lekérdezhetőség, ÁVDH dokumentumkezelés, 3 db iForm elektronikus űrlap (kaszálási bejelentés, vagyonkezelői hozzájárulás iránti kérelem, elővásárlási jogról való lemondás) fejlesztése és az integrált iratkezelési rendszerünkben ezek automatikus érkeztetés, bontás, iktatás és jóváhagyási folyamat indítása megvalósítása.

A projekt szakmai záró beszámolója 2021. november 26-án került elfogadásra és az IKT-2019-114-II-00001486/0031. számú támogatási szerződés alapján Igazgatóságunkat a 3 db elektronikus űrlap működtetése tekintetében 2027. december 31-ig fenntartási kötelezettség terheli. Erre való tekintettel a jelenleg használt iratkezelési rendszerünk licencét jogszerűen megszüntetni nem lehetséges.

Az elektronikus ügyintézésre kötelezett szervezetekkel KÉR-en keresztül történik a kommunikáció. Egyedi esetekben, - az ügyek jellegétől függően -, a kézbesítés továbbra sem csak elektronikus úton történik: KÉR-en, Cégkapun, elektronikus (e-mail) és postai úton keresztül is megvalósul a kapcsolattartás.

2021-ben az előző évhez képest jelentősen megnövekedett a megkeresések száma. A papír alapú ügyintézés azonban még az előző évhez képest is nagyságrendekkel kisebb mértékű lett, egyre nagyobb teret hódít magának az elektronikus formában bonyolított ügyintézés.

A NISZ Zrt.-vel fennállt adatfeldolgozási megbízási szerződés - postai küldemények utánküldési szolgáltatása - 2021. november 30. napjával történő megszüntetése nem okozott fennakadásokat Igazgatóságunk ügyiratforgalmának bonyolításában. Az átállás zökkenőmentesen történt, december 1. óta közvetlenül az Igazgatóságunkhoz érkező postai küldemények feldolgozása és digitalizálása a rendelkezésünkre álló erőforrásokkal megoldott.

A 2021. évben a *beérkezett küldemények száma* 17.440 db melyből papír alapon beérkezett küldemények száma 5.781 db és elektronikus úton 11.659 db. Elektronikus úton 7.240 db, postai úton 3.227 db, összesen 10.467 db volt a *kimenő küldemények száma*.

2021-ben 5.622 főszámot, és 22.298 alszámot rögzítettünk. A bejövő ügyiratok száma: 15.658 db, a kimenő 6.528 db. A szerződések és megrendelők iktatását az integrált ügyviteli programban (EOS)

végeztük. 2021-ban 437 db szerződést rögzítettünk, típusait tekintve különösen vállalkozási, megbízási, termékértékesítési, kártalanítási, adásvételi, illetve egyedi megrendelések formájában.

9.1.1. Szakvéleményadás/adatközlés/jogsegély a hatóságok számára (természetvédelmi-, környezetvédelmi-, erdészeti-, földügyi hatóság, önkormányzat, MVH stb. bontásban)

2021-ben összesen 8394 db levél került rögzítésre hatósági szervek felől érkezett megkeresések kapcsán (bejövő irat és kimenő válasz együttesen). A korábbi évekhez hasonlóan továbbra is erdészeti, földügyi, vízügyi, környezetvédelmi és természetvédelmi, vadászati, egyéb engedélyezési eljárásokban, különösen védett állat- és növényfajok egyedeit, Natura 2000 területeket érintő ügyekben keresték meg az Igazgatóságot az eljáró illetékes Kormányhivatalok vélemény (adat, információ) adása érdekében.

Jelentős az építési hatóságok településrendezési terveinek véleményezése tárgyú megkeresések száma. Ebben az ügykörben 2021-ben összesen (bejövő és kimenő együttesen) 845 db ügyirat keletkezett. A Természetmegőrzési Osztály és a Természetvédelmi Őrszolgálat munkájának jelentős részét teszi ki a fenti tárgyú megkeresésekre adandó vélemény, válasz kialakítása. Tapasztalataink szerint a védett természeti területet érintő ügyekben a hatóságok figyelembe veszik, és beépítik döntéseikbe az Igazgatóságunk által kiadott szakértői véleményeket.

Természetvédelmi kezelői mivoltunkból adódóan a társ-ágazatok hatósági feladatellátásához 2021. évben 1.863 esetben adtunk szakvéleményt, biztosítottunk adatközlést. A főbb ügytípusok nagyságrendjét az alábbi táblázat 2. része szemlélteti azzal a kitételrel, hogy erdészeti hatósági ügyekben Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Jász-Nagykun-Szolnok megye a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály illetékességi területéhez tartozik.

Ügy típusa	Ügyiratforgalom (ügyviteli alszám - db)
Megkeresés (főként hatóságok, rendőrkapitányságok, kormányhivatalok, önkormányzatok)	8.394
Birtokügyi feladatok/elővásárlási jog gyakorlása/haszonbérlettel kapcsolatos ügyek	6.773
Minisztériumi (AM) megkeresések és válaszok	857
Pályázatokkal kapcsolatos ügyek	1.420
Településrendezési tervekkel kapcsolatos ügyek	845
Engedélyköteles tevékenységekkel kapcsolatos hatósági megkeresések, értesítések	5.092

Hatóságok felé intézett szakvélemény adás és adatközlés (db)	
Szakvéleményadás/adatközlés hatóságok	1.863
Természetvédelmi hatóság	
Hajdú-Bihar megye	721
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	425
Jász-Nagykun-Szolnok megye	297
Bács-Kiskun megye	9
Heves megye	2
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	6

Országos természetvédelmi hatóság	32
Erdészeti hatóság	
Hajdú-Bihar megye	56
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	
Jász-Nagykun-Szolnok megye	
Bács-Kiskun megye	1
Heves megye	5
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1
Vízügyi, vízvédelmi hatóság	
Hajdú-Bihar megye	32
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	10
Jász-Nagykun-Szolnok megye	9
Bács-Kiskun-megye	0
Heves-megye	0
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	2
Országos vízügyi hatóság	0
Vadászati-, halászati hatóság	
Hajdú-Bihar megye	23
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	4
Jász-Nagykun-Szolnok megye	26
Bács-Kiskun-megye	0
Heves Megye	0
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	0
Földügyi hatóság	
Hajdú-Bihar megye	4
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	3
Jász-Nagykun-Szolnok megye	19
Bács-Kiskun-megye	0
Heves-megye	0
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1
Rendőrhatóságok	96
Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal	3
Nemzeti Földügyi Központ	13
Nemzeti Élelmiszerlánc-Biztonsági Hivatal	63

9.1.2. Nem saját vagyonkezelésben lévő védett és Natura 2000 **erdő**területek

Az Igazgatóság működési területén a nem saját vagyonkezelésben lévő erdőterületek kiterjedése országos jelentőségű védett természeti területen 18 124 hektár, az érintett erdőrészek száma ~8 100 db.

Az Igazgatóság működési területén a nem saját vagyonkezelésben lévő erdőterületek kiterjedése európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű (Natura 2000) területen 47 890 hektár, az érintett erdőrészek száma ~15 400 db.

A nem saját vagyonkezelésben lévő védett és Natura 2000 erdők kezelésére az Igazgatóságnak csak közvetett ráhatása van a körzeti erdőtervezésbe, illetve a hatósági eljárásokba történő bevonása esetén.

2021-ben hat körzet erdőtervezése kapcsán végzett az Igazgatóság munkát.

- Nyíregyházi ETK (végső egyeztetés, N2000 elővizsgálat, erdőterv véleményezés és kihirdetés);
- Baktalórántházai ETK (terepi felmérések, adatszolg., N2000 elővizsgálat, részletszintű tárgyalások, erdőterv részletszintű egyeztetése, véleményezése, erdőterv véglegesítés);
- Dél-Borsodi ETK (adatgyűjtés, felmérések, egyeztetés, adatszolgáltatás és aktualizálás, erdőterv egyeztetés);
- Hajdúhát-Bihari ETK (adatgyűjtés, felmérések, adatszolgáltatás);
- Rétköz-Beregi ETK (adatgyűjtés, egyeztetés, előzetes erdőtervek egyeztetése - Nyírerdő);
- Marosszög-Csanádi ETK (adatgyűjtés, egyeztetés, adatszolgáltatás).

A körzeti erdőtervezésben való – igen aktívnak minősíthető – közreműködés jelentős erőforrásokat kötött le, részben a TMO, részben a TVÓ részéről.

Az Igazgatóság emellett folyamatosan részt vesz az erdőtervek erdészeti hatóság által végzett módosításában, amennyiben erről értesül, vagy erre felkérést kap.

9.1.3. Jelentési feladatok a Minisztérium számára: természetvédelmi szakmai főosztályok, Költségvetési, HEO stb. bontásban

Igazgatóságunknak az Agrárminisztérium, mint felettes szerv felé több előirányzott adatszolgáltatási kötelezettsége van, melyeket szervezeti egységenkénti bontásban az alábbi táblázat szemléltet:

Szervezeti egység megnevezése	Jelentés típusa	Jelentéstétel gyakorisága
Jogi, Igazgatási és Birtokügyi Osztály	előző évi haszonbérleti helyszíni ellenőrzésről jelentés és az adott évi helyszíni ellenőrzési terv megküldése	évente 1 alkalommal
	vagyonkezelési adatszolgáltatás megküldése	évente 1 alkalommal
	rendkívüli esemény bejelentése	eseti jelleggel
	álláshely nyilvántartásról és a nem rendszeres személyi juttatásról szóló jelentés megküldése	havonta 1 alkalommal
	üres álláshelyek jelentése	heti 1 alkalommal
	oltási adatszolgáltatás	2 hetente 1 alkalommal
	sajtómegjelenések témajavaslatainak megküldése	havonta 1 alkalommal
	védjegy jogosultságok felülvizsgálatáról adatszolgáltatás benyújtása	évente 1 alkalommal
sajtóiroda felé történő engedélykérelmek küldése	eseti jelleggel (kb. heti 5)	
Ökoturisztikai és Környezeti Nevelési Osztály	látogatólétszám statisztika lejelentése (környezeti nevelésben részt vettek, és az ökoturisztikai létesítmények összesített látogatószáma)	évente 1 alkalommal
Pályázatkezelési Osztály	LIFE pályázatok önerő támogatás szakmai és pénzügyi beszámolójának elkészítése	évente 1 alkalommal
Pénzügyi, Számviteli és Üzemeltetési Osztály	éves szakmai pénzügyi szöveges beszámoló készítése	évente 1 alkalommal
	éves szakmai beszámoló készítése (Az AM KGR rendszeren keresztül hagyja jóvá)	évente 1 alkalommal

	időközi költségvetési jelentés készítése (Az AM KGR rendszeren keresztül hagyja jóvá)	havonta 1 alkalommal
	negyedéves beszámoló készítése (Az AM KGR rendszeren keresztül hagyja jóvá)	évente 4 alkalommal
	előrejelzés adatszolgáltatás (Az AM KGR rendszeren keresztül hagyja jóvá)	évente 6 alkalommal
	Minimálbér, garantált bér, bérkompenzáció felmérés, elszámolás benyújtása	évente 2 alkalommal
	elemi költségvetés készítése (tervezés, feltöltés)	évente 2 alkalommal
	költségvetés tervezés készítése	évente cc. 10 alkalommal
	támogatási okiratok költségtervének elkészítése, módosítások, beszámolók készítése	évente cc. 10 alkalommal
	keretszámla-adatszolgáltatás benyújtása	havonta 1 alkalommal
	deviza-prognózis készítése	havonta 1 alkalommal
	tartozás-állomány felmérése	havonta 1 alkalommal
	maradványelszámolás, előzetes felmérés készítése	évente 2 alkalommal
	belső ellenőrzéshez kapcsolódó tervezés, külső és belső ellenőrzések nyilvántartásának megküldése	évente 3 alkalommal (szoftverben folyamatosan)
	gazdasági tárgyú képviselői kérdések megválaszolása	alkalmanként
	teljesítményarányos bevétellenyítés készítése	alkalmanként
	előirányzat módosítás elvégzése	havonta több alkalommal
	szochó felmérés készítése	évente 1 alkalommal
	személyi jellegű nem rendszeres kifizetések esetén engedélykérés, tájékoztatás megküldése	alkalmanként
	egyéb nem rendszeres adatszolgáltatások (járványügyi kiadások, bevételkiesés)	alkalmanként
Természetmegőrzési Osztály	TIR jelentés benyújtása	évente 1 alkalommal
	inváziós fajok elterjedéséről és kezeléséről szóló jelentés készítése	évente 1 alkalommal
	ország jelentés készítése az Élőhelyvédelmi irányelv 17. cikkelye alapján	évente 1 alkalommal
	„Természeti értékek védelme” szakmai beszámoló	évente 1 alkalommal
	SDF, Natura 2000 státuszú élőhelyekről és fajokról szóló jelentés megküldése	évente 1 alkalommal
Területkezelési Osztály	Terv-Tényadat szolgáltatás benyújtása (mezőgazdaság, halászat, erdőgazdálkodás)	évente 1 alkalommal
	vagyonkezelési beszámolóhoz mezőgazdasági vonatkozású adatszolgáltatás	évente egy alkalommal
	vadgazdálkodási jelentés készítése	évente 1 alkalommal
Természetvédelmi Őrszolgálat	őrszolgálati jelentés készítése	évente 1 alkalommal
	havi minisztériumi jelentés készítése	havonta 1 alkalommal

A fent felsorolt, rendszeresen megküldendő jelentéseken felül a 2021. évben is minden Osztályhoz érkeztek megkeresések különböző témakörökben adatszolgáltatás kapcsán. A Minisztérium (AM) számára küldendő adatszolgáltatásokat prioritásként kezeltük, – néhány kisebb (indokolt) késedelemtől eltekintve - határidőben teljesítettük.

9.1.4. Ügyfelekkel történő levelezés, egyeztetés

Igazgatóságunk 2021-ben az ügyfeleivel folytatott kommunikáció kivitelezése jellemzően elektronikus csatornákon keresztül történt. A postai levélváltás csökkenő tendenciája továbbra is folytatódik.

Zöld törekvéseink fontos eredménye, hogy 2021-ben az Igazgatóságunk által beszerzett összes irodai papír 52,32 %-át újrahasznosított papír tette ki. A bejövő irataink a NISZ Zrt. által üzemeltetett központi postázó rendszer révén, adatfeldolgozási megbízási szerződés keretében történő kezelése, ezzel az Adatfeldolgozó NISZ biztosította utánküldés megszüntetésre került 2021. november 30. napjával. Az átállás zökkenőmentesen történt, december 1. óta közvetlenül az Igazgatóságunkhoz érkező postai küldemények feldolgozása és digitalizálása a rendelkezésünkre álló erőforrásokkal megoldott.

A honlapunkon is közzétett központi e-mail címünkre (hnp@hnp.hu) érkező levelek ügymenete szabályozottan, az iratkezelő rendszerbe integráltan történik. Az e-mailen érkezett leveleket rendszerint e-mail formában válaszoljuk meg.

2021-ben, a korábbi évhez hasonlóan a sajnálatos járványügyi események jelentősen megnehezítették az ügyfeleinkkel történő személyes kapcsolattartást. A személyes kapcsolatok helyett az online kommunikációt részesítettük előnyben, a személyes ügyfélfogadás átmenetileg szünetelt, követve a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal és az Agrárminisztérium protokollját.

A találkozókat, megbeszéléseket, és az ügyfélfogadást a kormányzati előírások és igazgatói utasítások szabályozásainak betartása mellett folytattuk le, - amely időszakokban erre lehetőség nyílt. Az év nagy részében a személyes kapcsolattartás korlátozott volt. A külső helyszínen megtartott találkozók során is fokozott figyelemmel voltunk a távolságtartásra vonatkozó és a higiénias utasítások betartására.

9.2. Szabálysértés

Védett és/vagy fokozottan védett madarakkal elkövetett illegális pusztítás, csapdázás és/vagy kereskedelem ügyében szabálysértési hatósági eljárás kezdeményezésére a szabálysértésekről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) alapján 2021. évben 1 esetben került sor.

A Közép-Tisza-Jászság Tájegység tagját 2021. október 23-án értesítette a Magyar Országos Horgász Szövetség (a továbbiakban: MOHOSZ) területileg illetékes halőre, hogy Szolnok közigazgatási határához tartozó Malomzugi területreszen horgászatellenőrzés során az egyik igazoltatott személynél egy kalitkában, feltehetően illegális befogásból származó énekesmadarat találtak. Bejelentést követően a Szolnoki Rendőrkapitányság járőrei érkeztek a helyszínre. A horgászhelyen egy a vízpartra kitűzött, madárfogásra preparált kőríság volt. Az intézkedés alá vont személy a kihelyezett többi lépveszőt korábban a vízbe dobta. A kalitkában 1 pld süvöltő (*Pyrrhula pyrrhula europoea*) volt. A jogsértő személy ettől a helytől mintegy 10 méterre lévő másik kalitkában lévő süvöltőt korábban kiengedte. A helyszínre időközben megérkezett bünyügyi technikusok elvégezték a nyomrögzítést. Az intézkedés alá vont személy azt nyilatkozta, a madarakat 5 évvel ezelőtt egy budapesti börszén vásárolta. A nyomozóhatóság által lefoglalt egyed ideiglenesen a Jászberényi Sasközpontban helyezték el, onnan roncsolt tollazata vedlését követően természetes élőhelyére visszabocsátottuk. A rendelkezésünkre álló információk alapján, - tekintettel a védett faj természetvédelmi értékére, mely 25 000 forint -, a történetek okán a Szabs. tv. 187. § alapján természetvédelmi szabálysértési eljárás indult, ennek befejezéséről, az ügyben hozott érdemi döntésről Igazgatóságunk nem értesült.

Az illegális fahasználat feltérképezésének leghatékonyabb módja a veszélyeztetett térségekben, mint a Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet, a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzet, a Tiszatelek-Tiszaberceli-ártér Természetvédelmi Terület és a Tiszadobi-ártér Természetvédelmi Terület élőhelyein az illetékes

rendvédelmi szervekkel mint a Tiszai Vízügyi Rendőrkapitányság (a továbbiakban: TVRK) végzett közös szolgálatellátás. Ezen esetekben a jogsértő személyekkel szembeni hatósági fellépés rendőrségi eljárási cselekmény lefolytatása mellett történt.

A Szabs. tv. 39. § (2) bek. f) pontja alapján a természetvédelmi őr helyszíni bírság kiszabására jogosult. 2021-ben a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság Természetvédelmi Őrszolgálatát önállóan nem alkalmazott a Szabs. tv. 83. pontja szerinti helyszíni bírságot, illetve a Szabs. tv. 132. pontjába ütköző tulajdon elleni szabálysértés elkövetése esetén sem tett feljelentést, de a közös szolgálatellátás révén a természetvédelmi érdeket is sértő cselekményeknél mindkét szankcionálási mód előfordult.

Közös szolgálatellátás

Eljáró szerv	Szabálysértési tényállás	Alkalmazott intézkedés/szankció	Esetszám
TVRK Szolnok Rendőrőrs	tulajdon elleni szabálysértés	feljelentés	2
TVRK Szolnok Rendőrőrs	tulajdon elleni szabálysértés	helyszíni bírság	11
TVRK Szolnok Rendőrőrs	erdőrendészeti szabálysértés	feljelentés	1
TVRK Kisköre Rendőrőrs	vízi közlekedési szabályok megsértése	helyszíni bírság	3
TVRK Kisköre	vízi közlekedési szabályok megsértése	feljelentés	1

Az Igazgatóság működési területéhez tartozó víztereken jogosulatlanul horgászó személyekkel, és orvhalászati tevékenységet végzőkkel szembeni intézkedések szintén közösen, a MOHOSZ területi halóri szolgálatot ellátó munkatársaival, valamint az illetékes rendvédelmi szervek (TVRK) közreműködésével történtek. Ezek a cselekmények közigazgatási bírság kiszabására biztosítottak jogalapot.

Közös szolgálatellátás

Eljáró szerv	Közigazgatási jogsértés	Alkalmazott intézkedés/szankció	Esetszám
MOHOSZ	jogosulatlan horgászat	hatósági eljárás kezdeményezése	8

A Természetvédelmi Őrszolgálat által észlelt egyéb jogsértések esetében a védett természeti értékeket sértő vagy veszélyeztető jogellenes cselekmények kimerítették a Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 242. vagy 243. § szerinti természetkárosítás törvényi tényállását (v.ö. 9.4.)

A Szabs. tv. által nevesített elkövetési magatartások vonatkozásában a Természetvédelmi Őrszolgálat tagjai ebben az évben 133 személlyel szemben alkalmaztak figyelmeztetést a természetvédelmi célokkal össze nem egyeztethető tevékenységek, különösen a szemetelés, a tiltott helyen tartózkodás, engedély nélküli tüzrakás és a védett faj élőhelyének zavarása okán. Ezen jogsértéseknél a gyakorlatban ismételt elkövetés nem fordult elő, így az intézkedés kellő visszatartó hatása az elmúlt évekhez hasonlóan az önkéntes jogkövetést erősítette.

9.3. Természetvédelmi bírság

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapelveivel összhangban, céljainak érvényesülése érdekében védett természeti értéket, területet veszélyeztető, sértő jogellenes cselekmények miatt 196 esetben kezdeményeztünk hatósági eljárást, melyek természetvédelmi-, hulladékgyűjtési-, vadászati-, halászati-, agrárügyi-, talajvédelmi- illetve erdészeti hatóságnál

indultak. Védett, fokozottan védett faj fészkelése miatt 34 esetben kezdeményeztünk hatósági felhívást/korlátozást.

2021. évben az Igazgatóság működési területe szerint illetékes kormányhivatalok környezetvédelmi, természetvédelmi és hulladékgazdálkodási főosztályaihoz különösen az alábbi ügykörökben fordultunk természetvédelmi bírság kiszabását/szankció alkalmazását kezdeményezve:

- fokozottan védett faj élőhelyének károsítása, megszüntetése;
- védett madárfaj élőhelyének, fészkelő-, költőhelyének veszélyeztetése, megsemmisítése;
- engedély nélküli fakivágás védett természeti területen;
- engedély nélküli gyepfeltörés védett / Natura 2000 területen;
- engedély nélküli legeltetés védett természeti területen;
- engedély nélküli kaszálás védett természeti területen;
- engedély nélküli vegyszeres gyomirtás védett / Natura 2000 területen;
- védett/Natura 2000 természeti területen hulladék, szennyvíz elhelyezése;
- védett természeti területen engedély nélküli gyűjtés;
- védett/Natura 2000 természeti területen engedély nélküli égetés;
- védett és fokozottan védett állat/növényfajok veszélyeztetése, elpusztítása, védett növényfaj engedély nélküli behozatala;
- Natura 2000 gyepterületen szerves trágya elhelyezése;
- engedély nélküli gépjárművel közlekedés védett természeti/Natura 2000 (gyep) területen;
- Natura 2000 gyep/erdőterületen technikai jellegű (cross motor, quad) sporttevékenység végzése;
- szabálytalan csapda (Larsen, létrás-csapda) használat, védett fokozottan védett faj veszélyeztetése, elpusztítása.

Egy esetben a Hajdúság-Dél-Nyírség Tájegység tagja Debrecen-Józsa külterületén madármérgezés gyanúja okán alkalmazott terepi helyszínelési protokoll szerint, a Magyar Madártani és Természetvédelmi egyesület (a továbbiakban: MME) méreg és tetemkereső kutyái segítségével 2021. április 27. napján történt terület átvizsgálás során 1 pld holló (*Corvus corax*), 1 pld barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), valamint 1 pld kutya tetemét és feltételezhetően 7 db mérgezett tojást lelt fel. Az eset előzményét képezi az az állampolgári bejelentés, mely előző nap érkezett a Tájegység felé, Debrecen-Józsa Elek utca végén, 1 pld szintén feltehetően mérgezés következtében elpusztult barna rétihéja tetemének feltalálásáról (v.ö. 9.4. Hajdúság-Dél-Nyírség Tájegység). A helyszínről begyűjtött még ép holló teteme, a 2 db ép tojás az előző nap begyűjtött tetemekkel és maradványokkal együtt, toxikológiai vizsgálatra lett elküldve. A történetek okán a Hajdúböszörményi Rendőrkapitányság állatkínzás megalapozott gyanúja miatt rendelt el nyomozást. A toxikológiai vizsgálat igazolta a karbofurán mérgezést, viszont a nyomozásban nem volt megállapítható az elkövető kiléte, ezért a rendőrhatalóság az eljárás felfüggesztéséről határozott. A területi természetvédelmi hatóság, illetve a vadászati hatóság által indított hatósági eljárás eredményéről az Igazgatóság részére tájékoztatás nem érkezett.

A Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység tagja 2021. június 8-án tartott területellenőrzése alkalmával Tiszakanyár külterületén 62 lakott partifecske (*Riparia riparia*) és 5 gyurgyalag (*Merops apiaster*) fészkelőüreget felvételezett. Az ingatlan tulajdonosa figyelmét felhívta arra, hogy a területen folytatandó munkálatok (homok bányászat) veszélyeztetik a védett, fokozottan védett faj fészkelő-, illetve költőhelyét. 2021. július 16-án tapasztalta, hogy a figyelemfelhívás ellenére a fészkelőüregek a homok bányászati tevékenység folytatása eredményeként megsemmisültek. Az illetékes természetvédelmi hatóság a védett és fokozottan védett állatfaj egyedének és élőhelyének jelentős mértékű zavarása miatt természetvédelmi bírságot szabott ki. Az ügyfél a természetvédelmi bírságot

megállapító határozat bírósági felülvizsgálata iránt keresetet nyújtott be. A bíróság az ügyfél, mint felperes keresetét elutasította (v.ö. 9.5. Polgári perek).

Az Igazgatóság működési területéhez tartozó vadászterületeken kihelyezett Larsen és létrás-csapdák szabálytalan használata az elmúlt évben számos védett, fokozottan védett faj pusztulását okozta. Ha csapdahasználat/csapdakezelés szabálytalan módja büntetőjogi törvényi tényállást nem merített ki, de a jogsértő cselekmény védett faj egyedeit veszélyeztette vadászati-, természetvédelmi hatósági eljárást kezdeményeztünk (Közép-Tisza-Jászság Tájegység, Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység, Bihari-sík Tájegység).

A Hortobágyi Tájegység tagját, valamint a Hajdúszoboszlói Rendőrkapitányságot 2021. november 6. napján a NÉBIH Halóri Szolgálat tagja értesítette arról, hogy Nagyhegyes külterületéhez tartozó Vajdalaposi csatornában varsa van elhelyezve. A partra húzott varsában több halfaj élő és elpusztult teteme mellett, 2 példány elpusztult fokozottan védett vidra (*Lutra lutra*), már bomlásnak indult teste is előkerült. Az illetékes természetvédelmi hatóság a szükséges hatósági intézkedés megtétele végett megkereste a nyomozóhatóságot, tájékoztatást kérve, amennyiben az elkövető személye ismertté válik. Azonban az elkövető kilétének megállapítására irányuló nyomozati cselekmény nem vezetett eredményre.

A Bihari-sík Tájegység területileg illetékes őrkerület vezetője 2021. november 22-én állampolgári bejelentést kapott védett faj feltételezett mérgezéséről. A bejelentő szerint Földes külterületén fagyállóval átítatott kukoricát szórtak ki vetési varjú (*Corvus frugilegus*) által okozott kár megelőzése érdekében. A haladéktalanul megtett területátvizsgálás során a természetvédelmi őr megállapította, a kérdéses szántón frissen kelt gabona volt vetve, sem ott, sem annak környékén állati tetemeket, kiszórt kukoricát nem talált. A környékbeli gazdálkodók szintén nem tapasztaltak olyan jogsértő magatartást, ami a bejelentés megalapozottságát támasztaná alá. A terület további rendszeres ellenőrzése mellett a természetvédelmi őr továbbra sem tapasztalt jogsértést, így a bejelentés tartalma bizonyítottság hiányában nem alapozta meg a feljelentés megtételét.

A hulladékgazdálkodási hatóság kijelöléséről szóló 124/2021. (III. 12.) Korm. rendelettel 2021. év márciusától a jegyző helyett a hulladékgazdálkodási hatóság feladat és hatáskörét a kormányhivatalok (területi hulladékgazdálkodási hatóság) vették át. Az Igazgatóság működési területéhez tartozó területek esetében hulladékgazdálkodási hatóság felé 59 esetben kezdeményeztünk hatósági eljárást, védett természeti területen, Natura 2000 hálózat részét képező területen történő kommunális hulladék, építési törmelék illegális elhelyezése miatt. Tárgyi ügyekben kiadott hatósági kötelezések végrehajtását a Természetvédelmi Őrszolgálat tagjai helyszíni bejárásaik során minden esetben ellenőrizték. Az elmúlt évben tapasztalataink szerint, az önálló hulladékgazdálkodási hatóság felállításával a kötelezések végrehajtása a korábbi időszak eredménytelenségei után az önkéntes jogkövetés irányába javuló tendenciát mutat. Sajnálatos módon azonban továbbra is problémát jelent, hogy a hatósági kötelezés eredményeként eltávolított hulladék, a legtöbb helyszínen újratermelődött. A megnövekedett illegális hulladéklerakás minden esetben a védett státuszú, Európai Unió által kiemelt oltalmat élvező területek környezeti terhelését okozza, mely területek között egyre gyakrabban fordul elő olyan helyszín, ami egyben az Igazgatóság saját vagyionkezelésben, saját hasznosításban lévő, vagy bérbeadással hasznosított ingatlana.

2021. évben az Igazgatóság működési területéhez tartozó illetékes természetvédelmi hatóságok az általunk kezdeményezett, természetvédelmi érdeket sértő hatósági ügyek érdemi lezárásaként, a kiadott kötelezéseket minden esetben, a természetvédelmi bíróságot megállapító határozatokat eseti jelleggel küldték meg. A természetvédelmi hatóságok részéről általános gyakorlatnak mondható, hogy az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) 10. § rendelkezése értelmében azon határozatokat küldik meg, melyekben az Igazgatóság, mint természetvédelmi kezelő ügyfélnek minősül, tehát jogát, vagy jogos érdekét az ügy közvetlenül érinti. Az ügyfél részére

bírságot kiszabó határozat nem tartalmaz olyan érdemi rendelkezést, amely természetvédelmi kezelői mivoltunk szerinti ügyféli jogállást biztosít. Bízunk abban, hogy az illetékes hatóságokkal évenként több alkalommal megtartott egyeztetések, valamint eseti jelleggel az adott ügyben történő ügyfélkénti bejelentkezés révén a jövőben változni fog a jogsértés tényén alapuló, bírságot kirovó határozatok megküldésének a gyakorlata.

Nyilvántartásunkban a természetvédelmi bírságok összege 2021. évben az alábbi megyei bontásban szerepel.

Illetékes természetvédelmi hatóság	Természetvédelmi bírság összege (HUF)
Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal	150.000
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal	1.650.000
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal	2.504.738
Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal	50.000
Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal	50.000
Természetvédelmi bírság összesen	4.404.738

Az Igazgatóság előtt 2021. évben természetvédelmi érdeket sértő cselekmény okán, közigazgatási szankcióként jogszerű magatartásra figyelmeztető végzés 2 esetben vált ismertté, melyet a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal természetvédelmi hatósága alkalmazott.

9.4. Büntető ügyek

2021. évben az Igazgatóság működési területén védett és/vagy fokozottan védett madarakkal elkövetett illegális pusztítás, csapdázás és vagy/kereskedelem ügyében az alábbi esetekben indult büntetőeljárás a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 242-243. § szerinti természetkárosítás miatt.

Közép-Tisza-Jászság Tájegység

- A Közép-Tisza-Jászság Tájegység felé 2021. június 15. napján állampolgári bejelentés érkezett mely szerint, Kengyel község külterületén lévő sóderdepóniában parti fecske (*Riparia riparia*) kolónia alakult ki. A bejelentő tudomással bírt arról, hogy a deponált anyagot onnan el fogják szállítani, veszélyeztetve ezzel az ott lévő állományt. A területileg illetékes örkerület-vezető a helyszínen megállapította, hogy a költőtelep a Kengyel közigazgatási határában lévő depónia DNY-i oldalán alakult ki és 37 aktív költőüregből áll. A terület tulajdonosával a kapcsolatfelvétel nem vezetett eredményre, így az Igazgatóság a szükséges hatósági intézkedés mihamarabbi megtétele érdekében értesítette a területi természetvédelmi hatóságot. A hatóság 2021. július 1. napján tartott helyszíni ellenőrzése során az ingatlanon lévő sóder depóniában már csak 31 védett partifecske költőüreg maradványait találta. A többi költőüreg a depónia elhordása következtében részben, vagy teljesen megsemmisült. A természetvédelmi hatóság hivatalból indított eljárása során, védett faj egyedeinek szaporodását és más élettevékenységet érintő veszélyeztetés tárgyában természetvédelmi bírságot szabott ki. A kiadott határozat okán a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Főügyészség közjogi szakága, bekért iratok alapján vizsgálta a büntetőeljárás kezdeményezésének lehetőségét. Az ügyben történt további érdemi előrelépéséről információval nem rendelkezünk.
- A Közép-Tisza-Jászság Tájegység 2021. június 29. napján állampolgári bejelentést kapott Szolnok belterületén énekesmadarak illegális tartásáról. Ezt követően a Szolnoki Rendőrkapitányság nyomozói közreműködésével megtörtént a házkutatás a szolnoki ingatlanon. Az itt lévő melléképületben feltételezhetően illegális befogásból származó pintyféléket találtak. Néhány egyednél jelentős volt a tollazat sérülése, karmok, csőrök

lenövése, deformált lábujj, rühes láb. Az ügyben lefoglalásra került 3 pld csicsörke (*Serinus serinus*), 13 pld tengelic (*Carduelis carduelis*), 6 pld zöldike (*Chloris chloris*), 11 pld csíz (*Spinus spinus*). A rossz tartási körülmények okán a madarak egészségi és fizikai állapota közrejátszott abban, hogy az egyedek közül 7 példány elpusztult, 4 csíz és 3 zöldike. Az ügyben a Szolnoki Rendőrkapitányság által természetkárosítás büntettének megalapozott gyanúja miatt elrendelt nyomozás szakértői kirendelés szakaszában van. A területi természetvédelmi hatóság eljárásának eredményéről visszajelzés még nem érkezett.

- A Közép-Tisza-Jászság Tájegység területileg illetékes örkerület-vezetője felé érkezett 2021. október 26. napján állampolgári bejelentés. Jászberény külterületén szabálytalan Larsen csapda használat, védett állatfaj egyede pusztulását okozta. A helyszínen fellelt 1 pld karvaly (*Accipiter nisus*) tetemet a természetvédelmi ör begyűjtötte. A jogszerűtlen csapdahasználat a védett faj egyede pusztulását eredményezte, így a területi vadászati hatóság mellett a természetvédelmi hatóság értesítése is megtörtént. Az ügy érdemi lezárásáról információval nem rendelkezünk.

A történetek folytatásaként örkerület-vezetőt 2021. november 15. napján értesítette az MME munkatársa, hogy méreg- és tetemkereső kutyával történő terepi gyakorlat közben szintén Jászberény külterületén, Borsóhalma, Ágói patakhoz közeli részen elpusztult héját (*Accipiter gentilis*) talált létrás-csapdában. A természetvédelmi ör a helyszínre érve tapasztalta, hogy a 2 pld elpusztult héja mellett további 2 elpusztult dolmányos varjú (*Corvus cornix*) teteme is fellelhető a csapdában. A tetemek csontig száradtak több hetesek, vagy akár hónaposak is lehettek. A csapda mellett további 2 pld dolmányos varjú tetem és mellette 3 pld búbos banka (*Upupa epops*) tetem volt fellelhető. Mindegyik tetem csontig száradt, de a tollakról és a koponyákról jól megállapítható volt a faj és az egyedszám. A madarak elhelyezkedése arra utalt, hogy a csapdában történt pusztulásukat követően lettek kihajítva. A csapdától nem messze egy vadgazdálkodási itató mellett Larsen csapdában 5 tojás csalétek és 1 pld keleti sün (*Erinaceus roumanicus*) tetem volt fellelhető. Az emlős teteme is már csontig száradt régi tetem volt. A 112-es segélyhívó számon tett bejelentést követően a Jászberényi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztály rendelt el nyomozást ismeretlen tettes ellen állatkínzás büntettének megalapozott gyanúja miatt. A rendőrhatalóság – mivel az elkövető kiléte a nyomozás során nem volt megállapítható –, az eljárást felfüggesztette. A területi természetvédelmi és vadászati hatóság eljárásának érdemi lezárása általunk még nem ismert.

Bihari-sík Tájegység

- A Bihari-sík Tájegység területileg illetékes örkerület-vezetője 2021. szeptember 28-án, Komádi külterületén létrás-csapdában elpusztult 1 pld héja (*Accipiter gentilis*) tetemet talált. A héján kívül a csapdában rengeteg csont volt, egy egész őz tetem, valamint egy – vélhetően csalimadárként használt –, szarka tetem is. A héja állapotából ítélve, néhány hete pusztulhatott el. A történetek okán a területi vadászati hatóságot és a természetvédelmi hatóságot értesítettük. A természetvédelmi hatóság a vadászatra jogosultat a védett faj pusztulása miatt természetvédelmi bírsággal sújtotta. A vadászati hatóság eljárásának eredményéről nem kaptunk tájékoztatást.
- A Bihari-sík Tájegység területileg illetékes örkerület-vezetője 2021. november 12-én területbejárást végzett Zsáka, Vekerd és Darvas külterületén. Zsáka külterületén egy kivett művelési ágú csatorna, és egy szántó művelési ágú terület határán elhelyezett létrás-csapdában 2 példány elpusztult szalakóta (*Coracias garrulus*) tetemét találta. A csapdában feltehetően csalimadárként használt szarkák tetemei is voltak. A madarakat már csak tolluk és csontjaik alapján lehetett azonosítani. Az egyik szalakóta a kihelyezett itatóedénybe volt belepusztulva, a másik pedig mellette a földön. A fokozottan védett faj érintettsége okán, az ügyben a Berettyóújfalui Rendőrkapitányság felé ismeretlen tettes ellen természetkárosítás és

állatkínzás gyanúja miatt megtettünk a feljelentést. Az ügy nyomozati szakban van, a természetvédelmi őr tanúkenti kihallgatása és a helyszíni szemle megtartása van folyamatban. A területi természetvédelmi hatóság a rendőrhatalóság döntéshozataláig a hatósági eljárást felfüggesztette.

Hajdúság-Dél-Nyírség Tájegység

- A Hajdúság-Dél-Nyírség Tájegység felé 2021. április 26-án állampolgári bejelentés érkezett, mely szerint Debrecen-Józsa település egyik utcájának a végén 1 pld elpusztult barna rétihéja (*Circus aeruginosus*) tetemet találtak. A tetem mellett 2 db tyúktojás is volt és a közelben 1 pld nyúl tetem is előkerült. A 112-es segélyhívószámon tett bejelentést követően a Debreceni Rendőrkapitányság bűnügyi technikusai elvégezték a nyomrögzítést. A barna réti héja tetemet, tojásokat, rovarokat, nyúl tetemet toxikológiai vizsgálat céljából begyűjtötték. A Tájegység tagjai a területrészen előző nap tapasztaltak alapján 2021. április 27. napján tovább folytatták a keresést az MME tetem és méregkereső kutyái segítségével. További elpusztult állatokat leltek fel a területrészen: 1 pld holló (*Corvus corax*), 1 pld barna rétihéja, 1 pld kutya. A tetemektől nem messze feltételezhetően mérgezett tojás (7 db) is előkerült. A tojások körül elpusztult rovarok voltak láthatóak. A még ép holló tetem és 2 db ép tojás ismét be lett gyűjtve a helyszínről. A nyomozóhatóság értesítése haladéktalanul megtörtént. A begyűjtött tetemek és az ép tojás toxikológiai vizsgálatra lett elküldve. A történetek okán állatkínzás megalapozott gyanúja miatt a Hajdúböszörményi Rendőrkapitányság rendelt el nyomozást. A toxikológiai vizsgálat igazolta, a karbofurán⁵ okozta mérgezést. Az eljárást – mivel az elkövető kiléte a nyomozásban nem volt megállapítható – a nyomozóhatóság felfüggesztette. A területi természetvédelmi hatóság, illetve a vadászati hatóság által indított hatósági eljárás eredményéről az Igazgatóság felé visszajelzés nem érkezett.

Hortobágy Tájegység

- A Hortobágy Tájegység tagja 2021. november 5. napján vadlúd monitoringot végzett Balmazújváros, Nyíró-lapos területrészen, melynek során tőle 400 méterre egy rétisas (*Haliaeetus albicilla*) szállt le egy madár teteméhez. A természetvédelmi őr távcsővel figyelte az eseményt, megállapította, hogy a talajon lévő madár 1 pld vörösnakú lúd (*Branta ruficollis*). A tetemet az örkerület-vezető begyűjtötte. A következő nap elvégzett röntgenvizsgálat a madár testében sörétet mutatott ki. A történetek okán az Igazgatóság az illetékes természetvédelmi hatóság értesítését követően feljelentést tett. A Balmazújvárosi Rendőrkapitányság természetkárosítás büntetvény gyanúja miatt elrendelt nyomozását – mivel a cselekmény nem büncselekmény – megszüntette. A határozat indoklása kifejtette, a tetem feltalálásakor a területen vadászat nem volt, lövéshangokra nem figyeltek fel, a madár feltehetően a lövési találatot korábban, máshol szenvedte el. A tények ismeretében természetvédelmi hatósági eljárás sem indult.

Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység

- A Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység területileg illetékes örkerület-vezetőjét 2021. április 20-án értesítette az MME-t a bolgár hatóságok észleléséről, miszerint egy bolgár jeladós barátkeselyű (*Aegypius monachus*) Szabolcsbáka külterületén folyamatosan egy adott helyről ad jelet, így feltételezhető, hogy a madár elpusztult. Az eset összes körülménye arra utalt,

⁵ A karbofurán az egyik legmérgezőbb karbamát peszticid. Szisztémikus inszekticid, azaz a növényekbe a gyökérzetten keresztül jut be, és innen jut el a növény különböző szerveibe, melyekben koncentrációja eléri a rovarok számára mérgező értéket. A karbofurán tartalmú növényvédőszer felhasználását és forgalmazását az Európai Unióban 2008 decemberében betiltották. A karbofurán erősen mérgező a gerincesekre. A karbofuránról ismert, hogy különösen mérgező madarakra nézve. Granulátom formájában egyetlen szemcséje képes megölni egy madarat. A madarak gyakran megeszik a peszticidek szemcséit, mivel összetévesztik azokat a táplálékul szolgáló magvakkal. A mérge elfogyasztása után nem sokkal elhullanak.

hogy a madarat szándékosan pusztították el. A történetek okán az Igazgatóság megtette a feljelentést, mely alapján a Kisvárdai Rendőrkapitányság természetkárosítás megalapozott gyanúja miatt rendelt el nyomozást. A rendelkezésünkre álló információk alapján nyomozati szakban a büntetőügyet a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda vette át. Az büntetőeljárás eredményéről nincs tudomásunk. Igazgatóságunk a területi természetvédelmi hatóság által indított eljárásról visszajelzést nem kapott.

9.5. Polgári perek

A) Haszonbérleti szerződésekkel kapcsolatos perek

- **A HNPI Felperesnek Tóth János Alperes ellen jogalap nélküli gazdagodás és egyéb iránt indított perében** Alperes kártérítés megfizetése iránt indított korábbi pert felperesként melynek jogerős pernyertességét követően a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság előtt a jogerős döntés hatályon kívül helyezésre, az elsőfokú döntés megváltoztatásra, a felperes keresete elutasításra került, így HNPI a korábbi jogerős döntés alapján megfizetett kártérítési összeget a korábbi per felperesétől (azaz jelen per Alperesétől) jogalap nélküli gazdagodás jogcímen visszaköveteli. A Debreceni Törvényszék a Debreceni Járásbíróság ítéletét helybenhagyva a jogalap nélküli gazdagodás megtérítését jogerősen megítélte. A jogalap nélküli gazdagodás megállapítása per Alperese az ítélet felülvizsgálat iránti kérelmet nyújtott be a Kúriához. A rendkívüli jogorvoslati eljárás folyamatban van.

B) Közigazgatási és munkaügyi perek

- „**ÁSZ 95**” **Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság Felperesnek a Pest Megyei Kormányhivatal Alperes** ellen védett nyugati földikutya (*Nannospalax leucodon*) élőhelyére vonatkozóan **természetvédelmi kötelezés iránt indított közigazgatási perében** a HNPI érdekltként vett részt. A Debreceni Törvényszék jogerős ítéletében az elsőfokon eljáró természetvédelmi hatóság határozatát megsemmisítette és a közigazgatási szervet új eljárásra kötelezte.
- **Allego Korlátolt Felelősségű Társaság Felperesnek Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Alperes** ellen **ingatlan-nyilvántartási ügyben hozott határozat elleni közigazgatási perében** a bíróság a HNPI-t érdekltként perbe állította. A HNPI 2021 szeptemberében a perben benyújtotta ellenkérelmét. Azóta érdemi eljárási cselekmény nem történt.
- **Bódis Éva Andrea Felperesnek a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Alperes** ellen **ingatlan-nyilvántartási ügyben hozott határozat elleni közigazgatási perében** a bíróság HNPI-t érdekltként perbe állította. A HNPI 2021 szeptemberében a perben benyújtotta ellenkérelmét. Azóta érdemi eljárási cselekmény nem történt.
- **GÁL-TÜZÉP Korlátolt Felelősségű Társaság Felperesnek a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Alperes** ellen Tizsakanyár-I.-homok védneű bányatelek kapcsán partifecske (*Riparia riparia*) és gyurgyalag (*Merops apiaster*) élőhely vonatkozásában kiszabott **természetvédelmi bírság tárgyában hozott közigazgatási egyedi döntés jogszerűsége iránt indított perben** a HNPI peres félként nem vesz részt, a természetvédelmi ellenőrzés iratanyagát, mint természetvédelmi kezelő a bíróság rendelkezésére bocsátotta és intézkedést végző természetvédelmi őr a peres eljárásban tanúként kihallgatásra került. Bíróság a felperes keresetét elutasította.
- A HNPI-nek közszolgálati jogvitája valamint munkaügyi pere az előző évekhez hasonlóan 2021-ban sem volt.

C) Egyéb perek

- A Magyar Állam (Nemzeti Földügyi Központ) Felperesnek Pro Vértes Természetvédelmi Közalapítvány I. r. Alperes és a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság II. r. Alperes ellen közös tulajdon megszüntetése iránt indított per: 2019-ben indult el az ún. Borsósi tározó által érintett ingatlanok kapcsán, **közös tulajdon megszüntetése iránti per**. A HNPI csatlakozott a felperes keresetéhez, mivel elemi érdeke vagyonkezelőként, hogy a közös tulajdon megszüntetésre kerüljön. Az eljárás jelenleg folyamatban van. 2020-ban a per felfüggesztésre került, telekalakítási eljárás lefolytatása céljából, majd 2021. február 3-án a Székesfehérvári Törvényszék elrendelte a per folytatását. 2021. júniusában egyesített igazságügyi szakértői vélemény született a perben érintett ingatlanok forgalmi értékének becsléséről. 2021. decemberében érdemi tárgyalás volt, ahol az I. r. Alperes (Pro Vértes) elfogadta a szakértői véleményben foglalt megváltási árat, erre tekintettel a felek közösen kérték az eljárás szünetelését tekintettel arra, hogy egyezség keretében rendezni tudják az ügyet, azonban ez eredményre nem vezetett, ezért felperes (Magyar Állam) kérte az eljárás folytatását, mely során új tárgyalás lett kitűzve. A per folyamatban van.

9.6. Egyéb jogi ügyek

2021. évben Igazgatóságunkon 26 db igazgatói utasítás került megalkotásra és kihirdetésre, melyek közül a mai napon is hatályos szabályzatokat az alábbi táblázat tartalmazza:

Hatálybalépés dátuma	Iktatószám	Igazgatói utasítás száma	Szabályzat címe
2021.03.01	1359-2/2021	2/2021.	Jogi, igazgatási és birtokügyi Osztály ügyrendje
2021.03.01	1359-3/2021	3/2021.	Pályázatkezelési Osztály ügyrendje
2021.03.01	1359-4/2021	4/2021.	Természetmegőrzési Osztály ügyrendje
2021.03.01	1359-5/2021	5/2021.	Területkezelési Osztály ügyrendje
2021.03.01	1359-6/2021	6/2021.	Pénzügyi, Számviteli és üzemeltetési osztály ügyrendje
2021.03.01	1359-7/2021	7/2021.	Ökoturisztikai és környezeti nevelési Osztály ügyrendje
2021.03.01	1359-8/2021	8/2021.	Hortobágy Tájegység ügyrend
2021.03.01	1359-9/2021	9/2021.	Bihari-sík Tájegység ügyrend
2021.03.01	1359-10/2021	10/2021.	Hajdúság-Dél-Nyírség Tájegység ügyrend
2021.03.01	1359-11/2021	11/2021.	Közép-Tisza-Jászság Tájegység ügyrend
2021.03.01	1359-12/2021	12/2021.	Nagykunság Tájegység ügyrend
2021.03.01	1359-13/2021	13/2021.	Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység ügyrend
2021.03.01	1359-14/2021	14/2021.	Közszolgálati szabályzat
2021.03.01	1359-16/2021	16/2021.	Az egyes szervezeti egységek hatáskörébe tartozó feladatok meghatározása
2021.03.25	1359-17/2021	17/2021.	Bélyegző-Nyilvántartási szabályzat
2021.06.25		19/2021.	Elektromos kerékpáros szakvezetések szabályozása
2021.10.15	1359-25/2021.	23/2021.	Pénz- és értékkezelési szabályzat
2022.01.01	1359-26/2021.	24/2021.	A számviteli politikáról szóló szabályzata
2022.01.01	1359-27/2021.	25/2021.	Eszközök és források értékelési szabályzata
2022.01.01	1359-28/2021.	26/2021.	Eszközök és források leltározási és leltárkészítési szabályzata

A SARS-CoV-2 koronavírus okozta világjárvány megfékezése érdekében tett kormányzati intézkedésekkel összhangban Igazgatóságunk számos, a lent felsorolt igazgatói utasításokban kihirdetett intézkedésekkel igyekezett megóvni foglalkoztatottjai, partnerei és ügyfelei egészségét.

15/2021.	A COVID-19 járvány harmadik hullámában bevezetendő korlátozásokkal összefüggő, a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságot érintő intézkedésekről.
18/2021.	15/2021. sz.igazgatói utasítással kihirdetett A COVID-19 járvány harmadik hullámában bevezetendő korlátozásokkal összefüggő, a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságot érintő intézkedésekről szóló szabályzat módosítása.
20/2021.	A COVID-19 járvány harmadik hullámában bevezetendő korlátozásokkal összefüggő, a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságot érintő intézkedésekről 15/2021 és 18/2021 sz. igazgatói utasítások hatályon kívül helyezése.

Az alkalmazott intézkedések különösen, de nem kizárólagosan:

- kötelező a maszk viselés a közösségi tereinkben, szolgálati jármű közös használatakor valamint a terepi és kültéri munkavégzés során is;
- kézfertőtlenítő rendszeres használata az Igazgatóság épületeiben tartózkodó munkatársak számára a közösségi terekben és szociális helyiségekben,
- tájékoztatók kihelyezése a helyes kézmosás gyakorlatáról,
- gyakoribb takarítás és fertőtlenítés a kilincsek, fogantyúk, kapcsolók, fokozottabb igénybevételnek kitett tárgyak esetében,
- otthoni munkavégzés elrendelése a felső-alsó légúti megbetegedés panaszával jelentkező munkatársak esetében,
- gyakori szellőztetés az irodák, szociális helyiségek és közösségi terek használata során.

A látogatóközpontok, bemutatóhelyek tekintetében átmenetileg teljes körű látogatási tilalom került elrendelésre, a szálláshelyek átmenetileg zárva tartottak a kormányzati intézkedéseknek megfelelően.

A személyes kapcsolatok helyett az online kommunikációt részesítettük előnyben, a személyes ügyfélfogadás átmenetileg szünetelt, követve a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal és az Agrárminisztérium protokollját. Elkerülhetetlen személyes ügyfélfogadás esetén az ügyfél és a fogadó munkatársunk részéről kötelező volt a maszk viselése és a kézfertőtlenítés.

Munkatársaink 95 %-a 2021. november 15-ig felvette a kormányzat által, az állami egészségügyi intézményekben biztosított ingyenes védőoltást, így nem volt szükség az oltás igazgatósági szinten történő szervezésére. Tesztelési lehetőséget nem biztosítottunk foglalkoztatottaink részére.

A SARS-CoV-2 koronavírus okozta világjárványhoz kapcsolódó jogi feladatok:

- foglalkoztatottak felhívása a kötelező védőoltásra a koronavírus elleni védőoltásnak az állami és önkormányzati intézményeknél foglalkoztatottak által történő kötelező igénybevételéről szóló 599/2021. (X. 28.) Kormányrendelet rendelkezéseire,
- rendkívüli foglalkozás egészségügyi vizsgálat elrendelése a védőoltás felvételének esetleges ellenjavallata esetén,
- rendszeres oltási adatszolgáltatás a felettes szerv részére,
- illetmény/fizetés nélküli szabadság elrendelése szintén a hivatkozott kormányrendeletben előírtaknak való megfelelés érdekében,
- majd a kötelező védőoltás megszüntetésekor intézkedés a felfüggesztett jogviszonyok haladéktalan helyreállítása.

10. Természetvédelmi Őrszolgálat

10.1. Alapadatok

10.1.1. Személyi feltételek

Felsőfokú végzettségű természetvédelmi őr (fő)	Középfokú végzettségű természetvédelmi őr (fő)	Összesen (fő)
39	2	41

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság Természetvédelmi Őrszolgálatának létszáma 2021. január 1-én 41 fő volt. A tájegységek száma hat. A Közép-Tisza – Jászság Tájegységben a 2021. évben Tölgyesi Zoltán természetvédelmi örkerület-vezető távozott az Igazgatóság állományából, helyére Zvara Gábor érkezett a Jászságba, augusztus 1-től kezdte meg munkavégzését. Az összlétszám az év utolsó napján 41 fő.

Több tájegységben a természetvédelmi örökön kívül más munkatársak is dolgoznak. A vagyonkezeléssel, oktatási, környezeti nevelési vagy szemléletformálási tevékenységet végző munkatársak sok esetben kölcsönösen egymás munkáját segítve, hatékonyabb feladatellátást tudnak elérni.

10.1.2. Technikai felszereltség, őrszolgálati irodák

Jármű ellátottság

A 41 fős természetvédelmi őrszolgálat által használt gépkocsik száma 36, átlagéletkoruk 6,5 év.

Közép-Tisza-Jászság Tájegység

A Tájegységben dolgozó 7 természetvédelmi őrre 6 terepjáró gépkocsi jut. Az autók átlagéletkora 3,9 év.

A HHW309 Land Rover Defender és a JPR105 Toyota Hilux meghibásodásuk miatt le lettek állítva. Az ősz folyamán a „Tisza Hullámtér: Nagyvízi meder vízszállító képességének javítása a szolnoki vasúti híd és Kisköre közötti szakaszon” című KEHOP-1.4.0-15-2016-00017 pályázati azonosítójú projekt szakfelügyeleti feladatellátásra biztosított forrásból a SYM136 frsz-ú Suzuki Vitara érkezett a Közép-Tisza-Jászság Tájegységbe. Ebben az évben a Tájegység flottája egy használt MOE438 frsz-ú Toyota Hilux-al bővült.

Nagykunság Tájegység

A Tájegységben dolgozó 6 természetvédelmi őrre 5 terepjáró gépkocsi jut. Az autók átlagéletkora 6,2 év.

A MOE438 frsz-ú Toyota Hilux a Közép-Tisza Jászság Tájegységbe került, helyette egy bérelt, új SWL423 frsz-ú Toyota Hiluxal bővült a flotta.

Hortobágy Tájegység

A Tájegységben dolgozó 8 természetvédelmi őrre 8 terepjáró gépkocsi jut. Az autók átlagéletkora 7,7 év.

Bihari-sík Tájegység

A Tájegységben dolgozó 5 természetvédelmi őrre 5 terepjáró gépkocsi jut. Az autók átlagéletkora 5,6 év.

Hajdúság-Dél-Nyírség Tájegység

A Tájegységben dolgozó 5 természetvédelmi őrre 4 terepjáró gépkocsi jut. Az autók átlagéletkora 3,8 év.

A HMM-722 forgalmi rendszámú Land Rover Der Defender meghibásodás miatt le lett állítva.

Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység

A Tájegységben dolgozó 10 természetvédelmi őrre 8 terepjáró gépkocsi jut. Az autók átlagéletkora 9,3 év.

Természetvédelmi örök terepi szolgálati eszközeinek változása

A terepi szolgálati eszközök állapota és a természetvédelmi örök felszereltsége jó. A térképi fedvények használatához, biotikai adatfelvételezéshez, szakvéleményezéshez, jelentések elkészítéséhez, kapcsolattartáshoz szükséges laptop és telefon minden ör számára rendelkezésre áll. Ezek az eszközök jellegükből adódóan amortizációs időn túl folyamatos cserére szorulnak.

A Nagykunság és Bihari-sík Tájegységekbe összesen 5 új Samsung Galaxy Tab Active 2 tablet került, ami a terepi térinformatikai munka hatékonyságát növelte. Az adatok biztonságos tárolása érdekében adattároló egységet kapott 3 kolléga. Halfaunisztikai felmérések végzéséhez a szakterületen dolgozó kollégák terepi eszközökkel lettek ellátva (mellsizma, belly boat).

Őrszolgálati irodák

A tájegységközpontként működő őrszolgálati irodák munkavégzésre alkalmasak, rendelkeznek a hatékony feladatellátáshoz szükséges technikai eszközökkel. Az informatikai eszközök és perifériák (asztali PC, fénymásoló, szkennel, nyomtató, monitor stb.) jellegükből adódóan amortizációs időn túl folyamatos cserére szorulnak.

Közép-Tisza-Jászság Tájegység Szolnokon lévő, Rezeda úti irodájának a műszaki állapota és a felszereltsége is megfelelő.

Nagykunság Tájegység Tiszafüreden, a Kemény-kastély közelmúltban felújított, modernizált, illetve funkciók alapján tagolt alagsorában berendezett irodában végzi feladatait.

Hortobágy Tájegység A tájegységközpont igazgatóságunk Hortobágy-Halastavi, kacsatelepi irodájában kapott helyet. Az épületrész eredetileg nem tájegység irodának készült, de az alapvető funkciók ellátására alkalmas. Jelenleg pályázati forrásra várunk a tájegység iroda végleges kialakításának elvégzéséhez.

Bihari-sík Tájegység A Természetvédelmi Őrszolgálat fejlesztésére megnyert KEHOP pályázati forrásból épített iroda Berettyóújfaluban, a Bocskai utcában kiválóan szolgálja a mindennapi munkavégzést. Később, pénzügyi források rendelkezésre állása esetén a tetőtér beépítése is megtörténhet.

Hajdúság-Dél-Nyírség Tájegység Debrecen Hajnal utcai irodájának homlokzati és tetőzet felújítása, valamint energetikai korszerűsítése még nem történt meg. Ugyanitt a havi állományértekezletek megtartásához szükséges előadóterem felújítását tervezzük.

Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegység Cégénydányád, Dózsa György út 9. szám alatt lévő irodájának a műszaki állapota és a felszereltsége is megfelelő.

Egyenruha ellátás

Igazgatóságunk a rendészeti feladatokat ellátó személyek, valamint a fegyveres biztonsági örök ruházati ellátására vonatkozó 70/2012. (XII.14.) BM rendeletben foglaltaknak megfelelően gondoskodik a természetvédelmi őrszolgálat tagjainak egyenruha ellátásáról. 2021-ben 4.985.131 Ft-ot fordítottunk egyenruha vásárlásra, mely keret 1 fő természetvédelmi ör részére az alapszabvány, az őrszolgálat többi tagjának utánpótlási ellátását fedezte.

10.1.3. Polgári természetörök

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság Természetvédelmi Őrszolgálatának munkájában polgári természetör nem vesz részt. Nem tervezzük polgári természetör felvételét.

10.2. Feladatellátás

A Természetvédelmi Őrszolgálat tagjainak munkavégzése magas szakmai színvonalon zajlik. A jelenleg állományban lévő létszámmal megfelelő területi jelenlétet biztosítunk, a terület

hatékonyságát jól mutatja a magas felderített esetszám, valamint a védett és nemzetközi védelem alatt álló területeink jó állapota és a lakossági elfogadottság. A fokozott természetvédelmi őri jelenlétnek köszönhetően bizonyos típusú természetkárosító tevékenységek háttérbe szorultak. A proaktív kommunikáció, a tájékoztatás és a figyelemfelhívás lehetőséget teremt a természeti értékeket károsító tevékenységek megelőzésére. Nagy hangsúlyt fektettünk idén is a különböző médiumokon keresztül történő ismeretközlésre, mely lehetőséget ad a természeti értékek megismertetésére, valamint a Természetvédelmi Őrszolgálat munkájának bemutatására is.

Az örkollégák szakmai fejlődését, az új ismeretek megszerzését egyéni úton (jelenleg 2 fő tudományos fokozatot szerző kollégánk van) vagy Igazgatósági képzések, havi értekezletek alkalmával biztosítjuk. Az újonnan szolgálatba állt örök beilleszkedtek a csapatba, a mentoráló munkatársak révén elsajátították az elvárt munkavégzés alapjait. Eszközellátottságunk megalapozza a hatékony feladatellátást. Az adminisztratív jellegű feladataink mennyisége nem csökken.

Az év nagy részében a jelentős korlátozó hatást kifejtő pandémiás helyzet a közös munkavégzést minimálisra csökkentette mind házon belül, mind más szervezetek tagjaival.

10.2.1. Hatósági feladatellátás

2021-ben Igazgatóságunk Természetvédelmi Őrszolgálatának túlnyomó részében a védett természeti területek és értékek hatósági őrzését végezte. Védett és/vagy fokozottan védett madarakkal elkövetett illegális pusztítás, csapdázás és/vagy kereskedelem ügyében szabálysértési hatósági eljárás kezdeményezésére a szabálysértésekről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) alapján 2021. évben 1 esetben került sor. **Lásd 9.2 fejezetet.**

Védett természeti értéket, területet veszélyeztető, sértő jogellenes cselekmények miatt 196 esetben kezdeményeztünk hatósági eljárást, melyek természetvédelmi-, hulladékgazdálkodási-, vadászati-, halászati-, agrárügyi- talajvédelmi- illetve erdészeti hatóságnál indultak. Védett, fokozottan védett faj fészkelése miatt 34 esetben kezdeményeztünk hatósági felhívást/korlátozást. **Lásd 9.3 fejezetet.**

Tárgyévben a Természetvédelmi Őrszolgálat által intézett ügyiratok száma 407 db, míg az örök bevonásával intézett ügyiratok száma 4399 db volt.

Feladatellátásunk során az alábbi ellenőrzéseket végeztük és ügytípusokkal találkoztunk (zárójelben területi utalásokat teszünk egy-egy ügytípusban érintett helyszínekre a teljesség igénye nélkül):

- Horgászati és halászati tevékenység ellenőrzése.
- Gyógynövény és gomba gyűjtésének ellenőrzése.
- Vízivad vadászat és teríték ellenőrzése.
- Illegális, illetve természetvédelmi érintettségű fahasználatok ellenőrzése (Tószeg, Szajol, Bagamér, Kamarás-halom, Petneháza).
- Országos jelentőségű védett és/vagy Natura 2000 gyepek kaszálásának ellenőrzése.
- Illegális hulladéklerakók felderítése (Szolnok, Nagyrév, Jónásrészt, Debrecen, Napkor).
- Illegális deponálás (Csataszög-Nagykörű, Debrecen-hajdúböszörményi tölgyesek).
- Engedély nélküli öntözővíz kivétel (Zagyva).
- Engedély nélküli nádvágás (Sóskúti-halastavakon).
- Gyepfeltöréssel, valamint gyepek jogellenes használatával kapcsolatos intézkedések (Tiszapüspöki, Tócsó-völgy, Hajdúbagos, Hegyesbor, Fülöp, Laskod, Tizsaszentmárton, Nagyálló, Újfehértó, Bököny, Rétközberencs).
- Engedély nélküli technikai sporttevékenység végzése (Mikepércs, Bagamér).
- Intézkedés határátkelőhelyen, védett vagy nemzetközi egyezmény hatálya alá tartozó fajokkal kapcsolatban (Záhony).
- Inváziós növényfajokkal erősen fertőzött területtel kapcsolatos ügyintézés (Vásárosnamény, Petneháza).
- Teelő vagy szaporodó denevér kolóniákkal kapcsolatos ügyintézés (Mátészalka, Jászberény, Jászárokszállás, Tarpa).

- Vízvezetés Natura 2000 területről (Kisvárdá).
- Ex-legre területek jogellenes kezelésével kapcsolatos ügyintézés (Nyírkércs).
- Helyi védett terület jogellenes kezelésével kapcsolatos ügyintézés (Nyíregyháza).
- Helyi védett természeti terület létrehozásának előkészületeiben történő részvétel (Hajdúdorog).
- Nem védett területen előforduló fokozottan védett fajokkal kapcsolatos ügyintézés (Baktalórántháza, Nyírmada, Szabolcsbáka, Aranyosapáti, Dombrád, Gyulaháza, Nyírbogdány).
- Égetéssel, tüzgyújtással kapcsolatos ügyintézés (Rétköz, Nyírség, Berettyóújfalú).
- Természetes vizek (folyók, patakok, csatornák, tavak, holtágak) szennyezése (Gúti-ér, Vámospercs, Petneháza, Biharkeresztes).
- Védett, fokozottan védett faj fészékének engedély nélküli eltávolítása (Mátészalka, Záhony).
- Vízügyi Igazgatóságok által végzett tevékenységek ellenőrzése, különösen a fenntartások, kezelések.
- Áramütött és vezetéknek ütközött madarakkal, illetve a szolgáltató által üzemeltetett vonalas létesítményekkel való hatósági tevékenység (Oros, Császárszállás, Kisvárdá, Laskod). Itt említendő a fehér gólya védelmével kapcsolatos munka is.
- Madármérgezéses esetek felderítésében történő közreműködés (Szolnok, Újfehértó).
- Engedély nélküli építmény Natura 2000 területen (Tiszalök).
- Napelem parkok létesítésével és bővítésével kapcsolatos véleményezések (A működési terület számos pontján.)
- Közúthálózat bővítésével kapcsolatos hatósági feladatok ellátása (M4 autópálya építésénél szakfelügyeleti tevékenység ellátása; Derecske-Konyár közötti műút felújításánál szakfelügyeleti tevékenység, Fehérgyarmat-Tiszabecs, Fehérgyarmat-Kisar).
- Vasúthálózat fejlesztésével kapcsolatos hatósági feladatok ellátása (Püspökladány-Biharkeresztes vasútvonal villamosítása).
- Régészeti lelőhelyek veszélyeztetése miatt helyszíni jegyzőkönyvezések és kapcsolattartás a hatósággal (Nagykerek, Gáborján).
- Optikai kábelhálózat fejlesztéssel kapcsolatos hatósági ügyek (Kaba-Báránd, Mánd, Tarpa).
- Szénhidrogén kutatási tevékenységek során hatósági feladatok ellátása (Komádi).
- Csatornakotrás tevékenységek felügyeleti ellenőrzése, valamint tervezetek előzetes véleményezése.
- Öntözésfejlesztési tevékenységek kapcsán végzett feladatok.
- Szabálytalanul létesített úszóművel kapcsolatos ügyintézés (Szolnok).
- Erdőtelepítési ügyek előzetes véleményezése kapcsán felmerülő feladatok végzése.
- A természetvédelmi hatóság által kiadott helyreállítási határozatok ellenőrzése (Nyírábrány, Szolnok, Tiszakécske, Tiszavárkony, Ószanda, Tiszatenyő, Tiszapüspöki).
- Védett/fokozottan védett fajok okozta károkkal kapcsolatos területi egyeztetések.
- Frekvenciált területeken kirándulók, sátorozók, illetve különböző közlekedési eszközöket használók ellenőrzése.
- Idényen kívüli vadlúd vadászat ellenőrzése (Berettyóújfalú).
- A csípő szúnyogok okozta problémákkal és a gyérítési tevékenységgel kapcsolatos szakmai egyeztetések Szolnok megyében.
- Engedély nélküli téli legeltetés, villanypásztor kihelyezés.
- A Tisza-tó védett természeti területein rendszeres volt a horgászat és a nem megengedett motorhasználat ellenőrzése.
- Feljegyzések, jegyzőkönyvek készítése a terepi munka során tapasztalt jogsértő tevékenységekről (a külön megjelenített ügcsoportokon túl is).
- Natura 2000 jogcímen igényelt mezőgazdasági támogatások, illetve JFGK ellenőrzések.
- MTÉT területek támogatásához kapcsolódó ellenőrzések.
- A HNPI Látogatási Szabályzatának betartatása, a Hortobágyi-halastavakon tartózkodásunk során a belépőkártyák folyamatos ellenőrzése.
- Közigazgatási határozatok ellenőrzése.
- Hatósági táblák pótlása, karbantartása.

10.2.2. Együttműködés más hatóságokkal

- Az Igazgatóság Természetvédelmi Őrszolgálatában ebben az évben is számos alkalommal látott el közös szolgálatot a Tiszai Vízügyi Rendőrkapitánysággal, ellenőrizve a védett területeken folytatott fahasználatot és horgászati tevékenységet. Az akciók jelentős része bűnmegelőzési célzatú volt.
- Számos esetben vettünk részt rendőrségi eljárások nyomozati szakaszában – a legtöbb esetben helyszíni szemléken és tanúkihallgatásokon. Legjellemzőbb ügytípusok a gyepeket érintő jogszerűtlen cselekmények, illegális hulladékkezelés, jogellenes horgászati és halászati tevékenységek, illetve jogosulatlan fahasználatok.
- Részt vettünk a „Légirendészeti támogató rendszer kialakítása és működtetése” nevű programban, melynek célja a Természetvédelmi Őrszolgálat együttműködése a készenléti rendőrség légirendészetével. Az együttműködés és közös feladatellátás során a helikopteres terület ellenőrzés mellett a kijelölt természetvédelmi őr feladata az erre a célra kifejlesztett kamerarendszer fedélzeti működtetése volt. 2021-ben 4 alkalommal, közel 20 óra repülést teljesítettünk.
- A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság Felderítő Alosztályával védett madarak illegális tartásával kapcsolatban működtünk együtt, illetve intézkedtünk közösen.
- Ebben az évben is együttműködtünk az Igazgatóság működési területén illetékes 3 megyei kormányhivatal, Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztályával, táj- és természetvédelmi hatósági ügyekben. Az eljárásokban leginkább, mint szakmai tájékoztatást adó ügyfél vettünk részt. Adatot szolgáltatunk, véleményezünk, illetve bejelentéseket teszünk. Közösen több alkalommal került sor helyszíni egyeztetésekre és bejárásokra.
- Szakmai egyeztetést kezdeményeztünk a vadlúd vadászati idény módosításával/korlátozás érvényesítésével kapcsolatban, az érintett hatóságok (vadászati, természetvédelmi) képviselőivel.
- A ragadozómadár-mérgezéses esetekben együttműködtünk a Nemzeti Nyomozó Irodával és a területileg illetékes rendőrkapitányságokkal.
- Részt veszünk az áramhálózati madárvédelem felderített eseteiből származó hatósági ügyek előkészítésében és ellenőrzésében, továbbá a szakmai célkitűzések érvényesítését szolgáló egyeztető fórumokon, a természetvédelmi célzatú innovációk kialakításában és tesztelésében.
- Folyamatos a kapcsolattartás a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatallal (továbbiakban NÉBIH) a toxikológiai vizsgálatokkal kapcsolatban.
- Alkalmanként közös szolgálatot látunk el a Mezei Őrszolgálattal.
- Együttműködünk a megyei katasztrófavédelmi igazgatóságok kirendeltségeivel, a viharokkal, a madármentésekkel és az illegális égetésekkel kapcsolatban.
- A NÉBIH Állami Halőri Szolgálat munkatársaival a területünkön lévő folyókon láttunk el közös járőrszolgálatot a halászati és horgászati tevékenység ellenőrzésében.
- A vadászati hatóságokkal elsősorban a tűzok védelem és vadlúd-kártétellel kapcsolatban működtünk együtt.
- Vadászati ügyekben együttműködünk a tájegységi fővadászokkal.
- Együttműködésben állunk a működési területünk szerint illetékes vízügyi igazgatóságokkal.
- Segítjük az MÁK munkáját a Natura 2000 területek használatának ellenőrzése során. Emellett a megyei kormányhivatalok Agrár és Vidékfejlesztési Főosztályaival is szoros a kapcsolat a Magas Természeti Értékű Területek (továbbiakban MTÉT) ellenőrzésének vonatkozásában.
- Együttműködünk a megyei Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal munkatársaival a régészeti értékek védelmével kapcsolatban.
- A Nyírábrányi Határrendészeti Kirendeltség járőreivel 2 alkalommal láttunk el közös szolgálatot.
- Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság munkatársaival területellenőrzési és fajvédelmi munkákban vettünk részt.
- Az Országos Polgárőr Szövetség soraiba tartozó kollégákkal több közös szolgálatot végeztünk.

10.2.3. Nem hatósági feladatok ellátása

Tudományos és kutatási tevékenység

- Országos és regionális monitoring tevékenységekben vettünk részt, így az országos túzok-, sas-, erdei fülesbagoly-, kékes rétihéja-, barátréce- cigányréce, kék vércse és vadlúd szinkron felmérésekben vettünk részt. A fehér gólya költőállomány felmérését elvégeztük.
- Felmértük a Közép-Tiszán telelő kormoránok éjszakázó helyeit szinkronszámlálás keretében.
- Ritka- és telepesen fészkelő, továbbá Natura 2000 jelölő madárfajok állományfelmérését végeztük. A Mindennapi Madaraink Monitoringjában vettünk részt.
- Középfeszültségű oszlop felmérést (KFO) végeztünk az Igazgatóság működési területén.
- A Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzetben különböző típusú erdőállományokban és ültetvényekben kijelölt mintavételi pontokon 4 éve történik madártani felmérés. Az adatok kiértékelése folyamatban van.
- A nagykunsági székicsér (*Glareola pratincola*) és más fészkelő partimadárfajok fészkelési szokásainak, költési sikerének megismerésére és védelmére irányuló kutatásban vettünk részt Kiss Ádám koordinálásával illetve a Debreceni Egyetem és a HNPI közös kutatásaként fészkelő partimadarak felmérése indult el három mintaterületen a Hortobágy Tájegységben (Bivalyos, Kis-kondás, V-ös) is. Ezen túlmenően territórium alapú partimadár felmérést végeztünk regionálisan, a Hortobágy kistájban, az előző évi jelentősebb eredményű területeken, a HTE önkénteseivel.
- Daruszántások hatása a gyepi növényközösségekre, ragadozómadarak általi másodlagos magterjesztés, kisemlősök általi magterjesztés, közúti közlekedés természetkárosító hatásának vizsgálata, vadludak legelésének hatása az agrárkultúrákra című témákban Borza Sándor kollégánk kezdte meg tudományos munkáját.
- A közutakon elgazolt bagolyfajokról nyilvántartást vezetünk. Az adatok és a témában összegyűlt tapasztalatok alapján a Súlyomcsalगतó elnevezésű szakmai rendezvényen egy előadást készítettünk, illetve egy publikáció született a Heliaca című periodikába. (Nagy Gábor és Monoki Ákos)
- A PannonEagle Life keretein belül őszi-tavaszi éjszakai nyúlfelmérések elvégzése, adatainak elemzése folyt. Parlagi sas telemetriai adatok feldolgozását, valamint térinformatikai elemzéseket végeztünk.
- Elvégeztük a Zagyva mentén a CES (állandóráfördítésű gyűrűzést), ami a költő énekesmadarak hálózatos monitoringja.
- Folytattuk a nyári lúd (*Anser anser*) nyakgyűrűzést, a Hortobágyi-halastó Bivalyos taván. Mindösszesen 60 madarat sikerült megjelölni színes nyakgyűrűvel és egy újabb jeladót is felhelyeztünk egy további madárra.
- Nagy figyelmet fordítunk álló- és folyóvizeink – főként – halfaunájára, aminek vizsgálatát Orcsik Tibor és Mazsu István kolléga vezényletével végeztük.
- Természetvédelmi kezelést segítő, valamint faunisztikai célú rovar-tani kutatásokat végeznek Dr. Tallósi Béla és Gebei Lóránt munkatársaink.
- Részt vettünk a földikutyával együtt élő bogarak tudományos igényű felmérésében a HNPI működési területén, a HNPI (TMO) és az MBKT közös vállalkozásában. A téli legeltetések hatásainak vizsgálata tudományos szintű mintavételezésekkel történt, Hortobágy különböző gyeptársulásaiban három lokalitáson.
- Elvégeztük az Igazgatóság működési területén a gémtelpek repülőgépes és helikopteres felmérését.
- A Distance sampling kutatási módszert alkalmaztuk kételtű állományfelmérések során, illetve bevezettük és teszteltük nagy szikibagoly (*Gortyna borellii*) denzitás és állomány becslési módszerek között.
- Sor került a jászszági örkerület hulló faunájának pontosabb feltérképezésére, külön hangsúlyt fektetve a homoki gyík, valamint annak potenciális élőhelyeinek távérzékeléses, és terepi bejárásos ellenőrzéssel történő felderítésére, továbbá tájegység szinten a zöld-, fürge- és fali gyík, illetve kockás sikló elterjedésének felderítésére.

- A Kitaibelia folyóiratban megjelent Demeter László és Lesku Balázs közleménye a téli zsurló (*Equisetum hyemale*) és Moore-zsurló (*Equisetum x moorei*) nyírségi elterjedésének kritikai áttekintéséről, valamint Demeter László és Szél László közleménye a sásfajok (*Carex sp.*) Dél-Nyírségi elterjedéséről.
- A Természetvédelmi Közlemények folyóiratban megjelent Moldován Orsolya, Schneider Viktor, Szél László és Németh Attila „ajánlások földikutya-állományok egyedszám változásának egységes nyomon követéséhez” című cikke, továbbá Gyarmathy és mtsai. 2021. *Különböző színhőmérsékletű fényforrások rovarvonzó hatásának természetvédelmi szempontú vizsgálata* című értekezése, melyben Dr. Mester Béla is szerző.
- Kéri A., Mester B., Weiperth A. (szerk.) 2021. „Békamentő Praktikum - Kétéltűmentő akciókhoz” című munkája szintén tavaly jelent meg.
- A Folia Historico - Naturalia Musei Matraensis folyóiratban megjelent a „Ritka és természetvédelmi szempontból jelentős bogarak (Coleoptera) a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területéről”, valamint a „Bogár adatok (Coleoptera) a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területéről, 2008–2019” című cikk.
- Mintavételekre került sor a nagyobb egyhajúvirág állományokban genetikai vizsgálat céljából. A kutatás az egyhajúvirág állományokkal rendelkező Nemzeti Park Igazgatóságok és a Debreceni Egyetem együttműködésében zajlik, Sramkó Gábor szakmai vezetésével.
- Segítettük az MTA-DE Lendület Evolúciós Filogenomikai Kutatócsoport és a Magyar Természetudományi Múzeum munkatársaiból álló kutatói közösség molnargörényre (*Mustela eversmanii*) vonatkozó terepi vizsgálatait.
- Folyamatosan fejlesztettük az Open Biomaps moduljait a HNPI mindennapi adatgyűjtési és adatkezelési tevékenységeihez.
- Megszerveztük és újtára indítottuk a Hortobágyon a gyepek téli legeltetésével kapcsolatos vizsgálat sorozatot.

Turisztika oktatás, szemléletformálás, média-feladatok

- Tevékenységeinket jelentősen befolyásolta a pandémia és a meghozott korlátozó intézkedések. Több eseményt, rendezvényt, előadást, megjelenést kellett lemondani.
- Több alkalommal, helyenként havi rendszerességgel számoltunk be a mindennapi munkáinkról, illetve speciális természetvédelmi tevékenységekről a helyi és az országos sajtóban, rádióban és televízióban.
- Az Igazgatóság közösségi média felületein természetvédelmet népszerűsítő, védett és fokozottan védett fajokat bemutató posztokat állítottunk össze, hosszabb tartalmakat írtunk a honlap megjelenésekhez.
- Természetvédelmi témákban online népszerűsítő előadásokat tartottunk.
- Pályaorientációs előadásokat tartottunk általános iskolákban.
- Szakmai segítséget nyújtottunk a Tisza-tavi és Hortobágyi túravezető képzésen.
- Tanösvény applikációk, illetve a Digitális Vándor applikáció fejlesztésében működünk közre.
- A TermészetBÚVÁR-ban, National Geographic magazinban ismeretterjesztő anyagok összeállítását végeztük.
- Részt vettünk az „Egy a természettel” Vadászati és Természeti Világkiállítás Budapesti és Vásárosnaményi kiemelt helyszínein.
- Szakdolgozó és nyári gyakorlatos hallgatókat segítünk az ismeretszerzésben, illetve irányítottuk a szakmai munkájukat. Egy alkalommal a berlini Humboldt Egyetem hallgatóját kalauzoltuk, máskor a dublini Trinity College világörökségi területekkel foglalkozó doktorandusza által összeállított interjúm működünk közre.
- Részt vettünk az Ifjú Kócsagőr jelöltek kiválasztásában, mentorálásában és felkészítésében.
- Középiskolai tanárok számára szervezett továbbképzés terepi programját segítjük szakvezetéssel.

- Egyetemi terepgyakorlatok szakmai vezetését vállaltuk, illetve társ nemzeti park igazgatóságok kollégáinak látogatásánál működünk közre.
- Az Igazgatóság médiatárát fotó és videó tartalmakkal bővítettük.
- A Magyar Nemzeti Parkok Hetével kapcsolatos programokat szerveztünk és kivitelezünk több helyszínen.
- Az AÖFK közreműködésével érkezett elektromos rásegítésű kerékpárok túráiba is bekapcsolódtunk Cégénydányád és Hortobágy térségében.
- Több alkalommal vezettünk csoportokat különböző helyszíneken, többek között a daruvonulás során. Ehhez az időszakhoz kapcsolódik az „Egy nap a természetvédelmi őrrrel” program, melynek lebonyolítása a HTE természetvédelmi őrreire épül. Szintén ebben az időszakban kitelepülve részt vettünk Hajdúböszörményben a Hajdúsági Daruünnepen.
- Filmforgatások előkészítésében, szakmai tartalmuk meghatározásában, a kivitelezés koordinálásában segédkeztünk több helyszínen.
- Megrendeztük a VI. Sasnapot a Sasközpontban, az Országos Sasszinkron kísérő rendezvényeként.
- A Nagyerdő Hete keretében túrát vezettünk a Nagyerdőn és kitelepültünk a Natura 2000 mobil kiállítással.
- Török Zoltán „Hortobágyi mese (*Vadlovak a Hortobágyon*)” című filmjének HNPI által vállalt promócióban vettünk részt (rajz és médiapályázat, filmplakát, sajtónap, stb.), illetve az Igazgatóság érintettsége kapcsán számos fotó- és filmkészítési, esetenként könnyűzenei produkciós feladat előkészítésében, szervezésében, lebonyolításában végeztünk feladatokat.
- Konferenciák résztvevőinek terepi kalauzolását végeztük.
- Részt vettünk a Madárszínház projekt előkészítő feladataiban.

Egyéb tevékenység

- Ellenőriztük az Igazgatóság vagyonkezelésében lévő birtoktesteken és bérbe adott területeken folyó gazdálkodást. Közreműködünk birtoktestek bérbeadásában. Szakmai segítséget nyújtottunk a 2023-ban lejáró haszonbérleti szerződések birtoktesteinek felülvizsgálatában, valamint a gyep- és szántó gazdálkodási szabályzat megújításában.
- Pályázatok, projektek előkészítésében, lebonyolításában, ellenőrzésében és az eredmények összegyűjtésében működünk közre. Több esetben szakfelügyeletet biztosítottunk ezekben a programokban.
- Erdőtervezési szakmai egyeztetéseken vettünk részt.
- Közösségi munkavégzés keretében erdősítettük a sziki tölgyesek lékjeit.
- Saját vadászterületeinken részt vállaltunk a vadgazdálkodási tevékenységben. Ennek meghatározó része a predátor kontroll, amelyben egyrészt hivatásos vadász kapcsolt munkakörben is foglalkoztatott természetvédelmi örök fegyveres szolgálatot adtak, illetve Larsen- és létrás csapdákat üzemeltettek folyamatosan, másrészt nem vadász kollégáink egyéb módon (kotorékok, fészkek felderítése, szállítási, kiegészítő feladatok ellátása) segítették a tevékenységet.
- Nem saját vagyonkezelésünkben lévő mezőgazdasági hasznosítású területeken közreműködünk MTÉT vizsgálatban, a jogszabályba foglalt gazdálkodási követelmények (JFGK) és Natura 2000 ellenőrzésekben.
- Védeltségi szint helyreállításával kapcsolatban felmerülő előkészítési feladatokat láttunk el.
- Természetvédelmi szakmai kérdések, anyagok, ügyiratok megválaszolásában működünk közre. Ezek között számos területfejlesztési koncepció, különböző szakági tervezet megtalálható, de fontos a Natura 2000 területek fenntartási terveinek elkészítése, hiánypótlásainak megválaszolása, valamint az SDF adatlapok aktualizálása.
- A bűncselekményekhez kapcsolható ragadozómadár mérgezéses esetek toxikológiai vizsgálatainak országos koordinációját végeztük.
- Eleget tettünk a tervezési, jelentési és egyéb adminisztrációs feladatainknak.

- Szakmai továbbképzéseken gyarapítottuk a képességeinket (Probono, lőkészség fejlesztés, természetvédelmi szakmai információk befogadása).
- Törekedtünk a ránk bízott területek aktuális állapotáról a lehető legszélesebb körű információkat begyűjteni és azt a természeti értékek és élőhelyek megőrzése érdekében felhasználni. (Ez jelentette a vízvisszatartó műtárgyak állapotának követését, szükség szerinti beavatkozásokat, az erdőgazdálkodási tevékenységek alakulásának ellenőrzését, vagy éppen a középvezettségű elektromos hálózatok madárvédelmi aspektusainak alakulását.).
- Élőhelykezeléseket végeztünk, illetve kezelési tevékenységeket koordináltunk.
- Bekapcsolódtunk fajvédelmi programokba (díszes tarkalepke, fehér gólya, kis lilik, kék vércse, nagy szikibagoly, nyugati földikutya, tűzok, egyhajúvirág, réti angyalgyökér).
- Védett és fokozottan védett madárfajok fészkelését elősegítő műfészkeket, mesterséges fészkelőodúkat és -tálcákat helyeztünk ki, amelyeket rendszeresen ellenőriztünk, szükség esetén karbantartottunk vagy póoltunk.
- Intézkedtünk az emberi környezetben megtelepedő védett fajokkal kapcsolatban, elsősorban a molnárfecske és a fehér gólya fészkek, illetve a denevérkolóniák védelme érdekében.
- Elvégeztük a ragadozómadarakra veszélyes középvezettségű oszlopok felmérését a kijelölt szakaszokon, továbbá erősítettük az állami természetvédelem képviselőjét az áramhálózati madárvédelem stratégiai jellegű egyeztetésein és teszteltük az ott elfogadott madárvédelmi innovációk hatékonyságát területi pilot programokban.
- Elláttuk a Természetvédelmi Őrszolgálat telefonos ügyeleti szolgálatát.
- Havária események során (tüzek, tömeges madárpusztulás tavi bénulás miatt) folyamatosan részt vettünk a negatív környezeti hatások megszüntetésében és a károk mérséklésében.
- Képviseltük az Igazgatóságot a szakmai fórumokon.

11. Költségvetés és vagyon

11.1. Kiadások

Az igazgatóság 2021. évi kiadásai az alábbiak szerint alakultak:

Megnevezés	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Előirányzat változás
	HUF			
Személyi juttatások	791.031.000	893.797.059	848.188.789	102.766.059
Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	113.988.000	128.976.854	128 976 854	14.988.854
Dologi kiadások	660.869.000	2.132.731.550	1.430.462.544	1.471.862.550
Egyéb működési célú kiadások	0	28.426.005	18.292.784	28.426.005
Beruházások	58.223.000	2.168.055.152	1.666.717.159	2.109.832.152
Felújítások	13.400.000	26.836.874	20.832.345	13.436.874
Eyéb felhalmozási célú kiadások	0	8.800.000	8.800.000	8.800.000
KÖLTSÉGVETÉSI KIADÁSOK MINDÖSSZESEN	1.637.511.000	5.387.623.494	4 122 270 475	3 750 112 494

A pénzügyi helyzet által megkövetelt takarékosági intézkedéseket az Igazgatóság megtette. Az alábbi táblázatokban szereplő költségek az alapfeladatok maradéktalan ellátásához szükséges kiadások teljesítését valamint a folyamatban lévő (megvalósítás szakaszában lévő) pályázatokkal kapcsolatban felmerült kiadásokat összességében mutatják.

A dologi kiadások pénzforgalmi előirányzatának és teljesítésének alakulása

Eredeti előirányzat	660 869 000 Ft
Évközi előirányzat módosítás	1 471 862 550 Ft
Módosított előirányzat	2 132 731 550 Ft
Teljesítés	1 430 462 544 Ft
Kiadási megtakarítás	702 269 006 Ft

Magnevezés	2021. év (HUF)		
	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
Készletbeszerzés	115 000 000	146 096 179	144 037 271
Szakmai anyagok	35 000 000	18 479 929	18 422 829
ebből: Pályázatok			212 142
ebből: Természetvédelem			966 661
ebből: Erdészet			32 505
ebből: Mezőgazdasági tevékenység			9 950 056
ebből: Halgazdálkodás			52 400
ebből: Przewalski vadló tartás			1 182 917
ebből: Vadgazdálkodás			2 644 487
ebből: Egyéb szakmai anyagok			3 381 661
Üzemeltetési anyagok	80 000 000	127 616 250	125 614 442
Kommunikációs szolgáltatás	15 000 000	19 794 351	18 154 193
Informatikai szolgáltatások igénybevétele	12 000 000	16 541 808	15 072 841
Egyéb kommunikációs szolgáltatások	3 000 000	3 252 543	3 081 352
Szolgáltatási kiadások	379 716 000	1 411 232 903	770 601 386
Vásárolt élelmezés	0	0	0
Közüzemi díjak	30 000 000	39 000 000	35 247 846

Bérleti és lízingdíjak	2 000 000	9 008 687	8 997 536
Karbantartási kisjavítási szolgáltatás	50 000 000	62 839 139	62 735 939
Közvetített szolgáltatás	9 000 000	19 100 000	17 725 442
Szakmai tevékenységet segítő szolgáltatás (Szellemi tevékenység végzéséhez kapcsolódó kifizetés, vásárolt közszolgáltatások)	213 716 000	1 206 882 077	574 216 942
ebből: Pályázatok			72 987 976
ebből: Természetvédelem			138 871 929
ebből: Erdészet			77 804 910
ebből: Mezőgazdasági tevékenység			60 356 999
ebből: Halgazdálkodás			15 886 530
ebből: Przewalski vadló tartás			1 138 917
ebből: Egyéb szakmai tevékenységet segítő szolgáltatás			207 169 681
Egyéb szolgáltatás	75 000 000	74 403 000	71 677 681
ebből: Természetvédelem			2 481 946
ebből: Erdészet			935 000
ebből: Mezőgazdasági tevékenység			18 677 742
ebből: Halgazdálkodás			81 850
ebből: Egyéb szolgáltatás			49 501 143
Kiküldetések, reklám, propagandakiadások	16 000 000	8 105 400	7 885 276
Kiküldetések kiadásai	5 000 000	6 705 400	6 485 276
Reklám- és propagandakiadások	11 000 000	1 400 000	1 400 000
Különféle befizetések és egyéb dologi kiadások	135 153 000	547 502 717	489 784 418
Működési célú előzetesen felszámított általános forgalmi adó	95 000 000	257 896 147	200 536 414
Fizetendő általános forgalmi adó	5 000 000	272 735 931	272 735 931
Egyéb pénzügyi műveletek kiadásai	0	60 932	60 932
Egyéb dologi kiadások (Különféle költségvetési befizetések Adók, díjak, egyéb befizetések)	35 153 000	16 809 707	16 451 141
Dologi kiadások összesen	660 869 000	2 132 731 550	1 430 462 544

A felhalmozási kiadások előirányzatának alakulása, az eredeti előirányzathoz képest a változás okai. A felújítások és beruházások (beleértve a folyamatban lévőket is) tételes bemutatása, indokolása, összefoglalása:

A felhalmozási kiadások előirányzatai közül a beruházási kiadás soron a beruházásaink pályázatokból megvalósuló fejlesztései következtében a módosított előirányzat jelentősen meghaladta az eredeti előirányzatot.

Az Igazgatóság 2021. évi intézményi beruházásainak változása

Eredeti előirányzat	58 223 000 Ft
Évközi előirányzat módosítás	2 109 832 152 Ft
Módosított előirányzat	2 168 055 152 Ft
Teljesítés	1 666 717 159 Ft
Kiadási megtakarítás	501 337 993 Ft

Megnevezés	2021. év		
	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
Immateriális javak beszerzése, létesítése	0	28 291 398	28 291 398
Ingatlanok beszerzése létesítése	40 617 000	1 885 127 569	1 420 545 372
ebből: termőföld vásárlás kiadása	0	0	16 305 608
Informatikai eszközök beszerzése, létesítés	5 000 000	9 022 403	3 169 037
Egyéb tárgyi eszközök beszerzése, létesítés	1 000 000	98 593 846	93 727 704
Beruházási célú előzetesen felszámított ÁFA	11 606 000	147 019 936	120 983 648
Beruházási kiadások összesen	58 223 000	2 168 055 152	1 666 717 159

Földterületeket a felügyeleti szervtől „védett természeti területek védettségi szintjének helyreállítása” céljából érkezett „területvásárlási” pótelőirányzatból vásárolt az Igazgatóság.

Beruházásainkat kisebb mértékben intézményi saját forrásból, nagyobb mértékben felügyeleti szervtől érkező pótelőirányzatból és pályázati forrásokról (KEHOP, GINOP, LIFE+, ROHU) valósítottuk meg.

Az egyéb tárgyi eszközök beszerzését főként pályázati (KEHOP, LIFE+, GINOP) forrásból, kisebb volumenben az irányító szerv által pályázati önrészként biztosított, és egyéb támogatásból finanszíroztuk.

Az Igazgatóság 2021. évi intézményi felújításainak változása

A felújítási kiadások módosított előirányzaton szereplő összegét a többletbevételünk és felügyeleti szervi támogatás terhére csoportosítottuk át. Az előirányzat módosítás a halaszthatatlannak ítélt, állammegóvó felújítások megvalósításához volt szükséges.

Eredeti előirányzat	13 400 000 Ft
Évközi előirányzat módosítás	13 436 874 Ft
Módosított előirányzat	26 836 874 Ft
Teljesítés	20 832 345 Ft
Kiadási megtakarítás	6 004 529 Ft

Felújítások előirányzatának felhasználása

Megnevezés	2021. év		
	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
Ingtatlanok felújítása	10 551 200	23 041 498	17 036 969
Informatikai eszközök felújítása	0	0	0
Egyéb tárgyi eszköz felújítása	0	0	0
Felújítási célú előzetesen felszámított ÁFA	2 848 800	3 795 376	3 795 376
Előirányzat teljesítése összesen:	13 400 000	26 836 874	20 832 345

11.2 Bevételek

Az igazgatóság 2021. évi bevételei az alábbiak szerint alakultak

Megnevezés	Eredeti előirányzat Ft	Módosított előirányzat Ft	Teljesítés Ft	Előirányzat változás Ft
Intézményi működési bevételek	899 996 000	1 091 773 249	1 091 773 249	191 777 249
Működési célú támogatások	200 020 000	326 931 049	326 931 049	126 911 049
Működési célra átvett pénzeszközök	0	72 807 333	72 807 333	72 807 333
Felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülről	0	462 732 679	462 732 679	462 732 679
Felhalmozási célra átvett pénzeszközök	0	10 982 039	10 982 039	10 982 039
Tárgyi eszköz értékesítés	0	1 680 014	1 680 014	1 680 014
TÖRVÉNY SZERINTI BEVÉTELEK MINDÖSSZESEN	1 100 016 000	1 966 906 363	1 966 906 363	866 890 363

A közhatalmi és intézményi működési bevételek elemzése, az főbb tételeinek bemutatása. Az esetleges felhalmozás bevételek rövid bemutatása:

A. Intézményi működési bevételek

Eredeti előirányzat	899 996 000 Ft
Előirányzat változás	191 777 249 Ft
Módosított előirányzat	1 091 773 249 Ft
Teljesítés	1 091 773 249 Ft

Igazgatóságunk működési bevétele elsősorban a kezelésünkben lévő természetvédelmi területek hasznosításából, készletértékesítésből és a turisztikai szolgáltatások bevételeiből tevődik össze.

Bevételek részletezése

Megnevezés Működési bevételek (B4)	Eredeti előirányzat Ft	Módosított előirányzat Ft	Teljesítés Ft
Készletértékesítés ellenértéke	176 996 000	219 348 700	219 348 700
Szolgáltatások ellenértéke	71 000 000	104 674 533	104 674 533
Közvetített szolgáltatások ellenértéke	17 000 000	3 090 191	3 090 191
ebből: államháztartáson belül	0	0	0
Tulajdonosi bevételek	584 000 000	605 030 072	605 030 072
Kiszámlázott általános forgalmi adó	51 000 000	48 168 979	48 168 979
Egyéb kapott (járó) kamatok és kamatjellegű bevételek	0	6	6
Egyéb pénzügyi műveletek bevételei	0	905	905
Biztosító által fizetett kártérítés	0	214 652	214 652
Általános forgalmi adó visszatérítés	0	110 000 000	110 000 000
Egyéb működési bevétel	0	1 245 211	1 245 211
Működési bevételek összesen	899 996 000	1 091 773 249	1 091 773 249

A Működési bevételek 1 091 773 249 Ft-ban teljesültek. Az eredeti előirányzatok a közvetített szolgáltatások ellenértéke és a kiszámlázott általános forgalmi adó bevétel sor kivételével túlteljesítésre kerültek.

Jelentős bevételt képviselnek a tulajdonosi bevételek, melynek teljesített összege 605 030 072 Ft. A bevételeink előirányzathoz képest mutatkozó teljesülése mutatja azt a törekvésünket, hogy saját bevételeinket minél nagyobb mértékű / arányú szintre kívánjuk hozni.

Működési bevételeinket, többletbevételeinket működési kiadásaink fedezésére fordítottuk.

Saját termékekből, védjegyes termékekből származó bevételek összege:

Megnevezés	Védjegyes/Saját	Nettó árbevétel (Ft)
szürkemarha-, bivaly- és őstulok szalámi, snack kolbász	saját	3 825 000
vegyes virág méz 900 g (17 db)	Háriné Tamás Zsuzsanna	47 600
vegyes virág méz 500 g (21 db)	Háriné Tamás Zsuzsanna	29 400
Hortobágyi kecsketejes szappan, kamillás, körömvirágos, mézes, natúr, csipkebogyós (166 db)	Árvai Adrienn	147 740
kökény lekvár 400 g - Derecskei Fenséges (38 db)	Sápi József	55 100
Védjegyes termékek:		279 840
Összesen		4 104 840

Mezőgazdasági támogatások alakulása az elmúlt 3 évben:

Támogatások jogcíme	Támogatás összege 2019-ben (Ft)	Támogatás összege 2020-ban (Ft)	Támogatás összege 2021-ben (Ft)
Szálás fehérjenövény támogatás	3 741 489	3 896 832	5 690 455
Területalapú támogatás	65 129 524	39 587 895	71 359 535
Átmeneti nemzeti anyajuhtartás támogatása	3 187	0	9 506
Átmeneti nemzeti anyatehéntartás támogatása	0	7 492 524	0
Válságkezelő Program - anyajuhtartás átmeneti támogatása	0	624 000	0
Válságkezelő Program - anyatehéntartás átmeneti támogatása	0	680 000	0
Termeléshez kötött anyatehéntartás támogatás	5 942 928	8 024 477	0
VP-10.2-Őshonos állatok-in situ védelme	0	27 690 291	0
Zöldítés támogatás	127 638 870	122 138 507	145 174 700
Anyajuhtartás kiegészítő támogatás - 2007-től elválasztott	1 251 117	1 296 540	1 416 492
Termeléshez kötött anyajuhtartás támogatása	1 335 122	7 850 324	1 819 599
A tenyészkos és tenyészbak tenyésztésbe állításának mezőgazdasági csekély összegű támogatása	1 166 250	870 000	0
Válságkezelő program - Tenyészkos és tenyészbak tenyésztésbe állításának átmeneti támogatása	0	120 000	1 440 000
Pénzügyi fegyelem visszatérítése	5 355 855	5 292 059	6 301 661
Nemzeti Diverzifikációs Program - vidéki települések fejlesztése	0	9 667	0
Húsmarhatartás támogatás - 2007-től elválasztott	510 000	374 000	374 000
Termeléshez kötött hizottbikartartás támogatása	66 998	890 862	1 914 059
Összes támogatás	212 141 340	226 837 978	235 500 007

Az egyes jogcímekből származó támogatások évről évre jelentős mértékben eltérhetnek az előző évek értékétől.

A területalapú támogatást az adott évben felmerülő tételek finanszírozására fordítja Igazgatóságunk:

- természetvédelmi területek kezelésére (kaszálás, bálázás, behordás, szárzúzás, erdő telepítés, ápolás),
- fajvédelmi programok végrehajtására,
- a védett és fokozottan védett természeti értékek, védett és fokozottan védett természeti területek, a Natura 2000 területek természetvédelmi kezelésével kapcsolatos feladatok ellátására,
- a nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá tartozó területek és értékek természetvédelmi kezelésével kapcsolatos feladatok ellátására
- élőhelyek kialakítására és fenntartására, a sérült, károsodott élőhelyek kisebb volumenű helyreállítására, valamint rehabilitációjával kapcsolatos részfeladatokat ellátására, valamint
- a vagyongazdálkodásban lévő állami tulajdonú vagyontárgyak fenntartására, karbantartására.

Felhalmozási bevételek (B5)	Eredeti előirányzat (Ft)	Módosított előirányzat (Ft)	Teljesítés (Ft)
Egyéb tárgyi eszközök értékesítése (B53)	0	1 680 014	1 680 014

Az Igazgatóságnak felhalmozási bevétele Egyéb tárgyi eszköz értékesítésből származott: 1 680 014 Ft összegben. Ez az összeg tenyészállat értékesítést, valamint feleslegessé vált tárgyi eszközök értékesítését foglalja magában.

Működési célra átvett pénzeszközök tételes felsorolását a következő táblázat tartalmazza:

Átvett pénzeszközök		
2021. évben		
		<i>forintban</i>
Átadó intézmény, szervezet, fejezeti kezelésű előirányzat megnevezése	Átvett pénzeszköz célja, rendeltetése	Összege
Működési célú támogatások államháztartáson belülről (B1)		326 931 049
Egyéb működési célú támogatások bevételei államháztartáson belülről (B16)		326 931 049
ebből: központi költségvetési szervek (B16)		13 000 489
	<i>MÁK - Állati melléktermék megsemmisítés támogatás</i>	1 137 341
	<i>NÉBIH állatkártalanítás-madármergezés</i>	9 630 191
	<i>Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal- ASP-Afrikai sertéspestis miatti kár támogatása</i>	110 000
	<i>Agrárminisztérium- JKPF/343/2021, S801-01164</i>	2 122 957
ebből: fejezeti kezelésű előirányzatok EU-s programokra és azok hazai társfinanszírozása (B16)		297 654 423
	<i>MÁK - Mezőgazdasági támogatások</i>	235 500 007
	<i>KEHOP-4.1.0-15-2021-00098 1. rész Támogatási előleg</i>	21 000 000
	<i>Lietuvos Ornitologu Draugija LT.- LIFE19 NAT/LT-000898 - KIs lilik támogatás</i>	41 154 416
ebből: egyéb fejezeti kezelésű előirányzatok (B16)		9 206 968
	<i>Hortobágyi Nonprofit Kft. - LIFE11 NAT/HU/000924</i>	9 206 968
ebből: elkülönített állami pénzalapok (B16)		7 069 169
	<i>Közfoglalkoztatási program támogatása</i>	7 069 169
Felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülről (B2)		462 732 679
Egyéb felhalmozási célú támogatások bevételei államháztartáson belülről (B25)		462 732 679
ebből: fejezeti kezelésű előirányzatok EU-s programokra és azok hazai társfinanszírozása (B25)	<i>KEHOP-4.1.0-15-2016-000034; 2.sz.Támogatási előleg</i>	215 343 029
	<i>KEHOP-4.1.0-15-2016-00018; 2.sz.Támogatási előleg</i>	247 389 650
Működési célú átvett pénzeszközök (B6)		72 807 333
<i>ebből: nonprofit gazdasági társaságoktól (B65)</i>	<i>Pannon legelők - LIFE17 IPE/HU/000018 LIFE-IP GRASSLAND-HU</i>	66 212 587
<i>ebből: egyéb civil szervezetektől (B65)</i>	<i>LIFE15NAT/HU/0009002 2020.0101.-2020.12.31</i>	462 566
<i>ebből: egyéb vállalkozásoktól (B65)</i>	<i>MOL Nyrt. által nyújtott támogatás</i>	1 500 000
<i>ebből: egyéb külföldiektől (B65)</i>	<i>Kölni Állatkert - Vadlótartás támogatására átadott pénzeszköz</i>	4 632 180
Felhalmozási célú átvett pénzeszközök (B7)		10 982 039

<i>Felhalmozási célú visszatérítendő támogatások, kölcsönök visszatérülése államháztartáson kívülről (B74)</i>		10 982 039
<i>ebből: háztartások (B74)</i>	<i>Munkáltatói kölcsön megtérülése</i>	10 982 039
<i>Költségvetési bevételek (B1-B7)</i>		1 966 906 363
<i>Finanszírozási bevételek (B8)</i>		3 464 163 198
<i>Központi, irányító szervei támogatás (B816)</i>		1 011 851 605
	<i>Központi költségvetési támogatás – Elemi költségvetés</i>	537 495 000
	<i>„A parlagi sas védelme a Pannon régióban az ember okozta pusztulás csökkentésével LIFE15NAT/HU/000902 KF/188/2021</i>	2 379 000
	<i>„A pannon gyepék és kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv stratégiai intézkedéseinek megvalósításával KF/188/2021</i>	64 743 000
	<i>Éghajlati változásokhoz alkalmazkodó élőhelyek hálózatának kialakítása a kis lilik európai állománya számára LIFE19 NAT/LT/000898 KF/188/2021</i>	15 352 000
	<i>Természetvédelmi kártalanítás KF/253/2021. TMF/132/2021</i>	54 870 000
	<i>KF/150-3/2021 2021. évi bérkompenzáció</i>	622 448
	<i>Földvásárlás támogatás KF/308/2021 FgF/117/3/2021</i>	12 000 000
	<i>DSZ/11-2020.számú együttműködési megállapodás alapján végzett ellenőrzések pénzügyi elszámolás- MTÉT ellenőrzések KF/367/2021,</i>	9 900 000
	<i>Hortobágyi Kisvasút KF/385/2021</i>	244 000 000
	<i>Vadsparki szafari programok KF/384/2021</i>	12 000 000
	<i>Támogatás visszavonás KF/414-1/2021</i>	-2 400 000
	<i>Natura 2000 célkitűzések KF/53282021</i>	40 950 000
	<i>Hortobágyi Nemzeti Park- a Puszta... - KF/633/2021, GF/JSZF/505/6/2021</i>	12 500 000
	<i>Bérkompenzáció visszautalás</i>	-44 643
	<i>"Erdei kisvasutak" - KF/781/2021</i>	4 734 800
	<i>DSZ/11-2020.számú együttműködési megállapodás alapján végzett ellenőrzések pénzügyi elszámolás- MTÉT ellenőrzések KF/367-1/2021,</i>	2 750 000
<i>Előző év költségvetési maradványának igénybevétele (B8131)</i>		2 408 865 526
<i>Államháztartáson belüli megelőlegezések (B814)</i>		43 446 067

11.3. Vagyon

11.3.1 Befektetett eszközök

11.3.2 Forgóeszközök

Megnevezés	2019. év	2020. év	2021. év
NEMZETI VAGYONBA TARTOZÓ BEFEKTETETT ESZKÖZÖK	34 469 808 596	34 838 263 514	35 943 216 226
Vagyoni értékű jogok	4 530 000	5 030 000	5 780 000
Szellemi termékek	17 179 558	24 774 525	40 644 693
Immateriális javak	21 709 558	29 804 525	46 424 693
Ingtatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok	33 648 054 682	33 727 917 445	33 805 473 333
Ebből:			
Épületek	4 799 659 877	4 943 470 191	4 953 681 385
Gépek, berendezések, felszerelések, járművek	371 017 951	301 376 267	245 722 568
Tenyészállatok	36 254 775	38 562 217	40 507 867
Beruházások, felújítások	392 771 630	740 603 060	1 805 087 765
Tárgyi eszközök	34 448 099 038	34 808 458 989	35 896 791 533
NEMZETI VAGYONBA TARTOZÓ FORGÓESZKÖZÖK	184 968 504	232 122 716	201 355 963
Vásárolt készletek	3 660 646	14 115 528	16 829 811
Befejezetlen termelés, félkész termékek, késztermékek	125 274 067	166 057 466	137 338 030
Növendék-, hízó és egyéb állatok	56 033 791	51 949 722	47 188 122
Készletek	184 968 504	232 122 716	201 355 963
PÉNZESZKÖZÖK	2 865 231 379	2 376 289 321	1 240 087 618
KÖVETELÉSEK	212 437 946	233 740 893	184 379 124
Ebből:			
Költségvetési évben esedékes követelések	118 273 054	128 841 554	68 406 978
Költségvetési évet követően esedékes követelések	51 285 743	62 105 149	80 773 883
Követelés jellegű sajátos elszámolások	42 879 149	42 794 190	35 198 263

Pénzeszközök:

Számla megnevezése	Számla száma	Nyitó egyenleg	Záró egyenleg
Előirányzat felhasználási keretszámla	10034002-01743654-00000000	187 297 123	8 723 817
Intézményi kártyafedezeti számla	10035002-01743654-00060004	1 074 231	2 663 099
Lakásépítési alap számla	11738008-20091482-00000000	8 710 970	13 661 972
EU program célelszámolási forintszámla ebből:			
KEHOP „Hortobágy és Nagykunság”	10034002-01743654-30005400	649 440 675	356 828 506
KEHOP „Pusztai tölgyesek”	10034002-01743654-30005307	216 340 105	101 480 986
KEHOP „Natura 2000”	10034002-01743654-30005204	37 335 429	1 888 743
KEHOP „Kis-Tisza, Beregi Nyírségi lápok”	10034002-01743654-30005503	779 117 458	318 108 928
KEHOP „Bombatér II.”	10034002-01743654-30005802	5 000	5 000

KEHOP Nyírségi és bihari vizes élőhelyek	10034002-01743654-30005149	0	21 000 000
„Központi KEHOP”	10034002-01743654-30005606	3 188 795	2 463 845
Interreg „ROHU 79”	10034002-01743654-30005118	489 359	438 704
GINOP Világörökségünk a Puszta	10034002-01743654-30005125	458 461 091	285 560 527
EU program célelszámolási devizaszámla ebből:			
ROHU-79 - Túr folyó menti védett területek kezelés	10004885-10008016-00154037	25 913 415	9 980 818
LIFE 17 IPE/HU/000018 A Pannon gyeppek	10004885-10008016-00254034	8 915 670	75 128 257
LIFE19 NAT/LT/000898- Kis lilik	10004885-10008016-00354031	0	41 154 416
PÉNZESZKÖZÖK		2 376 289 321	1 240 087 618

11.4. Épületek

2021-ben az épületeinkkel, építményeinkkel kapcsolatban főként saját forrásból és irányító szervei támogatásból az alábbi táblázatban szereplő felújítási munkákat hajtottuk végre.

A megvalósult felújítás 20 832 345 Ft bruttó összegű volt.

Felújítás megnevezése	Nettó összege
Hortobágy Szálkahalom szolgálati lakás ablak felújítás	803 000
Ingatlanbérleti szerződés miatti hodály felújítások	2 177 021
Berettyóújfalu Andaháza vizes élőhely villanypásztor rendszerének felújítása	2 340 000
Hortobágy Kacsatelep vizes akna, vízhálózat felújítása	1 825 000
Hortobágy-Szatmáritelek, válogatókarám, karám rendszer felújítása	1 648 880
Hajdúszoboszló 0802/4 hrsz Malomháza Üszölegelő villanypásztor rendszerének felújítása	2 820 000
Hortobágy-Szatmáritelek, tető felújítás	766 000
Hortobágy Kacsatelep tető felújítása	1 750 000
Hortobágy-Kocsiszín és indító állomás felújítás	2 050 000
Hortobágy Látogatóközpont tűzjelzőrendszer felújítása	857 068
Ingatlanok felújítása (K71)	17 036 969
Felújítási célú előzetesen felszámított áfa (K74)	3 795 376
Felújítások	20 832 345

11.5. Eszközök

Eszközbeszerzéseinkről összességében elmondható, hogy a szakmai (természetmegőrzési, ökoturisztikai, környezet-nevelési, vagyonkezelési) feladatellátásokhoz kapcsolódtak.

A tárgyi eszköz beszerzések egy részét pályázati forrásból valósította meg az Igazgatóság, de jelentős saját forrásból is sikerült a tárgyi eszköz igényeket kielégíteni.

Megnevezés	Összeg (forintban)
Informatikai eszközök beszerzése	3 169 037
Pályázati forrásból történt informatikai eszköz beszerzés	902 711
Saját forrásból történt informatikai eszköz beszerzés	2 266 326
Egyéb tárgyi eszközök beszerzése	93 727 704
Pályázati forrásból történt egyéb tárgyi eszköz beszerzés	42 885 095
Saját forrásból történt egyéb tárgyi eszköz beszerzés	50 842 609

Gépek, berendezések valamint járművek eszközcsoportokon belül is sikerült beszerzéseket lebonyolítani. 2021-ben egy db Toyota Hilux szafari autó, egy db Suzuki Vitara személygépjármű illetve 3 db használt Isuzu D-Max tehergépjármű, valamint 2 elektromos busz beszerzése valósult meg.

2021-ben is folytatódott a kiállítási anyagok készítése, mellyel nagymértékben tudják javítani a bemutatási tevékenység szakmai színvonalát.

12. Bemutató, oktatás, társadalmi kapcsolatok

12.1. Ökoturisztikai és környezeti nevelési infrastruktúra

12.1.1. Látogató-, és oktatóközpontok

Hortobágyi Nemzeti Park Látogatóközpontja

A Hortobágyi Nemzeti Park Látogatóközpontja a 2021-es évben a GINOP pályázat átépítési munkálatai miatt (I. építési ütem) egész évben zárva tartott. A különféle funkciói közül több nem volt elérhető (pl. kiállítások, Kézművesudvar), kivéve a Tourinform Hortobágy Információs iroda tevékenységét, mely átmenetileg a Hortobágyi csárda épületében üzemelt.

Információs iroda

Az év nagy részében a feladatokat 2 fő turisztikai ügyintéző látta el. A nyári szezonban az ügyfélforgalom kiszolgálásában a háttérben dolgozó kollégák mellett, a kevésbé képzett – a zárva tartó kiállításokban felszabaduló - jegypénztárosok, takarítók is részt vettek. A Tourinform irodák fejlesztésére kiírt Kisfaludy pályázatban a névhasználati jogosult Hortobágyi Nonprofit Kft. is eredményesen pályázott, így a 2021-ben megérkezett gépek és műszaki eszközök részben beüzemelésre kerültek.

Feladatok – szolgáltatások:

Turistatájékoztató – Formája: személyes, telefonos, írott (e-mail és postai levél).

A telefonos megkeresések száma 2990 alkalom volt. Az e-mail-es megkeresések száma 296 volt. Személyesen 13 506 főt fogadtunk. A személyes vendégforgalomban növekedés volt tapasztalható a járványügyi korlátozások feloldása után.

Értékesítés – A bolti kínálatunk nem változott a korábbi évekhez képest, azonban a Látogatóközpont zárva tartása miatt csak 2 helyszínen, a Hortobágy Vadasparkban és a Halászbárka Fogadóközpontban folyt árusítás.

Kölcsönzési lehetőségek - 2021-ben kerékpárkölcsönzésre kisebb volt az érdeklődés Hortobágyon. 2021-ben első sorban kisebb baráti társaságok, családok tartottak igényt kölcsönkerékpárra, illetve kevés madarász is használt kerékpárt a tanösvények bejárásához. Valószínűleg a csökkenés oka az is lehetett, hogy elindultak az e-bike túrák nemzeti parkunkban.

Csoportok fogadása, teljes körű programszervezés és koordináció – 2021-ben, a járványügyi helyzet után, javuló tendenciát mutattak a csoportszámok, foglalások. A legtöbb csoport osztálykirándulások idején, a nyári hónapokban és az októberi daruvonulás időszakában érkezett hozzánk.

Természetrajzi kiállítás – A GINOP pályázat átépítési munkálatai miatt egész évben zárva tartott.

3D mozi – A GINOP pályázat átépítési munkálatai miatt egész évben zárva tartott.

Kézművesudvar

A GINOP pályázat átépítési munkálatai miatt egész évben zárva tartott. A HNPI által szervezett nyári táborokban a program részeként viszont több turnusban tartottunk foglalkozásokat. A szezonon kívül

a HNP Látogatóközpont ajándékboltja számára készültek termékek. Kézműveseink száma egy főre redukálódott.

12.1.2. Tanösvények

Az igazgatóság kezelésében 11 darab, összesen közel 70 km hosszú tanösvény áll.

A Hortobágyi Nemzeti Parkban lévő 5 tanösvény legnépszerűbbikén, a Hortobágy-halastavi tanösvényen jelentős fejlesztés valósult meg 2021-ben. Megromlott műszaki állapota miatt még 2020-ban elbontásra került Kondás-tavi nagy les helyén az új torony 2021-ben készült el.

Az AÖFK által koordinált program keretében digitális tanösvény oktatóanyagot készítettünk összesen 6 tanösvényre. A munkálatok 2022-re is áthúzódnak. Terveink szerint további 3 tanösvény anyaga készül el, s válik elérhetővé ismeretterjesztő anyagunk a túrázók számára.

Tisza-tavi Vízi Sétány

Az üzemeltető partnerünk saját költségére pedig egy új fedett esőbeálló pihenőhelyet épített meg a szigeten.

Itt a látogatószám a járványügyi helyzet ellenére jelentősen nőtt. Amíg 2020-ban csupán 15 200, addig 2021-ben 20 410 látogatót fogadott a Vízi Sétány.

12.1.3. Egyéb bemutatóhelyek (pl. tájházak, arborétumok, geológia, barlangi bemutatóhelyek)

A Pásztormúzeum, Körszín és a Hortobágyi csárdában berendezett kiállítások a GINOP pályázat előrehaladása miatt nem voltak nyitva 2021-ben.

Hortobágy-halastavi Kisvasút

A kisvasúti dolgozók száma 2021-ben elégségesnek bizonyult, ugyanis sikerült a koronavírus miatti látogatószámcsökkenésből adódó helyzetben önállóan megoldanunk a kijelölt feladatokat. A személyi állomány 3 fő Mt.-s dolgozó, 2 fő kormánytisztviselő volt, illetve további alkalmi munkavállalókat (vasútüzemi vonatvezetők) alkalmaztunk a zökkenőmentes feladatellátás biztosítása érdekében. A nagy zöldterület és a vasúti pálya alkalmi jellegű gondozása idén is jelentős plusz feladatokat rótt ránk.

2021-ben a pályafelújítási munkálatok és a partvédelmi tevékenységek előkészítésének elvégzése miatt a Kisvasút csak május 29-én indult el, az utolsó menetrend szerinti járat október 24-én volt.

A tavalyi évhez képest a látogatottság és utaslétszám a tartós leállások és a koronavírus miatt stagnálnak bizonyultak, 2021-ben csak 2,3 %-os utasszámnövekedést regisztráltunk. Az év során a Kisvasút összes megtett útja: 4785,6 km, összes szállított utasa: 23.944 fő.

Sikeres ökoturisztikai események voltak 2021-ben: pl.: holdséta, kisvasúti nap, daruzások, madarásztúra Halastón, libanap a Hortobágyon, vörösnyakú ludak nyomában.

Az év során számos különböző híradás került fel a hnp.hu honlapra a létesítmény kapcsán, melyeket a HNPI hivatalos facebook oldalán is megosztottunk, ezeket számos honlap vette át.

Sikeresen pályáztunk az FM csekély összegű „de minimis” kisvasúti pályázatán. 2021-ben 4,37 millió forint állt rendelkezésünkre ily módon, mely felhasználása javarészt a műszaki meghibásodások elhárítására, és karbantartásra fordítódott.

A turisztikai célú keskeny nyomközű kisvasutak fejlesztésének II. üteméről szóló kormány-előterjesztés (1474/2019 (VIII.1.) sz. kormányhatározat) nyújtott lehetőséget 2021-ben jelentős, mintegy 244 millió forintos pályafelújítási munkálatok elvégzésére. Ennek keretében többek között

a vasúti pálya melletti tápcsatorna partvédelmi feladatait tudtuk egy jelentős szakaszon elvégezni, illetve bővítésre került a vasúti szerelvények garázs épülete, vasúti átjárók, és hidak, valamint a pálya kavicsagyazata és peronok újultak meg, mint ahogy az indító állomás épülete is felújításon esett át.

Ezen túl apróbb, folyamatos karbantartási munkák is zajlottak (szerelvény éves karbantartása, stb..). A munkálatok miatt a tanösvény az év során korlátozottan volt csak látogatható.

A Hortobágyi Halgazdaság Zrt-vel kötött megállapodás értelmében továbbra is használtuk a „Halászbárka Fogadóközpont” épületének egy részét (jegypénztár, ajándékbolt, kiállítótér és előadóterem). Tevékenységünkkel a látogatók elégedettek voltak, ezt támasztja alá, hogy jelentős számú pozitív visszajelzés érkezett a látogatók részéről. 2021-ben továbbra is folytattuk a Fogadóközpont előtti park gondozását. A tanösvény mentén több madárodú került kihelyezésre, a korábban kihelyezettek tavaszi takarítása is megtörtént.

Szokatlanul erős viharok károsítottak több felépítményünket is (torony, filagória, magasles).

Több, jelentősebb beavatkozás is történt a tanösvényen is. Befejeződött a Kondás-tó pallójának és oldalfalának javítása, cseréje. Felépült a nagy kilátó. A tápcsatorna menti gyalogakác eltávolítása, feldolgozása megtörtént, illetve több információs táblát cseréltünk ki.

A kisvonati üzem személyi feltételeinek javítása céljából szervezett vonatkísérői tanfolyamon a kisvasúti személyzetten kívül többen más területeken dolgozók kolléga is részt vett.

Pusztaszafari – Hortobágyi Vadaspark

2021-ben a pandémia ellenére, 2020-as évhez képest közel duplájára emelkedett a látogatók száma a Vadasparkban (12 981 főről 20 625 főre!) annak ellenére, hogy a szafari program csak júliusban indulhatott el. A 2021-es év folyamán egy új szafari terepjáró került beszerzésre. Nagy népszerűségnek örvendő programok voltak 2021-ben ismét az extra szafari, naplemente szafari, a Perseida-meteorles, a különböző témanapok és a vadaspark napja.

Az év folyamán több magánszemélytől, valamint a természetvédelmi őrszolgálat munkatársaitól kaptunk állatkölyköket, madárfiókákat és sérült állatokat, amiket felnevelésük, valamint kezelésük után lehetőség szerint szabadon engedtünk. Összesen több mint 30 madár részesült ellátásban, a vadasparkban. A madarak nagyobb része gyógyulás vagy felnevelés után meg lett gyűrűzve és elengedésre került.

2021-ben különösebb beruházásra nem került sor a Vadasparkban.

Állatállomány a Hortobágyi Vadasparkban:

<i>Állatfaj</i>	<i>2021. január</i>	<i>Érkezés</i>	<i>Távozás</i>	<i>2021. december</i>
Madarak				
Rózsás gödény	5	0	0	5
Borzas gödény	3	0	1	2
Pásztorgém	4	0	1	3
Fehér gólya	6	6	6	6
Daru	2	0	0	2
Nagy kócsag	1	1	0	2
Szürke gém	2	0	0	2
Sárgalábú sirály	0	0	0	0
Fakó keselyű	10	0	0	10
Rétisas	2	0	0	2
Nagy lilik	0	0	0	0
Nyári lúd	9	0	0	9

Kék vércse	1	0	0	1
Pusztai sas	1	0	0	1
Kabasólyom	0	0	0	0
Vörös vércse	5	0	0	5
Karvaly	1	1	1	1
Kuvik	0	0	0	0
Barna rétihéja	3	0	0	3
Bütykös ásólúd	1	0	1	0
Nagy kárókatona	3	0	3	0
Kerecsen sólyom	1	0	0	1
Vándorsólyom	1	0	0	1
Egerészölyv	4	0	0	4
Erdei fülesbagoly	0	0	0	0
Bütykös hattyú	2	0	0	2
Emlősök (ragadozók)				
Vadmacska	2	0	1	1
Sakál	1	0	0	1
Farkas	1	0	1	0
Róka	1	1	1	1
Görény	1	0	1	0
Menyét	0	0	0	0
Nyest	0	0	0	0
Emlősök (patások)				
Przewalski-ló	23	4	4	23
Watusi	0	0	0	0
Óstulok	21	0	0	21
Őz	0	0	0	0
Vaddisznó	3	0	0	3

Emlősök (rágcsálók)				
Űrge	1	0	0	1
Kihelyezve (Budakeszi Vadaspark)				
Przewalski ló	0	0	0	0
Vadmacska	1	0	0	1

Meggyes csárda

2021-ben csupán 4 fő látogatója volt. Okát nem tudni pontosan.

Nagyiváni tájház

Üzemeltetését továbbra is együttműködési megállapodással egy helyi érdekeltségű alapítvány látja el. A bemutatás folyamatosan biztosított volt, kivéve a pandémiás helyzetben bevezetett korlátozások időszakát.

Tizsakürti Arborétum

A 2021. évben március 5-től volt látogatható volt az arborétum. A pandémia miatti lezárások után az emberek a szabadtéri programokat előtérbe helyezték, ezért a látogatók létszáma megnövekedett. Először az egyéni és nyugdíjas látogatók jöttek főként, mivel az iskolai csoportok az online oktatás miatt inkább csak a tanév végén tudtak a kirándulásokra időt szakítani. A jeles- és világnapok megtartására a nyári, és őszi időszakban tudtunk már iskolai csoportokat fogadni. Az arborétum nyújtotta lehetőségek között a rovarokkal, madarakkal, vízi élőlényekkel kapcsolatos terepi foglalkozások voltak a legnépszerűbbek, amelyeket a természetvédelmi örök közreműködésével tartottunk az arborétum növényvilágának bemutatása mellett. Az arborétum területén kihelyezett

tanösvény és interaktív ismeretfejlesztő táblák jól szolgálják az arborétumban és a Tisza mentén élő fajok bemutatását. A látogatók szívesen használják.

Az évente szokásos tiszavirág túrákat is meg tudtuk szervezni, amik 2021-ben is sok érdeklődőt vonzottak. Ezeken az alkalmakon a kérészek rejtélyes életének bemutatása mellett lehetőség nyílt arra is, hogy a látogatókkal megismertessük az arborétum mellett a Tisza menti ártéri erdő életközösségét is.

Az őszi időszak időjárása lehetővé tette, hogy hosszú időn át látványos legyen az őszi lombszínéződés. Így ebben az időszakban mind az egyéni, mind a csoportos látogatók száma megnövekedett. A gyermekcsoportok körében a kézműves foglalkozások is népszerűek voltak, 182 gyerek vett részt rajtuk.

Helyt adtunk a konferenciateremben szakmai konferenciának, megbeszéléseknek is.

A 2021. évben programjainkat nem minden esetben a tervezettek szerint tudtuk megvalósítani, de mindezek ellenére összességében látogatói létszám tekintetében jó évet zártunk. Látogatóink száma 11 812 fő volt, ebből 26 csoport volt. Nemcsak a 2020. évi 5400 látogatói számot tudtuk megduplázni, de az évek óta alacsonyabb látogatószámot is meghaladta az elmúlt évi. Bizakodunk abban, hogy tartós marad a változás.

Cégénydányádi Kölcsey-Kende kastély kiállítás és park

2021-ben is többször adott otthont a kastély épülete külsős szervezésű rendezvénynek, konferenciának, találkozóknak. Augusztusban a Kontakt Műhely és Középkori Templomok Útja Egyesület közös szervezésében, egy GINOP projektből megvalósuló tanulmányút részeként tartottak konferenciát "Kerékpáros turizmus fejlesztése a Tokaj, Felső-Tisza és Nyírség kiemelt turisztikai fejlesztési térségben" címmel a kastélyban.

A járványügyi korlátozások miatt a kastély kiállítása május 8-tól nyitható meg, a látogatókat a szokásos nyári nyitvatartással vártuk, egészen október végéig. Novembertől ismét zárva tartottunk. Az éves látogatószám a kastély kiállításában a korlátozások ellenére is 2616 fő volt.

2021-ben ismét fogadtuk a Kerékpáros Vándortábor résztvevőit június végétől. A szervezők a korábbi évekhez hasonlóan beépítették a Felső-Tisza-vidéki túraútvonalukba a kastély látogatását, így ennek köszönhetően az ország számos pontjáról több iskolás csoport jutott el hozzánk összesen 523 fővel.

Hortobágy Vonuláskutató Állomás (HVÁ)

Funkcionális eredmények:

A gyűrűleltár és a 2021-es éves jelentés elkészült. A gyűrűzőállások tavaszi kitisztítása megtörtént. Decemberben a hálóállások felszámolása, a hálók, stanglik beszedése megtörtént. A pincelak kifestése, a kazán cseréje megtörtént.

Idén maradéktalanul megvalósult a CES április közepe és július közepe között. 2021-ben a CES mintavételezéseket 4 gyűrűző végezte el. CES-napok: A 9 alkalomból 9 alkalom valósult meg. A 9 alkalom alatt 276 fogás történt, melyből 61 visszafogás volt, 215 esetben került gyűrű madárra. A CES során 27 madárfaj regisztrálása történt meg. A listavezető a cserregő nádiposzáta volt (60 gyűrűzés, 13 visszafogás), a második a kis poszáta (46 gyűrűzés, 2 visszafogás), míg a harmadik legtöbbet jelölt fajként a barátposzáta (44 gyűrűzés, 4 visszafogás) szerepelt. CES-en kívüli gyűrűzési napok száma: 46 nap.

Idei évben összesen madárgyűrűzéssel töltött napok: 55 nap, melynek során összesen 10 gyűrűző végzett munkát.

Megjelent egy népszerűsítő, toborzó jellegű cikk, ezen kívül számos hír, beszámoló, jelentés jelent meg a HVÁ facebook oldalán.

A gyűjtött biotikai adatok és a gyűrűleltár 2022. január 10-ig a TRINGA adatbázisba kerültek.

Tudományos eredmények:

Fogott madarak száma (gyűrűzések): idei évben 836 madár lett meggyűrűzve.

Visszafogások száma: 311 egyed.

Fogott madárfajok száma: 49 faj.

Legtávolabbi visszafogások: 30 km (Kék cinege (*Cyanistes caeruleus*, Hajdúszoboszló)

Legrégebben gyűrűzött madár visszafogások:

- 2015.08.15-én gyűrűzött (HVÁ) 1y korú kis poszáta (*Sylvia curruca*) visszafogása 2021.04.28-án (HVÁ). 2083 eltelt nap.
- 2016.07.21-én gyűrűzött (HVÁ) 1y korú fülemüle (*Luscinia megarhynchos*) visszafogása 2021.08.24-én (HVÁ). 1860 eltelt nap.
- 2016.07.23-án gyűrűzött (HVÁ) 1y korú széncinege (*Parus major*) visszafogása 2021.10.07-én (HVÁ). 1735 eltelt nap.

Turisztikai eredmények:

Két hét madárgyűrűző tábor zajlott le 2021 augusztusában;

Bemutató madárgyűrűzés: 3 alkalommal volt; résztvevők száma kb. 100 fő.

Hortobágyi csillagoségbolt-park bemutatása

2021 tavaszától feloldották a járvány miatti korlátozásokat, így újra szervezhetünk programokat. A csillagoségbolt-parkhoz kapcsolódóan 25 különböző programot szerveztünk (erdei iskolai programok: 7, csillagdai esték: 3, csoportok, egyéni látogatók: 6, „csillagséták”: Vadaspark, Halastó: 2 alkalom, táborok: HNP-s táborok, Górési tábor: 3, asztro-gasztró túrák: 2, Perseidás programok: 3). A résztvevők létszáma összesen mintegy 600 fő.

Változatlanul csak egy bemutató csillagvizsgálót működtetünk a hortobágy-mátai Fecskeház Erdei Iskolában. A csillagda nyilvánosság számára hozzáférhető, csillagászati és környezeti nevelési programokra használjuk.

Fontos célunk a fényszennyezés csökkentése a parkon belül és környezetében, illetve az újabb zavaró források létesítésének megakadályozása.

Hortobágy község befejezte a település közvilágításának cseréjét egy új, csillagoségbolt-barát rendszerre (2700 K, teljesen árnyékolt, 50%-os fényerő csökkentés 23 óraker).

Továbbra is törekedtünk a zavaró fényforrások csökkentésére. Őrszolgálatunk és a Zöld Hatóság segítségével folytattuk a zavaró fényforrások felmérését, és hivatalosan is megkerestük azokat az érintetteket, akiknek problémás a világítása. Folytattuk a tárgyalásokat a legnagyobb zavaró fényforrások kezelőivel (pl. FGSZ Zrt).

Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok megye új területrendezési terve – hosszas előkészítés és egyeztetés után – külön tervezési zónát jelölt ki a csillagoségbolt-park számára, világítási előírásokkal.

A Földművelésügyi Minisztérium rendelete által létesített védőzónában ellenőriztük az előírások betartását (határértékek: 1000 lumen / 2700K 1 km-en belül, 2000 lumen / 2700K 1-5 km között és 3000 lumen/3000K 5 km-nél távolabb), melyről beszámoló található az AM szakmai honlapján (http://termeszetvedelem.hu/index.php?pg=news_46_2202).

Folytattuk az együttműködést a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzattal a Night Light Interreg Projekt kapcsán. Idén Debrecenben és Hortobágyon volt a projekt záró rendezvénye (<https://www.interregeurope.eu/nightlight/>).

Hortobágy része az UNESCO „Csillagászat és Világörökség” tematikus programjának (<https://www3.astronomicalheritage.net/index.php/show-entity?identity=95&idsubentity=1>

Folytatjuk ennek az örökségnek a pásztoroktól való gyűjtését és előadásokat tartottunk a témában. A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat közreműködésével 30 fotóból álló fotókiállítást rendeztünk a csillagos égbolt értékeiről és a hozzá kapcsolódó pásztorhagyományról. Az előadással is egybekötött kiállítást a megye 15 városába, településére vittük, visszük el (2022-ben is folytatódik).

Részt vettünk a csillagos égbolt védelmével, bemutatásával kapcsolatos különböző workshopokon: a planetáriumok és bemutató csillagvizsgálók éves pécsi találkozóján, a Cseh Köztársaság Környezetvédelmi Minisztériuma által szervezett workshop-on a fényszennyezésről (online) és az International Dark Sky Association online rendezvényein. .

Új projekthez csatlakozunk szlovák és ukrán partnerekkel (Carpathian Star Way HUSKROUA projekt).

A nyilvánossághoz különböző módokon juttatjuk el a csillagoségbolt-park értékeiről és a fényszennyezés problematikájáról szóló üzeneteinket.

Jól illusztrált világitási útmutatót készítettünk a helyiek számára.

Folytattuk az új csillagoségbolt-park táblák kihelyezését a park határain.

Új állandó kiállítást hozott létre a Hortobágyi Önkormányzat részben a csillagoségbolt-park értékeiről.

További publikációk:

- Ecological and astronomical aspects of light pollution tanulmánykötet, Politechnika Krakowska 2021, István Gyarmathy, Richárd Novák, Anna Apró: The importance of Hortobágy and Bükk Dark-sky Parks and their educational benefits
- Az Eszterházy Károly Egyetem Tudományos Közleményei XLVI. Kötet, Tanulmányok a biológiai tudományok köréből 2021, Gyarmathy István, Korompai Tamás, Mester Béla, Novák Richárd, Varga János, Dombos Miklós: Investigation of the insect attraction effect of lamps of different color temperatures
- Természetvédelmi Közlemények 27. 2021, Gyarmathy István, Korompai Tamás, Mester Béla, Novák Richárd: Különböző színhőmérsékletű fényforrások rovarvonzó hatásának természetvédelmi szempontú vizsgálata

Előadások:

- HNP Online előadása Hortobágyi Csillagoségbolt-parkról (április)
- „Nemzetközi kutatási környezet kialakítása a fényszennyezés vizsgálatának területén” Zárókonferencia 2021. november 30. Eger, Eszterházy Károly Egyetem
- Planetáriumok és bemutató csillagvizsgálók szerepe az oktatásban X. workshop, Pécs

Egyéb nyilvánosság:

- GINOP turisztikai pályázatból megvalósítani tervezett kiállítási tartalomfejlesztésbe bekerült a téma: Páasztormúzeum évkörpalást és Okoskönyv; World at night IUCN kiadvány, **valamint a közös nemzeti parki turisztikai kiadványban is**

A „Hortobágyi Nemzeti Park – a Puszta” világörökségi helyszín gondnoksági feladatok ellátása kapcsán felmerült bemutatói, oktatási tevékenység:

- Túravezető képzés: mindazok számára, akik szakmailag felkészültebben, szakszerűbben kívánják tájékoztatni, túráztatni vendégeiket a Hortobágyi Nemzeti Park törzsterületén, vagy akik a Hortobágy szerelmesei és többet szeretnének megtudni annak védett területei élővilágáról, kezeléséről, a bemutatás rendszeréről. 2021-ben az eddigiekhez képest három turnusban megtartott képzésben 58 fő vett részt.
- Konzulensi feladatok ellátása a VH-t érintő és általában világörökséggel kapcsolatos szakdolgozatok, szemináriumi feladatokban.

- A HNPI honlapján a világörökség önálló micro-site-tal rendelkezik – ennek felülvizsgálata 2021-ben megtörtént.
- A gondnoksági támogatásból jelentős számú, 780 darab, még nem publikált fotó beszerzése történt meg. A képek elkészítésére Derencsényi István, fotóriporter kapott megbízást. A munka során fontos szempont volt, hogy a kiemelkedő egyetemes érték attribútumait átfogóan reprezentáló képek szülessenek. A gondnokság 2022-ben végzi el a képanyag Médiatárba történő feldolgozását.
- A Lechner Tudásközpont Nonprofit Kft. felkérésére a gondnokság lektorálta az Iránytű Magyarország világörökségi helyszíneihez című túrakalauz vonatkozó fejezetének szövegtervét, valamint a kapcsolódó pecsételős játék kihelyezésével kapcsolatos szervezést végzett.
- A Lechner Tudásközpont Nonprofit Kft. felkérésére a gondnokság világörökségi helyszín táblarendszerének megújításához kapcsolódóan a LTK szempontrendszere alapján átfogó helyzetfelmérést végzett (LTK adatlapok kitöltésével), s összeállított egy igénylistát, szintén a LTK adatlapjainak feltöltésével – a kezdeményezés további kimenetéről nincs információ.

Lápok a Beregben és a Nyírségben

Pályázati forrásnak köszönhetően a Bábtaván 2019. év második felében megújult a palló. Azonban 2020-ban és 2021-ben is a járványügyi korlátozások következtében - a lápon lévő növények virágzása idején - nem tudtunk látogatókat fogadni.

A Bátorligeti Óslápon és a kiállításban 2021. májusától még csak korlátozottan, de már tudtunk látogatókat fogadni a megújult kiállításban és a felújított pallósoron.

12.1.4. Természetiskolai minősítésre felterjesztett helyszínek

2021-ben a HNPI 3 helyszínt regisztrált a Természetiskola minősítési rendszerbe.

1, Fecskeház erdei iskola, mint Bázishely

2, Kölcsey-Kende kastély, mint Oktatóhely

3, Tizsakürti Arborétum, mint Oktatóhely

(A minősítésre felterjesztett programszolgáltatás bemutatását lásd a 12.2.3.. fejezetben.)

12.1.5. Szálláshelyek

Az Igazgatóságnak 5 szálláshelye van, melyek kihasználtsága és funkciója is merőben eltér egymástól.

Góré, kutatói szálláshely – A szerényebb kategóriájú szálláson idén is kutatók, dolgozók és családtagjai szálltak meg, illetve két kisebb tábornak (felnöttek) is helyszíne volt. A szálláshelyet alapvetően minden évben leginkább nyáron használják a vendégek. 2021-ben a vendégéjszakák számában növekedés volt látható a 2020-as évhez (232) viszonyítva.

A 2021-es év adatai:

Felnőtt létszám (fő)	Gyerek, diák, nyugdíjas létszám (fő)	Vendégéjszaka
52	47	314

Bátorligeti kutatóház – Jelentősebb változás nem történt a szálláshely állapotában és az elmúlt évben nem fogadtunk szállóvendéget sem.

Fecskeház erdei iskola és B kategóriás ifjúsági szálló – Leginkább kihasznált szálláshelyünk Hortobágy falu szélén, közel a pusztához és a Mátai Méneshez. A járvány miatt június közepétől november elejéig volt nyitva az épület 2021-ben.

vendégszám (fő)	vendégéjszakaszám
904	1911 vendégéj

Kemény kastély – 2021-ben védettségi kártya (szabályozás szerint) mellett egész évben igénybe vehető volt a Kastély, 118 fő 225 vendégéjszakát töltött ott (2020-ban 56 fő, 134 vendégéjszaka).
Nyugati Fogadó – Az elmúlt évben nem fogadtunk szállóvendéget.

12.1.6. Új ökoturisztikai és környezeti nevelési létesítmények

2021-ben nem létesítettünk új környezeti nevelési létesítményt.

12.2. Ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások

12.2.1. Szakvezetési túsók, speciális túsók (pl. fotós túsók, kalandtúsók)

Szakvezetési túsóink közül változatlanul legismertebb a "Vezetett túra a darvak nyomában". Az érdeklődés a program iránt a darvak érkezése előtt, már augusztusban elkezdődik. A daruvonulás idejére meghirdetett túsók jelentős részét a természetvédelmi őrszolgálat segítségével tudjuk lebonyolítani. A darunézó túsók 2021-ben új elemmel bővültek, így 2021-ben már terepjárón utazva is megtekinthetők voltak az éjszakázó helyekre behúzó darvak csapatai.

Túraszervezésünk fő célterülete a HNP területe, így a legtöbb túsót is itt hirdetjük meg évről évre. Jelentősebb aktivitást fejtünk ki Szatmár-Beregben, és Debrecen térségében. A többi tájegységben eseti jelleggel, a felmerülő igényeket első sorban az őrszolgálat munkatársainak bevonásával igyekszünk kiszolgálni. Többféle csillagászati programot is hirdettünk az elmúlt évben, szinte havi rendszerességgel. A programok egy része kisvonatozással, vagy vadasparki látogatással volt egybekötött, más része pedig a Hortobágyi Csillagdába lett szervezve.

A HNPI által meghirdetett vezetett túsóinkon 3 077 fő vett részt, ebből 1 820 fő vett részt a daruvonulás idejére hirdetett programokon. Ezek a számok növekedést jelentenek az előző évhez képest. A járványhelyzet miatt jelentősen megnőtt az érdeklődés a szabadtéri programok iránt.

A nyári szezonban sikerrel rendezzük meg a vadasparki naplemente és extra szafari programokat, amiken a korlátozott létszám ellenére is egyre többen vesznek részt. 2021-ben 4 514 fő volt erre kíváncsi. Ez növekedést jelent a 2020-as évhez képest.

A Hortobágyi Nonprofit Kft-vel közösen 2021-ben is szerveztünk ismét asztro-gasztró túsót, mely egy alkalommal került megrendezésre és 35 fő vett rajta részt.

Igen népszerű a Perseidák-éjszakája esemény is (2 nap, 2 helyszín), amelyre 2021-ben 159-en voltak kíváncsiak.

2021-ben is szerveztünk túsókat a Górési Madármentőhely és Feketerét valamint a Górési tanösvény természeti értékeinek, s az ott folyó munka bemutatására, mely 5 alkalommal lett meghirdetve, abból 2 indult, amin 11 fő vett részt.

2021. évben három alkalommal és 135 fő részvételével hirdettünk szakvezetési tiszavirágzás megfigyelő túsókat. Azonban a korábbi évekhez hasonló módon így is folyamatos híradással igyekeztünk kiszolgálni az érdeklődő közönséget. Több helyszínről kollégáink segítségével (a Közép-Tisza, a Tisza-tó, és a Felső-Tisza térségéből) rendszeresen közzétünk adatokat, és javasoltunk megfelelő helyeket a megfigyelésekhez.

2021-ben is gondot fordítottunk arra, hogy a Debrecen térségében minél több lehetőséget teremtsünk arra, hogy a lakókörnyezet természeti értékeit minél többen megismerhessék. A COVID miatt az év elején nem minden túra indulhatott el. Megvalósult túsóink:

- Nappalilepke fotóstúra a debreceni Erdőpusztán
- Nagy hőscincér séta a Debreceni Nagyerdőn
- Űrge túra Martinkán
- Vörösnyakú ludak nyomában Andaházán

A 4 terepi alkalmon összesen 36 fő vett részt.

2020. év végén az Aktív és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ jóvoltából 30 db elektromos rásegítésű kerékpárral gazdagodott a HNPI, melyekkel első túráinkat 2021-ben tudtuk megkezdeni Hortobágyon, a Tisza-tavon és Cégénydányádon. Vegyes érdeklődés mellett Hortobágyon és a Tisza-tó térségében 47 túrán 139 fő vett részt, míg Cégénydányádon 32 alkalommal hirdettünk túrát, de azok csupán 29 fő részvevő érdeklődésére tartottak számot.

12.2.2. Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvények

A 2021-es év elején a Szatmár-Beregi térségben több turisztikai programunk maradt el. A Geotóp nap keretében megrendezésre kerülő túrán a barabási Kaszonyi-hegyen és tarpai Nagy-hegyen 18 fő vett részt, a barabási Kaszonyi-hegyen a Varázslatos Magyarországgal közös szervezésben “Ma egy fészek, holnap az óceán” elnevezésű természetvédelmi programsorozatán 20 fő vett részt. Az Európai Madármegfigyelő Napon Cégénydányádon 312 fő érdeklődő volt.

2020-ban egy KEHOP pályázat finanszírozásából 10 db mobil kiállítási csomag készült el, melyet ingyenesen rendelkezésre bocsátunk óvodák, iskolák, önkormányzatok, egyéb intézmények, szervezetek számára. A költsönbeadás feltételeit kidolgoztuk. 2020-ban a pandémia miatt kevesebb intézmény tudott élni ezzel a lehetőséggel, viszont 2021-ben sokan igényelték. A két év alatt közel 10.000 gyermek és felnőtt nézhette meg.

2021-ben meghirdettük Hortobágy-Halastóra és a Hortobágyi vadasparkba a születésnapis zsúrok programelemünket.

A pandémia tavaszi hulláma miatt online előadásokat hirdettünk különböző témákban. 4 előadás volt elérhető a nagyközönség számára, előadásenként 40-70 fő bejelentkezővel. Az előadásokat rögzítettük, melyek visszanezhetők a honlapunkról.

2021-ben a szakpedagógusok gyakorlati ismereteinek frissítése, elmélyítése segítése érdekében kétszer egynapos továbbképzést szerveztünk Hortobágyon. 36 fő vett részt a programon.

Az nevelési intézményekben dolgozók számára (szaktanárok és óvónők, osztályfőnökök, intézményvezetők) turisztikai és környezeti nevelési programunk megismertetését segítő órákat sikerrel folyó pedagógus nyílt napunkat a COVID-korlátozások miatt nem tudtuk megrendezni 2021-ben.

2021-ben a hagyományos nagyrendezvényeink közül csak a Szent Dömötör-napi Behajtási Ünnepe és Darufesztivált tudtuk megtartani, azt is módosítva, leegyszerűsítve, az aktuális járványügyi szabályoknak megfelelően.

Elmaradt nagy rendezvényeink voltak:

- Szent György-napi Kihajtási ünnep és Kézművesvásár – Világörökségünk a Puszta napja
- Hortobágyi Lovasnapok – amelyen a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság társszervező, s feladata a Gyermek Lovasfaló programjának összeállítása és lebonyolítása.

További események, amiken rendszeresen kitelepülünk információs pavilonnal a Gulyásnapok, és a Hortobágyi hídi vásár viszont megrendezésre kerültek.

Zöld Mikulás 2021-ben elmaradt.

Ezen túl a Hortobágyi Vadasparkban 2021-ben is megrendezésre került az Állatkertek Éjszakája elnevezésű rendezvény, melyet évről évre a Madárkórház Alapítvánnyal együttműködve bonyolítunk le, ugyancsak megvalósult a Hortobágy-Halastavi Kisvasút napja.

12.2.3. Természetiskolai minősítésre felterjesztett programszolgáltatás

2021-ben a HNPI 3 helyszínt regisztrált a Természetiskola minősítési rendszerbe.

Fecskeház erdei iskola, mint Bázishely

A HNPI egyetlen erdei iskolájában, a Fecskeház erdei iskola és ifjúsági szálláson 2021-ben, mint erdei iskolai programszolgáltató 1 erdei óvodás csoportot (23 fő) és 12 erdei iskolás csoportot (321 fő) fogadtunk. Sajnos a tavaszi időszak jelentős része a korábbi foglalások lemondása miatt kimaradt. Ennek oka a pandémiás korlátozások volt.

A minősítés során az alsósok számára a 4 programon belül 13 modult és azon belül 42 foglalkozást alakítottunk ki. A felsősök esetében az 5 programon belül 17 modullal és azon belül 51 foglalkozással készültünk. Az óvodások részére 6 modult és azon belül 20 foglalkozást dolgoztunk ki.

Kölcsey-Kende kastély, mint Oktatóhely

A minősítés során az alsósok és a felsősök számára is a 3 programon belül 10 modult és azon belül 37 foglalkozást alakítottunk ki. Az óvodások részére 4 modult és azon belül 16 foglalkozást dolgoztunk ki.

Tiszakürti Arborétum, mint Oktatóhely

A minősítés során az alsósok számára a 4 programon belül 9 modult és azon belül 30 foglalkozást alakítottunk ki. A felsősök esetében 3 programon belül 9 modult és azon belül 29 foglalkozást, míg óvodások részére 5 modult és azon belül 17 foglalkozást dolgoztunk ki.

12.2.4. Egyéb ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások (pl. természetvédelmi táborok, kulturális jellegű rendezvények, kézműves foglalkozások)

A 2021-es évben a környezeti neveléssel kapcsolatos tevékenységek, ha módosult feltételek mellett is, de meg tudtak valósulni.

Osztálykirándulások

2021-ben 65 csoport érkezett egynapos osztálykirándulásra hozzánk, ez 3258 gyerek látogatását jelentette erre a programra. Kétnapos osztálykirándulásra három osztály érkezett, akik a Fecskeház erdei iskolában szálltak meg (95 fő).

Témanapok (speciális osztálykirándulás, egyszerre egy intézmény több osztálya, évfolyama): 2021-ben sajnos nem volt lehetőség témanapok szervezésére (COVID).

Szakmai kirándulások, terepgyakorlatok: 2021-ben hat előre bejelentett terepgyakorlat valósult meg, melynek során 172 egyetemista kereste fel a HNPI működési területén belül valamely védett területet.

Vetélkedők, versenyek: A környezeti neveléssel kapcsolatos versenyek, vetélkedők 2021-ben többnyire megvalósultak alábbiak szerint:

- Nagyítóval és távcsővel a Hortobágyért (2 korosztály számára)
- HortobágyON
- Névadó versenyek
- Hímzett kötény, kiscsizma (2021-ben sajnos nem tudtuk megszervezni, COVID miatt)
- Játékos Hortobágy (2 korosztály számára)
- Alkotópályázatok (egy őszi és egy tavaszi)
- A Balti-tenger lengyel partvidékétől a magyar pusztáig (lengyel-magyar projekt keretén belül)

Vetélkedőinken 2021-ben összesen 2849 gyerek vett részt.

Továbbképzések: Hortobágyi- és Tisza-tavi túravezető 2021-ben 11 + 39 fő vett részt.

Előadások: 2021-ben 35 előadást tartottunk, és ezeken 1914 hallgatóval találkoztunk.

Szakedzők: 2021-ben néhány alkalommal volt megkeresés, akiknek személyes, vagy írásos interjú formájában szolgáltatunk adatokat, töltöttük ki kérdőíveiket, láttuk el őket hasznos információkkal, segítettük dolgozatuk, szakdolgozatuk elkészítését.

Mobil kiállítás: 6298-an tekintették meg mobil kiállításaink valamelyikét 2021-ben.

Táborok: 2021-ben négy meghirdetett táborunk volt, melyen 151 fő vett részt.

- Családi hagyományörző (35 fő)
- Kalandra fel (35 fő)
- Gyűrűző (2 turnus) (26+31 fő)
- dél-lengyelországi tábor, a lengyel-magyar közös projekt keretében (24 fő)
- A Fecskeház erdei iskolánkban külsősök által szervezett tábor: 1 tábor 17 fővel

„Ifjú Kócsagőr” program 2021-ben megrendezésre került, Igazgatóságunkhoz 9 jelölt kérte magát. 2021-ben a programon csak védettségi igazolvánnyal lehetett részt venni, így ennek hiányában és 1-2 jelölt esetében más problémák felmerülése után csak hárman maradtak benn a programban. A nyertes párossal képviselte magát a HNPI az országos versenyen. Az országos verseny résztvevőinek egyik ajándéka az, hogy 1-1 páros ellátogathat 3 napra 1-1 másik nemzeti park igazgatóságához. A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság párosa minket választott jutalomkirándulásként, így október végén már el is látogattak hozzánk. Programjuk a daruhúzáson kívül a Szent Dömötör-napi Behajtási Ünnepp és Darufesztivál programjain való részvétel, valamint a Tisza-tó, Pentezug és a Hortobágy-Halastó területeinek megtekintése.

A környezeti neveléshez közvetlenül kapcsolható adatok az 1. táblázatban szerepelnek.

Résztvevők létszáma tevékenységenként (2021)

Megjegyzés: adatainkban az osztálykirándulásoknak csak egy része jelenik meg, azok, akik előre bejelentkeznek, programot/szakvezetést kérnek tőlünk.

Tevékenység	2017 (fő)	2018 (fő)	2019 (fő)	2020 (fő)	2021 (fő)	Megjegyzés
1 napos osztálykirándulások	3382	3870	5226	1067	3258	Sokan az akciós osztálykirándulás keretében érkeznek, témanapokat is ide számoljuk.
2 napos osztálykirándulások	203	106	251	0	95	Erdei iskolában alszanak
Erdei iskola, óvoda program	476	535	555	27	411	Minimum 3 napra (2 éj) érkeznek.
Vetélkedők, versenyek	1751	1789	2178	1559	2849	
Saját szervezésű tanfolyam	24+43	21+27	21+17	12+18	11+39	Tisza-tavi és Hortobágyi túravezető képző tanfolyam (nem akreditált)
Saját szervezésű táborok	136	149	118	67	151	4 tábor az erdei iskolában kerültek megrendezésre, 1 dél-Lengyelországban.
Pedagógus nyílt nap	54	51	26	0	0	elmaradt
Zöld Mikulás	215	303	274	0	0	elmaradt

Tájégségek ökoturisztikai és környezeti nevelési programjai

Az Igazgatóságban zajló szemléletformálási és ökoturisztikai tevékenységben az Őrszolgálat egységei és munkatársai is kiveszik részüket, melyben elhelyezkedésük és helyi infrastrukturális adottságai okán eltérő aktivitásokkal ugyan, de így is jelentősen gazdagítják az Igazgatóság ez irányú tevékenységét.

Közép-Tisza-Jászság Tájvédelmi Körzet ökoturisztikai és környezeti nevelési programjai

A Covid-időszak korlátozásai által szabott keretek ellenére az év során több terepi bemutatóra, madárgyűrűzésre és előadásra került sor iskolás diákoknak és pedagógusoknak természetvédelmi, természetismereti tárgykörben.

A TermészetBúvár magazinban négy írás is megjelent természetvédelmi ór kollégák tollából a Tájégség értékei kapcsán.

A Tiszai Vízirendészeti Rendőrkapitányság szervezésében került sor egy ún. "balesetvédelmi napra", amelyen természetvédelmi interaktív anyag bemutatását szerveztük meg kb. 400 óvodás és iskolás gyermek számára.

Középiszkolás diákok részére a Magyar Diáksport Napja alkalmából vezettük a Kisújszállás és Ecsegfalva között elterülő Kenderesszigeti-halastavak körül a szemléletformáló, természetismereti túragyalogláson résztvevőket.

Az MME-vel közösen elmúlt évben immáron a VI. Sasnap került megrendezésre a Jászsági Sasközpontban az Országos Sasszinkron kísérő rendezvényeként, amelyen a Jászberény környéki madárszámlálásra 6 különböző csoportot indítottunk, emellett két előadás is zajlott a magyarországi sasfajokról és az év madaráról. A rendezvényre, mely viszonylag nagy média érdeklődést kapott több, mint 100-an voltak kíváncsiak.

Eleget tettünk ismeretterjesztő előadás megtartására érkezett felkéréseknek többek között a szolnoki görög-katolikus közösségi házban iskolás gyermekeinek szervezett nyári táborban, Békés település határában lévő Dánfoki üdülőtelepen rendezett Horgászati és természetismereti táborban, és az ún. Súlyomcsalagató konferencián.

Magyar Nemzeti Parkok Hetével kapcsolatos madárgyűrűző program levezetését vállalta kollégánk a Zagyva mentén. A programra folyamatosan érkeztek a látogatók, minden órában volt bemutatható madár és érdeklődő is. Az esemény 30 fő érdeklődőt vonzott a tágabb térség több településéről.

Telepítésre kerültek a Sasközpont udvarán a bemutatási KEHOP-ból származó interaktív ismeretterjesztő táblák és satírozók.

Európai madármegfigyelő napokon a Zagyva menti gyűrűzőállomáson 30-nál többen kísérték figyelemmel munkatársunk bemutató madárgyűrűzését, amin 100-nál több madarat jelöltünk meg alumínium gyűrűkkel. Ezen a napon madármegfigyelő túra is zajlott szervezésünkben a reggeli gyűrűzéseket követően.

2021-ben a MATE egy szakdolgozó hallgatójának munkáját irányította külső konzulensként munkatársunk, illetve egy alkalommal a Berliini Humboldt Egyetem gyakorlatosa számára szerveztek szakmai programot a kollégák.

Nagykunság Tájvédelmi Körzet ökoturisztikai és környezeti nevelési programjai

Előadásokat tartottak kollégáink többek között a karcagi Református Iskola általános iskolás gyermekeinek Karcagon, a Tisza-tavi PET kupán résztvevőknek, illetve egy kúvik fióka mentése során a karcagi Zöldfa úti óvodában.

Az őszi daruvonulásra fókuszáló rendezvénysorozat keretében több ízben vettek részt előadások és terepi szakvezetések lebonyolításában a tájgség örei.

Több alkalommal került megrendezésre a tájgség örei közreműködésével e-bike túra (a dél-hortobágyi pusztákon és a Tisza-tó körül).

A tájgségvezető aktívan bekapcsolódott a Tisza-tavi túravezető képzés elméleti és gyakorlati oktatásába és a vizsgáztatásba.

A Püspökladány melletti Farkas-szigetben került megrendezésre a 47. Hortobágyi Természetvédelmi Kutatótábor, melynek rendezésében aktív segítséget nyújtottunk ismét. Ennek főbb kutatási témái a gémeskutak állapot-felvételezése, ornitológiai, botanikai felmérések, mikroklíma mérések, talajtani kutatások, kunhalom felmérések, és madárgyűrűzés.

A Kecseri-pusztán szervezett gyerektábort a Karcagi Nagykun Vadásztársaság a Vadászati és Természeti világkiállítás keretében, melynek sikeres rendezését segítette a terület illetékes természetvédelmi őre.

Terepi szakvezetést vállaltunk a Debreceni Egyetem Természettudományi Kar nyári táborozóinak.

Kivették részüket a tájegység őrei a Nagykuság TE természeti értékeit bemutató mobil kiállítás mozgatójában is.

Hortobágy Tájvédelmi Körzet ökoturisztikai és környezeti nevelési programjai

Az Ökoturisztikai és Környezeti Nevelési Osztály szakvezetői mellett több alkalommal vezettek e-bike túrákat tájegységünk őrei és más szakmai munkatársa (a Hortobágy keleti-pusztáján és a Hortobágyi-halastóhoz).

A 2021-es őszi darus szezonban a többi Tájegység munkatársai közül is kimagasló számban, vezettek darus csoportokat a tájegység munkatársai a különféle csoportokon túl az „Egy nap a természetvédelmi őrrrel” VIP terepjárós túrákra érkezőknek is, s utóbbiaknak engedtek bepillantást a természetvédelmi örök napi tevékenységébe.

A kis lilikes LIFE-pályázatból megvalósuló kiadványok, táblaszövegek, rajzok, ismertető füzetek korrektúrázása mellett, több szövegelem megírása is megvalósult elmúlt évben.

Az igazgatóság saját szervezésű túravezető képzése keretén belül elméleti és terepi gyakorlati oktatás, valamint a vizsgáztatás feladataiban a Tájegység természetvédelmi őrei közül többen működtek közre.

Az Ifjú Kócsagór Program jelentkezőinek interjúztatásába vállalt szerepet egyik kollégánk.

Több alkalommal tartottak a Tájegység munkatársai előadásokat pl. novemberben vadludak hortobágyi előfordulásáról, vagy az online előadássorozat keretében a kétéltűkről, vagy pályaorientációs céllal a Debrecen-Józsai Gönczy Pál Általános Iskolában.

A Tájegység őrei is kivették részüket a Vadászati és Természeti világkiállítás kapcsán Igazgatóságunk értékeinek bemutatásában, egyben járult hozzá jelentős mértékben kollégánk a kiállítás médiaanyagainak készítéséhez.

A Fecskeház erdei iskolába érkező természetiskolai csoportok számára biztosítottunk több ízben szakmai foglalkozásokat.

Egy jótékonyági céllal megrendezett futóverseny útvonalának kijelölésével és biztosításával járultunk hozzá a sikeres megrendezéshez a Hortobágyon.

A MATE Kaposvári Campusának természetvédelmi mérnök hallgatói számára biztosítottunk terepgyakorlatuk során szakmai vezetést a HNP jelentős természeti értéket képviselő élőhelytípusainak felkeresése alkalmával (Tilos-erdő szegélyében és a Margitai-legelő).

A Tájegység tanösvényei vonatkozásában a Digitális Vándor applikációhoz szükséges szöveges és képi anyagok készítésében vettünk részt.

Több alkalommal vezettek munkatársaink terepi szakvezetéseket nemcsak a nemzeti park tanösvényein (Szálkahalmi és Halastavi-tanösvény) meghirdetett programok keretében, de bejelentkezett csoportoknak is, vagy a Hortobágyi gyűrűzőtábor résztvevői számára, a központilag megszervezett középiskolai biológia tanárok számára szervezett továbbképzés terepi programján, más hazai nemzeti park szakmai látogatása alkalmával vagy a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat vezetésével megvalósuló Nightlight konferencia résztvevőinek.

2021-ben önkéntes közösségi szolgálatos diák szakmai munkáját is irányítottuk.

A HNPI közösségi média posztjaihoz több szemléltető fotó, és videó került leadásra, melyek több, mint 300 ezres megtekintést gerjesztettek.

Török Zoltán Hortobágyi mese (Vadlovak a Hortobágyon) című filmjének HNPI által vállalt promócióban munkatársunk részvétele meghatározó volt (rajz és médiapályázat, filmplakát, sajtónap, stb.).

Az oktatási együttműködés kapcsán megjelenő lengyel delegáció terepi kalauzolásában kapcsolódtak be a Tájegység munkatársai is.

Az Opus Titász Zrt. dolgozóinak a cég szakmai hetének alkalmából áramhálózati madárvédelem témakörben került sor online prezentációra, s ugyancsak a cég által készített áramhálózati madárvédelmi video anyagában jelenik meg kollégánk egy szakmai interjú formájában.

Tájegységünk a világörökségi helyszín gondnoki feladatainak ellátása, valamint a Csillagoségbolt-park feltételeinek folyamatos fejlesztése, kontrollja és minkét esetben a hozzájuk kapcsolódó környezeti nevelési és ökoturisztikai feladatok irányítása, megvalósítása kapcsán kiemelt szereppel bír. Mindkét témával külön fejezetben szólnunk részletesen a beszámolón belül.

Bihari-sík Tájvédelmi Körzet ökoturisztikai és környezeti nevelési programjai

Megtörtént 2021-ben a Bihari-sík tanösvény mobil applikációjának (Digitális Vándor) előkészítése, véleményezését elvégeztük.

Online előadás megtartására került sor a Berettyóújfalui Arany János Általános Iskola tanulóinak a Bihari-sík madártani értékeiről.

A Bihari Múzeum kérésére az általuk megvalósított tanösvény természeti értékeket bemutató tábláin szereplő szövegek és illusztráló fényképek munkatársaink munkáját dicsérik.

Az Ifjú Kócsagőr program keretében terepi napok megszervezésére került sor egy egyetemi hallgatóval az ifjú kócsagőr program keretén belül segítve ezzel felkészülését a versengésben.

A Berettyóújfalui határában lévő Bihari-sík tanösvénnyel kapcsolatos számos egyeztetésre, terepi bejárásra került sor, és végeztünk karbantartási munkákat (kaszálás, gyomtalanítása, stb.) a bemutatási kondíció javítása érdekében.

Két ízben, júliusban és szeptemberben hirdettünk és bonyolítottunk le vezetett túrát a Bihari-sík tanösvény bemutatása érdekében.

Egy nap a természetvédelmi örrel program keretében 2 alkalommal került sor tájegységünkben VIP szakvezetésre az őszi daruvonulás megfigyelése céljából.

A Biharkeresztesi Református Általános Iskola második osztályában a Natura2000 területeinket bemutató mobil kiállítási anyagok és játékok felhasználásával került sor szemléletformáló program megszervezésére.

Hajdúság – Dél-NyírségTájvédelmi Körzet ökoturisztikai és környezeti nevelési programjai

A „Bemutatósi” KEHOP pályázat keretében készült mobil kiállításunkat kihelyeztük egy létavértesi, bánki, bocskaierti és debreceni iskolába, valamint hosszabb időre a Zsuzsi Erdei Vasút végállomásánál levő Természet Házába, ahol több rendezvény is volt.

Közreműködtünk a kokadi e-tanösvény (Digitális Vándor) kidolgozásában. Helyszínen teszteltük az applikáció próbaverzióját, készítettünk fotókat és videót az apphoz.

A Debrecen széli Hármashegynél kihelyezésre kerültek a „bemutatósi” KEHOP pályázatból az utolsóként elkészült kültéri játékot.

Több ízben és helyszínen került sor oktatási intézményekből érkező csoportok számára terepi szakvezetések megszervezésére. Júniusban három alkalommal is terepgyakorlaton ismertettük meg a Tóth Árpád Gimnázium diákjaival a nyíracsádi Jónásrészen természeti értékeit, máskor a hajdúsámsoni II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola és Gimnázium tanári karának mintegy 50 fős csoportjának. Hajdúhadház és Hajdúböszörmény között található Kutasi erdőben pedig terepi foglalkozást vezettünk diákoknak és szemétszedést irányítottunk a hajdúböszörményi Zöld Körrel együttműködve, illetve természetismereti kirándulást vezettünk bodaszőlői gyerekeknek a hajdúböszörményi Gyöngyvirágos tölgyesben (11 gyerek, 4 felnőtt). Egy létavértesi tábor 20 általános iskolás gyerekének pedig a kokadi Daru-láphoz látogattunk el. Hajdúbagos határában elterülő Földikutya Rezervátumot is felkereste egy csoport.

Sor került több ismeretterjesztő előadásra is pl. a Bocskai-kerti Általános iskolában két osztálynak, az idei tanév első napjaiban a Hajdúsági Tájvédelmi Körzetről a Bánki Református Általános Iskola mintegy 35 alsós diákjának.

A központi szervezésű őszi darus programok kivitelezésében 2 alkalommal vezettük a nemzeti park csoportját Virágoskúton.

A Nagyerdő Hete rendezvénysorozatának előkészítésében, majd a debreceni a Méliusz Könyvtárban szeptember 30-án megrendezésre kerülő nyitó sajtótájékoztatón képviseltük magunkat, majd az ezt követő programsorozat keretében október első hétvégéjén vezettünk túrát a Nagyerdőn és kitelepültünk a Natura 2000 mobil kiállítással. Ebben segítettek az PKO munkatársai is.

Április 7-én online előadást tartottunk a 45 éves Földikutya Rezervátumról.

A felújításra szoruló bemutatási infrastruktúra elemek közül elbontattuk a kokadi Daru-láp Tanösvény életveszélyessé vált megfigyelő tornyát, kicseréltük az eltörött pallókat a Daru-láp Tanösvény pallóútján, illetve egy-egy régi ismertető táblát kellett lebontanunk rossz állapotuk miatt Hosszúpályi és Vámospércs határában.

Szatmár–Beregi Tájvédelmi Körzet ökoturisztikai és környezeti nevelési programjai

A Szatmár-Beregben a járványügyi helyzetet megelőzően, majd az év további részében, a nehezebb körülményekhez is alkalmazkodva igen aktív ökoturisztikai és környezeti nevelési tevékenységet tudtak folytatni munkatársaink 2021-ben.

Az év során oktatási, szemléletformálási, ökoturisztikai programokon és terepi szakvezetésekben összesen 11.378 főt értünk el.

4 alkalommal hirdettünk tematikus túrákat a térségben (pl.: Tarpai vezetett túra, Cégénydányád vezetett túra, Kornistárnics túra, Geotóp nap, stb.). A nyári szezonban több bejelentkezett csoportot is vezettünk a tarpai Nagy-hegyen és a barabási Kaszonyi-hegyen, valamint az Örökségünk Tábor résztvevőinek tartottunk terepi szakvezetést a barabási Kaszonyi-hegyen.

2021. év elején a járványügyi korlátozások miatt a téli környezeti nevelési programot nem tudtuk megtartani. A nyári szünet idejére már ismét szervezhettünk programokat, így az Erzsébet-táborokban is részt vehettünk vendégelőadóként. A porcsalmi általános iskolában tartottunk érdekes előadásokat a táborozó gyerekek számára. Az év során összesen 1486 főt értünk el környezeti nevelési programjaink által.

Az AÖFK jóvoltából 2020 őszén kaptunk használatba 15 darab elektromos rásegítésű kerékpárt a cégénydányádi telephelyünkre. 2021-ben összesen 31 alkalommal hirdettünk túrát. A megvalósult túrák alkalmával 29 fő bérelte az E-bike-okat.

Az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ jóvoltából két tanösvényünk (Cégénydányádi Kastélypark tanösvény, Tarpai Szőlő-hegy tanösvény) e-ösvény változata készülhetett el a Digitális Vándor applikációba.

1 napra kitelepültünk (mobilkiállítás, E-bike, mobil játékok) a nyíregyházi Sóstói Múzeumfaluban megrendezésre került Aktív Családi Nap elnevezésű programra, illetve 2 napra a Panyolafeszt (mobilkiállítás, E-bike, mobil játékok) rendezvényre.

Az őszi alkotópályázatunkra, melynek témája a LIFE IP GRASSLAND-HU projektben lévő Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei helyszínek jellemző rovarfajai voltak, összesen 854 pályaművet kaptunk. Nevezések a Felvidékről és a Vajdaságból is érkeztek. Az eredményhirdetést online tartottuk, illetve a díjazott alkotásokat korcsoportokra bontva, több napon át osztottuk meg médiafelületeinken. A díjakat postai vagy személyes úton jutattuk el a helyezetteknek.

Októberben állítottuk össze a Cégénydányádi kastély oktatóhellyé való minősítéséhez szükséges dokumentumokat. Novemberben megtörtént az oktatóhely minősítés helyszíni ellenőrzése, mely során bemutattuk a programterveket, a rendelkezésre álló eszközöket és infrastruktúrát.

Az őszi Európai Madármegfigyelő Napok keretében 2021-ben is madárgyűrzési bemutatót tartottunk a Cégénydányádi-park Természetvédelmi Területen. Ebben az évben 312 fő vett részt a több állomásból álló természetismereti játékokkal és madárgyűrzési bemutatóval színesített programon. Többnyire helyi iskolások, környékbeli családok látogattak el az eseményre.

Az "Egy a természettel" Vadászati és Természeti Világkiállítás Vásárosnaményi helyszínén vettünk részt 2021. szeptember 27. és október 15. között. Itt a HNPI-t és Szatmár-Bereg természeti értékeit népszerűsítő kiállítással, mobil játékokkal, színezőkkel és kiadványokkal ismerkedhettek a vendégek, összesen 8016 fő.

A Varázslatos Magyarországgal közös szervezésben "Ma egy fészek, holnap az óceán" elnevezésű természetvédelmi programsorozaton 20 fő vett részt. A résztvevők a Kaszonyi-hegy területén - LIFE IP program keretein belül - megvalósuló élőhelykezelésbe és megőrzésbe kapcsolódhattak be.

A minisztérium által koordinált Geotóp-nap rendezvénysorozathoz csatlakozva 2021. októberben ismét a barabási Kaszonyi-hegyre és a tarpai Nagy-hegyre szerveztünk túrát magas részvétellel.

Bátorligeten 2021-ben a már megújult kiállítótérben és felújított pallósoron fogadtuk a látogatókat. Összesen 166 fő látogatott el 2021-ben Bátorligetre.

12.2.5. Kiadványok

2021-ben saját forrásból az alábbi kiadványok készültek:

Hortobágyi Vadaspark szórólap (103x210 mm, kétoldalas, 4+4 színnyomással, műnyomó fényes)	2000 példány
Hortobágyi-halastavak szórólap (103x210 mm, kétoldalas, 4+4 színnyomással, műnyomó fényes)	2000 példány
Cégénydányádi e-bike leporello (A/4 leporello, kétoldalas, 4+4 színnyomással, műnyomó fényes)	1000 példány
E-bike plakát (A4 plakát, egyoldalas, 4 színnyomással, műnyomó fényes)	100 példány

Fenti kiadványokon túl az előző évekből megmaradt flyereket és leporellokat használtuk ökoturisztikai létesítményeinken túl kitelepülések alkalmával, melyek közül két nagy rendezvény, a Magyar Nemzeti Parkok Hete Nyitófesztiválja és az „Egy a Természettel” Vadászati és Természeti Világkiállítás is indokolta a megrendelésüket.

12.2.6. Látogatóstatisztika 2021-ben

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság ökoturisztikai bemutatóhelyek regisztrált látogatói						
Bemutatóhely neve	Fizetős látogatók (fő)	Nem fizetős látogatók (fő)	Összesen (fő)	Belépőjegy ára (től-ig; Ft)		Megjegyzés
1	Hortobágyi Nemzeti Park Látogatóközpont	0	0	0	0	A létesítmény 2021-ben nem volt látogatható
2	Darvak világa - a vándorok nyomában kiállítás	0	0	0	0	A létesítmény 2021-ben nem volt látogatható.
3	Hortobágyi Pásztorház	0	0	0	0	A létesítmény 2021-ben nem volt látogatható
4	Körszín kézműveskiállítás és vásár	0	0	0	0	A létesítmény 2021-ben nem volt látogatható
5	Hortobágyi csárda kiállítás	0	13 506	13 506	ingyenes	A kiállítás nem múzeumként hanem a Tourinform Hortobágy irodájaként működött
6	Kadarcsi csárda kiállítás	0	0	0	0	A létesítmény 2021-ben nem volt látogatható, megszűnt kiállítótérként működni
7	Hortobágy-halastavi Kisvasút	10 074	1 113	11 187	1000-3400	A létesítmény 2021. 03. 12. - 05. 28 és 10.25-12.31 között zárva tartott
8	Hortobágyi Vadaspark	15 195	670	15 865	1000-3400	A létesítmény 2021. 01. 01-től 04.30 között zárva tartott

9	Tizsakürti Arborétum	11 054	758	11 812	400-1600	A létesítmény 2021. 01. 01-től 03.05-ig és 12.01-12.31 között nem volt látogatható
10	Tisza-tavi Vízi Sétány	19 800	610	20 410	500-1800	A létesítmény 2021. április 1 és október 31 között tartott nyitva.
11	Kölcsey-Kende Kastély, Cégénydányád	2430	311	2782	400-2200	A létesítmény 2021. május 1. és november 31. között tartott nyitva.
Regisztrált látogatók összesen:		58 553	16 968	75 521		

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság ökoturisztikai szolgáltatásainak regisztrált igénybevevői

<i>Szolgáltatástípus</i>	<i>Fizetős látogatók (fő)</i>	<i>Nem fizetős látogatók (fő)</i>	<i>Összesen (fő)</i>	<i>Szolgáltatás ára (től-ig; Ft)</i>	<i>oktatási alkalmak/modulok száma</i>	<i>Megjegyzés</i>
Szakvezetéses túra, nyílt túra	3077	0	3077	500-11000		
Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvény	0	8000	8000	0		
Erdei iskolai és óvodai program	344	0	344	5000-700		
Természetvédelmi táborok	151	0	151	37000-39000		5 saját szervezésű tábor két helyszínen
Barlangi kalandtúra	0	0	0	-		
Csónak- és kenutúra	0	0	0	-		
Fotóstúrák	8	0	8	500-1000		
Kulturális jellegű rendezvények (pl. koncertek)	0	0	0	0		
Egyéb: nemzeti parki belépőkártya	3256	0	3256	600-15000		
Egyéb: 3D mozi	0	0	0	0		
Egyéb: exkluzív túra	24	1	25	15000		
Egyéb: kézművesfoglalkozások	435	0	435	800		
Regisztrált igénybe vevők összesen:	7295	8001	15 296			

Szálláshelyek nemzeti park igazgatósági működtetésben

	<i>Ár (től-ig; Ft)</i>	<i>Megjegyzés</i>

Szállóvendégek száma (fő)	1013	3000-6000		
Vendégéjszakák száma (fő)	2225			

Bemutatóhelyek és szolgáltatások összesen:	90 817
Szállóvendégek	1013
Mindösszesen	91 830

12.2.7. Környezeti nevelési statisztika

HNPI 2021. ÉVI KÖRNYEZETI NEVELÉSI STATISZTIKAI ADATAI											
Környezeti neveléshez kapcsolódó tevékenység	korosztály/helyszín	létszám					összesen fő	foelalkozás/év	modul- /modul ára	belépőjegy től-ig Ft.	megjegyzés
		(összes/év)									
		fizetős (fő)	nem fizetős (fő)	regisztrált együtt (fő)	turnus//osztály						
Szakvezetéses túra						36 508					
	gyalogos túra	961	214	1 175	48		-				
	kerékpáros túra	15	-	15	1		-				
	e-bike túra	168	13	42	43		-				
	kisvonatos túra	11 187	-	11 187	-		-				
	speciális gyalogos túra - Vadaspark	15 195	-	15 195	-		-				
	extra szafari túra - Vadaspark	4 514	-	4 514	-		-				
	darus túra	1 458	-	1 458	60		-				
	speciális gyalogos túra - Tiszakürti Arborétum	-	-	-	-		-				
	autós túra - egy nap a természetvédelmi örrel	5	-	5	1		-				
	speciális gyalogos túra - Kölcsey-Kende Kastély kiállítás	2 264	352	2 616	70		-				
	Bátorligeti-ösláp és kiállítás	166	-	166	5		-				
	Tiszavirágzás	135	-	135	3		-				
Erdei iskola/óvoda						344					
3-5 napos ottalvós saját helyszínen	- iskolai korosztály	321	-	321	12		-				
	- óvodás csoport	23	-	23	1		-				
3-5 napos bejárós saját helyszínen	- iskolai korosztály	-	-	-	-		-				
	- óvodás csoport	-	-	-	-		-				
erdei iskolai program	- saját helyszín	-	-	-	-		-				
	- külsős helyszín	-	-	-	-		-				
saját szervezésű szakmai napok						10 233					
nyíltnap, jeles nap	- saját helyszín (pedagógus nyílt nap)	67	-	67	-		-				
	- külsős helyszín	-	-	-	-		-				
téma nap	- saját helyszín (egy egész iskola vagy annak több	-	-	-	-		-				

	osztálya látogat el hozzánk)								
	- külsős helyszín	-	-	-	-		-		
családi nap	- saját helyszín (rendezvényeink)	-	2 000	2 000	1		-		
	- külsős helyszín /kitelepülés (pl. Nagyerdő Hete)	-	8 166	8 166	22		-		
természetvédelmi táborok						151			
ottalvós		151	-	151	5		-		
napközis		-	-	-	-		-		
természetvédelmi szakmai előadások						1 854			
tanóra jellegű	iskolai, óvodai koroszt.	145	762	907	22		-		
ismeretterjesztő (személyes és online)	felőtt koroszt.	-	947	947	11		-		
osztálykirándulás						3 353			
· egynapos		3 258	-	3 258	83		-		
· kétnapos		95	-	95	3		-		
Egyéb tematikus program						10 186			
madárgyűrűzés		-	643	643	10		-		
mobil program (mobil kiállítás)		-	6 298	6 298	7		-		
vetélkedő, rajzverseny		-	2 849	2 849	9		-		
Felnőttképzés		50	36	86	4		-		
Terepgyakorlat/szakmai gyak/közösségi szolgálat		-	172	172	6		-		
Csillagászat		138	-	138	9		-		
Zöld Mikulás		-	-	-	-		-		
Bagoly-nap		-	-	-	-		-		
Regisztrált igénybevevők összesen:						62 629			

12.3. Társadalmi kapcsolatok

12.3.1 Nemzeti Parki Termék Védjegyrendszer működtetése, pályázati eredmények, programok bemutatása

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2021-ben nem hirdetett Nemzeti Parki Termék Védjegy pályázatot.

Az Agrárminisztérium gondozásában, a Nemzeti Parki Védjegy rendszer fennállásának 10. évfordulójára készített Védjegyes könyv és a védjegy tábla átadása áthúzódott 2021. év elejére, de márciusra sikerült minden termelőt elérnünk.

2021-ban három védjegyhasználati licencia szerződés járt le, két termelővel újabb három évre meghosszabbítottuk a szerződést. Egy termelő nem kívánt élni a továbbiakban a lehetőséggel.

A járványügyi korlátozások többnyire nem tették lehetővé, vagy csak korlátozott formában engedélyezték hagyományos nagy rendezvényeinek megtartását, így védjegyes termelőinket sem volt lehetőségünk rendezvényekre invitálni. Ez alól egy esemény, a Gödöllőn megrendezésre került Magyar Nemzeti Parkok Hete Nyitófesztiválja volt kivétel, ahol a három napos rendezvényen igazgatóságunk K. Nagy Zsolt nádudvari kerámiakészítővel vett részt.

Az Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállításon és Vásáron 2021. október 7-10. között Budapesten a HUNGEXPO területén megszervezésre került rendezvényen egy védjegyes termelőnk, Merta Judit vett részt a Hortobágyi Selyembalzsam és Selyem Ajakír termékeivel élve az Agrárminisztérium által felajánlott kedvezményes megjelenési lehetőséggel.

12.3.2. Natúrparkokkal való kapcsolat

Az Igazgatóság működési területén korábban működő Szatmár-Beregi Natúrpark jelenleg nem mutat aktivitást (nem működtetik), ily módon nincs együttműködés se a szervezettel

12.3.3. Kommunikáció – hírlevelek, honlapok, rendszeres kiadványok

2021-ben elvégeztük a www.hnp.hu weboldal akadálymentesítését. A honlapon folyamatos az aktuális hírek közzététele. Statikus oldalaink frissítése mellett ebben az évben összesen 123 honlap cikk jelent meg az Igazgatóság, Természetvédelem, Turizmus és Környezeti nevelés aloldalainkon. Ökoturisztikai programjaink mindegyike elérhető az eseménynaptárban.

Igazgatóságunk nagy hangsúlyt fektet a közösségi média jelenlétre. Facebook oldalunkat 38 ezren követik. 2021-ben közel négyszáz saját tartalmat osztottunk meg és a szakmai munkánkhoz kapcsolódó vagy Igazgatóságunkról szóló médiatartalmak posztjainak továbbosztása is megközelíti a százat. Instagram oldalunk követőszáma meghaladja az ötezetet. Ezen a felületen 192 posztunk jelent meg és a történet funkciót 741 alkalommal használtuk. Aktuális híreinket, programjainkat, illetve rólunk szóló bejegyzéseket ilyen formában jelenítünk meg.

Igazgatóságunkat regisztráltuk a LinkedIn felületen is melynek célja elsősorban a toborzási tevékenységünk hatékonyabbá tétele.

Igazgatóságunk 161 sajtómegjelenést koordinált. 43 televízió és 33 rádió interjúban nyilatkoztak kollégáink. 50 nyomtatott és 35 online cikk készítésében működtünk közre. 10 sajtóközleményt jelentettünk meg ökoturisztikai, természetmegőrzési és pályázati eredményeink témával. 3 sajtónyilvános projektnyitó- és 1 sajtónyilvános projektzáró rendezvényt tartottunk. 12 egyéb megkeresést, forgatást segítettünk, melyek kimenete elsősorban MTÜ megbízásából készülő imázs- és turisztikai népszerűsítő célú videó.

Rendszeresen megjelenő kiadványaink nincsenek. Hírlevél szolgáltatásunk 2021-ben nem működött.

13. Közfoglalkoztatás (személyi feltételek, elvégzett feladatok, eredmények, javaslatok)

13.1. Alapfeladatok, személyi feltételek

A 2021-2022. évi Országos Közfoglalkoztatási program 2021. március 01. és 2022. február 28. közötti időszakra vonatkozóan, 12 hónapos időtartamra szólt, 6 fő támogatott létszámmal.

A 2021. évben közfoglalkoztatással érintett időszakban a közfoglalkoztatotti átlaglétszám 5,32 volt, a program összesen 9 fő foglalkoztatásával valósult meg.

A közfoglalkoztatási programban dolgozó munkavállalók alapfeladatai az alábbiak voltak:

- növények kapálása, gyomlálása, permetezése, kötözése; részvétel a gazdálkodási, állattartási feladatokban; kaszálási, nyiladék takarítási feladatok elvégzése; adventív növények, cserjék irtása; termések kézi betakarítása; környezetének tisztántartása; szemétszedés; parlagfű mentesítéssel kapcsolatos feladatok ellátása;
- fűnyírás, festés, parkgondozás, takarítás, szemétszedés, javítási munkák, udvaros tevékenységek
- növényápolási munkák.

13.2. Elvégzett feladatok, eredmények

A program során tervezett munkák 2 megyében, 2 településen (Bátorliget, Hortobágy/Hortobágy-halastó), Igazgatóságunk működési területein valósultak meg. A közfoglalkoztatási program során kétféle szakképzettséget, iskolai végzettséget nem igénylő munkakörben (egyszerű mezőgazdasági segédmunkás, intézményi takarító és kiségitő) az alábbi feladatok megvalósítását végezték munkavállalóink:

- növények kapálása, gyomlálása, permetezése, kötözése
- részvétel a gazdálkodási, állattartási feladatokban;
- kaszálási, nyiladék takarítási feladatok elvégzése
- adventív növények, cserjék irtása;
- termések kézi betakarítása
- épületek környezetének tisztántartása,
- szemétszedés, a szemetes tartályok kiürítése, tartalmuk elvitele a szemetgyűjtő helyre.
- padlók, bútorok és egyéb berendezési tárgyak söprése, porszívózása, mosása és törölgetés;
- a rábizott terület rendben tartása, takarítása;
- takarítás a konyhában, és általában a konyhai munka segítése, beleértve a mosogatást;
- parlagfű mentesítéssel kapcsolatos feladatok ellátása;
- egyéb eseti feladatok ellátása.

A felajánlott képzési lehetőségek közül Igazgatóságunk, mint közfoglalkoztató, az egyeki képzési helyszínen történő zöldterületi kiegészítő képzést választotta, a képzésen 2 fő közfoglalkoztatott vett részt, akik sikeres vizsgát tettek.

13.3. Tapasztalatok

A 2021-2022. évi közfoglalkoztatási programban engedélyezett létszámkeretet (6 fő) sikerült feltöltenünk, így foglalkoztatási kötelezettségünknek eleget tudtunk tenni.

Ugyanakkor a program során megüresedett munkakörök betöltése nehézséget jelentett számunkra. A kiközvetíthető személyek sokszor az alacsony bér miatt nem vállalták a

felajánlott munkakört, mivel alkalmi munkavállalással jobban fenn tudták tartani magukat, és ezt sajnos nem befolyásolta nagymértékben a kormány béremelése sem.

A koronavírus elleni védőoltás kötelező igénybevétele (599/2021. (X.28.) Korm. rendelet) hatására 2 fő munkaviszonya szűnt meg, az ő megüresedett helyüket a fennmaradó rövid időre való tekintettel, és fizikai munkára alkalmas munkakereső hiányában nem sikerült már feltöltenünk.

Összességében elmondható, hogy a 2021-re tervezett, közfoglalkoztatás keretében kitűzött feladatok mind végrehajtásra kerültek. A program által, a rendszeres jövedelemmel nem rendelkező, hátrányos helyzetben élők megélhetését tudta biztosítani Igazgatóságunk. A nálunk dolgozó közfoglalkoztatottak nagyon jól beilleszkedtek az intézmény munkájába, valamint komoly segítséget nyújtottak még ilyen kis létszámban is.

Igazgatóságunk törekszik arra, hogy amennyiben lehetőség nyílik rá, hozzájáruljon a közfoglalkoztatási program alapvető céljához, a közfoglalkoztatottak elsődleges munkaerőpiacon való elhelyezkedéséhez. Ez megnyilvánult abban is, hogy 2021-ben a program keretében alkalmazott 1 főt sikerült átvinnünk a HNPI állományába.

13.4. Javaslatok

Új közfoglalkoztatási program tervezése:

Javaslat: A közfoglalkoztatási programban résztvevő - korábbi évek számaihoz kötött - létszám korlátozásának feloldásával enyhíthetők a szigorú feltételek.

Indokolás: A Belügyminisztérium az országos közfoglalkoztatási programok tervezésekor az új programban igényelt létszámok esetében feltételként szabja meg, hogy annál magasabb létszámot nem tervezhetnek a programba belépők, mint az előző évi programban ténylegesen megvalósult átlagos közfoglalkoztatotti létszám. Abban az esetben, ha nagyobb munkaerő igény jelentkezik - a korábbi évek esetlegesen sikertelen létszámfeltöltése miatt - nem ad a rendszer lehetőséget arra, hogy a következő évben sikeresen megvalósítható legyen az újonnan felmerülő munkaerő igény egy nagyobb létszámmal.

14. Belföldi és külföldi együttműködés

A HNPI által megvalósított projektek közel fele konzorciumban valósul meg, mely a konzorciumi tagok közötti folyamatos együttműködésre épül.

Konzorciumi partnereink:

- Agrárminisztérium;
- Nemzeti Park Igazgatóságok;
- Hortobágy Természetvédelmi Egyesület;
- Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület;
- Alkossunk Várost Alapítvány;
- Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság;
- Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.;
- Hortobágy Község Önkormányzata;
- Hortobágyi Természetvédelmi és Génmegőrző Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság;
- INNOVA Észak-Alföld Regionális Fejlesztési és Innovációs Ügynökség Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság;
- Magyar Turisztikai Ügynökség Zrt.;
- Magyar Turisztikai Szövetség Alapítvány;
- Visit Hungary Nemzeti Turisztikai Szervezet Nonprofit Zrt.;
- Lechner Tudásközpont Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság;
- Ökológiai Kutatóközpont;
- AKI Agrárközgazdasági Intézet Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság;
- Agrártudományi Kutatóközpont.

A 2020-ban támogatást nyert kis lilik LIFE (LIFE LWfG CLIMATE RESILIENCE, LIFE19 NAT/LT/000898) a fennoskandináv szubpopuláció vonulási útvonala mentén együttműködő nemzetközi szervezetek szorosabb együttműködését teszi lehetővé. A projekt az alábbi szervezetek együttműködését foglalja magában: Lithuanian Ornithological Society (Litvánia), UNEP/AEWA Secretariat, Estonian Ornithological Society (Észtország), Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, Hellenic Ornithological Society (Görögország), Management Body of Evros Delta and Samothraki Protected Areas (Görögország), Metsähallitus Parks & Wildlife Finland (Finnország), Oulun yliopisto (University of Oulu) (Finnország), Maailman Luonnon Säätiö – World Wide Fund For Nature, Suomen rahasto sr.(Finnország). A projekt megvalósítása során a közösen megvalósítandó akciókon, feladatokon túl a rendszeres partnertalálkozók és CINEA ellenőrzések keretében is biztosított az együttműködés.

Kapcsolattartás hazai partnerszervezetekkel

A projektek megvalósítása során rendkívül fontos a hatékony ügymenetet biztosító kapcsolattartás a partnerszervezetekkel.

A Pályázatkezelési Osztály munkatársai - a teljesség igénye nélkül - az alábbi hazai szervezetekkel állnak kapcsolatban:

- a támogatást nyújtó Irányító Hatóság (ITM, PM)
- közreműködő szerv: Széchenyi Programiroda
- társfinanszírozást nyújtó szerv: Agrárminisztérium
- konzorciumvezetők, konzorciumi tagok
- környezetvédelmi, természetvédelmi, vízügyi, építésügyi, örökségvédelmi, erdészeti hatóságok, földhivatalok az illetékes Kormányhivatalokon belül,

- illetékes helyi önkormányzatok
- magántulajdonban lévő földterületek tulajdonosai
- közbeszerzési tanácsadó, tervező, kivitelező, műszaki ellenőri, informatikai, PR cégek
- kutatók, alapítványok.

2021-ben nyolc megkeresés volt szakdolgozat készítésekkel kapcsolatban, a hallgatóknak megadtuk a kért adatokat, háttér információkat, illetve amennyiben szükséges volt, a területileg illetékes örkolléga elérhetőségét.

HNPI természetvédelmi kezelésében lévő, a Hajdúsági Tájvédelmi Körzet egy részét is lefedő ET56 10X10 km-es UTM hálózati szitakötő-faunáján (Odonata) felmérése – Szanyi Kálmán. A HNPI működési területén kihelyezett kártevő előrejelzésre használt rovarcsapdákkal (feromon- és illatcsapdák) rovarfaunisztikai felmérés végzése – Dr. Nagy Antal.

A fokozottan védett egyhajúvirág (*Bulbocodium vernum*) populációinak genetikai mintavételezése – Dr. Sramkó Gábor.

A nyugati földikutya élőhelyének számító területeken talajcsapdák kihelyezésével és fűhálózással rovarfaunisztikai felmérés végzése – Magyar Biodiverzitás-kutató Társulat.

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság és a Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Kar, Biológiai és Ökológiai Intézet Természetvédelmi Zoológiai Kihelyezett Tanszék működésének keretében a két intézmény közötti együttműködést kölcsönös információcserével, konferenciák terepi programjának előkészítésével, szemináriumok, szimpóziumok, előadások közös meghirdetésével erősítettük, valamint részt veszünk a PhD képzésben.

A HNPI és a DE Természettudományi és Technológiai Kar, Biológiai és Ökológiai Intézet Természetvédelmi Zoológiai Kihelyezett Tanszék szervezésében indított természetvédelmi szeminárium-sorozat a járványügyi helyzet miatt 2021-től online formában folytatódott a DE Evolúciós Állattani és Humánbiológiai Tanszékével együttműködésben. A közös fórum célja továbbá a két intézmény közötti együttműködés tovább erősítése.

A HNP területén a partimadár-élőhely fejlesztésekhez kapcsolódóan a DE Evolúciós Állattani és Humánbiológiai Tanszék kutatóival együttműködésben megkezdett természetvédelmi célú kutatási programot folytattuk. A kutatás egy 2018-ban indult ÉLVONAL kutatóprogramhoz kapcsolódik, aminek a fő célkitűzése a partimadarak szaporodásának evolúciós vizsgálata.

A HNPI-DE Természetvédelmi Zoológiai Kihelyezett Tanszék koordinációjában ebben az évben először vett részt a HNPI hivatalosan, saját meghirdetett programmal a Kutatók Éjszakája országos rendezvénysorozatán 2021.szept. 24-25-én. A HNPI programját a TMO-ÖKO-TKO szervezésében bonyolítottuk le a malomházi bemutatóhelyünkön a vadlovak kutatásának, gyakorlati természetvédelmi kérdéseinek témájában. Az esemény célközönsége a középiskolás korosztály, ill. a BSC/MSC hallgatók köre volt.

Szintén a HNPI-DE Természetvédelmi Zoológiai Kihelyezett Tanszék koordinációjában indítottuk el 2021-ben új programként az oktatási-szemléletformálási együttműködést, melynek során az aktuális biológiai kutatásokról, a tudományos vizsgálatok természetvédelemben betöltött szerepéről és a Hortobágy természeti értékeiről tartottunk továbbképzést két alkalommal (június, november) Hajdú-Bihar megye és a főváros 21 pedagógusa számára a Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Karának a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságánál működő Természetvédelmi Zoológiai Kihelyezett Tanszéke a nemzeti park munkatársaival (TMO-ÖKO), valamint a DE TTK Élvonal kutatóprogramjával közösen, az Ökológiai Kutatóközpont részvételével.

Részt vettünk a védett növényfajokra vonatkozó, természetvédelmi hatóságok részére összeállított útmutató véleményezésében, kiegészítésében, javításában.

Kunpeszéken élőhelykezelési tanulmányúton látott minket vendégül a KNPI.

Az Ökológiai Kutatóközpont, Ökológiai és Botanikai Intézet kutatóinak részvételével folytatódott az egykori bombázó lőtér az élőhelyrekonstrukciót követően az újranevesedési folyamatok nyomon követését, a terület botanikai monitorozását célzó természetvédelmi állapotfelmérés, illetve megkezdődött a szürkemarha és bivaly legelés hatásának vizsgálata a bombatér területén található szikes növénytársulások növényzetére.

A Debreceni Egyetem Növénytan Tanszék és az Ökológiai Kutatóközpont Tisza-kutató Csoport által megyei kormányhivatalok, vízügyi igazgatóságok biológusai részére szervezett Makrofiton határozási tanfolyam (egyszikűek) számára terepi programot és szakvezetést biztosítottunk 2021. május 31. – június 02. között (Bátorliget).

Folyamatos munkakapcsolatban állunk a Magyar Természettudományi Társulattal, melynek programjain rendszeresen részt veszünk.

Az Agroverzum Tudományos Élményközpont által az UNESCO bioszféra-rezervátumokról 2021. szeptember 17-én Martonvásáron szervezett konferenciára szakmai ismeretterjesztő-bemutató anyagokat küldtünk (ÖKO).

2021. október 7-9. között az Apuseni Natúrpark (Erdélyi-szigethegyég) területére a lápok kezelésével, megőrzésével kapcsolatos szakmai tanulmányutat szervezünk a két intézmény között fennálló együttműködési megállapodás alapján, melyen a részvétel részben önköltséges volt. A szakmai tanulmányút során terepi tapasztalatcserére, kapcsolatépítésre volt lehetőségünk, melyen a TMO és a TVÖ részéről 11 fő vett részt.

Folyamatos a részvételünk a Tiszántúli, a Felső-Tisza-vidéki és a Közép-Tisza-vidéki Területi és a Tisza Részvízgyűjtő Vízgazdálkodási Tanácsok munkájában, melynek keretében 2021-ben is sok, belterületi csapadékvíz elvezetési koncepciót kellett véleményezni.

Továbbra is üdvözljük, hogy bár az Igazgatóság nem gyakorol hatósági jogkört, jó néhány nagyobb beruházó rendszeresen megkeresi az Igazgatóságot egy-egy nagyobb beruházás (2021-ben ilyenek voltak pl. a napelem-parkok telepítői) engedélyeztetésének megkezdése előtt, előzetes egyeztetés céljából.

Kapcsolattartás gazdálkodókkal: a tevékenységi kör fő tömegét az Igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő bérbé adott területeken, kisebb részben a más állami, illetve magántulajdonban lévő területeken gazdálkodó magánszemélyekkel, illetve szervezetekkel történő folyamatos kapcsolattartás teszi ki.

Kapcsolattartás társadalmi szervezetekkel: ennek keretében főleg a szakmai társadalmi szervezetekkel kell folyamatos munkakapcsolatot fenntartanunk. Fő partnereink – a teljesség igénye nélkül - különösen: Hortobágy Természetvédelmi Egyesület (HTE), Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME), WWF Magyarország, E-Misszió Egyesület, Jászkun Természetvédelmi Szervezet, Dél-Nyírség– Bihar Tájvédelmi Egyesület. A kapcsolattartás síkjai: aktív faj- és élőhelyvédelmi együttműködés, tudományos kutatás, felmérések; oktatási-szemléletformálási, illetve turisztikai tevékenység, stb.

A projektek megvalósítása során rendkívül fontos a hatékony ügymenetet biztosító kapcsolattartás a partnerszervezetekkel.

Az Europarc Szövetség Közép- és Kelet-Európai Szekciójának elnökségét 2018 óta az Igazgatóság látja el. Sajnos, a 2021-es évben tervezett találkozók, műhelymunkák, konferenciák mindegyike elmaradt, illetve az online térbe helyeződött át. Az online kapcsolattartás csak részben mondható sikeresnek, továbbra is nagy gondot jelent a viszonylag nagyszámú tagság aktív és proaktív részvételének kiharcolása.

MME-vel való kapcsolattartás és együttműködés monitoring programokban (pl.: MAP, VVM, RTM) és kutatási tevékenységekben.

A 2020-ban támogatást nyert kis lilik LIFE a fennoskandináv szubpopuláció vonulási útvonala mentén együttműködő nemzetközi szervezetek szorosabb együttműködését teszi lehetővé. A projekt az alábbi szervezetek együttműködését foglalja magában: Lithuanian Ornithological

Society (Litvánia), UNEP/AEWA Secretariat, Estonian Ornithological Society (Észtország), Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, Hellenic Ornithological Society (Görögország), Management Body of Evros Delta and Samothraki Protected Areas (Görögország), Metsähallitus Parks & Wildlife Finland (Finnország), Oulun yliopisto (University of Oulu) (Finnország), Maailman Luonnon Säätiö – World Wide Fund For Nature, Suomen rahasto sr.(Finnország).

Terepi szakmai vezetést tartottunk makrofiton határozási tanfolyam keretében a hatóságok részére (Nyírség), tanártovábbképzés (Hortobágy)

Online előadást tartottunk „Tavaszi virágritkaságok” címmel.

A HNPI nyomtatott sajtótermékekben történő megjelenésre vonatkozóan a Mediaworks Hungary Zrt-vel kötött együttműködési megállapodást.

A Varázslatos Magyarország partnere minden nemzeti park igazgatóság. Évente, egy éven át meghirdetett természetfotó pályázattal célja, hogy országunk természeti kincseire és nemzeti parkjaink élővilágára felhívja a figyelmet. A legszebb természetfotókat egy nagyvolumenű kiállításon, a főváros rangos kiállítóhelyein mutatja be a nagyközönségnek.

"*Ma egy fészek, holnap az óceán*" önkéntes programja keretében természetvédelmi munkálatok végez nemzeti a parkok élővilágáért. 2021-ben igazgatóságunk Nyírség-Szatmár-Bereg Tájegységében, a Kaszonyi-hegy területén a LIFE IP program keretein belül megvalósuló élőhely megőrzésébe kapcsolódtak be. A Varázslatos Magyarország magazinban rendszerint jelennek meg igazgatóságunk szakmai munkájáról, működési területünk természeti értékeiről cikkek. A varazslatosmagyarország.hu honlap "*Nemzeti parkjaink*" aloldalon természetvédelmi tartalmú honlapbejegyzéseink is megjelennek. Közösségi média megjelenéseinket kölcsönösen figyeljük és megosztjuk.

A TermészetBúvár Magazinban előzetesen megküldött témajavaslataink kidolgozására főszerkesztői felkérés alapján 2021-ben 4 alkalommal volt lehetőségünk.

Megállapodás van érvényben Igazgatóságunk és a Debreceni Egyetem Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar között természetvédelmi mérnök képzés keretében duális képzésben történő részvételi lehetőség kapcsán (BSc és MSc), továbbá a Természettudományi és Technológiai Kar között biológus és környezettudományi (MSc) képzés keretében duális képzésben történő részvételi lehetőség kapcsán. 2021-ban összesen három szerződést kötöttünk hallgatókkal melyből azonban egy – nem a HNPI érdekkörében felmerülő okból - megszüntetésre került.

15. Ellenőrzés

15.1. Belső ellenőrzés

A HNPI-nél a belső ellenőrzést külső szakember látja el megbízási szerződés keretében, a hatályos 370/2011. (XII.31.) Korm. rendeletben előírtaknak megfelelően. Az ellenőr független, közvetlenül a HNPI igazgatója irányítása alatt látja el feladatait az SZMSZ-nek és a belső szabályzatoknak megfelelően.

A 2021. évi ellenőrzésekre előzetesen belső ellenőrzési terv készült. Az ellenőrzések témája év közben nem módosult a tervhez képest. Az éves ellenőrzési terv kisebb ütemezés módosítás mellett került elvégzésre. Egy ellenőrzés 2020 évről húzódott át, amely a tervben is szerepelt. Egy ellenőrzés lezárása 2022. év januárjában történt meg.

2021. év során az alábbi témákban történtek belső ellenőrzések:

1. A Biotikai adatbázisban történő adat- rögzítés, - feldolgozás, - felhasználás folyamatának vizsgálata
2. LIFE IP pályázat pályázati koordinációjának, elszámolásának és szakmai megvalósításának ellenőrzése
3. Hajdúság-Dél-Nyírség Tájegység átfogó működésének ellenőrzése (jogszabályi megfelelés – szakmai feladatellátás – működési szabályosság)
4. Pénzkezelés- és házipénztár kezelés rendszerének ellenőrzése
5. A humánpolitikai feladatellátás kontrollja
6. A Vadászati- és halászati Csoport szakmai feladatellátásának, működési szabályosságának vizsgálata
7. Az Igazgatóság 2021. évre tervezett turisztikai és egyéb programjainak tervezésének, megvalósításának és költséghatékonyságának ellenőrzése
8. 2020. évi karbantartási terv és tevékenység megvalósítása - áthúzódó

A 2021. évben az ellenőrzések közül négy esetben, átfogó - rendszerellenőrzés zajlott. A többi esetben egyes osztályok kiválasztott területeinek mélyebb szintű ellenőrzése került lefolytatásra.

Az ellenőrzések során több észrevétel, megállapítás történt, amelyet az Igazgatóság vezetése átgondolva, átfogó módon rendezett, illetve hozott olyan működésre vonatkozó intézkedéseket, amelyek a problémák kiküszöbölésére és megoldására irányultak.

Azon esetekben, ahol a belső ellenőrzési jegyzőkönyvek megállapításokat tettek, az intézkedési tervek elkészültek, a javasolt módosítások, javítások, kiegészítések megtörténtek, vagy folyamatban vannak.

Az ellenőrzések során büntető-, szabálysértési, kártérítési illetve fegyelmi eljárás megindítására okot adó cselekmény, mulasztás vagy hiányosság gyanúja nem merült fel.

Belső ellenőrzések nyilvántartása:

sorszám	Ellenőrzés iktatószám a / ellenőrzés azonosítója	Az ellenőrzés tárgya (címe)	Intézkedést igénylő megállapítás	Ellenőrzési javaslat	A javaslat alapján előírt intézkedés	Az intézkedés végrehajtásának határideje
1.	HNPI 1140-2/2020	A Biotikai adatbázisban történő adat- rögzítés, -feldolgozás, - felhasználás folyamatának vizsgálata	Az ellenőrzés külön intézkedésre vonatkozó megállapítást és javaslatot nem tett az ellenőrzés tárgyával kapcsolatban.			
2.	HNPI 1140-2/2021	LIFE IP pályázat pályázati koordinációjának, elszámolásának és szakmai megvalósításának ellenőrzése	Az ellenőrzés külön intézkedésre vonatkozó megállapítást és javaslatot nem tett az ellenőrzés tárgyával kapcsolatban.			
3.	HNPI 1140-11/2021	„Hajdúság-Dél-Nyírség Tájegység átfogó működésének ellenőrzése (jogszabályi megfelelés – szakmai feladatellátás – működési szabályosság)”	A tájegység szerteágazó feladatainak ellátására kevés az öt fő. A feladatok végrehajtását, ellátását segítő háttér adminisztrációt a tájegység vezető végzi, a saját örkerületi feladatainak ellátása mellett, így a tájegységi feladatok végrehajtása kifizetett, és így nehezen megoldható a helyettesítés, illetve vis maior helyzetben a humánerőforrás átcsoportosítása, az alaptervékenységellátás csorbulása nélkül.	Javasolt egy, a szerteágazó feladatok végrehajtását, ellátását segítő, háttér adminisztrációt végző ügyintéző felvétele, vagy egy természetvédelmi őr beállítása mellett a tájegység vezető egyes feladatok kapcsán történő tehermentesítés e.	A JIBO-n van egy Országát mellé rendelt háttér adminisztrációt végző ügyintéző, aki a tájegység vezetők tehermentesítését végzi.	nr.
			A Tájegység munkatársainak munkaköri leírásai 2012-2017 évekből valók, nem követték le az időközben bekövetkezett jogszabályi és szervezeti változásokat.	A munkaköri leírásokat aktualizálni kell, és bennük a szükséges kiegészítéseket és módosításokat meg kell tenni. Megfontolandó megjeleníteni a munkaköri leírásban a kötelezően ellátandó	A munkaköri leírásokat aktualizálni kell, és bennük a szükséges kiegészítéseket és módosításokat feltüntetve. A munkaköri leírásban a kötelezően ellátandó adminisztrációs feladatokat „egyéb munkaköri feladat”-ként	2022.06.30

				<p>adminisztrációs feladatokat „egyéb munkaköri feladat”-ként. Javasolt továbbá a felelős munkakörében külön megjeleníteni az egyedileg, egy-egy fő által ellátott feladatot állandó, vagy kiegészítő feladatként.</p>	<p>jelölni. Javasolt továbbá a felelős munkakörében külön megjeleníteni az egyedileg, egy-egy fő által ellátott feladatot állandó, vagy kiegészítő feladatként.</p>	
4.	<p>HNPI 1140- 15/2021</p>	<p>„Pénzkezelés- és házipénztár kezelés rendszerének ellenőrzése"</p>	<p>A belső szabályozások pénzügyi – gazdasági és a jelen ellenőrzés tárgya szerint rendelkezésre állnak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pénz-és értékezelési szabályzattal, száma: 11/2018. A Szabályzat 2018. 06. 29-én került aláírásra, hatálybalépésének napja: 2018.07.01. • Gazdálkodási szabályzat és Gazdasági Ügyrend – 19/2018. sz. (hatályos: 2018.07.19.) • Szerződéskötési Szabályzat – 13/2017. sz. (hatályos: 2017.08.17.) • Közbeszerzési Szabályzat – 25/2018. sz. (hatályos: 2018.11.22.) 	<p>A belső szabályozások felülvizsgálata és módosítása szükséges az alábbi szabályozások esetében:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Javasolt a Pénz- és értékezelési szabályzat felülvizsgálatát lezárni, és azt mihamarabb kiadni. • Javasolt az alábbi szabályzatok felülvizsgálata és a 2020.01.24-től bekövetkezett szervezeti változások átvetése, a szabályzatok aktualizálása: <ul style="list-style-type: none"> - Gazdálkodási szabályzat és Gazdasági Ügyrend - Szerződéskötési Szabályzat • Javasolt a Közbeszerzési Szabályzat jogszabályi rendelkezések szerinti felülvizsgálata, valamint a 2020.01.24-től bekövetkezett szervezeti változások átvetése, a szabályzat aktualizálása 	<ul style="list-style-type: none"> • A felülvizsgált Pénz- és értékezelési szabályzat kiadása. • Az alábbi szabályzatok aktualizálása: <ul style="list-style-type: none"> - Gazdálkodási szabályzat és Gazdasági Ügyrend - Szerződéskötési Szabályzat • A Közbeszerzési Szabályzat jogszabályi rendelkezések szerinti felülvizsgálata, valamint a 2020.01.24-től bekövetkezett szervezeti változások átvetése, a szabályzat aktualizálása 	<p>2022.02.28</p>

				szabályzat aktualizálása			
			A házipénztárban és az egyes pénzkezelő helyeken a személyi feltételek adottak, a munkatársak munkaköri leírással rendelkeznek, amelyeket felülvizsgálata 2020. évi szervezeti és egyéb működési változásokat nem követte le a jelen ellenőrzésig	A munkaköri leírások aktualizálását és aláírását javasolt mihamarabb megtenni a munkáltatói jog gyakorlója által.	A munkaköri leírások aktualizálása.	2022.06.30	
			A teljesítés igazolásra jogosultak nyilvántartása az ellenőrzés részére bemutatott dokumentum alapján nem volt naprakész.	A teljesítési igazolásokra jogosultak körének nyilvántartása aktualizálását javasolt mihamarabb megtenni	A teljesítési igazolásokra jogosultak nyilvántartásának az aktualizálása.	2021.12.31	
5.	HNPI 1140-18/2021	A humánpolitikai feladatellátás kontrollja	Az ellenőrzés külön intézkedésre vonatkozó megállapítást és javaslatot nem tett az ellenőrzés tárgyával kapcsolatban.				
6.	HNPI 1140-16/2021	A Vadászati- és halászati Csoport szakmai feladatellátásának, működési szabályosságának vizsgálata	Észrevételek a Területkezelési osztály Vadászat- és Halászati csoportjának, vadgazdálkodási és azzal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási eljárásrendje-hez (2021.03.11.): az eljárásrendben a "1./A Alkalmazott iránymutatások, jogszabályok" felsorolás alatt a "8/2017. (VII. 6.) FM utasítás a nemzeti park igazgatóságok természetvédelmi célú vagyongazdálkodási tevékenységének egységes szakmai alapelvek szerinti ellátásáról" szülő FM utasítás 2020.XII.23. napjától hatályon kívül van. Ezen utasítás helyett a szakminisztérium a 9/2020. (XII. 23.) AM utasítás a nemzeti park igazgatóságok	Javasolt a belső eljárásrendet a jogszabályi hivatkozás változása okán frissíteni.	A belső eljárásrend frissítése a jogszabályi változások miatt.	2022.05.31	

			természetvédelmi célú vagyonkezelési tevékenységének egységes szakmai alapelvek szerinti ellátásáról szóló AM utasítást adta ki, hatályos: hatályos 2020.12.23-tól			
			A munkaköri leírások 2021. évi felülvizsgálata lezajlott, de az új munkaköri leírások csak tervezet formájában követték le az időközben bekövetkezett jogszabályi és szervezeti változásokat az ellenőrzés időszakáig, a jelentés zárásáig aláírásuk megtörténte vonatkozó információ nem érkezett.	Javasolt a munkaköri leírásokat mihamarabb aktualizált formában át kell adni a foglalkoztatottak részére.	A munkaköri leírások aktualizált és kiadása a foglalkoztatottaknak.	2022.06.30
7.	HNPI 1140- 19/2021	Az Igazgatóság 2021. évre tervezett turisztikai és egyéb programjainak tervezésének, megvalósításának és költséghatékonyságának ellenőrzése	A jelentéstervezet véleményezése, és lezárása 2022. januárban várható.			

15.2. Külső ellenőrzés

A HNPI -nél a költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és belső ellenőrzéséről szóló 370/2011. (XII.31.) Kormányrendelet (Bkr.) 13. § alapján külső ellenőrzést az Európai Számvevőszék, az Európai Bizottság, az Állami Számvevőszék, a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal, az Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság, a Magyar Államkincstár, az irányító szervezet, továbbá a felsorolt szervezetek megbízottjai végezhetnek.

Az ellenőrzések két csoportra oszthatóak, részben hazai, államháztartás ellenőrzését végző szervek által végzett ellenőrzések voltak, részben európai uniós forrásfelhasználást ellenőriztek a Támogató Hatóságok.

Az Igazgatóságon 2021. év folyamán 14 külső ellenőrzésre került sor, részben online formában, részben helyszíni ellenőrzés keretén belül. Három esetben a konzorcium egészére tettek javaslatot, azon belül az Igazgatóság tekintetében a korrekciókat a következő helyszíni ellenőrzés során kell bemutatni, míg két esetben támogatási szerződéssel összefüggő megállapítást tettek az ellenőrök.

Állami Számvevőszék részéről 2021. évben ellenőrzés nem történt.

Kormányzati Ellenőrzési Hivatal

Ellenőrzés időszaka: 2021.

Ellenőrzés típusa: szabályossági ellenőrzés

Az ellenőrzés célja: jogszabályi megfelelés vizsgálat

Az ellenőrzés tárgya: kormányzati igazgatási szerveknél történő béren kívüli juttatások kifizetéséről szóló 4079/2020. Korm.határozatban foglaltak végrehajtásának vizsgálata

- 32-5/178/2021 számú ellenőrzés státusza: adatbekérés, megfelelő
- 32-366/3/2021 számú ellenőrzés státusza: adatbekérés, visszajelzés nem érkezett, még folyamatban

NAV – Nemzeti Adó- és Vámhivatal Hajdú-Bihar Megyei Adó- és Vámigazgatás részéről 2021. évben ellenőrzés nem történt

Magyar Államkincstár Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Igazgatóság

Ellenőrzés időszaka: 2021

Ellenőrzés típusa: ÉAOP fenntartási ellenőrzés

Az ellenőrzés célja: ÉAOP-2.1.1/A.I-12-2012-0038 A cégénydányádi kastély látogatóbarát fejlesztése

Az ellenőrzés tárgya: indikátorok teljesülése a fenntartás időszakában

Ellenőrzés státusza: folyamatban

Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft. Kelet-magyarországi Ellenőrzési Osztály

Ellenőrzés időszaka: 2021

Ellenőrzés típusa: záró projektellenőrzés

Az ellenőrzés tárgya: ROHU-79 - A Túr folyó mentén fekvő romániai és magyarországi védett területek közös természetvédelmi kezelése és bemutató infrastruktúrájának fejlesztése - megvalósított projektrész helyszíni ellenőrzése

Az ellenőrzés célja: szabálytalanságot nem tár fel

Ellenőrzés státusza: lezárt

Európai Unió támogatásból megvalósuló projektek – projekt előrehaladási és pénzügyi ellenőrzés

1. Ellenőrzést végző szervezet: Pénzügyminisztérium - Gazdaságfejlesztési Programok Végrehajtásáért Felelős Helyettes Államtitkárság
Ellenőrzés célja, tárgya: GINOP-7.1.9-17-2018-00024 Hortobágy - Világörökségünk a Pusztán - Helyszíni ellenőrzés, projekt előrehaladás és a támogatási szerződés megfelelés vizsgálata
Ellenőrzés időszaka: 2021
Ellenőrzés státusza: folyamatban – támogatási szerződés módosítás
2. Ellenőrzést végző szervezet: Miniszterelnöki Kabinetiroda
Helyszíni Ellenőrzési Főosztály
Ellenőrzés célja, tárgya: KÖFOP-1.2.2-VEKOP-18-2019-00014 HORTOBÁGYI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG ügyintézési térbe való integrálása
Ellenőrzés időszaka: 2021
Ellenőrzés státusza: lezárt
3. Ellenőrzést végző szervezet: ITM KEHOP IH, KEHOP HÁT Titkárság Szervezési, Koordinációs Osztály
Ellenőrzés célja, tárgya: KEHOP-4.1.0-15-2016-00085
A Felső-Tisza-vidék vizes élőhelyeinek természetvédelmi célú helyreállítása
Ellenőrzés időszaka: 2021

Ellenőrzés státusza: lezárt

4. Ellenőrzést végző szervezet: ITM KEHOP IH, KEHOP HÁT Titkárság Szervezési, Koordinációs Osztály
Ellenőrzés célja, tárgya: KEHOP-4.3.0-VEKOP-15-2016-00001
A közösségi jelentőségű természeti értékek hosszú távú megőrzését és fejlesztését, valamint az EU Biológiai Sokféleség Stratégia 2020 célkitűzéseinek haza szintű megvalósítását megalapozó stratégiai vizsgálatok
Ellenőrzés időszaka: 2021
Ellenőrzés státusza: lezárt

5. Ellenőrzést végző szervezet: ITM KEHOP IH, KEHOP HÁT Titkárság Szervezési, Koordinációs Osztály
Ellenőrzés célja, tárgya: KEHOP-4.1.0-15-2016-00037
Pusztai tölgyesek és puhafaligetek természetvédelmi rekonstrukciója a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén
Ellenőrzés időszaka: 2021
Ellenőrzés státusza: lezárt

EUROPEAN COMMISSION Executive Agency for Small and Medium-sized Enterprises (EASME)

Ellenőrzés célja: projekt előrehaladás ellenőrzés
Ellenőrzés tárgya: LIFE17 IPE/HU/000018 LIFE-IP GRASSLAND-HU
Long term conservation of Pannonian grasslands and related habitats through the implementation of PAF strategic measures
Ellenőrzés időszaka: 2021
Ellenőrzés státusza: lezárt
Javaslat: konzorcium részére

EUROPEAN CLIMATE, INFRASTRUCTURE AND ENVIRONMENT EXECUTIVE AGENCY (CINEA)

Ellenőrzés célja: projekt előrehaladás ellenőrzés
Ellenőrzés tárgya: LIFE19 NAT/LT/000898 - LIFE LWfG CLIMATE
Providing a climate resilient network of critical sites for the Lesser White-fronted Goose in Europe
Ellenőrzés időszaka: 2021
Ellenőrzés státusza: lezárt
Javaslat: konzorcium részére

EUROPEAN CLIMATE, INFRASTRUCTURE AND ENVIRONMENT EXECUTIVE AGENCY (CINEA)

Ellenőrzés célja: projekt előrehaladás ellenőrzés
Ellenőrzés tárgya: LIFE15 NAT/HU/000902
Conservation of the eastern imperial eagle by decreasing human-caused mortality in the Pannonian Region
Ellenőrzés időszaka: 2021
Ellenőrzés státusza: lezárt
Javaslat: konzorcium részére

Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság

Ellenőrzés időszaka: 2021
 Ellenőrzés típusa: projekt ellenőrzés
 Az ellenőrzés célja: jogszabályi megfelelés
 Az ellenőrzés tárgya: KEHOP-4.1.0-15-2016-00085 A Felső-Tisza-vidék vizes élőhelyeinek természetvédelmi célú helyreállítása
 Ellenőrzés státusza: lezárt

Agrárminisztérium

Ellenőrzés időszaka: 2021
 Ellenőrzés típusa: szabályossági ellenőrzés
 Az ellenőrzés célja: jogszabályi megfelelés
 Az ellenőrzés tárgya: A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság ellenőrzése, ezen belül a büntetés-végrehajtási szervezet részéről a központi államigazgatási szervek és a rendvédelmi szervek irányában fennálló egyes ellátási kötelezettségekről, a termékek és szolgáltatások átadás-átvételének és azok ellentételezésének rendjéről szóló 44/2011 (III.23.) Korm. rendelet szerinti beszerzések ellenőrzése témájú vizsgálat a 44/2011 (III.23.) Korm. rendelet 12 § (2)-(3) bekezdésében foglalt kötelezettségének megfelelően.
 Ellenőrzés státusza: lezárt

Külső ellenőrzések nyilvántartása

sorszám	Ellenőrzés iktatószáma / ellenőrzés azonosítója	A külső ellenőrzést végző megnevezése	Az ellenőrzött szerv, illetve szervezeti egység megnevezése	Az ellenőrzés tárgya (címe)	Intézkedést igénylő megállapítás
1.	KEHOPHAT/6772/2020-ITM Helyszíni ellenőrzés napja: 2021. január 21. Nyíregyháza	ITM KEHOP IH KEHOP HÁT Titkárság Szervezési, Koordinációs Osztály	Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság Alkossunk Várost Alapítvány Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság	KEHOP-4.1.0-15-2016-00085 A Felső-Tisza-vidék vizes élőhelyeinek természetvédelmi célú helyreállítása	-
2.	Online ellenőrzés napja: 2021.február 25.	EUROPEAN COMMISSION Executive Agency for Small and Medium-sized Enterprises (EASME)	Herman Ottó Institute Nonprofit Ltd. Balaton-felvidéki National Park Directorate Budapest Forestry Company Bükk National Park Directorate Duna-Dráva National Park Directorate Duna-Ipoly National Park Directorate Fertő-Hanság National Park Directorate Hungarian Chamber of Agriculture, Food and Rural Development Hortobágyi National Park Directorate Körös-Maros National Park Directorate Kiskunság National Park Directorate MME BirdLife Hungary Őrség National Park Directorate	4th external monitoring visit to LIFE17 IPE/HU/000018 LIFE-IP GRASSLAND-HU Long term conservation of Pannonian grasslands and related habitats through the implementation of PAF strategic measures	-

			Zöld Akció Egyesület (Green Action) Hungarian Natural History Museum		
3.	EUTAF- III/00027/001/2021 Helyszíni ellenőrzés napja: 2021. március 2. Kisvárdai	Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság Infrastrukturális Programokat Ellenőrző Igazgatóság	Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság Alkossunk Várost Alapítvány Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság	KEHOP-4.1.0-15- 2016-00085 A Felső-Tisza-vidék vizes élőhelyeinek természetvédelmi célú helyreállítása	-
4.	Online ellenőrzés napja: 2021. április 21-22.	EUROPEAN CLIMATE, INFRASTRUCTUR E AND ENVIRONMENT EXECUTIVE AGENCY (CINEA)	Lithuanian Ornithological Society UNEP/AEWA Secretariat Estonian Ornithological Society Hortobágy National Park Directorate Hellenic Ornithological Society Management Body of Evros Delta and Samothraki Protected Areas Metsähallitus Parks & Wildlife Finland Oulun yliopisto (University of Oulu) Maailman Luonnon Säätiö – World Wide Fund For Nature, Suomenrahasto sr.	1st monitoring visit to LIFE19 NAT/LT/000898 - LIFE LWfG CLIMATE Providing a climate resilient network of critical sites for the Lesser White-fronted Goose in Europe	-
5.	159-17/2021 Helyszíni ellenőrzés napja: 2021. június 1. Cégénydányád / Debrecen	Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft. Információs Pont	Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	ROHU-79 A Túr folyó mentén fekvő romániai és magyarországi védett területek közös természetvédelmi kezelése és bemutató infrastruktúrájának fejlesztése c. projekt - záró helyszíni ellenőrzése	-
6.	Online ellenőrzés napja: 2021. június 11.	EUROPEAN CLIMATE, INFRASTRUCTUR E AND ENVIRONMENT EXECUTIVE AGENCY (CINEA)	MME BirdLife Hungary Bird Protection and Study Society of Serbia (Društvo za zaštitu iproučavanje ptic abSrbije) BirdLife Österreich Česká společnost ornitologická Hortobágy National Park Directorate Institute for Nature Conservation of Vojvodina Province Kiskunság National Park Directorate Ministerstvo životního prostředí (Ministry of the Environment of the Czech Republic)	5th mission to PannonEagle Life, LIFE15 NAT/HU/000902 - Conservation of the eastern imperial eagle by decreasing human-caused mortality in the Pannonian Region	-

			Raptor Protection of Slovakia Vychodoslovenska distribucna, a.s. Umweltverband WWF Österreich / WWF Austria		
7.	552-8/2021 Helyszíni ellenőrzés napja: 2021. június 16. Budapest	ITM KEHOP IH KEHOP HÁT Titkárság Szervezési, Koordinációs Osztály	Agrárminisztérium, Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság , Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság	KEHOP-4.3.0-VEKOP-15-2016-00001 A közösségi jelentőségű természeti értékek hosszú távú megőrzését és fejlesztését, valamint az EU Biológiai Sokféleség Stratégia 2020 célkitűzéseinek haza szintű megvalósítását megalapozó stratégiai vizsgálatok	-
8.	KEHOPHAT/67764/2021-ITM Helyszíni ellenőrzés napja: 2021. június 17. Debrecen	ITM KEHOP IH KEHOP HÁT Titkárság Szervezési, Koordinációs Osztály	Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	KEHOP-4.1.0-15-2016-00037 Pusztai tölgyesek és puhafaligetek természetvédelmi rekonstrukciója a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén	-
9.	KPVEKOF/216/2/2021 Helyszíni ellenőrzés napja: 2021. szeptember 29. Debrecen	Miniszterelnöki Kabinetiroda Helyszíni ellenőrzési Főosztály	Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	KÖFOP-1.2.2-VEKOP-18-2019-00014 HORTOBÁGYI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG ügyintézési térbe való integrálása	-
10	1834-2/2021 Helyszíni ellenőrzés napja: 2021. október 07. Cégénydányád	Magyar Államkincstár Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Igazgatóság	Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	ÉAOP-2.1.1/A.I-12-2012-0038 A cégénydányádi kastély látogatóbarát fejlesztése	A Támogatott turisztikai attrakciók látogatottsága indikátorérték teljesítése a 2 - 5. fenntartási években elmaradást mutat.
11	IA20210000061192 Helyszíni ellenőrzés napja: 2021. október 27. Hortobágy - Máta	Pénzügyminisztérium Gazdaságfejlesztési Programok Végrehajtásáért Felelős Helyettes Államtitkárság	Hortobágyi Természetvédelmi és Génmegőrző Nonprofit Kft. Hortobágy Község Önkormányzat Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság INNOVA Észak-Alföld Regionális Fejlesztési és Innovációs Ügynökség Nonprofit Kft. Turisztikai Marketingkommunikációs Ügynökség Nonprofit	GINOP-7.1.9-17-2018-00024 Hortobágy - Világörökségünk a Pusztá	Támogatási szerződés hosszabbítás. Elektromos autók mennyiségének pontosítása.

			Zrt. Magyar Turisztikai Szövetség Alapítvány Magyar Turisztikai Ügynökség Zrt.		
12	32-5/178/2021	Kormányzati Ellenőrzési Hivatal	Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	a kormányzati igazgatási szerveknél történő béren kívüli juttatások kifizetéséről szóló 4079/2020. kormányhatározatba n foglaltak végrehajtása	nem volt
13	32-366/3/2021.	Kormányzati Ellenőrzési Hivatal	Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	a kormányzati igazgatási szerveknél történő béren kívüli juttatások kifizetéséről szóló 4102/2021. kormányhatározatba n foglaltak végrehajtása	a vizsgálat folyamatban van, megállapítások még nem történtek
14	EF/32-1/2021	Agrárminisztérium	Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság ellenőrzése, ezen belül a büntetés- végrehajtási szervezet részéről a központi államigazgatási szervek és a rendvédelmi szervek irányában fennálló egyes ellátási kötelezettségekről, a termékek és szolgáltatások átadás-átvételének és azok ellentételezésének rendjéről szóló 44/2011 (III.23.) Korm. rendelet szerinti beszerzések ellenőrzése témájú vizsgálat a 44/2011 (III.23.) Korm. rendelet 12 § (2)-(3) bekezdésében foglalt kötelezettségének megfelelően.	az ellenőrzésről készült jelentést még nem kaptuk meg, a jeletéstervezet véleményezése van folyamatban

16. Éves munka legfontosabb összefoglalása

Az igazgatóság költségvetési terheit igyekezett csökkenteni úgy, hogy egyre több tevékenységet saját humán és technikai erőforrás bevonásával valósított meg. A terepen végzett feladataink körében egyes speciális ismereteket igénylő felméréseket, valamint monitoring és kutatási tevékenység egy részét már nem külső szakértőkkel végeztettünk el. A természetvédelmi örök már általánosan használják az OpenBioMaps (OBM) alkalmazást, minek köszönhetően több és egyre jobb minőségű biotikai adathoz jutunk. Az így rögzített adatokat többek között a szakkérdések vizsgálata során a hatósági eljárásban való közreműködésben eredményesen tudjuk használni.

Jelentős arányt ért el a bemutató létesítményeink karbantartási munkáiban, valamint a természetvédelmi fenntartási, kezelési tevékenységben való dolgozói részvétel közösségi munkavégzés formájában. Ezek az alkalmak a gyakorlati szakmai munka mellett közösség építés céljait is szolgálják.

Az igazgatóság mentőhelyeinek tevékenysége már maximálisan kihasználtnak tekinthető. Egyes időszakokban férőhelyi korlátok, vagy állatorvosi beavatkozások szükségessége miatt az állatkertek bevonására is szükség van.

Az igazgatóság a természetvédelmi örök útján 2021-ben is folyamatosan ellenőrizte a földhasznábérbe adott területeken folyó gazdálkodási tevékenységet. A tíz éves hasznábérleti ciklus végéhez közeledve már kirívó szabálytalanság alig fordult elő.

A csapadékhiány következtében a természetes élőhelyeken mindenhol jelentkeztek a vízhiány jelei. Ahol lehetőség volt a vizes élőhelyek vízpótlására, ott árasztásokkal törekedtünk a megfelelő élőhelyi feltételek biztosítására. Ennek a célkitűzésnek pénzügyi és műszaki korlátai miatt csak tudtunk megfelelni.

17. Fontosabb célkitűzések a következő évre (munkaterv), külön részletezve a tervezett pályázatok ütemezését és megvalósítását

Pályázati forrás terhére tervezett fontosabb célkitűzések:

A HNPI pályázatkezelés fő célja 2022. évben is a megvalósítás alatt álló projektek sikeres folytatása, a záruló projektek sikeres lezárása, és élni az új pályázati lehetőségekkel, melyre várhatóan a 2021-2027 uniós fejlesztési pályázati ciklus (pl. a KEHOP Plusz felhívás) jó lehetőségeket nyújt majd.

A HNPI folyamatban lévő projektjei

- Legnagyobb kihívás a 1522/2017. (VIII. 14.) Kormányhatározat által meghatározott turisztikai fejlesztés végrehajtása, a Magyar Turisztikai Ügynökséggel, a Hortobágyi Természetvédelmi és Génmegőrző Nonprofit Kft-vel, Hortobágy Község Önkormányzatával és a többi konzorciumi partnerrel együttműködésben a GINOP projekt keretén belül (**GINOP-7.1.9-17-2018-00024**). 2021-ben, a központi területet érintő közbeszerzési eljárás előkészítése, majd lebonyolítása után, az eredménytelen eljárás újbóli előkészítése zajlott év végén. A 2022-ben lebonyolított Építési eljárások jelentős többletforrás-hányt generáltak, melyre a fedezet biztosítását sem a Pénzügyminisztérium, mint Irányító Hatóság sem más szervezetek (konzorciumi tagok, Agrárminisztérium, stb.) nem tudták biztosítani. Így az eredménytelen eljárást követően, az a megoldás kapott támogatást a Pénzügyminisztérium és a KFF által, hogy a Hortobágyi Hídi-vásárnak is helyet adó Hosszúház épületének megvalósítása nélkül kerüljön újra kiírásra a közbeszerzési felhívás. A kiállítási tartalom megvalósítására vonatkozó közbeszerzési eljárás 2022. év elején elindult. A projekt fizikai befejezési határideje 2023. március 31.
- A HNPI a „Pannon legelők és kapcsolódó élőhelyek a PAF stratégia intézkedéseinek implementálásával történő hosszú távú megőrzése” című **LIFE17 IPE/HU/000018** azonosító számú LIFE-IP GRASSLAND-HU projekt keretében a 2021. évben sikeresen megkezdte a konkrét természetvédelmi célú beavatkozásait. 2022-ben az előző évben megkezdett tevékenységeket kívánjuk folytatni, az alábbi akciók megvalósítását tervezzük: a gyepterületek megfelelő kezeléséhez szükséges fizikai háttér létrehozása (mobil villanypásztor vásárlással), kisméretű vízgazdálkodásra szolgáló infrastruktúra módosítása és felújítása (vízvisszatartó műtárgy építésével), szukcesszió megfékezése (cserjeirtással, szárazúzással), a projekt helyszínein és azok körül található inváziós fajok kiirtása, gyepterületek és kisebb erdőterületek visszaállítása (gyeprekonstrukcióval). 2021. tavaszán a Gyepvédelmi Tanácsadó Szolgálat, mint országos szervezet is munkához látott, köztük a 2021. január 1-től HNPI-hez felvételt nyert 2 fő Natura 2000 koordinátor is. Az új kollégák a már említett tanácsadói feladatok mellett számos kommunikációs, környezeti nevelési feladatot is ellátnak a projekt keretén belül a 2022-es évben is. Kommunikációs tevékenységeink között célzott információs anyagok készítése (gazdálkodóknak szóló plakát) és általános tájékoztató anyagok készítése (Daru-füzet) szerepel a 2022-es évben, ezek felhasználásával szeretnénk különböző eseményeken népszerűsíteni a projektet.
- A **LIFE19 NAT/LT/000898** számú, „Éghajlati változásokhoz alkalmazkodó élőhelyek hálózatának kialakítása a kis lilik európai állománya számára” című pályázat keretében 2021. januárjában került megkötésre a Partnerségi Megállapodás (Partnership Agreement) a litván főkedvezményezett és a HNPI között. A 2022. évi tevékenységek között a már megkezdett előkészítési munkák szerepelnek (tervezési dokumentáció és engedélyek beszerzése, közbeszerzés előkészítése), de kiemelt szerepet kap itt tartózkodása alatt a faj monitorozása is. Konkrét élőhely-kezelési munkák közül kiemelendő a vegetációmenedzsment folytatása a projekthelyszíneken (szárazúzással,

irányított legeltetéssel). Ehhez a szükséges infrastruktúra megteremtése (gépjármű és villanypásztor vásárlás) szintén az idei évi tervek között szerepel. A környezeti nevelési akció keretében elkészültek a kiadványok és a mobil kiállítás, így a 2021/2022-es tanév második felében (2022. ősz) elkezdődhet az iskolák látogatása, ahol tematikus nap keretében kerülnek ismertetésre a fajjal kapcsolatos legfontosabb természetvédelmi problémák, ugyanezen napok keretében történnek meg a pedagógusok képzései is. A fajvédelmi terv felülvizsgálat kapcsán 2022-es évben hazai munkacsoport ülést szervezünk. Amennyiben az aktuális helyzet lehetővé teszi, 2022. őszén személyes jelenléttel partneralálkozó kerül megrendezésre, ahol a projektben illetékes munkatársak (3 fő) is részt vesznek.

- „A parlagi sas védelme a Pannon-régióban az ember okozta halálozás visszaszorításával” című, **LIFE15NAT/HU/000902** azonosító számú projektben a 2021. évi tervek között terepi monitoring- parlagi sas fészkelő területeken, fészkelő parlagi sasok ellenőrzése, táplálék és tollminta gyűjtés genetikai vizsgálatokhoz, gyűrűzés, élőhely kezelések és fejlesztések szerepelnek. A meghosszabbított projekt megvalósítási időszak lehetővé teszi a 2022-es év teljes körű monitorozási tevékenységét.
- **KEHOP-4.1.0-15-2021-00098** számú, „Nyírségi és bihari vizes élőhelyek rehabilitációs programja (projekt-előkészítés)” című projekt keretében a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság előkészítési tevékenységet – projektfejlesztést – kíván megvalósítani, melynek célja a későbbiekben kivitelezendő – a kiszáradt területek rehabilitációját szolgáló – tevékenységek természetvédelmi, műszaki szakmai megalapozása, a beruházások vízjogi létesítési engedélyes tervezése és engedélyeztetése, a kiviteli tervezés. A projektfejlesztés során készül el az előzetes vizsgálati dokumentáció, mely a megvalósítási pályázatban tervezett beavatkozások megvalósíthatóságát, azok környezetre gyakorolt hatását megvizsgálva, megfelelő szakmai alátámasztást nyújt a tervezési munkáknak. 2021-ben elkészültek a műszaki előtanulmányok, melyek a közbeszerzési ajánlati dokumentációk alapját képezik.

2022. évben záruló projektek:

- **KEHOP-4.1.0-15-2016-00018** számú, „A Hortobágy és Nagykunság természetvédelmi tájegységek vizes élőhelyeinek természetvédelmi célú helyreállítása” című projektben, 2021. februárban hatályba lépett a kivitelezés vállalkozási szerződés. A 21 alprojekt beruházására 12 hónap állt rendelkezésre. A cserjeirtási munkálatokat követően zajlottak az engedélyekben foglalt korlátozások figyelembevételével a mélyépítési munkálatok. A kivitelezés határidőben teljesült, az engedélyek megszerzése a projektmegvalósítás utolsó eleme. A projekt fizikai befejezési határideje 2022. június 30.
- **KEHOP-4.1.0-15-2016-00034** számú, „Élőhely-rehabilitáció a tiszakürti Kis-Tiszán, valamint a beregi- és nyírségi lápok vízpótlása” című projektben, 2021. januárban hatályba léptek a kivitelezésre vonatkozó szerződések. és megtörtént mindkét beruházási helyszínen a munkaterület átadás. A beruházásra 12 hónap áll rendelkezésre, mely a „**Beregi és nyírségi lápok vízpótlása**” rész tekintetében 2022. május 15-ig hosszabbításra kerül. Az engedélyek megszerzése a projektmegvalósítás utolsó eleme. A projekt tervezett fizikai befejezési határideje 2022. június 30.
- “A Felső-Tisza vidék vizes élőhelyeinek természetvédelmi célú helyreállítása” című **KEHOP-4.1.0-15-2016-00085** számú projekt fizikai befejezésének dátuma 2022. február 15. Az építési beruházások korábban már befejeződtek, 2019 októberében megtörtént a műszaki átadás-átvétel is. Az érintett területek vagyongazdálkodásba vételének eljárása és a vízjogi üzemeltetési engedély megszerzésére irányuló eljárás elhúzódott a konzorciumi partnereknél, így a korábban tervezett 2021. évi befejezés 2022. évre áthúzódott. A projekt záró beszámolója benyújtásra került.

- “A Natura 2000 területekkel kapcsolatos tájékoztatás, bemutatás és szemléletformálás egységes eszközrendszerének kialakítása a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén” című **KEHOP-4.1.0-15-2016-00012** számú projekt tervezett befejezése 2022. június 30. A projektben a mobil és állandó kiállítási anyagok összeállítása, tanösvények és bemutatóhelyek fejlesztése (magaslesek, kültéri foglalkoztató) valamint kommunikációs eszközök, kiadványok, információs táblák készítése, média megjelenés, záró rendezvény a korábbi években már megvalósultak. A használatbavételi engedélyezési eljárások elhúzódása miatt a projekt 2021. évi befejezése 2022. évre áthúzódott.
- Az Agrárminisztérium által koordinált **KEHOP-4.3.0-VEKOP-15-2016-00001** „A közösségi jelentőségű természeti értékek hosszú távú megőrzését és fejlesztését, valamint az EU Biológiai Sokféleség Stratégia 2020 célkitűzéseinek haza szintű megvalósítását megalapozó stratégiai vizsgálatok” című projektben a HNPI-t, mint konzorciumi partnert érintő NATURA fejlesztési elemben a tervezett kutatások lezajlottak, a biotikai adatbázisba való rögzítések megtörténtek és az eredményekről a kutatási jelentések elkészültek. 2021-ben az elért eredményekről szakmai cikkek jelentek meg, összeállításra került a zoológiai módszertani kiadvány. A kidolgozott módszertanok ismertetésére szakmai tréninget szerveztünk, valamint a projekt eredményei egy konferencia keretében bemutatásra kerültek 2022. januárjában. A projekt fizikai befejezési határideje 2022. április 30., mely előtt a záró rendezvény lebonyolítására is sor kerül.
- **KEHOP-4.1.0-15-2016-00037** számú, „Pusztai tölgyesek és puhafaligetek természetvédelmi rekonstrukciója a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén” projektben 2022. évben folytatódnak az erdészeti munkálatok mindhárom beruházási területen. Az 1. és a 3. beruházási elem esetében már a fenntartási, pótlási tevékenységek zajlanak, míg a 2. elem esetében talaj-előkészítést, erdősítés előkészítést követően az ültetések, majd az év második felében ápolási munkálatok valósulnak meg. A projekt tervezett fizikai befejezési határideje 2022. június 30.

Új pályázati lehetőségek

- A 2022. évben megjelenő **LIFE** pályázati felhívásra, az alábbi témákban tervezünk pályázatot benyújtani konzorcium tagként: „ürgés” és „lápi póc” fajmegőrzés programra. „Kerecsen” LIFE esetében a 2021. évben benyújtott pályázat nem támogatása esetén annak újbóli benyújtása is várható.
- Az Európai Bizottság által támogatott **Horizon Europe** program keretében a Przewalski-lovakhoz kapcsolódó újabb pályázat benyújtását tervezzük. A pályázat a mesterséges intelligencia segítségével olyan munkafolyamatot (nyílt elérésű szoftvert) szeretne létrehozni, amely megkönnyíti a vadlovak képadatainak (műhold, drón- és kameracsapda felvételek) feltöltését, automatizált feldolgozását, osztályozását, tárolását, ezáltal segítve a biológiai sokféleség hatékony és pontos nyomon követését, lehetővé téve egy pontosabb kezelési és megőrzési tevékenységet.
- A 2021-2027 tervezési időszakban, a várhatóan 2022. nyarán meghirdetésre kerülő **KEHOP Plusz** konstrukcióban további pályázati lehetőséggel kíván élni a HNPI, melyek a következők:
 1. Nyírségi és bihari vizes élőhelyek rehabilitációs programja (megvalósítás)
 2. Fás vegetációval borított területek és speciális élőhelyek természetvédelmi kezelésének fejlesztése
 3. A Hortobágyi Öregtavak vízellátásának és kezelésének fejlesztése
 4. Mezőgazdasági konfliktust csökkentő élőhely kezelési és fejlesztési beavatkozások

5. Őrszolgálat terepi jelenlétének fejlesztése a HNPI működési területén II.
6. A Tiszadobi és a Tiszatelek-Tiszabercel ártér holtág-rendszerének vízpótlása
7. A Hortobágy folyó és a hozzá kapcsolódó vízrendszerek helyreállítása, ökológiai állapotának javítása (I. ütem)
8. Hortobágyi Vadaspark attrakcióinak fejlesztése a Malomházi bemutató-területen
9. A Górés-tanya és a Nyugati Fogadó bemutatói célú fejlesztése
10. A Tiszakürti Arborétum bemutatói infrastruktúrájának fejlesztése.

Fenti javaslatok közül a KEHOP Plusz ÉFK-ba (Éves Fejlesztési Keretbe) bekerülő pályázatok benyújtására kerülhet sor.

- Az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ Nonprofit Kft. kezdeményezésével a Hortobágyi Halastavak területén "Halászati bemutató és madárszínház" létesítésére vonatkozó fejlesztésben is érintett lesz a HNPI.
 - További új pályázati lehetőségek feltárása, partnerek keresése is cél, a költségvetési támogatásból, saját forrásból nem finanszírozható tevékenységek, fejlesztések megvalósíthatósága érdekében.
-